DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

Ateşin Oyunu

SADBERK HANIM MÜZESİ VE ÖMER M. KOÇ KOLEKSİYONLARINDAN

İZNİK ÇİNİ VE SERAMİKLERİ

Hülya Bilgi

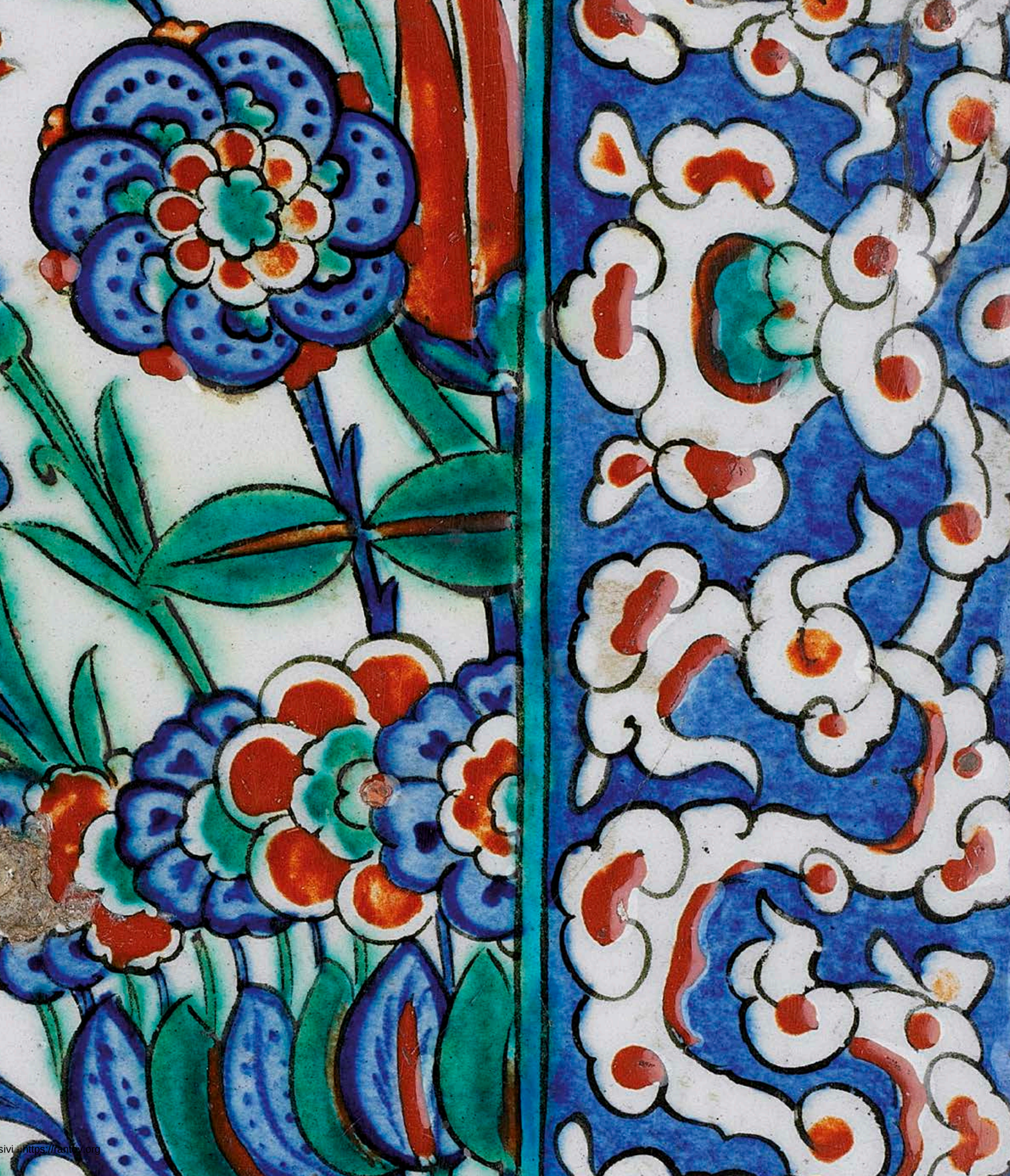

SADBERK HANIM MÜZESİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Ars

sivi - https://rantry.org

Ücretsiz PDF Kitap Ars

SADBERK HANIM MÜZESİ

Ateşin Oyunu

SADBERK HANIM MÜZESİ VE ÖMER M. KOÇ KOLEKSİYONLARINDAN

İZNİK ÇİNİ VE SERAMİKLERİ

HÜLYA BİLGİ

Vehbi Koç Vakfı

sivi - https://rantey.org

Vehbi Koç Vakfı

ATEŞİN OYUNU
SADBERK HANIM MÜZESİ
VE ÖMER M. KOÇ KOLEKSİYONLARINDAN
İZNİK ÇİNİ VE SERAMİKLERİ

Hülya Bilgi

Vehbi Koç Vakfı
Sadberk Hanım Müzesi

ISBN 978-975-6959-32-9

Birinci baskı Nisan 2009
İkinci baskı Kasım 2009
İstanbul

Bu katalog 12 Nisan-11 Ekim 2009 tarihleri arasında düzenlenen *Ateşin Oyunu, Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç koleksiyonlarından İznik çini ve seramikleri* sergisi için hazırlanmıştır.

Her hakkı saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü kopya edilemez, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, Sadberk Hanım Müzesi'nin izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ve benzeri yollarla kopya edilemez, yayınlanamaz.

Proje koordinatörü
Bahattin Öztuncay

Katalog tasarımı
Ersu Pekin

Fotoğraflar
Hadiye Cangökçe

Dizin
Yücel Dağlı

Baskı ve cilt
Mas Matbaacılık A.Ş.
Hamidiye Mahallesi,
Soğuksu Caddesi, No. 3
34408 Kağıthane
İstanbul
Tel: 0212 294 10 00
Faks: 0212 294 90 90
info@masmat.com.tr
Sertikifa no: 12055

Sadberk Hanım Müzesi
Piyasa Caddesi, No. 25-29
Büyükdere 34453
İstanbul
www.sadberkhanimmuzesi.org.tr

Hülya Bilgi değerli katkı ve yardımları için Dr. Belgin Demirsar Arlı, Dr. Lale Görünür ve İdil Zanbak'a teşekkür eder.

Ücretsiz PDF Kitap Ars

İÇİNDEKİLER

9 ÖNSÖZ *Ömer M. Koç*

11 İZNİK

13 İZNİK ÇİNİ VE SERAMİKLERİ
13 Duvar çinileri
23 Seramikler "evani"

33 SADBERK HANIM MÜZESİ ve ÖMER M. KOÇ KOLEKSİYONLARINDAKİ İZNİK ÇİNİ ve SERAMİK ESERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

43 KATALOG

493 19. YÜZYILDA İZNİK ÇİNİ ve SERAMİK ESERLERİN TAKLİTLERİNİ İMAL EDEN AVRUPA'DAKİ ÇİNİ ATÖLYELERİ

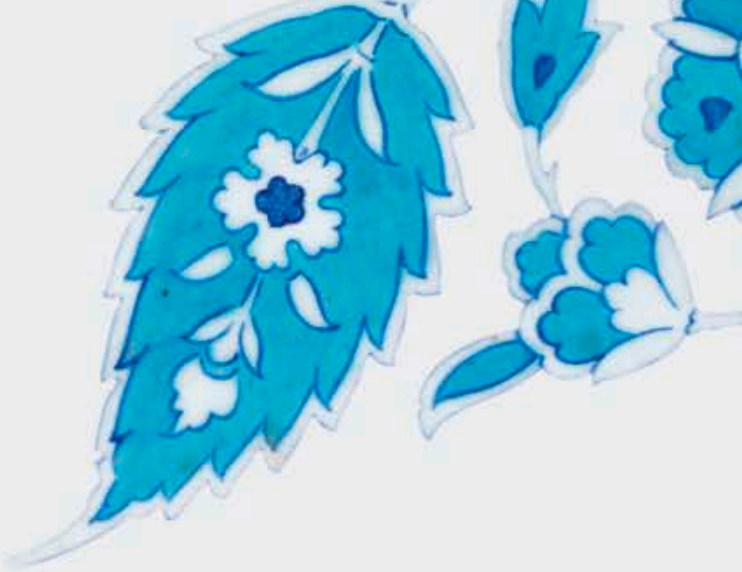
499 KAYNAKÇA

507 DİZİN

sivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Ars

ÖNSÖZ

Sadberk Hanım Müzesi'nde ve koleksiyonumda yer alan İznik çini ve seramik eserlerini birarada sergileme projesi yaklaşık üç sene önce tasarlandı. Müze koleksiyonunda yer alan eserlerin bir bölümü zaman zaman yapılan yurtiçi ve yurtdışındaki sergiler ve yayınlarla tanıtılmıştı. Oysa 1999 yılında başladığım ve nüvesini Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan eserlerin oluşturduğu koleksiyon toplu olarak ilk defa sergilenecekti. Sadberk Hanım Müzesi'nde bu iki koleksiyonu bir arada sergileme, sanatseverlere, akademisyenlere tanıtma ve onlarla paylaşma arzusu heyecan vericiydi. Öncelikle sergi salonlarındaki vitrinler yenilenilerek çalışmalara başlanıldı.

2009 yılının ilk etkinliği olan bu sergide, iki koleksiyonda yer alan eserlerle İznik çini ve seramik sanatının gelişiminin kronolojik düzende izlenebilmesi amaçlanmıştır. Sergimizdeki eserleri 15. ve 17. yüzyıllar arasında İznik atölyelerinde üretilen duvar çinileri ile insanların sosyo-ekonomik duruma göre değişen beğenileri doğrultusunda üretilen farklı kap formları oluşturmaktadır. Bu eserler, sanatçıların yaratma gücünün sonsuzluğunu, kompozisyon repertuvarlarının zenginliğini ve renk paletini nasıl bir ustalıkla kullanıldıklarını ve daima yeni teknik arayışlar içerisinde olduklarını açıkça göstermektedir.

Sergimizde yer alan eserleri içeren yayında 327 adet eser teknik, form, desen, renk ve hamur özellikleri ele alınarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Bu sergi ve kataloğun sizleri de heyecanlandıracağını ümîd ederim.

Müzenin koleksiyonunu sergileme, geliştirme ve gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarma çalışmaları Vehbi Koç Vakfı'nın maddi ve manevi desteği ile gerçekleştirilmektedir. Başta Vakıf Yönetim Kurulu Başkanı Semahat Arsel olmak üzere Vehbi Koç Vakfı yönetimine teşekkürlerimi sunarım. Sergi ve katalog uzun soluklu bir çalışma sonucu hazırlanmıştır. Bu çalışmaların koordinatörlüğünü yürüten Bahattin Öztuncay'a, sergi ve kataloğu hazırlayan Hülya Bilgi ve ekibine teşekkür ederim.

Ömer M. Koç

sivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Ars

Ellerine kili alan şu çömlekçiler, akıllarını başlarına alsınlar da bir düşünsünler!

Ne vakte dek o kili yumruklayacaklar, tekmeleyecekler, dövecekler?

Yumrukladıkları, tekmeledikleri, dövdükleri kil, çürümüş bedenlerin toprağıdır,

ne sanıyorlar?

Ömer Hayyam

İZNİK

Marmara Bölgesi'nde, aynı adla anılan gölün doğusunda, surlarla çevrili bir yerleşim yeri olan İznik, 15. ve 17. yüzyıllar arasında, geniş bir coğrafyaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu'nun, anıtsal mimari yapılarının süsleme programında kullanılan çinilerinin üretildiği önemli bir merkez durumundaydı. İznik'te tarihi gelişim M.Ö. IV. yüzyıldan itibaren izlenebilmektedir.[1] Helenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde *Nikaia* olarak bilinen kent, Bithynia'nın önde gelen şehirlerinden biridir. Helenistik dönemden hemen hemen hiçbir kalıntı yoktur. Roma döneminden ise bir tiyatro ve şehir surları mevcut olup Osmanlı öncesinde kalanlar, Bizans dönemine aittir. Bizans döneminde imar faaliyetleriyle gelişmeye başlayan kent iki Ökümenik Konsil'e ev sahipliği yapmış, daha sonra Selçukluların egemenliğine girerek 1075'te kısa süre için Anadolu'da ilk Türk başkenti haline gelmiştir. 1206 yılında İstanbul'un Haçlılar tarafından işgalinden sonra Laskaris sülalesine merkez olmuş, Theodore Laskaris burada imparator ilan edilmiş ve 1261 yılına kadar parlak dönemini yaşamıştır.[2] 1331'de Orhan Gazi tarafından fethedilerek kısa sürede anıt eserlerle donatılan ve bayındır hale getirilen İznik, Fatih Sultan Mehmed döneminde sancak merkezi İzmit'e kaydırılınca siyasi önemini kaybetmiştir. İstanbul'un 1453'te fethiyle, artık İstanbul'dan Doğu Anadolu veya Suriye eyaletlerine giderken yolcuların uğradıkları, ikinci derecede öneme sahip bir kent durumuna düşmüştür. 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman'ın özel ilgisiyle kısa süreli olarak parlak dönemini yaşamıştır. Bunda şüphesiz sultanın 1534'te kenti ziyareti önemli bir etkendir. Sultanın talimatıyla Mimar Sinan, İznik'te hamam, kervansaray, çeşme gibi imar faaliyetlerinde bulunmuş ve yangında zarar gören Ayasofya Kilisesi'nden camiye çevrilen Orhan Camii'ni onarmıştır. İstanbul'dan Anadolu'ya uzanan sefer ve kervan yolunun üzerinde önemli bir du-

1 Şahin 2003: s. 3.

2 Angold 2003: s. 36.

←← **1 İznik.** Yaklaşık 1537; Matrakçı Nasuh, *Beyan-ı menâzil-i sefer-i Irakeyn,* İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, env. No. T.5964, y. 14b. (Fotoğraf: Selamet Taşkın).

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rak ve konaklama yeri olması ve bu durumun 17. yüzyıla kadar sürmesi İznik'e önemli bir canlılık getirmiş olmakla birlikte zamanla kent, siyasi ve kültürel açılardan bir gerileme dönemine girmiştir. 17. yüzyılda İznik'i gören gezginler kentin büyük bir kısmının harap halde olduğunu belirtmiş ve özellikle havasının kötü ve sağlıksız olduğunu vurgulamışlardır. Hac yolunun başlıca konaklama yerlerine dair, *Manazilü'l-Tarîk* başlıklı elyazma bir eserden de 17. yüzyıl ortalarında kentin eski zenginliğini kaybetmeye başladığı ve ikliminin de sağlığa zarar verdiği öğrenilmektedir.[3] Kuşkusuz göl kıyısındaki bataklıkta üreyen sıtma mikrobundan da büyük ölçüde zarar görmüştür. İznik'in düşüşe geçmesinde 17. yüzyılda çini atölyelerinde üretimin azalması ve ikinci bir kervan yolunun ortaya çıkması da önemli bir etkendir.

İznik, bir Bizans kenti olarak 20.000-30.000 nüfusa sahip olduğu düşünülürken 16. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar bir Osmanlı kenti olarak bunun ancak onda birini barındırmıştır.[4] Tarih boyunca gezginlerin birçoğunun seyahatnamelerinde İznik'ten, bu merkezin bir köy kadar küçük olduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Bu durum 19. yüzyıl gezginlerinin görüşlerinde de aynıdır. Diğer taraftan Evliya Çelebi, İznik'te 300 civarında çinicinin faaliyet gösterdiğini belirtmekle birlikte araştırmacılar bu sayının abartılı olduğunu düşünmektedirler. İznik'i gören gezginler eserlerinde buradaki çini ve seramik üretiminden de bahsetmişlerdir. 1529 yılında Şam'dan İstanbul'a gelen Bedrüttin el-Gazzî, İznik'teki çini sanatı için "Burası çinileri ile meşhurdur. Burada yapılan ve kendi adını taşıyan çinileri, Çin çinilerine nazaran çok daha güzeldir" demiştir. Mehmed İbn Ömerü'l-Âşık ise, 1596-1597'de yazdığı eserinde, İznik'in zengin çarşıları, güzel camileri ve hamamları olduğunu belirttikten sonra "Buranın beyaz kilden işlenen kap kacakları, kâseleri ve bilhassa fincanları son derece güzeldir. Çin'de (fağfurda) işlenenlere benzer, fakat Şam'da (Dımışk-ı) yine beyaz kilden yapılanlarla hiçbir benzerliği yoktur. Burada yapılanların sırçası güzel ve yapılışı incedir" diye ekler.[5]

3 Eyice 1988: s. 28.

4 Atasoy/Raby 1989: s. 22.

5 Eyice 1988: s. 27; Lowry 2003: s. 148.

↑ **2 İznik.** Charles Texier, *Description de l'Asie Mineure*, Paris 1839. Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetim sisteminde belgelemeye çok önem verilirdi. Günümüze kadar gelmiş olan bu belgelerden Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi ve Başbakanlık Devlet Arşivi'nde bulunanlarda çok detaylı olmamakla birlikte çini ve seramik üretimi hakkında dikkate değer bazı bilgilere rastlanır. Bu belgelerden olan Ehl-i Hiref defterlerinde çinicilerin isimleri, nereli oldukları, hangi tarihler arasında çalıştıkları, ne kadar ücret aldıklarına dair bilgiler, seramik kapların satışlarıyla ilgili narh defterlerinde ise formlar, ölçüler ve fiyatlara ait bilgiler yer almaktadır.[6] Ayrıca narh, muhallefat, hazine ve mutfak defterlerinde Çin porseleni için "fağfur/fağfuri", seladon için "mertebani", nadiren "nerdübani", bazen de "baba guri",[7] diğer kaplar için ise "çini" terimi kullanılmıştır. Sofralarda ve mutfaklarda kullanılan kaplardan "çini evani", duvar çinisinden ise "kaşi" olarak bahsedilmiştir. Duvar çinilerine bazen "sırça" da denilmektedir. Bu çinilerin üretim merkezi olarak da İznik gösterilmiştir.[8] Osmanlılar çini terimini kilden yapılan her türlü kap için kullanmışlardır. Bugün ise yaygın olarak çini derken mimariye bağlı duvar kaplaması, seramik derken de günlük kullanım kap formları tanımlanmaktadır. Bu katalogda da bu tanımlama devam edecek; çini ve seramik sanatını birbirinden ayırmak imkânsız olmakla birlikte, duvar çinisi ve seramik olarak gelişimleri ayrı başlıklar altında daha detaylı ele alınmaya çalışılacaktır.

6 Atasoy/Raby 1989: s. 25-26.
7 Erdoğdu 2001: s. 104.
8 Atasoy/Raby 1989: s. 25.

Duvar çinileri

Mimariyle ahenkli şekilde bir araya gelen ve estetik bütünlüğe renk katan bir süsleme ögesi olan çininin, Anadolu'da Selçuklu döneminde mimari

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yapıların iç ve dış süslemesinde sıkça kullanıldığı görülür. Süratli bir şekilde gelişim göstermiş olan çininin, kullanımındaki teknik üstünlük ve motif zenginliği dikkat çekicidir. Selçuklu döneminde dini mimaride kullanılan çini süsleme ile sivil mimaride kullanılan çini süsleme arasında gerek motif, gerekse teknik bakımdan farklar vardır. Cami, medrese, türbe gibi dini yapılarda mozaik çini ve sırlı tuğla (res. 3), saray mimarisinde ise lüster, sıraltı ve minaî tekniği karşımıza çıkmaktadır.[9] Dini mimari ile uyumlu bir bütünlük gösteren mozaik çini mekânı renklendirmekte, saraylarda ise çini tekniklerinin çeşitliliği ile zenginleşen figürlü çinilerle dünyevi bir atmosfer yaratılmaktadır.[10] Gerek dini, gerekse sivil mimari yapıların içinde, geniş yüzeyleri süslemek için kullanılan tek renk sırlı düz ve yaldızlı çiniler Beylikler, Erken Osmanlı ve Klasik Osmanlı döneminde de kullanılan bir çini tekniğidir. Çiniye göre daha dayanıklı olduğu için yapıların dış cephesinde kullanılan sırlı tuğla ile çini mozaik tekniklerine ise Osmanlı döneminde çok rağbet edilmemiştir. Selçuklu döneminde az sayıda üretilen seramik eserlerde ise barbutin, sgrafitto, sıraltı ve slip teknikleri kullanılmıştır.

Beylikler döneminde kullanılan çini teknikleri Selçuklu geleneğinin devamı olup asıl başarı Osmanlı döneminde gerçekleşmiştir. Bunda kuşkusuz sarayın desteği ve ustaların yeni teknik arayışlara girmeleri önemli faktörlerdir. Erken Osmanlı döneminde çinilerde kullanılan tekniklerin başında renkli sır tekniği (*cuerda seca*) gelmektedir ve bu teknik çini sanatında yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Orta Asya'da 14. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan bu teknik, 1402'de Timur tarafından Semerkant'a götürülen ustaların, orada öğrendikleri yeni teknik ve üslupları, dönüşte beraberlerinde getirdikleri Tebrizli ustalarla geliştirdikleri ve Osmanlı anıtsal yapılarında kullandıkları bilinmektedir. Renkli sır tekniği çalışmaları, Topkapı Sarayı Müzesi Arşivin'deki belgelerde adı geçen Tebrizli Habib ve Ali Usta'nın denetiminde çalışan bir gruba atfedilmektedir. İstanbul'da bu teknik, Şehzade Mehmed Türbesi'nde (1544) mükemmelliğe ulaşmıştır. Gerek uygulanışı, gerek bezemede kullanılan motifler ve kompozisyon zenginliği, gerekse renklerinin çeşitliliği ile Erken Osmanlı döneminin karakteristik özellikleri arasındadır. Kırmızı hamurlu ve beyaz astarlı bu çinilere desen çizildikten sonra, konturların arası kobalt mavi, firuze, fıstık yeşili, sarı ve siyah renklerde sırla boyanır, pişirme sırasında sırların birbirine akmasını ve karışmasını önlemek için de konturlara balmumu ya da bitkisel yağ-

9 Arık 2007: s. 73-101.

10 Yetkin 1986: s. 166.

↑ **3 Mozaik çini tekniğinde bordür.** 13. yüzyıl.
Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

mangan karışımı madde sürülürdü. Fırınlandıktan sonra kabaran siyah konturlar, renkli sırların birbirine akmasına mani olmuştur.[11] Ayrı ayrı çinilerden kesilen parçaların mozaik tekniğinde birleştirilmesiyle elde edilen dekorasyon düzeni, renkli sır tekniğinde aynı etkinin bir tek levha üzerinde verilmesi ile sağlanmıştır. Böylece mozaik çini tekniği bir bakıma taklit edilmiştir. Bu teknikte bitkisel veya geometrik desenlerin yanında yazı kuşakları da bezeme motifi olarak kullanılmıştır. İstanbul, Bursa ve Edirne'deki cami ve türbelerde bu tekniğin uygulandığı çinilerle süsleme yapılmıştır[12] (res. 4). Kesin olmamakla birlikte genel bir kanı, İznik'te üretim başlamadan önce, Osmanlı başkentlerindeki (Bursa, Edirne, İstanbul) cami ve türbe gibi dini yapılarda kullanılan bu çinilerin, Ortaçağ'ın eski geleneği olan inşaat yakınlarına kurulan gezici atölyelerde imal ediliyor olmasıydı.

15. yüzyılın sonu ve 16. yüzyılın başında Osmanlı çini sanatında yeni bir dönem başlamaktadır. Kırmızı hamurlu çini ve seramiklerin yerini beyaz hamurlu, şeffaf sırlı, sıraltı tekniğinde çini ve seramikler almaya başlamıştır. Selçuklu ve Beylikler döneminde de çini üretim merkezi olan İznik, bu dönemde ise en önemli çini ve seramik üretim merkezi olarak haklı bir üne sahip olmuştur. Gerek başkent İstanbul'a yakın olması, gerekse Anadolu'ya bağlayan yollar üzerinde, İpek Yolu üzerinde yer alması kuşkusuz gelişmesinde önemli faktörlerdir.

Osmanlı sanatının erken dönemden itibaren en belirgin özelliği; saraya bağlı Ehl-i Hiref örgütündeki nakkaşların hazırladıkları desenlerin tezhipten madene, çiniden seramiğe, kumaştan işlemeye, halıya kadar tüm sanat kollarında üslup ve desen birliğinin sağlanarak uygulanmış olması ve böylelikle saray üslubunun gelişmiş olmasıdır. Nakkaşhanede hazırlanan desenlerin bütün sanat kollarına dağıtılmasıyla, farklı sanat kollarında üretilen eserlerde belli bir üslup birliğinin olduğu kuvvetlice hissedilmektedir. Topkapı Sarayı'nda çalışan ustalar, yüzyıllar boyunca hem sarayın ihtiyacını karşılamış, hem de dönemin sanat üslubunu yönlendirmişlerdir. İznik atölyelerinde de saray nakkaşhanesinde usta sanatçıların denetimi altında hazırlanan desenler doğrultusunda, anıtsal mimari yapıların süsleme programlarında kullanılmak üzere sıraltı tekniğinde duvar çinileri üretilmiştir. Geçmiş örneklere kıyasla çok ileri bir teknik olan sıraltı tekniğinde, en belirgin özellik çini hamurunun sert ve beyaz olmasıdır. İznikli çini ustalarının kullandığı oldukça kalın ve beyaz olan hamur yaklaşık % 80 silika, % 10 beyaz kil ve % 10 cam fritten oluşuyordu. Gerekli malzemelerden olan kuartz çevredeki dere yataklarından, kil, boya maddesi ve soda İznik dışından temin edilmiştir. Çevresindeki ormanlardan da çini fırınlarında kullanılan odun ihtiyacı temin edi-

11 Yetkin 1986: s. 205-206.
12 Gürhan 2007: s. 215-229.

↑ **4 Renkli sır tekniğinde çini.** Bursa, 15. yüzyıl. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

liyordu.[13] Bütün malzeme iyice öğütüldükten sonra bir bezden geçirilirdi. Ayakta çiğnenen ve tekne içinde elde yoğrulan hamur kurutulmaya bırakılır ve çini ustasının şekillendirmesine hazır hale getirilirdi. Boyanın uygulanacağı pürüzsüz beyaz zemini elde etmek için ince bir astar sürülür, bu işlemden sonra güneşte kurutulmaya bırakılan ürün, boya ile bezemeler yapılmaya hazır olurdu. Boyama işlemi ise fırçayla yapılırdı. Çini ustası boyama sırasında gerçek renkleri göremez, bulanık bir griyle boyama yapardı. Renklerin ahengini ise ancak hayalinde canlandırabilirdi. Fırınlama sırasında sanatçının hayal gücüne ateşin de oyunu eklenir, gerçek parlak renkler ortaya çıkardı. En önemli renk kobalt oksitten elde edilen maviydi. Bakır oksitten turkuvaz ve yeşil, manganez oksitten mor elde ediliyordu. Kırmızı, sır altı renkleri içinde en zor kontrol edilen renkti ve diğer renkler gibi eriyik olarak kullanılamazdı. Bu yüzden kalın ve kabarık duran bir astar olarak uygulanmıştır. Demir oksitten elde edilen ve hafifçe kabarık olan bu kırmızı, sırla kaplandığında bombelendiğinden olağanüstü görsel bir etki uyandırmaktaydı. İznik kırmızısının tarihlenebilen ilk iki örneği Süleymaniye Camii (1557) ve Hürrem Sultan Türbesi'nde (1558) yer alan çinilerdir. Renklerin dışarı taşmasını önlemek için İznikli ustalar, dış çizgiden yararlanıyordu. Bunun için kobalt, grimsi yeşil ve daha sonra siyah kullanmışlardır. İznikli çini ustaları boyama işlemini kalıp kullanarak yapmışlardır ve özellikle tekrarlanan desenler için bu bir zaruriyetti.

15. yüzyılda renkli sır tekniğinin yanında bazı mimari yapılarda erken tarihli mavi-beyaz sıraltı tekniğinde dekorlu çiniler dikkati çeker. Bu çinilerin uzun yıllar İznik üretimi olduğu düşünülmüş, ancak son yıllarda yapılan araştırmalarda seramik kalitesi ve bileşimleri nedeniyle İznik örneklerinden ayrıldığı, İstanbul veya yerel üretimler olduğu şeklinde değerlendirilip, saray belgelerine dayanılarak da Tebrizli ustalara atfedilmiştir.[14] Genellikle altıgen, üçgen ve dikdörtgen formlardaki bu çinilerin bezemelerinde, merkezi şema esas alınmış ve simetri prensibi uygulanmıştır. Hatayi, palmet ve rumilerin yanı sıra şakayıklar, krizantemler ve sarmal kıvrık dallar görülür. Motifler, beyaz zemin üzerinde mavinin tonları, firuze ve bazen de eflatun renk kullanılarak yapılmıştır. Bu erken tarihli mavi-beyaz çini grubunu Edirne Muradiye Camii (1436), Edirne Üç Şerefeli Camii (1437-47), Bursa Cem Sultan Türbesi'nde (1479) görmekteyiz.

İznik'te üretilen mavi-beyaz dekorlu çini ve seramikleri Julian Raby, ayrıntılı bir tasnife tutmuş, Fatih döneminden itibaren Osmanlı saray nakkaşlarının etkisini göz önünde bulundurarak "Baba Nakkaş", "Düğüm Ustası" gibi tasniflere yönelmiştir. Bursa Şehzade Mahmud Türbesi'nin (1506-7) bordür çinilerinin, Julian Raby tarafından "Baba Nakkaş işi" olarak tanımlanan üslupta yapılmış çiniler olduğu düşünülmekte ve tarihlendirmede bu çiniler büyük rol oynamaktadır (res. 5). Bu çiniler Bayezid döneminin, hâlâ mavi zemin üzerine ters olarak yapılan beyaz bezemeyi tercih ettiğini göstermektedir. Bazen beyaz bırakılan zemin yaldızlanarak süsleme eğilimine gidilmektedir.[15] Şehzade Mahmud Türbesi'nin (1506-7) bor-

13 Altun 1991: s. 9.

14 Atasoy/Raby 1989: s. 88.

15 Atasoy/Raby 1989: s. 90.

↑ **5 Bordür çinisi.** İznik, 16. yüzyılın başı. Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dür çinilerinin yanında Bursa Şehzade Ahmet Türbesi (1512-13), Manisa Valide Sultan Camii (1522), Gebze Çoban Mustafa Paşa Türbesi (1529) ve İstanbul Topkapı Sarayı'nda Sünnet Odası ve Hırka-i Saadet Odası çinileri de erken tarihli mavi-beyaz dekorlu çinilerdir. 16. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen bu çinileri İznik atölyelerine bağlayan araştırmacılar yanında, özellikle Topkapı Sarayı'nda Sünnet Odası cephesi çinilerinin İstanbul'da muhtemelen saray içindeki çini atölyelerinde ve nakkaşhanenin sıkı denetimi altında üretildiği görüşünü savunanlar da vardır.[16]

İznik atölyelerinde 16. yüzyılın ortalarında renk paletinin zenginleşmeye başladığı, mavi ve firuze yanında mangan moru, zeytin yeşili ve siyah rengin kullanılmaya başlandığı görülür. Seramik bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alacağımız ve yanlışlıkla "Şam işi" olarak adlandırılan bu dönemle ilgili olarak günümüze ulaşmış iki mimari yapının çinileri dikkat çekicidir. Bunlardan ilki Bursa Yeni Kaplıca Hamamı'nın halvet hücrelerinde yer alan 1540'lı yılların ortalarına tarihlendirilen altıgen çinilerdir. Bu çinilerin Rüstem Paşa tarafından 1552-53'te restore ettirildiği sırada Timurtaş Hamamı'ndan getirildiği bilinmektedir. Bu dönem çinilerinin en erken örnekleri olarak kabul edilen bu çiniler beyaz hamurlu, beyaz astar üzerinde kobalt mavi, mangan moru, zeytin yeşili, firuze ve konturlarda siyah renk kullanılarak naturalist üslupta yapılmış dekorasyonu ile yeni bir üslubun başlangıcıdır.[17] Lale, karanfil, sümbül, bahar dalları, hatayi motifleri ile merkezi, simetrik ve serbest desenli olmak üzere değişik kompozisyon şemalarına sahip olan bu çinilerin geçiş dönemi çinileri oldukları açıkça görülmektedir (res. 6).

Bu dönem çinileriyle ilgili diğer mimari yapı ise İstanbul Silivrikapı'da bulunan Mimar Sinan'ın 1551 tarihli Hadım İbrahim Paşa Camii'dir. Mihrap üstünde kobalt mavisi, firuze ve yeşil renkte bezeli kitabeli bir çini alınlık bulunmaktadır. Ayrıca son cemaat yeri pencere alınlıklarında yer alan çini kitabede de zemine yerleştirilmiş mor renkte lale ve karanfiller ilgi çekicidir.

16. yüzyılın ikinci yarısı, üslup ve teknik bakımdan çinilerin mükemmelliğe eriştiği ve çeşitlilik kazandığı bir dönemdir. Kuşkusuz Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatının hüküm sürdüğü bu dönem, Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal, ekonomik ve kültürel açılardan en üst noktaya ulaştığı ve anıtsal mimari yapıların yoğun olarak inşa edildiği bir dönemdir. İstanbul başta olmak üzere imparatorluğun yayıldığı topraklarda inşa faaliyetleri hızlanmış, bunun yanında Kudüs ve Şam gibi önemli merkezlerdeki mimari yapıların onarım fa-

16 Necipoğlu 1990: s. 140-152.

17 Carswell 1984: s. 36-43.

↑ **6 Altıgen çini.** İznik, 16. yüzyılın ortası. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

aliyetleri de yoğun bir şekilde devam etmiştir. 16. yüzyılda zirveye oturan ve büyük zenginliğe ulaşmış olan Osmanlı İmparatorluğu'nun baş mimarı Sinan, dehasının verdiği coşkunluk ve yaratma gücünün yanında, saltanatını ebedileştirmek isteyen Kanuni Sultan Süleyman'ın desteği ve teşviki ile eserler vücuda getirmiştir. Özellikle halkın beş vakit namaz kıldığı, kentin odak noktasını oluşturan camiler gerek ölçülerinin büyüklüğü gerekse süsleme programının özenle yapılmış olması ile bir nevi saltanatın otoritesini yansıtan mekânlardır.[18] Çini sanatının belli bir disiplin içerisinde gelişmesinde ve kendini ortaya koymasında sarayın sanata olan desteği kuşkusuz oldukça önemlidir. Bunda sarayın beğenisi doğrultusunda nakkaşhanedeki sanatçıların ortaya koydukları yaratıcılık ve Mimar Sinan'ın sanata olan ilgisi de büyük rol oynamaktadır. Kesme taş mimari yapılarında sıraltı tekniğinde çini süslemeyi uyum içinde kullanan Sinan, İznik çini atölyelerinde yoğun olarak üretim yapılmasına, buna bağlı olarak çini sanatının gelişmesine olanak sağlamıştır. Böylece çini siparişleri mimari yapıdan sorumlu mimar tarafından saraya bağlı olarak yönlendirilmekte ve saray nakkaşhanesinde desenler hazırlanarak üretim yapılmak üzere İznik'teki atölyelere gönderilmekteydi. Estetik bütünlüğü bozmadan, simetri prensibi esas alınarak merkezi kompozisyon şemasının uygulandığı çinilerde, mimari öge oldukça önemlidir. Çini süsleme, iç mekânda duvarlarda, mihrap, pencere ve kapı alınlıklarında, köşe dolgularda, kemer köşelerinde, minber külahında, fil ve payanda ayaklarında, kubbeye geçişte pandantiflerde; dış mekânda ise son cemaat yeri duvarları, pencere ve kapı alınlıkları ile nadir de olsa şerefe altındaki dolgularda mimarinin önüne geçmeden onu tamamlayacak şekilde kullanılmıştır. Çinilerin yer alacağı alana göre kompozisyon düzenleri dikkate alınarak mimariyle bir ahenk içinde yer almasına gayret edilmiştir. 16. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı çini sanatının, desen ve teknik açıdan doruk noktasına ulaştığı da bir gerçektir. Bu gelişmede dönemin sanat anlayışı önemli bir etkendir. Geleneksel motif repertuvarına natüralist çiçek motifleri katılmış, her iki gruptan motifler aynı kompozisyon içinde kullanılarak birbirine kaynaştırılmıştır.

18 Mülayim 2007: s. 272.

↑ 7 Karakteristik sır altı hafif kabarık mercan kırmızısı renginin başarılı olarak uygulandığı çini. İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İznik'te duvar çinilerinin büyük miktarda üretimine ancak 1550-1557 tarihlerinden itibaren, İstanbul Süleymaniye Camii'nin çini süsleme programı ile başlanmış ve caminin çinileri 1552 tarihli bir fermanla İznik'e sipariş verilmiştir. Mihrap bordüründe yer alan çinilerde kullanılan sır altında hafif kabarık kırmızı dikkat çekicidir ve yeni bir üslubun başlangıcına işaret etmektedir. Firuze zemin üzerinde beyaz bulutlar, bahar açmış dallar ve bunların diplerinden çıkan laleler, kıvrık dallar bu üslubun kompozisyon şemalarıdır. Parlak ve şeffaf bir sır altında, hafif kabarık mercan kırmızısı renk belirleyici, karakteristik özellik olmuş; kobalt mavinin tonları, firuze, zümrüt yeşili, siyah ve kahverengi ile birlikte ustalıkla kullanılmıştır (res. 7). Bu zengin renk paleti, beyaz zemin üzerinde dengeli bir dağılım içinde, desenin bütünlüğünü bozmadan ahenk içinde kullanılmıştır. Çininin kullanıldığı mimari yapıdaki yerine bağlı olarak, oluşturulan kompozisyon şemalarında belli desenler kullanılmış ve bu desenler ile zeminin renklendirilmesinde de, belli bir renk paleti uygulanmıştır. Bütün sanat kollarında kullanılan palmet, rumi, hatayi, Çin bulutları ve diğer motifler çinide de kendine has bir şekil alarak ve yorumlanarak çeşitli üslupların doğmasına neden olmuştur. Bu motiflerin yanında saray nakkaşhanesinin nakkaşbaşı Kara Memi'nin ekolünde lale, karanfil, gül, sümbül gibi çiçekler ile servi, bahar dalları, meyve ağaçları, asma ve üzüm salkımlarından oluşan natüralist bitki dekorları serbest kompozisyon şeması içinde kullanılarak yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu natüralist çiçekler simetri ve sonsuzluk prensibine bağlı kalınarak, belirli kompozisyon şemaları içinde uygulanmıştır. Motifler tek tek kayan eksenler halinde yer almış veya dikey olarak uzayan dal kıvrımları üzerinde sıralanmış ya da madalyonlar içinde düzenlenmiştir. Buna bağlı olarak dönemin bütün desen özellikleri ve özellikle canlı, natüralist desenler kompozisyonlara hakim olarak göz alıcı bir görünüm sergilemişlerdir.

16. yüzyıl İznik çinilerinin karakteristik rengi olan hafif rölyef mercan kırmızısının ilk kullanıldığı çiniler Süleymaniye Camii'ndedir (1557). Bu çinilerin en geniş kullanım alanı bulduğu mimari yapılardan biri ise Kadırga Sokullu Mehmed Paşa Camii'dir (1571). Edirne Selimiye Camii (1575), İstanbul Hürrem Sultan Türbesi (1558), Rüstem Paşa Camii (1561), Kanuni Sultan Süleyman Türbesi (1566), Piyale Paşa Camii (1573), Üsküdar Atik Valide Camii (1579) ve Topkapı Takkeci İbrahim Ağa Camii (1592) güzel çinilere sahip mimari yapılardır. Bunun yanı sıra başta Topkapı Sarayı olmak üzere hamam, köşk ve diğer camilerde de bu çinilere rastlamak mümkündür. Bunların bazılarındaki desenler kullanıldıkları mimari yapının süsleme programına göre özel üretiliyordu. Bu dönemde üretilen en güzel duvar çinileri Topkapı Sarayı'ndaki Sünnet Odası ve Bağdat Köşkü gibi mekânlardadır.

16. yüzyılda İznik'teki çini ustalarının yaratıcı gücünü, motif ve kompozisyonların zenginliğinde görmekle birlikte, bazen yoğun çini siparişleriyle seri üretimin de yapıldığı görülür. Bu dönemde çini siparişlerinin artmasıyla birlikte İznik çiniciliği büyük bir olgunluğa ulaşmıştır. Bunda kuşkusuz teknik özellikler kadar motif ve üsluplar da önemli bir etkendir. İznik çini fırınları kazılarında çok sayıda seramik parçası gün ışığına çıkartılmakla birlikte, duvar çinisine çok az rastlanılmaktadır. Bu durum duvar çinilerinin sipariş olarak hazırlanmasına ve üretimin tamamının sevk edilmiş olmasına bağlanmaktadır.[19] Bozuk parçalar bile ziyan edilmeyip kapı ve pencere kenarları ile daha az görülen yerlerde kullanılmıştır.

16. yüzyılın sonlarından itibaren İznik atölyelerinin, ticari ürünlere öncelik tanıdığı ve sarayın çini siparişlerinin teslimatını geciktirdiği için aralarında anlaşmazlıklar doğmaya başladığı bilinmektedir. Gecikmelerden yakınan saray, yayınladığı 1598 ve 1613 tarihli fermanlarla devlet için çini yapan atölyelerin, resmi siparişleri bitirmeden başkalarıyla çalışmalarını yasaklamış ve atölyeleri uyarmıştır. Denetim İznik kadısı ve çinicibaşı yani kaşicibaşı tarafından yapılmıştır. Sarayın temsilcisi de zaman zaman verilen çini siparişlerinin yapılıp yapılmadığını kontrol etmek için İznik'e gönderilmiştir. Sarayın son büyük siparişi, Sultanahmet Camii (1617) için verilen 20.000 duvar çinisidir. Topkapı Sarayı'ndan sonra en zengin çini süslemeye sahip olan yapıda iki kat halindeki panolar yaklaşık yetmiş kadar kompozisyonu içermektedir. Julin Raby, Süleymaniye Camii (1557) çinileri ile Sultanahmet Camii (1617) çinilerinin iki farklı tarihte sipariş verilmiş olmasına rağmen, fiyatlarının aynı olduğunu, iki tarih arasındaki yiyecek fiyatlarının artmış olmasına rağmen çini fiyatlarının aynı kalması nedeniyle çaresizlik içinde kalan çini atölyelerinin mecburen dışarıdan siparişler almış olabileceğine dikkat çekmektedir.[20] Bunun yanında saray yeteri kadar sipariş verememiş, buna bağlı olarak da çiniciler başka siparişleri almaya yönelmiştir.

17. yüzyıl başlarında çini desenlerinde büyük farklılık görülmezken, teknikte bir gerileme, renklerde olumsuz yönde değişim başlamıştır. Üretilen bu dönem çinilerinde hamur, sır ve renk kalitesinin düşmüş olduğu, sır altında kullanılan mercan kırmızısı renginin giderek kahverengiye

19 Altun (tarihsiz): s. 95.

20 Atasoy/Raby 1989: s. 274.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dönüşen bir ton aldığı, sırda bozulmalar olduğu açıkça görülür. Renkler canlılığını yitirerek mat bir görünüm almış ve bazı örneklerde renklerin birbirine aktığı görülmüştür. 17. yüzyıl çinileriyle dekore edilmiş mimari yapılar arasında İstanbul Bosnalı Damad İbrahim Paşa Türbesi (1603), Topkapı Sarayı Haremi–I. Ahmed Kitaplığı (1608), Sultan III. Mehmet Türbesi (1613), Destâri Mustafa Paşa Türbesi (1615), Sultanahmet Camii (1617) ve Sultan Ahmet Türbesi (1620), Üsküdar Çinili Camii (1640), Eminönü Yeni Camii (1663), Hatice Turhan Sultan Türbesi (1684) sayılabilir.

17. yüzyılın sonuna doğru İznik'teki çini atölyelerinin ayakta kalma çabaları ne yazık ki başarılı olamamıştır. Ekonomik sorunların yanında yangınlar ve depremler de yıkıma yol açmıştır. 1648'de İznik'i ziyaret eden Evliya Çelebi, yüzyıl başında birkaç yüz atölye var olduğu halde, artık yalnızca dokuz atölyenin kaldığını; Menazil el Tarık'ın gezginci yazarı ise atölye sayısının on iki olduğunu belirtmektedir. Böylelikle 17. yüzyılın sonunda İznik'teki çini üretim faaliyeti son bulmuştur.

16. ve 17. yüzyıllarda çini üretimi yapan tek merkez İznik değildi. Özellikle Şam'da, kalite olarak İznik kadar üstün olmamakla beraber çini ve seramik üretimi mevcuttu. Bu çini ve seramikler gerek ağırlıkları, gerek sır üzerinde oluşan çatlakları, gerekse daha yumuşak renkleri ile İznik'ten kolayca ayırt ediliyordu. İznik çinicilerinin yerel taklitleri ise 16. yüzyılın ikinci yarısında Doğu Anadolu'da, Diyarbakır'daki atölyelerde yapılmıştır.[21] Bir süre faaliyet

21 Raby 1977-1978: s. 429-459.

↑ **8 Diyarbakır atölyelerinde üretilmiş çini.** 17. yüzyıl.
Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

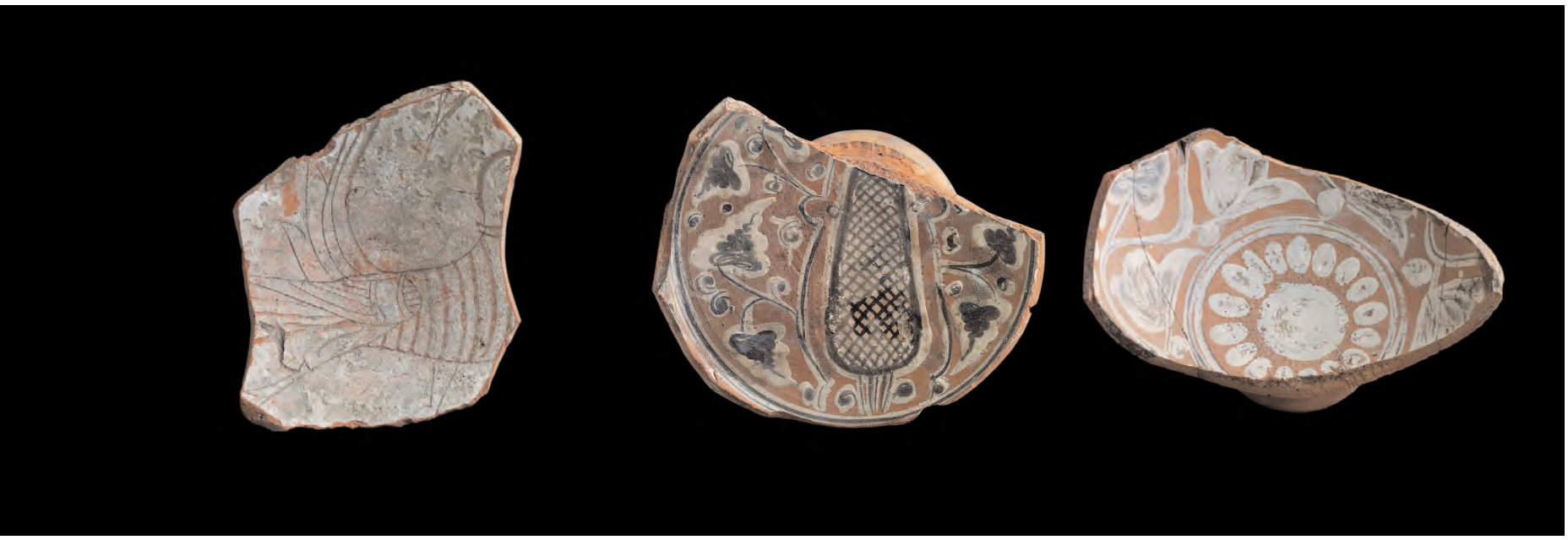

gösteren bu atölyelerde, İznik çinilerine özgü renkler ve desenler kullanılmıştır. Ama hem kompozisyonlarda hem de çinilerin kalitesinde taşra sanatına işaret eden küçük farklar vardır. Kalabalık desenler, simetri bozuklukları, daha özensiz yerleşim düzeni, farklı boyutlar ve daha kalitesiz, çatlamaya elverişli mavimsi sır bu farklar arasındadır (res. 8).

Damat İbrahim Paşa'nın geleneksel üretimleri canlandırma projesi kapsamında, 1719'da Sultan III. Ahmed'in emri ile İznik'te kalan ustalar İstanbul'daki Tekfur Sarayı'na getirtilerek, burada bir çini atölyesi kurdurulmuştur. Bu fırınlarda İznik atölyelerinde üretilen çiniler gibi sıraltı tekniğinde, şeffaf sırlı çiniler üretilmiştir (res. 9). Bu çiniler İznik geleneğini devam ettirmekle birlikte ne yazık ki başarılı olamamıştır. Hamur yumuşak, gözenekli ve ufalanmaya müsaittir. Sır, içinde hava kabarcıkları olan çatlak ve yeşilimsi bir yapıdadır. Bu çinilerde koyu ve açık mavi, yeşil, kahverengi, siyah, kiremit kırmızısı ile İznik çinilerinde görülmeyen sarı rengin kullanıldığı görülür. Bezemede hatayi üslubunda çiçekler, saz yapraklar, kıvrık dallarla yapılmış kompozisyonlar ile peleng ve çintemani motifinin beraber kullanıldığı kompozisyon düzenlemeleri görülür. Ayrıca bu atölyelerde Kâbe betimli çini panolar da üretilmiş ve bu panolarda İznik örneklerinden farklı olarak belli bir perspektif anlayışının uygulandığı görülür. Tekfur Sarayı atölyelerinde üretilen çiniler, mimari yapılardaki restorasyonlar sırasında genellikle İznik ve Kütahya çinileri ile birlikte kullanılmıştır. Bu çiniler ile yoğun olarak süslenmiş yapılardan biri İstanbul'da bulunan Hekimoğlu Ali Paşa Camii'dir (1735). Bunun yanında Üsküdar Kaptanpaşa Camii

↑ 9 Tekfur Sarayı atölyelerinde üretilmiş çini.
18. yüzyıl. Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

10

11

12

10 Sgrafitto tekniğinde bezemeli, sırlanmamış seramik parçası. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

11 Slip tekniğinde bezemeli, sırlanmamış seramik parçaları. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

12 "Milet işi" seramik parçası. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

(1727), Üsküdar Yeni Valide Camii (1708), Eyüp Cezeri Kasım Paşa Camii (1725) ve III. Ahmed Çeşmesi de (1728) bu çinilerin kullanıldığı mimari yapılardır. Son zamanlarda, 1995-1999 tarihleri arasında Tekfur Sarayı'nda yapılan kazılar sonucunda, çinilerin üretildiği atölyelerin genel düzenleri konusunda da bilgiler ortaya çıkartılmıştır.[22] Bütün malzemesi İstanbul dışından gelen Tekfur Sarayı'ndaki çini üretimi, Batılılaşma sürecinin başlaması ve buna bağlı olarak çini bezemenin terk edilmesiyle ancak 18. yüzyılın ortalarına kadar sürmüştür. Yaklaşık yirmi yıl süren bu kısa süre içerisinde, sayısal olarak çok fazla üretim yapılmamış olmasına rağmen, günümüze kadar gelmiş az sayıdaki örnekler ile Tekfur Sarayı çinileri, Osmanlı çini sanatında özgün bir yere sahip olmuştur.

Seramikler "evani"

İznik'teki atölyelerde mimari yapıların süsleme programı için hazırlanan çinilerin yanında çeşitli formlarda seramik kaplar da üretilmiştir. Kap kacak üretiminin asıl, duvar çiniciliği üretiminin bir yan kolu olduğunu gösteren kayıtlar da bulunmaktadır. İznik'te üretimi yapılan seramikler, kırmızı ve beyaz hamurlu olmak üzere iki ana grupta toplanabilir. Kırmızı hamurlu seramiği ise sgrafitto, slip ve yanlışlıkla "Milet işi" denilen üç ayrı teknik ve üslupta incelemek mümkündür. 14. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar, bu üç teknikte genellikle günlük kullanım seramiği yapılmıştır. Kırmızı hamurlu seramiğin ilk evresi olan "sgrafitto" tekniğinin uygulandığı seramikler, astarının çizilerek dekorlanmış ve bazen sır akıtmalı, çeşitli renklerde sırlanmış seramiklerdir (res. 10). Anadolu'da, Bizans ve Selçuklu dönemi seramiklerinde de kullanılmış olan bu teknik ile yapılmış çok sayıdaki örneğe İznik çini fırınları kazılarında rastlanılmıştır.[23] "Slip" astar dekorlu seramikler ise kırmızı hamurlu seramiğin ikinci evresidir. Bu teknikle dekorlu seramikler, Osmanlı seramik sanatının Selçuklu seramik sanatı ile olan bağlantısını ortaya koymaktadır. Kırmızı hamur üzerinde ince, beyaz astarla yapılan bezemenin üzerine sürülen sarı ve yeşil şeffaf sır ile motifler daha açık, zemin daha koyu renk olarak görülmekte ve ton farkı elde edilmektedir. Tek renk sır ile hareketli bir görünüm elde edilen bu seramiklerin üzerinde rumiler, kıvrık dallar ve stilize çiçeklerle yapılan bezemeler görülür (res. 11). 15. yüzyılda en parlak dönemini yaşamış olan "Milet işi" seramikler, İznik'te kırmızı hamurlu seramiğin üçüncü evresini oluşturur. F. Sarre'nin Milet kazılarında çıkan buluntulara dayanarak "Milet işi" adı ile tanıttığı, oysa İznik çini fırınları kazılarının da ortaya koyduğu şekilde, üretim merkezinin İznik olduğu kesinleşmiş bu mavi-beyaz dekorlu seramiklerde derin kâse ve tabak formunun sık kullanılmış olduğu görülür. Bu seramiklerde kırmızı hamurlu zeminin iç kısmı tamamen astarlanırken, dış tarafı ve dibi astarsız olarak bırakılmıştır. Beyaz astar zemin üzerinde genellikle kobalt mavi ve mor ile yapılmış serbest dekor dikkati çeker. Bu bezemelerde dönemin madeni eserlerinin bezemelerinde kullanılan, radyal hatlar ve serbest bitkisel motiflerin denendiği görülür (res. 12). Genellikle şeffaf renksiz sırla kaplı olanların yanında, Selçuklu döneminin firuze altına siyah dekorlu seramiği ile bağlantı kurulabilecek olan firuze sırlı olanlarına da rastlanmaktadır.[24] Son zamanlarda Kütahya'da yapılan kazılar, aynı tarihlerde benzer teknikte seramik üretiminin Kütahya'da da yapıldığını göstermiştir.[25]

Çin porselenlerinin saray mutfaklarında kesin olarak hangi tarihte kullanılmaya başlandığı bilinmemekle birlikte, Fatih Sultan Mehmed'in son yıllarında saraya girdiği düşünülmektedir. Sultan Bayezit zamanında da Çin porseleni temininin zorlaştığı ve buna bağlı olarak porselen kalitesinde kap kacak üretimi için yeni arayışlara gidildiği görülmektedir. Böylelikle 15. yüzyılın sonu ve 16. yüzyılın başında Osmanlı seramik sanatının beyaz hamurlu, ince ve düzgün şeffaf sırlı dönemi başlamaktadır. Osmanlı çini ustaları sert, beyaz hamuru daha önce çini yapımında başarılı olarak kullanmışlardı. Mavi-beyaz bu çinileri Edirne Üç Şerefeli Camii avlusu pencere alınlıklarında, Bursa Muradiye Camii ve Edirne Muradiye Camii'nde görmekteyiz. Seramikte de kırmızı hamurdaki tecrübelerinden faydalanarak sadece hamurlarını değiştirerek bu geçişi kolaylıkla sağlıyorlardı. Bu seramikleri kırmızı hamurlu seramiklerden ayıran özelliklerin başında, frit-li hamurun kullanılmış olması ve bu seramiklerin porselene yakın sertlikte üretilmesi gelir. Slikanın yoğunluklu olması daha sert ve beyaz hamurun elde edilmesini sağlamış ve buna bağlı olarak porselen kalitesine yakın, değişik seramik formların oluşmasına olanak sağlanmıştır. Genellikle kalıplama tekniğiyle veya çömlekçi tornasında şekillendirilen değişik formlarda ve farklı boyutlardaki bu seramikler arasında düz ve çukur ta-

22 Yenişehirlioğlu 2007: s. 353.

23 Aslanapa/Yetkin/Altun 1989: s.57, 81; Altun 2007: s. 309-325.

24 Altun 2007: s. 319.

25 Şahin 1981: s. 259-286.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bak, derin kâse, leğen, kapaklı kâse, kavanoz, kupa, maşrapa, sürahi, fincan, vazo, kandil, şamdan, askı topu, kalemdan gibi günlük kullanım eşyaları sayılabilir. Formlar, Osmanlı dönemi çeşitli sanat ortamlarında kullanılan yaygın çeşitlerden kaynaklanmaktadır. Oldukça zengin bir çeşitliliğe sahip ve belirli standart boyutlarda üretilen bu kap formları, gerek minyatürlerde gerekse saray kayıtlarında sıkça yer almaktadır. Sèvres'deki Ulusal Seramik Müzesi'nde korunan hacı matarası gibi bazı parçaların ise nadir üretildiği ve eşinin olmadığı görülür. Kandil, askı topu, yüksek ayaklı büyük kâseler gibi bazı formların ise özel siparişler sonucu üretildiği bilinmektedir. Bunlar arasında en dikkati çeken kandiller, cami ve türbe gibi dini yapılarda kullanılmak üzere üretilmiş olmalıdır. Çoğu yangından çok etkilenmeyen kesme taş mimari yapılarda kullanıldığı için günümüze kadar iyi durumda ulaşabilmiştir. Osmanlıya özgü bir kap formu olan yüksek ayaklı ve derin bir tabak olan tazzalar, yemek ve servis kapları arasında tanımlanan kap formlarıdır. Arapça "tas" sözcüğünden üretilen bu kap formunun, çok sayıda olmamakla birlikte 16. ve 17. yüzyıllarda da uygulanan bir form olduğunu günümüze ulaşan örneklerden açıkça görmekteyiz. Bu seramikler, beyaz hamurunun üzerine ince beyaz astar çekildikten sonra sanatçı tarafından desenlendirilmekte ve boyanmaktadır. Boyama tamamen sanatçının hayal gücüne bırakılmıştı. Ancak, fırınlandıktan sonra gerçek renkler ortaya çıkmaktaydı. Boyama işlemi tamamlandıktan sonra saydam renksiz bir sırla kaplanırdı. Sırlama işlemi ya kabın sıra batırılmasıyla, ya da sırın kabın üzerine akıtılmasıyla yapılırdı. Bu işlemden sonra fırınlama işlemine geçilirdi. Bu seramikler kırmızı hamurlu seramiklerden sadece hamurunun sert ve beyaz olması ile değil, pişirim tekniğinin farklı olması ile de ayrılır. Pişirme derecesi genellikle 900 C° civarında tahmin edilmekle birlikte MTA laboratuarlarında yapılan analizlerde 1260 C° sonucu alınmıştır. Bu pişirme derecesi porselen için uygulanan dereceye yakındır. Ancak kazılarda ortaya çıkartılan fırınlarda bu ısı derecesine ulaşmak oldukça zor görülmektedir.[26] İznik çini fırınları kazı buluntuları arasında çok sayıda ara pişirim malzemesi olan üçayak örneğine rastlanmakla birlikte, üretilen bazı özel seramiklerde üçayak izine rastlanmaması bazen kasetleme yoluyla pişirilmenin yapıldığını düşündürmektedir. Kazılar sonucunda, dikdörtgen ve dairesel planlı olmak üzere iki tip fırında pişirim yapılmış olduğu görülmektedir. Her iki tip fırının ateşhaneleri, toprağın altında derin bir çukur içinde bulunmaktadır.[27]

İznikli ustalar seramik hamurunda yapmış oldukları değişikliğin yanında bezemelerde de yenilik getirmişlerdir. Bu dönemde Osmanlı sarayında, Yuan ve Ming Hanedanlığı dönemine ait mavi-beyaz dekorlu Çin porselenlerinin kullanımının tercih edildiği ve hazine eşyası olarak sarayın değişik bölümlerinde muhafaza edildiği bilinmektedir.[28] Buna bağlı olarak İznik'teki mavi-beyaz seramik üretiminin, her ne kadar sarayın Çin porselenlerine duyduğu hayranlığa bağlı olarak geliştirildiği düşünülse de, üretilen seramiklerin tamamıyla Çin porselenlerinden etkilenerek yapılmış ürünler olduğunu söylemek de haksız bir tanımlama olacaktır.[29] İznik seramiklerinin sarayda kullanıldığını gösteren belgeler 1496 ve 1505 tarihli hazine defterleri ve 1489-90 tarihli mutfak defterleridir. Bu defterlerde İznik üretimi kapların saraya bağlı mutfaklarda çinihane, helvahane ve kilerhanede kullanıldığı ve saklanıldığı belirtilmesine rağmen günümüze ulaşan herhangi bir örnek yoktur. Topkapı Sarayı'nda İznik yapımı seramiğin bulunmamasının en önemli nedenlerinden biri olarak, yüksek sınıf ve özellikle saray tarafından Çin porseleninin kullanımının tercih edilmesi ve İznik seramiğinin sadece günlük kullanım kabı olarak ihtiyaç duyulduğunda kullanılması gösterilmektedir. Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde İznik seramiklerinin ihtiyaç duyulduğunda çarşıdan alındığını gösteren kayıtlar da bulunmaktadır.[30] III. Murad'ın oğlu Şehzade Mehmed'e 1582 tarihinde yapılan sünnet düğünü ile ilgili belgede, saraydaki 397 Çin porseleni yetmediği için çarşıdan 541 İznik tabağı, sahanı ve kâsesi alındığı yazılıdır. Ayrıca evlerin çoğunun ahşap olması, sokakların dar ve yangın söndürme tekniklerinin ilkel ve yetersiz oluşu nedeniyle İstanbul sayısız yangınlar geçirmiştir. Hızla yayılan ve büyük kayıplar verilen bu yangınlarda ev, köşk ve çarşı dükkânlarında mevcut olan ve çabuk kırılma özelliğine sahip İznik üretimi kullanım kaplarının günümüze ulaşması gittikçe zorlaşmıştır. Daha çok, cami ve türbe gibi taş mimari yapılarda kullanılan İznik üretimi kandillerden örnekler günümüze ulaşmıştır. Oysa sarayın kullandığı Çin porseleni İznik seramiğine göre daha değerli sayıldığından zaman içinde sayısı sürekli artmış ve hazine eşyası olarak mutfak yerine hazine depolarında son derece iyi korunduğundan, saray mutfaklarının geçirdiği yangınlardan çok fazla etkilenmemiştir.

İznik beyaz hamurlu seramiğinin gelişimini beş evre halinde incelemek kuşkusuz daha belirleyici olacaktır:

26 Altun (tarihsiz): s. 100.
27 Altun 1991: s. 9.
28 Erdoğdu 2001: s. 107
29 Carswell 2001: s. 140-141.
30 Atasoy/Raby 1989: s. 17.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Birinci evre (1480–1520)

Fatih Sultan Mehmed (1451-81), II. Bayezid (1481-1512), I. Selim (1512-20) ile Kanuni Sultan Süleyman'ın (1520-1566) ilk on yılını kapsayan bu dönem, sarayın sanat ve mimariyi destekleyen ve yeni gelişmelere açık bir dönemiydi. Fatih Sultan Mehmed'in sanata verdiği öneme bağlı olarak Osmanlının sanat düzeyi yükselmiş ve önemli değişikliklere tanık olunmuştur. Saray, sanatı daha fazla himaye ediyordu ve bu himayenin yarattığı değişim özellikle kitap sanatlarına, dokumalara ve seramiğe yansımıştı. Bu durum Fatih Sultan Mehmed'in saltanatının sonuna doğru, mükemmel teknikle üretilmiş ve lüks denilebilecek objeler isteyen yeni, seçkin bir tabaka için tasarlanmış seramiklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu dönem seramikleri, porseleni andıran gövdelerinin kalitesi ile 14. ve 15. yüzyıl Çin porselenini hatırlatmaktadır. Motifler Topkapı Sarayı'nda Fatih Sultan Mehmed tarafından büyütülen nakkaşhanelerde tasarlanıyor ve İznik'teki atölyelere gönderilip ustalar tarafından uygulanıyordu. Bu motiflerin uygulandığı seramikler arasında büyük tabaklar ve kandiller ilk sırayı almaktadır. Osmanlı çini ustaları bu kaplar üzerinde başlangıçta mavi-beyaz renkte kıvrık dal, rumi ve palmet ile ince arabesk bezemeyi uygulamışlardır. Kobalt mavinin canlı tonu ve oldukça ince fırça vuruşlarıyla gerçekleşen bu bezemede, bazen de kobalt mavisi zemin üzerinde sarmal kıvrımlar ya da dalgalı çiçek sapları üzerine yerleştirilmiş lotuslar ve şakayıklardan oluşan dekor görülürdü. Bu bezeme "rumi-hatayi" üslubu olarak da adlandırılmaktaydı. Bu seramiklere paralel olarak nakkaşhanede Baba Nakkaş adıyla tanınan bir sanatçı tarafından tezhibe yönelik yeni bir süsleme üslubu geliştirildi ve bu üslup küçük el sanatlarında bir çıkış noktası olarak belirmekteydi. Bu üsluptaki desenlerde bir birlik ve yüksek düzeyde bir işçilik vardı. Kıvrık yapraklar, hatayi, yazı ve rumi gibi motiflerin yanında Çin bulutu motifleri (çi) ve Çin üslubunda çiçekli ögeler de kullanılmıştır. Böylece 1520 yıllarına dek geçerliliğini koruyacak olan "Baba Nakkaş" üslubu yaratılmış oldu. Bu üslupta 15. yüzyıl Timurlu sanatı izleri de fark edilmektedir. Formlara bakacak olursak, her ne kadar bazı formlar Çin porselenine bağlansa da en büyük etki Osmanlı sarayında çok sevilerek kullanılan ve değerli olan maden eşyalara dayanmaktadır. Ama seramiklerin madenlerle ilişkisi sadece formla sınırlı kalmamış bezeme olarak da madeni eserlerden etkilenilmiştir. Baba Nakkaş üslubunu tarihlendirmede, Bursa'daki Şehzade Mahmud Türbesi'nin çinileri (1506-7) büyük rol oynamaktadır. Çininin üzerindeki bezeme, Fatih dönemi bezemesine göre daha soluk mavidir ve desen mavi zemin üzerinde beyaz olarak gösterilmiştir. Baba Nakkaş üslubunda bezeli seramik kapların üzerinde ise koyu kobalt mavisi renk ile yoğun olarak hatayi ve rumilerle bezeme görülmekte ve beyaz zemin neredeyse görülmemektedir. Zamanla koyu kobalt mavisi, yerini daha açık bir maviye bırakmış olup düğüm ve bulut motifleri kullanılmaya başlanmıştır. 1510'a doğru desenlerin sadeleşmeye ve büyümeye başlamış olduğu gözlenir. Julian Raby tarafından bu seramikler "Düğüm Ustası" grubu olarak adlandırılmaktadır. Eserlerin üzerinde uygulanan üslubun en belirgin özelliği bulut kıvrımları, çeşitli örgü biçimleri ve düğüm motiflerinin kullanılmış olmasıdır ve bu motifler değişik şekillerde kullanılarak kompozisyon çeşitlemeleri yapılmıştır.[31]

İkinci evre (1520–1540)

Bu dönemde Çin porselenleri ve sarayın etkisi dışında, çiniciler farklı bir arayışa girmişlerdir. Baba Nakkaş'ın kobalt mavi zemin üzerine beyaz renkte rumi-hatayi dekorlu üslubundan uzaklaşıldığı, daha serbest çizimlerle, beyaz zemin üzerinde mavi ve yeni bir renk olarak firuzenin hareketli bir şekilde kullanıldığı görülür.

16. yüzyıl, Osmanlı Devleti'nin gücünün zirvede olduğu bir dönemdir. Kahire, Tebriz gibi Doğu'nun eski kültür merkezleri imparatorluğa katılmış, buralardaki sarayların emrinde çalışan sanatkârlar İstanbul'a getirilmişlerdir. 16. yüzyılın ilk yarısında klasik Osmanlı üslubu gelişmeye başlamıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın nakkaşbaşısı Şah Kulu'dur.[32] Bu dönemde gelişen "saz" üslubunun ana motifleri hatayi, şakayık, lotus, sivri uçlu kıvrık iri yapraklar, aralarına serpiştirilmiş kuşlar ve efsanevi yaratıklardır. Pars beneklerini simgeleyen üç benek (çintemani) ve kaplan postu çizgisini simgeleyen peleng motifleri de bu dönemde yaygınlaşmıştır. Sanatçılar karmaşık kompozisyonlardan uzaklaşmaya başlayarak basit kompozisyonlar oluşturma gayreti içinde yeni bir üslup geliştirmişlerdir. Bunun yanında bir grup seramikte, Çin porselenlerinin etkisi, üzüm salkımları ve şakayık sarmalları gibi bazı dekorların hâlâ uygulanmış olduğu görülür.

31 Atasoy/Raby 1989: s. 95.

32 Mahir 1986: s. 127.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1520'li yılların sonuna doğru, ince spiral kıvrık dallar, çok küçük yaprak ve çiçeklerle dekorlu mavi-beyaz seramikler dikkati çekmektedir. 20. yüzyılın başlarında, Haliç kıyılarına yakın, Sirkeci ve Aksaray kazılarında bulunan benzer dekorlu seramik parçalarına bağlı olarak yanlışlıkla "Haliç işi" adı ile tanınmış olan bu seramiklerin, Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde sözü edilen Haliç atölyeleri ile ilgisi bulunmamaktadır. Haliç'te bir çömlek imalatının varlığı yazılı belgelerden bilinmekle birlikte, bunların sırlı olmayıp sırsız çömlek olduğu 1604 ve 1640 tarihli narh defterlerinde görülmektedir. Julian Raby tarafından ise "helezoni tuğrakeş" üslup olarak sınıflandırılan, 16. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen bu seramiklerin İstanbul ile bağlantılarının bulunmadığı İznik çini fırınları kazılarında çıkan çok sayıda örnekle de kanıtlanmıştır.[33] Julian Raby, Kanuni Sultan Süleyman'ın tuğrasının zeminindeki bezeme ile benzerliğinden bağlantı kurarak, saray ile ilişkisini de vurgulamak için helezoni tuğrakeş üslup olarak adlandırmayı uygun görmüştür.[34] Bir merkezden çıkıp küçük helezon kıvrımlar yapan bir dalın üzerinde, belirli aralıklarla yerleştirilen küçük çiçek ve yapraklarla oluşturulan bezeme, beyaz zemin üzerinde bütün yüzeyi kaplamaktadır (res. 13). Motifleri monotonluktan uzaklaştırmak için aralarda içleri rumi dolgulu şemse, madalyon, kartuş ve palmet ile hareket kazandırılmış olmakla beraber, asıl dikkat çekici nokta, bezemeyi oluşturan dalın helezoni kıvrımı hiçbir şekilde gölgelememesidir. Baba Nakkaş üslubundan tamamen farklı bir üslup olarak değerlendirilse de her iki üslupta kıvrık dalların yoğun olarak kullanılması dikkat çekici bir durumdur. Bu durum geleneksellikten kolay kolay uzaklaşılmadığını gösterir. Bu üslupta bezeli seramiklerin üretim yerinin İznik olduğu, kazılarda gün ışığına çıkartılan örneklerle kanıtlanmış olmakla beraber, 1529 yılında Piskopos Der Mardiros tarafından Ankara'daki bir ma-

33 Aslanapa/Yetkin/Altun 1989: s. 149, s. 177.

34 Atasoy/Raby 1989: s. 108.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nastıra armağan olarak Kütahya'ya ısmarlanan ve bugün Londra British Museum'da bulunan (Godman Koleksiyonu) boyun kısmı kırık bir sürahi üzerinde de benzer üslupta bir bezeme görülür. Ancak dip kısmındaki Ermenice ithaf kitabesinde "Kütahya işi" ibaresi dikkat çeker. Kütahyalı ustaların İznik'e paralel bir üretim yaptıklarının bir kanıtı olan bu sürahi, helezoni tuğrakeş üslup olarak adlandırılan bu seramiklerin tek üretim merkezinin İznik olmadığını göstermesi bakımından da ilgi çekicidir.[35] En parlak dönemini 1520'lerden 1550 yıllarına kadar yaşamış olan bu üslupta bezeli kaplar arasında büyük boyutlu tabaklar, tondinolar, yüksek ayaklı çukur kâseler, şişeler, maşrapalar ve humpen tipinde maşrapalar dikkati çeker. Dönemin madeni eserlerinin etkileri, seramik kap formlarında açıkça görülmektedir.

Aynı zamanda bu dönemde çinicilerin yeni arayışlara yöneldiği ve sarayın sınırlamalarından uzaklaşma çalışmaları sonucu daha özgün bir üslubun doğduğu, renk paletinde mavi ve firuzenin kullanıldığı, bezemelerinde girift kompozisyon düzenlemelerinin yerini daha basit kompozisyonların aldığı ve yavaş yavaş doğada görülen natüralist çiçeklerin kullanılmaya başlandığı görülür. Bu durum bir nevi natüralist üsluba doğru yaklaşıldığının habercisi olarak da düşünülebilir. Büyük bir titizlikle hazırlanan düzenlemelerin yerini çabuk ve basit çizim gerektiren kompozisyonlar almış; tabakların merkezinde dikey eksenli düzenlemeler yaygınlaşmıştır. Sanatçıların inisiyatifine bağlı olarak gelişen bir üslup olduğunu vurgulamak için, Julian Raby tarafından "ustaların üslubu" olarak adlandırılan bu üslupta, mavi zemin üzerinde sehpa üzerine konulmuş vazolar veya maşrapalar içinden simetrik düzende çıkan küçük lale, karanfil, sümbül gi-

35 Bilgi 2005 a: s. 12.

←← **13 Helezoni tuğrakeş üslupta bezeli tabak.** İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

↑ **14 Ustaların üslubunda bezeli tabak.** İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bi doğada görülen çiçek demetleri yer almıştır (res. 14). Çini ustaları tabak kenarlarında, İznik'te çok sevilen "kaya ve dalga" motifi yanında, daha çok radyal düzende çiçek ve kartuşlarla yapılmış bordür düzenlemelerini kullanmışlardır.

Baba Nakkaş üslubundaki tabakların etkileyici büyüklükleri ve karmaşık kompozisyon düzenlerinden sonra ustaların üslubunda imal edilen tabakların gerek ölçü, gerekse bezeme bakımından daha az ustalık, zahmet ve zaman gerektirmesi nedeniyle imalat değerleri düşmüş ve böylelikle çinicilerin fiyatlarını indirmesine neden olmuştur. Birçok müze ve koleksiyonda bulunan ve oldukça geniş bir alana yayılmış olan bu üslupta bezeli seramikler, bir nevi sarayın Çin porseleni kullanımına yönelmesine bağlı olarak, çinicilerin yeni pazar arayışı içine girdiğini ve imalatını halka açmış olduğunu düşündürmektedir.[36] Tabakların yanında sürahi, maşrapa ve kupa gibi kap formlarında da bu üslubun denendiği görülür. Bu üslup oldukça kısa bir dönem içinde uygulanmış olmakla birlikte, saray esinli bezeme sınırlarından uzaklaşmayı göstermesi açısından önemlidir.

Saray nakkaşları ve İznikli çini ustaları geliştirdikleri özgün sanat üslupları ile hazırlanmış seramiklerin yanında, sarayın Çin porselenine duyduğu beğeniyi de dikkate alarak gerek form gerekse bezeme açısından Çin porseleni benzeri seramik eserler de üretmişlerdir.[37] Bunların en belli başlıları 15. yüzyıl Ming dönemi üzüm salkımı bezemeli tabaklardır. İznikli ustalar tarafından bu tabakların bezemeleri neredeyse birebir olarak, dilimli kenarlı veya düz kenarlı tabak formlarında, 16. yüzyıl boyunca çok sevilerek kullanılmıştır. Diğer Çin porseleni tabak grupları olan, ortada iri bir hatayi ve goncalarından oluşan demetle bezeli tabaklar ile ortadaki ana motiften ayrılan ve kıvrık dallarla birbirine bağlı çiçeklerle bezeli tabaklar da İznikli ustalar tarafından örnek alınarak, yeni seramikler oluşturulmuştur.

Üçüncü evre (1540-1560)

1530'ların sonunda mavi-beyaz bezemeye soluk firuzenin yanında mangan moru ve zeytin yeşilinin ilave edilmesiyle, yanlışlıkla "Şam işi" olarak adlandırılan bir grup seramik üretilmiştir. Şam ile bağlantı kurulmasının nedeni ise Şam'daki yapıların süsleme programında kullanılan çinilerin, gerek kullanılan renk paleti ve gerekse üslup açısından Iznik çinileri ile benzerlik göstermesidir. İznik seramikleri ile görülen bu benzerlik, Suriye'nin 1516 yılında Osmanlı hakimiyetine geçmesiyle birlikte, parlak dönemini yaşayan Osmanlı çini sanatının etkilerinin bu topraklarda üretilen çini ve seramiklerde kuvvetlice hissedilmesi ile açıklanabilir. Bu durum klasik dönem Osmanlı üslubunun, İmparatorluğun hakim olduğu Balkanlar'dan Kuzey Afrika'ya, Kahire ve Şam'a kadar tüm merkezlere yayılan evrensel üslubunun göstergesi olması açısından da son derece önemlidir. Bunun yanında açıkça görüldüğü üzere Şam'daki yapıların çini bezemelerinin teknik açıdan oldukça zayıf yerel üretim oldukları ve desenlerinin İznik kopyalarından öteye gitmediğinin de unutulmaması gerekir. Bu dönem seramiklerinin İznik üretimi olduğu İznik çini fırınları kazılarında gün ışığına çıkarılan imalat artığı kaplar ile de kanıtlanmıştır. Çok kısa bir zaman aralığında ve özel parçalar olarak üretilmiş bu seramikler beyaz pürüzsüz hamurları, kaliteli şeffaf sırları, soluk fakat ustalıkla kullanılan yeni renkleri, yeni motif ve kompozisyon anlayışları ile 16. yüzyılın teknik gelişimini kuvvetlice yansıtmaktadır. Bu grubun başlangıcına en iyi örnek, Kanuni Sultan Süleyman'ın Kudüs'teki Kubbet el Sahra'ya vakfettiği ve halen Londra, British Museum'da bulunan H.956/M.1549 tarihli kandildir. Tarih ve yapıldığı yer ile birlikte İznikli Muslî ustanın imzasını taşıyan bu kandil rumi, bulut ve çiçekli süslemeleri ile dikkat çekicidir. İznik çini fırınları kazı buluntuları arasında küçük bir kâsenin dip parçasında da Muslî adı görülür. Ayrıca Başbakanlık Arşivi Mühimme defteri kayıtlarında bu usta ile ilgili bir de belge bulunmuştur. Belgede "Musli ve arkadaşlarının Mirî kaşî işlemekle hizmetli olan Mehmed'i yaralayıp kaçtıkları, bunların aranarak meselenin tahkik edilmesi ile ilgili 23 cemaziyel ulâ H.982/M.1574 tarihli hükm İznik kadısına yazıldığı" görülmektedir.[38]

Bu dönemde tabak, büyük boy ayaklı çukur kâse, askı topu, vazo, şişe, maşrapa gibi açık ve kapalı formlar karşımıza çıkmaktadır. Bazen nara, bazen de enginara benzeyen pul pul yüzlü, yuvarlak, büyük bitkisel motiflerin yanı sıra gül, sümbül, lale, karanfil, bahar dalları ve saz üslubunun uygulandığı bu seramiklerde dekorun kesintisiz olarak tüm yüzeyi kapladığı görülür. Bazen bu çiçeklerle yapılmış bezemenin arasında ibrik, vazo gibi şekiller de göze çarpmaktadır. Bazı seramiklerde ise yazı bezemenin

36 Atasoy/Raby 1989: s. 118.

37 Carswell 2001: s. 145.

38 Aslanapa/Yetkin/Altun 1989: s. 27.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ana ögesi olarak yer almaktadır. Bunun yanında yüzyılın başından beri kullanılan rumi ve hatayi motifleri uygulanmaya devam edilmiştir. Desenlerde kuralcı bir yaklaşımdan uzaklaşıldığı ve doğaya dönük bir anlayışla desenlerin uygulandığı görülür. Tabaklarda simetrik ve asimetrik düzenlemeler içerisinde, bezeme kenarlar da dahil bütün yüzeye serbest olarak dağılmıştır. Tabakların arka yüzlerinde yoğun bitkisel bezemenin yerini, iki motifin dönüşümlü olarak tekrar edildiği basit desenler almıştır. Mavi-beyazın yanında ilave edilen renklerle zenginleşen renk paletinde parlak renkler yerine firuze, zeytin yeşili ve mangan moru gibi mat ve soluk renkler kullanılmasına rağmen yüksek kaliteli seramikler ortaya konulmuştur (res. 15). Oldukça kısa süren bu dönemde üretilen seramikler, parlak ve canlı renklerin kullanıldığı yeni bir çini ve seramik dekoru ile son bulmuştur.

Dördüncü evre (1560–1600)

İznik çini ve seramik sanatının önemli ve en uzun dönemi, 16. yüzyılın ortasından, yüzyılın sonuna kadar devam eder. Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasal, ekonomik ve kültürel açılardan en üst noktaya ulaştığı ve anıtsal mimari yapıların yoğun olarak inşa edildiği bu dönemde, imparatorluğunun baş mimarı Sinan'ın mimari yapıların süsleme programına bağlı olarak, sarayın İznik atölyelerine vermiş olduğu yoğun çini siparişlerine ayrıntılı bir biçimde "Duvar Çinileri" bölümünde değinmiştik. Duvar çinilerinde görülen teknik ve kalite aynı şekilde, bu dönemde üretilen seramiklerde de devam etmiş, mavi-beyaz bezemeye firuze, zümrüt yeşili ve siyah ile birlikte mercan kırmızısı rengi katılmış, konturlarda ise siyah kullanılmıştır. Parlak, şeffaf sır altında hafif kabarık mercan kırmızısı bu dönemin karakteristiği olmuştur. Bu dönem seramiği, Paris Cluny Müzesi tarafından 1865-1878 yılları arasında Rodos Adası'ndan satın alınan bir grup seramiğe bağlı olarak, yanlışlıkla "Rodos işi" olarak tanınmıştır ve hatta 14. yüzyılda Rodos'a esir düşen İranlı ustalar tarafından yapıldıkları öne sü-

↑ **15 Şişe.** İznik, 16 yüzyılın ortası. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rülmüştür.[39] İznik çini fırınları kazılarında gün ışığına çıkartılan buluntular, bu seramiklerin İznik imalatı olduğunu kanıtlamıştır. 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren üretilen seramiklerin formları, yüzyılın ilk yarısına göre küçülmeye başlamakla birlikte çeşitliliğin arttığı dikkati çeker. Tabak, tazza, üsküre, maşrapa, şişe, kupa, sürahi, divit, askı topu ve kandil gibi formlardaki çeşitlilik ile birlikte motif repertuvarındaki zenginlik, zeminin beyazlığı, parlak şeffaf sır altında renklerin canlılığı ve birbiri ile uyumlu kullanımı ve ahengi en üst noktaya ulaşmıştır (res. 16). Seramiklerin bezemelerinde saray nakkaşhanesinin etkisi kuvvetlice hissedilmekte olup natüralist üslup dikkati çeker. 16. yüzyılın ortalarına doğru nakkaşhanenin başına geçen Kara Memi'nin eserlerinde görülmeye başlanan lale, gül, sümbül, nergis gibi çiçekler, servi ve nar ağaçları, bahar dalları Osmanlı sanatının ana teması olmuştur. Çiçeklerin başlıca bezeme unsuru oluşunun nedeni, saray ve Osmanlı toplumundaki çiçek bolluğu ve doğa sevgisidir. Bu dönemde görülen doğaya yöneliş kendini daha çok çiçek motiflerinde, bitkinin tanımına olanak sağlayan bir stilizasyonda göstermiştir. Bu da en karakteristik çizgilerin korunmasıyla sağlanmıştır. Çiçeklerin duruş özellikleri, yapraklarının sayısı gibi özellikler doğru verilmeye çalışılmıştır. Bunların doğru bir biçimde verilmesinde, sanatçılardaki doğa gözleminin gücünü görmek mümkündür. Doğada bulunan veya yetiştirilen çiçekler gül, lale, karanfil ve sümbülden oluşan dört çiçeğin yanında saz yapraklar, bahar dalları, hatayi ve rozet çiçekler kullanılan başlıca motiflerdir. Bu motiflerin yanında çintemani ve kaplan postu çizgisi olarak bilinen peleng motifi ve yazı kullanılan bezeme öğeleridir. Sonsuz çeşitlilikte merkezi, simetrik veya serbest düzende kompozisyon oluşturulurken, motifler bazı temel kurallar içerisinde kalınarak, birbiriyle olan ahengine ve renk uyumuna dikkat edilerek kullanılmıştır. Bazı desenler zaman zaman küçük değişikliklerle farklı kompozisyon şemalarında kullanılmış, bazen ise benzer kompozisyon düzeninde farklı desenler tekrar yorumlanmıştır.

39 Atasoy/Raby 1989: s. 69-70.

↑ 16 Karanfil dekorlu tabak. İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı. Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Beşinci evre (1600–1718)

17. yüzyılın başlarına doğru ekonomik sıkıntılar, sarayın uzun süreler çini sipariş etmemesi ve Çin porselenlerinin ithalinin artması kalitedeki düşüşü arttırmış ve buna bağlı olarak çini üretimi azalmaya başlamıştır. Yurtdışından ve yurtiçinden gelen siparişlerin ve isteklerin sayısı arttıkça İznikli ustaların sarayın çini siparişlerini zamanında teslim edememeye başladığı, ilişkilerde gerginliklerin yaşandığı ve zaman zaman fermanlarla saray tarafından uyarıldığına "Duvar Çinileri" bölümünde değinmiştik. Bu uyarılardan en dikkat çekici olanı ise 1613 tarihli ferman olup saray dışı seramik siparişleri yasaklanmış, bu emre uymayanların cezalandırılacağı belirtilmiştir. Ayrıca 17. yüzyılda malzemelerle, bitmiş ürün fiyatlarının devlet müdahalesi ile sabitleştirilmesi İznikli çömlekçilerinin üzerinde olumsuz etki yaratmış ve tüccarlar giderek daha çok önem kazanmaya başlamıştır. Tüccarların önem kazanması İznik kaplarının daha yaygın olarak pazarlanmasını ve geniş alana yayılarak talebin artmasını sağlamış olmakla birlikte, fiyatların dondurulması İznikli ustaları standartlaşmaya ve nitelik düşürmeye yöneltmiştir. Devletin parasal yardımı ve desteği olmadan üretimin nitelikli sürmesi olanaksızlaşmıştır.[40] 1600'lerden sonra İznik seramiklerinde görülen niteliksiz üretim, bir ölçüde geniş halk kitlelerinin kullanımına yönelik ucuz

kap üretimine bağlanabilir. Kalitelerini yitirdikleri belli olan bu kaba versiyonlar artık bir önceki yüzyılın eserleriyle karşılaştırılamaz hale gelmişti. Kompozisyon düzenlemelerinde büyük farklılık görülmezken, teknikte bir gerileme, renklerde olumsuz yönde değişim başlamıştır. Fazla ayrıntılı olmayan desenler zamanla elle uygulanır olmuştur. Üretilen seramiklerde hamur, sır ve renk kalitesinin düştüğü açıkça görülmektedir. Şeffaf sırların beyazlıklarının zaman zaman maviye dönüşmesi ve sırda çatlamalar gibi olumsuzluklar ile birlikte sır altında kullanılan mercan kırmızısı renginin giderek kahverengiye dönüşen bir ton aldığı ve renklerin sıra aktığı açıkça görülür. 17. yüzyılın so-

40 Atasoy/Raby 1989: s. 63.

↑ **17 Kupa.** İznik, 17.yüzyılın ikinci yarısı. Ömer M. Koç Koleksiyonu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nuna doğru yeşil ve siyah renk ağırlıklı olarak kullanılmıştır (res. 17). Ayrıca dikkat çeken diğer bir nokta kaya ve dalga motifli kenar bordürünün geç dönem seramiklerinde siyahla yapılmasıdır. 17. yüzyılda İznik tabaklarının hiçbirinde kenarlar dilimli değildir. Çömlekçiler bu tarihte artık zaten niteliği düşmüş olan seramiği daha ucuza mal edebilmek için bu işlemi yapmamıştır. Bu olumsuzluklar yanında desenlerde olumlu bir değişim dikkati çekmektedir. Sarayın çini siparişlerinin azalmasıyla birlikte, özgür kalan sanatçıların kendi yaratma güçlerine bağlı olarak yeni arayışlara girdikleri, özel siparişlere yöneldikleri ve tasarım çeşitliliğinin arttığı görülür. 16. yüzyılda görülen çok düzgün adeta geometri hissi veren şemalar, 17. yüzyılda serbest bir havaya bürünmüştür. 16. yüzyılda yardımcı ara motif olan rumiler, 17. yüzyılda, içinde küçük çiçeklerin tekrarlandığı yaprak görünümündedir. Karanfiller 17. yüzyılda daha tombullaşmış, üzüm salkımları ve asma yaprakları 16. yüzyılda olduğundan daha çok doğadaki görünüme yakın çizilmiş, serviler ise kozalakları ile birlikte çok doğal bir şekilde gösterilmiştir. Doğaya çok yakın bir çiçek üslubunun daha gerçekçi uygulamaları çinilerde görülmüştür. 16. yüzyılda nereden çıktığı belli olmayan çok incecik çizgilerle klasik görünümlü bahar dallarının yerini, 17. yüzyılda çok doğal bir ağaç gövdesinden hareketle daha irileşen adeta katmerleşen bahar dalları almıştır. Çok basit diyebileceğimiz çiçekler 17. yüzyılda adeta katmerli gibi çizilmiş, ağaç gövdeleri doğadaki şekillerine daha fazla yaklaşmıştır. Çiçek çeşitliliği artmıştır.[41]

17. yüzyılda bazı tasvirlerin, özellikle Kâbe tasvirinin çinilerde sıkça yer aldığı görülür. Seramiklerde ise çiniye göre konu repertuvarı daha zengindir. Bu konular bitkisel motifler arasında hayvan mücadelesine, günlük hayattaki insan figürlerine, açık denizlerde ilerleyen yelkenli gemilere, pagodaya benzeyen köşk gibi mimari yapılara kadar değişiyordu.17. yüzyılın sonlarında İznik'teki atölyelerde üretim faaliyetlerinin son bulmasıyla, 15. yüzyıldan itibaren İznik ile paralel bir üretim gösteren Kütahya'nın, 18. yüzyılın başında yeni çini ve seramik üretiminin merkezi olarak devreye girdiği görülür.

41 Demiriz 1998: s. 77-84.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SADBERK HANIM MÜZESİ VE ÖMER M. KOÇ KOLEKSİYONLARINDAKİ İZNİK ÇİNİ VE SERAMİK ESERLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonlarında yer alan İznik çini ve seramiklerinin nüvesini 1983 tarihinde müze koleksiyonlarına dahil edilen Hüseyin Kocabaş koleksiyonundaki İznik çini ve seramikleri oluşturur. Zaman içerisinde özel koleksiyonlar ile yurtiçi ve yurtdışındaki müzayedelerden koleksiyona dahil edilen eserlerle, bu koleksiyon her geçen gün gerek nitelik gerekse nicelik açısından gelişmeye devam etmiştir. Zamanla Sadberk Hanım Müzesi, dünya müzeleri ve koleksiyonları içinde İznik çini ve seramik koleksiyonu ile tanınmaya başlamıştır. Müzenin ilk İcra Komitesi Başkanı Sevgi Gönül, gerek yurtiçi gerekse yurtdışında düzenlenen müzayedelere çıkarılmış İznik çini ve seramik örneklerinin müzeye ve ülkesine kazandırılması konusunda büyük gayret içinde olup bunu kendine misyon edinmişti. Koleksiyona dahil edilmesi gerektiğini düşündüğü, fakat bunu gerçekleştiremediği eserler de oldu. Bu eserler kitaplarda yayınlandıklarında, kitaplar kendisine ithaf edilerek bir nevi bu konudaki gayretleri takdir edilmiştir.[42] Sevgi Gönül'ün takdire şayan bu çabaları, vefatından sonra Müze İcra Komitesi Başkanlığı'nı üstlenen yeğeni Ömer M. Koç tarafından da sürdürülmeye devam edilmiştir. Aynı şevkle müzede geliştirilmekte olan koleksiyonların eksik parçalarını tamamlama gayreti içine girmiş olan Ömer M. Koç, bu yönde çabalarını yoğunlaştırmıştır. Bunun sonucunda sergi mekânlarında mevcut müze koleksiyonu ile İznik çini ve seramik sanatının gelişimi kronolojik olarak izlenebilmektedir. Ömer M. Koç, 1999 tarihinden itibaren ise kendi çini ve seramik koleksiyonunu oluşturmaya başlamış ve müze koleksiyonu ile aynı paralellikte iki koleksiyonu geliştirme gayreti içine girmiştir. Nüvesini Nihal ve Tevfik Kuyaş koleksiyonunun oluşturduğu Ömer M. Koç çini ve seramik koleksiyonu, belli bir bilgi birikimi, gelişmiş bir estetik seçicilik ve tutku ile oluşturulmuştur.

42 Carswell 2003: s. 4.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Uzun süredir yapılması planlanan bu sergi ile iki koleksiyon aynı mekânda bir araya getirilerek sanat ve akademik çevrelere tanıtılması ve elinizdeki katalog ile de kalıcı olması amaçlanmıştır.

Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonunda yer alan çini ve seramiklerin bazıları zaman içerisinde yurtiçinde ve yurtdışında yapılan sergilere bağlı olarak, sergi kataloglarında yayınlanmıştır. Bu yayınlar; İznik konusunda şimdiye kadar yapılmış en kapsamlı araştırmaların başında gelen ve bu konu ile ilgili araştırmacıların başvuru kitabı olarak gördüğü Nurhan Atasoy ve Julian Raby tarafından hazırlanan "İznik Seramikleri" kitabıdır. Dünyadaki müze ve özel koleksiyonlardan birçok özel eserin bir araya getirildiği bu kitapta, Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonundan 10 adet esere yer verilmiştir. Diğeri 1991 tarihinde Sadberk Hanım Müzesi'nde açılan "Türk Çini ve Seramikleri" sergisi ile aynı adı taşıyan sergi kataloğudur. İznik bölümü Prof. Dr. Ara Altun tarafından hazırlanmış olan katalogda, müze koleksiyonuna ait 75 adet eser yer almıştır. Bir diğeri ise 2000 yılında Paris'te, Jacquemart-André Müzesi'nde açılan "Osmanlı Seramiklerinin Görkemi" sergisi ile aynı adı taşıyan ve Laure Soustiel tarafından hazırlanan katalogdur. Katalogda Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonundan 56 esere yer verilmiştir.

Toplam 327 adet eserin yer aldığı elinizdeki katalogda ise Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonundan 129 adet, Ömer M. Koç koleksiyonundan ise 198 adet eser bir araya getirilmiştir. Bu eserleri duvar çinileriyle büyük çoğunluğu seramik sanatı örnekleri olan tabak ve farklı formlarda kaplar oluşturmaktadır. Katalogda yer alan eserleri formlarına göre bir gruplamaya tabi tutup sayısal dökümü yapıldığında 105 adet farklı ölçülerde duvar çinisinin yanında 166 adet farklı büyüklükte tabak, 5 adet "tazza" olarak tanımlanan yüksek ayaklı tabak, 1 adet İtalyan etkili bir tabak formu olan *tondino*, farklı ölçülerde 5 adet kâse, 2 adet kapaklı kâse "üsküre", 1 adet kapaklı kavanoz, 2 adet şişe, 1 adet sürahi, 21 adet maşrapa, 13 adet kupa, 2 adet vazo ve 1 adet hokka gibi farklı işlevsel özelliği olan formlar ile 2 adet koç biblosu sayılabilir.

İznik çini ve seramik sanatı, aynı başlık altında ilk bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştı. Bu bölümde ise Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç koleksiyonu bir arada ele alınarak değerlendirilmesi yapılmaya çalışılacaktır. Erken Osmanlı dönemi İznik atölyelerinin üretimi olan çini ve seramik örnekleri ile başlayıp 17. yüzyıl eserleri ile nihayetlenen elinizdeki bu katalogda, İznik çini ve seramik sanatının gelişimi açıkça izlenebilmektedir ve bu eserlerde yoğunluğu, 16. yüzyılın ikinci yarısına ait çini ve seramik örnekleri oluşturmaktadır. 15. ve 16. yüzyıllarda üretilmiş yüksek kaliteli eserlerin yanında, gelişimi gösterebilmek için, döneminin üslup özelliğini yansıtması bakımdan 17. yüzyıla tarihlendirebileceğimiz kalitesi düşük olan eserlere de katalogda yer verilmiştir. Gerek bezemelerinde kullanılan üslup özelliklerine bakılarak ya da müze veya özel koleksiyonlardaki kitabeli örnekler ile mukayese edilerek tarihlenmiş olan bu çini ve seramiklerden 4 adet eserin 15. yüzyıl, 265 adet eserin 16. yüzyıl ve 58 adet eserin 17. yüzyıla tarihlendirilmesi uygun görülmüştür.

Katalogda yer alan erken tarihli eserler arasında iki adet koç biblosu ilk sırayı almaktadır (kat. no. 1, 2). Düdük olarak kullanıldığı düşünülen kırmızı hamurlu, beyaz astarlı slip tekniğindeki bu figürlerden biri yeşil sırlı, diğeri sırsız olarak bırakılmıştır. İznik çini fırınları kazı buluntuları arasında da benzer biçimde yapılmış sadece baş kısmı mevcut koç bibloları bulunmaktadır.[43] Katalogda yer alan kırmızı hamurlu diğer bir eser ise Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonuna ait olan "Milet işi" kâsedir (kat. no. 3). Milet işi tekniğinde günümüze kadar sağlam olarak gelmiş, ender eserlerden biri olan bu kâse, "Milet işi "adı verilen bu seramiklerin gerek form, gerekse bezeme açısından bütün üslup özelliklerini açıkça ortaya koymaktadır. Kısıtlı formlarda üretilmiş ve imalatı hızlı bir şekilde gerçekleştiği için maliyeti düşük olan bu seramiklerin bezemelerinde dönemin madeni eserlerinin etkileri fark edilmektedir. Katalogda yer alan "Milet işi" kâsenin bezemesinde kullanılan altı kollu yıldız ve radyal kuşaklar bunu açıkça göstermektedir. Benzer bezemeli seramik örnekleri İznik çini fırınları kazı buluntuları arasında yer almaktadır.[44]

İki koç figürü ve bu kâsenin dışında katalogda yer alan diğer seramikler beyaz hamurludur. Kronolojik bir düzen içerisinde sıralanmaya çalışılan beyaz hamurlu seramiklerin erken tarihli olanları arasında dikkat çekici çini ve seramik örnekleri vardır.

İznikli çini ustaları 15. yüzyılın sonlarına doğru görülmemiş şekilde ileri düzeyde seramikler yapmaya başlamışlardır. Genellikle etkileyici şekilde, büyük ölçülerde yapılmış bu kaplar üzerinde kobalt mavi renkte çiçekli kıvrık dal ve ince arabesk bezemeler görülür. Katalogda yer alan, içi ve dışı aynı şekilde koyu kobalt mavi sarmal kıvrımlar üzerinde hatayi motifleri ile bezemeli küçük bir kâse, İznik atölyelerinde yüksek kalitede üretilmiş, erken tarihli bir eser olması açısından dikkat çekicidir (kat. no. 4). Kâsenin bezemesinde

43 Aslanapa/Yetkin/Altun 1989: s. 86.

44 Aslanapa/Yetkin/Altun 1989: s. 82, 84.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çin porselenlerinin etkisi hissedilmekle birlikte, bu durum sanatçıların taklit değil geleneksel motifleri yorumlamaları olarak değerlendirilebilir. 16. yüzyılın başlarına tarihlendirilen ve "Baba Nakkaş" olarak adlandırılan üslubun özelliklerini gösteren Bursa Şehzade Mahmud Türbesi bordür çinisi ile benzer bezemeye sahip farklı ölçülerde iki bordür çinisi katalogda yer almaktadır (kat. no. 5, 6). İznik atölyelerinde üretildiğine kesin gözüyle bakılan bu bordür çinilerinde, rumi ve palmet motiflerinin yanında düğüm motifi dikkati çeker. Zeminin mavi, motiflerin ise beyaz bırakıldığı bu çinilerde, beyaz olarak bırakılan şemse motiflerinin üzerinde altın yaldızla bir bezemenin yapılabilmesi için boş bırakılmış olduğu, günümüze ulaşan benzer desenli bordür çinilerinden anlaşılmaktadır.[45] Baba Nakkaş üslubu olarak tanımlanan bu üslupta, desende birlik ve yüksek düzeyde bir işçilik vardır. Bunun yanında çapı 45 cm.'yi bulan büyük boyutlu bir tabak, gerek ölçüsü, gerekse bezemesindeki Çin porseleni etkisinin kuvvetlice hissedilmesinden dolayı koleksiyondaki önemli eserlerden biridir (kat. no.7). Bezemedeki "S" kıvrımı yapan Çin bulutu kıvrımlarında, Çin porseleni etkisi hissedilmekle birlikte motiflerin sadeliği ve kompozisyonda dengeli kullanılmış olması, tabağın çapının büyüklüğünün vermiş olduğu etkiyi dengelemektedir. "Düğüm ustası" üslubunda dekorlu bu olağanüstü büyüklükteki tabak, İznik atölyelerinde eşsiz nitelikte eserler üretildiğinin bir kanıtıdır. Bunun yanında katalogda yer alan, 1520'lere tarihlendirilen bir maşrapanın, kobalt mavi renkte yoğun olarak kıvrık dal ve hatayi motifleriyle oluşturulan göz alıcı dekoru ve formuyla madeni kap formlarından esinlenilerek üretildiği kuşku götürmez bir gerçektir (kat. no. 8). Baba Nakkaş üslubu olarak tanımlanan üslubun özelliklerini üzerinde toplamaktadır. İstanbul Sultanahmet Eski Cezaevi kazı buluntuları arasında yer alan benzer formlu ve bezemeli bir vazo ile bir tabak üzerinde bu üslubun bütün özellikleriyle birlikte, yazının bir süsleme ögesi olarak oldukça başarılı uygulandığı görülür.[46]

Zaman dilimlerine böldüğümüz ve ikinci evre (1520-1540) olarak nitelendirdiğimiz dönemde, renk paletine mavinin yanında firuzenin katılmış olduğunu ve sanatçıların sıkı kurallara bağlı saray üslubundan yavaş yavaş uzaklaştığını, yeni arayışlara girdiğini görmekteyiz. Bu dönem eserleri arasında uzun bir süre yanlışlıkla "Haliç işi" olarak adlandırılan, Julian Raby tarafından ise "helezoni tuğrakeş" üslup olarak tanımlanan bir üslubun karakteristik özelliklerini yansıtan tabağa katalogda yer verilmiştir (kat. no. 11). Tabağın ortasında ve kenarında yoğun, fakat bir o kadar sade ve dengeli şekilde bezemenin dağıldığı görülür. Yoğun ve karmaşık bir bezeme olarak görülmesine rağmen, helezoni kıvrımların oluşturduğu daire motifleri açıkça belli olmaktadır. Bu tabakta dikkati çeken ve onu kusursuz kılan özelliklerinin başında bezemesi, şeffaf sırının parlaklığı ve gövdesinin porselen inceliğinde yapılmış olması gelmektedir. Bu üslubun en parlak dönemi 1520'lerden 1550 yıllarına kadar sürmüştür. 16. yüzyılın sonlarında da zaman zaman bu üslup uygulanmış olmakla birlikte gerek seramik kalitesinde ve gerekse bezemede düşüş olduğu katalogda yer alan bir tabakta da açıkça görülmektedir (kat. no. 201).

16. yüzyılın ilk yarısında, aynı dönem içinde gruplandırdığımız ve Julian Raby'nin "ustaların üslubu" olarak tanımladığı bir grup seramik üzerinde, sanatçıların sarayın sıkı kurallarından ve titizlikle hazırlanan motif ve kompozisyon düzenlerinden yavaş yavaş uzaklaşmaya başladığı dikkati çeker. Çini ustalarının yaratma heyecanı ile basit kompozisyon çizimlerine yöneldiği bu üslupta, katalogda dört adet esere yer verilmiştir. Bu üslubun karakteristik kompozisyon düzeni olan, sehpa üzerinde vazodan çıkan çiçek motifleri ile bezeli farklı ölçülerde ve formda iki tabak katalogda yer alır (kat. no. 9, 10). Çiçek motiflerinde natüralist çizimlere doğru yönelindiği ve aynı zamanda Baba Nakkaş üslubundan motiflerin beraber kullanıldığı görülür. Aynı üslupta bezeli bir kupa üzerinde de rüzgardan dönmüş hissi veren benzer çiçek motifleri yer alır (kat. no. 13). Aynı dönem içinde yapıldığı düşünülen düz kenarlı bir tabağın ön ve arka yüzeyi, kayan eksenler üzerinde çintemani ve peleng motifi ile dekore edilmiştir (kat. no. 12). Osmanlı sanatında nakkaşhanede hazırlanan desenlerin bütün sanat kollarına dağıtılarak üslup birliğinin sağlanmış olduğunu daha önce belirtmiştik. Özellikle bazı motifler çok sevilerek ve çok farklı kompozisyon şemaları içinde kullanılmıştır. Gerek form gerekse etkileyici bezemesiyle dikkat çeken bu tabak üzerinde kullanılan çintemani ve peleng motifi, çok yalın, fakat göze hoş gelen soyut kompozisyonlar oluşturabilmeye olanak sağladığı için 15. yüzyıldan itibaren dokumadan çiniye, tezhipten ahşaba kadar Osmanlının bütün sanat kollarında, bazen güç simgesi olarak, bazen de salt dekoratif amaçla uygulama alanı bulmuştur.[47]

1500 ile 1530 yılları arasında İznik atölyelerinde Batı etkili formların da üretilmiş olduğunu ve bunlar arasında yer alan, İtalyan mayolikasında yaygın bir form olan *tondino*'nun çok özel üretimler olarak yapıldığını görmekteyiz. Katalogda yer alan ve bezeme olarak Çin etkisinin hissedildiği *tondino* formlu tabak buna güzel bir örnektir (kat. no. 14). Çin

45 Atasoy/Raby 1989: s. 90-91, no. 81, 82.

46 Denker/Yağcı/Akay 2007: s. 160-161, SC23a, SC23b.

47 Akalın Eryavuz 2004: s. 129.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

porseleni etkisinin kuvvetlice hissedildiği tabak grubundan başka eserlere de katalogda yer verilmiştir. Kıvrık dallarla birbirine bağlı çiçek motifleri ile bezeli bir tabak ile Ming dönemi üzüm salkımı bezemeli tabakların benzeri üç tabak bu gruba dahil edilecek eserlerdir (kat. no. 15-18). Üzüm salkımı dekorlu üç tabağın kompozisyon düzeni birbirinin tekrarı olmakla birlikte, birinde diğerlerinden farklı olarak kobalt mavinin yanında firuzenin de kullanıldığı görülür.

Koleksiyonda yer alan radyal kuşaklarla dekorlu kâse ise madeni kap formlarını çağrıştırmakta ve bu durum Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonunda yer alan tombak bir kâsede de açıkça görülmektedir[48] (kat. no. 19). Kâselerin sunum kapları olarak kullanıldığı bilinmekle birlikte saray arşivinde ölçüleri belirtilerek sınıflandırılmıştır. Dönemin minyatürlerinde de bu kâselerin kullanımı açıkça görülür.

15. ve 17. yüzyıllar arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun yayıldığı geniş coğrafyada yapılan sayısız mimari yapının süsleme programında çininin kullanılmış olması, şüphesiz İznik'teki çini üretimini destekleyen bir durumdu. İznik atölyelerinde saray nakkaşhanesinde hazırlanan desenler doğrultusunda cami, türbe, medrese, hamam, saray, imaret, kütüphane ve köşk gibi yapılar için çini üretildiği ve seramiklerin de yoğun çini üretiminin bir yan kolu olarak devam ettiği bilinmektedir. Sarayın siparişleri, çini üretimini seramik kaplardan daha fazla denetim altında tutuyor ve etkiliyordu. Katalogda erken tarihli çiniler arasında mavi-beyaz dekorlu altıgen formlu çiniler ile bordür çinileri ilk sırayı almaktadır (kat. no. 20-31). Çeşitli mimari yapıları süsleyen çinilerle benzer süslemeye sahip bu çinilerde, kobalt mavi ve firuzenin uyumlu bir beraberlik içinde kullanıldığı ve merkezi kompozisyon şemasının uygulandığı görülür. Birbiri içinden geçen kıvrık dallarla birbirine bağlı geleneksel motifler olan hatayi, şakayık ve palmet merkezdeki rozet çiçekten gelişir şekilde gösterilmiştir. Bazen altıgen çini formunun içine yerleştirilen altı kollu yıldız motifleriyle, bezeme tekdüzelikten kurtarılarak hareket sağlandığı görülür (kat. no. 24, 25). Topkapı Sarayı Sünnet Odası duvar çinileri ile benzer bezemeye sahip altıgen çini üzerinde, hatayi ve küçük yapraklı kıvrık dallar çark-ı felek düzeninde, bordür çinisinde ise aynı kıvrık dallar diresel dönüş yapar şekilde gösterilmiştir (kat. no. 21, 22). Bu iki çininin sırlarının parlaklığı ve motiflerin çizilmesindeki ustalık ve başarılı fırça vuruşları ayrıca dikkat çekicidir. Bu durum, 15. yüzyıl sonu ile 16. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen dönem içinde sarayın beğenisi doğrultusunda, kurallara bağlı olarak büyük bir titizlikle ve özenle üretimi yapılan çini ve seramikler için belirleyici bir özelliktir. Merkezden gelişen kompozisyon şemasının yanında simetri prensibinin kuvvetli bir şekilde uygulandığı bu çinilerden birinin üzerinde, iki sümbül dalı ve hançer yapraklarla kuşatılmış servi motifi görülür (kat. no. 31). Benzer örnekleri bulunan bu çininin bezemesinin desen kalıbı kullanılarak yapıldığı bilinmektedir. Bu işlem, kağıt üzerine çizilen desenin konturlarına iğne ile delik açılması ve kömür tozu serpilerek, desenin çini üzerinde iz bırakması sağlanarak oluşturulmuştur. Bazen çini üzerinde kullanılan desen kalıbının, seramik tabaklar üzerinde de kullanılmış olduğu görülür.[49]

16. yüzyılın ortalarına doğru kobalt mavi ve firuzenin yanında renk skalasına mangan moru, zeytin yeşili ve siyahın ilave edilerek üretim yapıldığını ve üretilen çini ve seramiklerin yanlışlıkla "Şam işi" olarak adlandırıldığını seramik bölümünde ayrıntılı olarak ele almıştık. Bu üslupta bezeli ilk çiniler olarak bilinen Bursa Yeni Kaplıca Hamamı altıgen çinileri ile benzer bezemeye sahip altıgen bir çini katalogda yer almaktadır (kat. no. 37). Bahar dalları ile dekore edilmiş altıgen çinide, mangan moru ve siyahın çok yoğun olarak kullanıldığı dikkat çeker. Bu çininin yanında aynı üslup özelliklerine sahip tabak, kâse, hokka ve şişe gibi seramik örneklerine de katalogda yer verilmiştir (kat. no. 33-36). Tabakta aykırı bir renk olarak karşımıza çıkan siyaha yakın koyu yeşil ile merkezden ışınsal düzende dağılan farklı çiçek motifleriyle yapılmış bezeme görülür (kat. no. 33). Aynı rengin kullanıldığı büyük bir kâsede ise iç ve dış yüzeyde görülen kaydırmalı düzende peleng motifli dekor, sanatçıların sade fakat bir o kadar da etkileyici özel üretimler yaptıklarını göstermektedir (kat. no. 34). Bu grupta ele aldığımız, baskın bir renk olarak mangan morunun kullanıldığı hokka, İznik üretimi seramik formları arasında görmeye alışık olmadığımız bir formdur (kat. no. 36). Bazen nara, bazen de enginara benzeyen yuvarlak, büyük bitkisel motiflerin kullanıldığı ve saz üslubunun uygulandığı bu grubun eserlerinden biri olan şişe, bezemesi ve zarif formu ile Sadberk Hanım Müzesi seramik eserleri içinde özel ve dikkat çekici bir eserdir (kat. no. 35). Üzerindeki bezemenin yoğun olmasına rağmen soluk renkler ile dengelendiği bu şişede, gerek kullanılan renkler gerekse saz yaprak, hatayi ve rozet çiçek motifleri üslubun bütün özelliklerini yansıtmaktadır. Dibinde sonradan açılmış olan bir delik, edindiğimiz bilgilere göre, Müze koleksi-

48 Bilgi 2005 b: s. 102, no. 141.

49 Atasoy/Raby 1989: s. 56-57, no. 50a, 50b.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yonuna dahil edilmeden önce muhafaza edildiği evde uzun yıllar bir abajur altı olarak kullanılmış olduğunu doğrular niteliktedir. Tartışmalı olmakla birlikte esere fonksiyonel bir işlev yüklenilmesi eserin günümüze kadar sağlam ulaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren İznik atölyelerinde üretimi yapılan duvar çinisi ve seramik kaplarda, parlak şeffaf sır altında hafif kabarık mercan kırmızısı ile birlikte zümrüt yeşili yoğun olarak kullanılarak renk paletine dahil edilmiş ve mercan kırmızısı bu dönem çini ve seramiklerinin karakteristik özelliği olmuştur. Özellikle bu iki rengin birbiriyle uyumu dikkat çekicidir. 16. yüzyıl klasik Osmanlı üslubunun en önemli özelliği olan natüralist çiçek motiflerine yöneliş, bu dönem eserlerinde de açıkça görülür. Özellikle Osmanlı İmparatorluğunun yükselişinin zirvede olduğu Kanuni döneminde, Mimar Sinan'ın mimari yapıların dekorasyonunda çiniyi tercih etmesi ile çini ve seramik sanatı zirveye ulaşmıştır. Bezemelerde yer alan çiçeklerde çok fazla stilizasyona gidilmeden, doğada olduğu gibi gösterilmesi, klasik estetik anlayışının çok kişi tarafından benimsenmesini ve her zamankinden daha fazla talep görmesini sağlamıştır. İki koleksiyonun da en zengin grubunu oluşturan bu dönem eserleri, çini ve seramik ayrımı yapılmadan üzerlerinde yer alan kompozisyon düzenlemelerine göre katalogda bir araya getirilmiş ve gruplandırılmaya çalışılmıştır. Benzer kompozisyon düzenlemelerinin yanında birbirinden tamamen farklı ve sanatçının hayal gücünü zorladığı kompozisyonlar da karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde özellikle simetri prensibinin esas alındığı, bir kökten çıkan servi ve iki yanında gelişen çiçeklerle yapılmış kompozisyonu birçok tabak üzerinde görmekteyiz ve katalogda bu şekilde dekorlu tabaklara yer verilmiştir (kat. no. 38-40). Bunun yanında aynı kökten çıkan ve iki yana doğru açılan, doğada olduğu gibi gösterilmeye çalışılan lale, karanfil, gül, sümbül gibi dörtlü çiçek dekoru tabak ve kupalarda sıkça görülür (kat. no. 41-44). Çiçekler bazen rüzgardan dönmüş bir şekilde asimetrik olarak dağılmaktadır. İznik çinicileri bazı dekorlarda ise çiçeklerin dikine uzayan boylarını, saplarını kırarak tabağın yuvarlağına uyacak şekilde bükerek yumuşatmışlardır. Bir fırtına sırasında hareket dolu bir bahçe etkisi yaratılmaya çalışılmıştır (kat. no. 39, 40, 41). Aynı çiçek motifleri ile dekorlama dönemin duvar çinilerinde de kullanılmış ve seramikler üzerinde görülen bezeme, çiniler ile paralellik içinde devam etmiştir. Katalogda yer alan çini kemer dolgusu parçalarında dörtlü çiçek grubu ile yapılmış dekor göze çarpmakla birlikte esas önemli olan ise mimari ögelerle uyum içinde kullanılmak üzere bazı özel üretimlerin de yapılmış olduğunu göstermesidir (kat. no. 45-46).

Genellikle iç ve dış mekânlarda kullanılan duvar çinilerinde dikkati çeken bir düzenleme, kayan eksenler üzerinde madalyon veya şemse motifiyle oluşturulan ve sonsuz düzende devam eden kompozisyonlardır (kat. no. 47, 48). Bu düzenleme 16. ve 17. yüzyıllarda Osmanlı sanat kollarında oldukça yaygındır ve özellikle dokumalarda çok sık uygulanmıştır.[50] Bu durum Osmanlı sanatındaki üslup birliğini göstermesi açısından önemlidir. Bu düzenlemeler yanında çiniler bazen pano olarak düzenlenmekte ve bir ana desen ile bu deseni kuşatan bordürler bulunmaktadır. Panolardaki desen çoğunlukla bir vazodan veya aynı kökten çıkan, asimetrik veya simetrik olarak dağılan çiçekli dallardır (kat. no. 55, 56, 60). Bazen bu kompozisyonun çok küçük ölçekli olarak tek çini karo üzerinde uygulandığı görülür (kat. no. 49, 50). Vazo içinden çıkan çiçek toplulukları ile bunları kuşatan çiçekli dallar ile oluşturulan bezeme, seramik kaplar üzerinde de çok sık uygulanmıştır (kat. no. 51-53). Bu kaplar arasında yer alan kapaklı küp, farklı formu ile ilgi çekici bir örnektir (kat. no. 51). Aynı çiçek motiflerinin hem tabaklarda, hem de çinilerde en ince detayına kadar aynı şekilde uygulanmış olması ve yeşil ile kırmızının uyumu dikkat çekicidir (kat. no. 54-56). Bezemede natüralist çiçek motiflerinin yanında bulut motiflerine yer verildiği ve özellikle bordür çinilerinde tek renk zemin üzerinde yoğun olarak Çin bulutlarının kullanılmış olduğu görülür (kat. no. 57-59). Bazı bordür çinilerinde ise hatayi, şakayık ve rozet çiçek motifleri arasında "S" kıvrımlı bulut motifleri dönüşümlü düzende yer almıştır (kat. no. 61-64).

Günümüze ulaşan örneklerden, çok sayıda olmamakla birlikte İznik çini atölyelerinde bazen beyaz astar yerine renkli astarın, kırmızı veya lavanta mavisinin kullanıldığı ve bezemenin bu astar üzerine yapıldığı görülür. Bu durum sanatçının değişikliğe her zaman açık olduğuna, bezemenin yanında teknik olarak da yeni arayışlar içine girdiğine ve farklı teknikleri geliştirme arzusunda olduğuna işaret etmektedir. Bu arayışlara girmesinde kuşkusuz verilen siparişler önemli rol oynamaktadır. Dünya müzeleri ve özel koleksiyonlarda bulunan bu teknikle yapılmış seramik kaplar, çiniye nazaran daha fazladır. Katalogda yer alan lavanta mavisi renk astarlı, rozet çiçek ve Çin bulutu motifi dekorlu çini parçası ile aynı renk astarlı, içleri rumi-palmet dolgulu şemse motifleri ile bezeli maşrapa ilgi çekici iki eserdir

50 Bilgi 2007: s. 66-89.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

(kat. no. 65, 66). Alışageldiğimiz çini boyutlarından farklı olup oldukça büyük olan bu çininin, aynı renk ve dekorda üretilmiş olan benzer örnekleri yayınlanmıştır.[51] Ayrıca, Sultan Ahmet Türbesi'nde iç mekânda, duvarda yer alan kartuş içindeki kitabenin sol köşesinde, bu tekniğin uygulandığı çini levhalar ile tamamlama yapıldığı görülür.[52] Büyük bir altıgen levhadan kesildiği anlaşılan Sultan Ahmed Türbesi çinileri, kiremit kırmızısı renkte astarlı ve merkezi kompozisyon şemasında lale ve küçük çiçeklerle bezelidir. 16. yüzyıl ortasında İznik atölyelerinde kullanılan bütün renkleri, özellikle mercan kırmızısı, mor ve zeytin yeşilinin birarada kullanılması, bu çininin özel bir kullanım için üretildiğini, fakat fırınlamadan doğan bir hata yüzünden bozulmaya uğradığını; ama atılmayarak kitabenin kenarında kalan boşluğu tamamlamak üzere değerlendirildiğini düşündürmektedir. Çok az sayıda yapılan slip tekniğindeki çinilere örnek teşkil etmesi ve devrinin restorasyon anlayışını göstermesi bakımından da oldukça önemlidir. Katalogda yer alan çini parçasının da bu çiniler gibi özel bir kullanım için üretilmiş olduğunu düşünmekteyiz. Katalogda yer alan bir tabağın arka yüzünde de, halka kaidenin içinde kullanılan lavanta mavisi astar, çini ustasının farklı astar kullanımını öncelikle bir tabağın arkasında kullanarak denemiş olduğunu düşündürmektedir (kat. no. 131).

Osmanlının bütün sanat kollarında çok sık kullanılan motiflerden olan çintemani ve peleng motifi, seramik ve çini sanatının her döneminde çok farklı düzenlemelerle karşımıza çıkmaktadır. Katalogda bu iki motifin beraber kullanıldığı çini ve seramik eserler de mevcuttur (kat. no. 67-72). Aynı şekilde çinilerde, natüralist çiçek motiflerinin yanında çok sık kullanılan diğer motifler olan hatayi, şakayık, palmet, rozet çiçekler, hançer yaprakları, asma yaprakları ile üzüm salkımları ve çark-ı felek motifleri dönüşümlü düzende kullanılmıştır (kat. no. 73-82). Bordür çinilerinde palmet motifinin özellikle lotus ile birlikte çok sık kullanıldığı görülür (kat. no. 83, 85-96). Katalogda yer alan, henüz kullanılmadığı için kesilip birbirinden ayrılmamış üç sıra halindeki bordür çinisi, bordür çinilerinin nasıl hazırlandığı hakkında fikir vermesi açısından önemli bir örnektir (kat. no. 86). Palmet motifinin seramik eserler üzerinde farklı kompozisyon şemasında kullanıldığını gösteren diğer bir eser olan maşrapaya da katalogda yer verilmiştir (kat. no. 84).

Yazının, çini ve seramikler üzerinde kitabe veya zaman zaman dekoratif amaçla da kullanıldığını katalogda yer alan çini panolarda da görmekteyiz (kat. no. 97-100). Bordürü palmet motifli ve ve servilerle süsyü, aynı düzenlemede iki çini pano özel üretimdir (kat. no. 97). Diğer iki pano ise Arapçada harflere dayalı olarak yapılan "ebced" hesabı ile tarihlendirme yapılabilecek dinsel yazı ile dekore edilmiş olması bakımından oldukça önem taşır (kat. no. 98). 1593/94 tarihli iki çini panonun üzerinde yer alan ve üretim aşamasında açılmış olan üç adet küçük delik, bu çinilerin diğer çinilerden farklı olarak, çivi ile sabitlendirildiğini veya sağlamlaştırıldığını düşündürmektedir.[53] Diğer bir çini üzerinde ise, merkezden gelişen kompozisyonun çevresinde yazı kuşağının olduğu, yarım kalmış harflerden anlaşılır (kat. no. 100).

Genellikle duvar çinilerinin üzerinde hatayi, şakayık, lotus ve saz yaprakların birbirine dairesel dönüş yaparak bağlandığı ve bu bezemelerin sonsuz düzende devam ettiği, her çini karosunun üzerindeki yarım kalmış motiflerden anlaşılmaktadır. Çinilerde bu kompozisyon küçük değişikliklerle çok sık tekrar edilmiştir (kat. no. 101-104, 107-118, 120). İznik çini ve seramiklerinin karakteristik özelliği olan hafif kabarık mercan kırmızısı, katalogda yer alan bir çinide en üst düzeye ulaşmıştır (kat. no.101). Çini panolarda çok sevilerek kullanılmış olan diğer bitkisel motifler bahar dallarıdır. Farklı kompozisyon düzenlemelerinde kullanılan çiçek açmış bahar dalları ile doğanın coşkusu kapalı mekânların içine taşınmıştır (kat. no. 119, 122-123). Çiçek açmış meyve ağaçları Osmanlı süsleme sanatında sık kullanılmış olmakla beraber, meyveleri olgunlaşmış ağaç tasvirlerine çok rastlanılmamaktadır. Bilinen en güzel örnek ise Edirne Selimiye Camii hünkâr mahfilinde kırmızı elmalarıyla görülen ağaç tasviridir. Katalogda, meyveleri ve çiçekleri nar ağacına benzeyen bir panonun küçük bir parçası olan çiniye yer verilmiştir (kat. no. 124). Geç dönemde üretildiği düşünülen bu çinide renkler soluk ve nar motifi biraz stilize edilmiştir. Narlar ortadan yarılmış ve içindeki taneler görülür şekildedir. Stilize nar motifi ile dekorlu benzer çinilerin, Macaristan'da Transilvanya Prensi I. György Rákóczi tarafından, Sárospatak Şatosu'nun (1639-1641) odalarından biri için Türkiye'de imal ettirildiği bilinmektedir. Ayrıca Prens Rákóczi'nin İstanbul'daki sefirine ait 14 Aralık 1640 tarihli bir mektupta, bu çini desenlerinin bir Türk çini imalatçısına Transilvanya'dan geldiği bilgisi de şu şekilde yer almaktadır: "Çininin örneği hâlâ çini imalatçısında bulunuyor. Ekselansları buyururlarsa, Kahya Bey ihtiyacınız olan sayıdaki çiniyi size derhal yapacaklar".[54] Ayrıca aynı desene sahip çinileri Kahire'de İbrahim al-Kulshani'nin

51 Rackham 1959: s. 51, no. 223; Christie's 2002 a: s. 149, no. 187.

52 Yetkin 1982: s. 24-25.

53 Demirsar Arlı 2008: s. 513.

54 Gervers-Molnár 1978: s. 367, 381-382; Atasoy/Raby 1989: s. 278-279.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

anıtmezarının cephesinde görmekteyiz.[55] Bu durum 17. yüzyılın ortalarına doğru, Türk çinilerinin ününün ülke dışına yayıldığını, sarayın himayesinden uzaklaşan ve yeterli çini siparişi alamayan çini imalathanelerinin daha çok dışardan gelen talepleri dikkate alarak, sipariş verenlerin beğenisi doğrultusunda, onların gönderdiği çini desenlerinden üretim yapmış olduklarını göstermektedir. Bu dönemde İznik çinilerinin dağıtım alanı içinde Mısır, Macaristan, Boğdan ve Yunanistan'ın olduğu da bilinmektedir. Nar motifli bu çininin üzerindeki kompozisyon, klasik İznik çini desenlerinden farklı olmakla birlikte gerek renk, gerekse hamur özellikleri, sipariş verilen desene bağlı olarak, İznik atölyelerinde üretilmiş olabileceğini düşündürüyor. Bazı araştırmacılar ise bu çinilerin İstanbul'da üretilmiş olabileceği konusunda görüş bildirmektedirler.[56] Bazılarına göre nar, bazılarına göre ise afyon kozası olduğu düşünülen motiflerin, çiçek açmış bahar dalları arasında yer aldığı bir pano Rüstem Paşa Camii son cemaat yerinde yer almaktadır.[57]

Çok sayıda seramik kap ve özellikle tabaklar üzerinde aynı kökten veya küçük bir vazodan simetrik olarak iki yana dağılan lale, karanfil, sümbül, gül gibi çiçekli dallar bazen iki saz yaprak tarafından kuşatılmış, bazen de bu dekorasyon asimetrik olarak düzenlenerek ortadaki saz yaprak ile ortadan ikiye ayrılmıştır (kat. no. 125-162). Bazen bu çiçekli dallar ve saz yapraklar maşrapa ve kupa gibi silindirik gövdelerde dönüşümlü düzende yer alır (kat. no. 146-150). Oldukça büyük ölçüde yapılmış bir vazo üzerinde lale ve karanfil buketleri dönüşümlü düzende görülür (kat. no. 162). Bazı tabaklarda ise çiçekler merkezden ışınsal şekilde veya çark-ı felek düzeninde dağılır şekilde gösterilmiştir (kat. no. 163-165). İçleri çiçek motifli şemse veya nara benzeyen küçük madalyonlarla yapılmış dekor, tabak ve diğer kap formlarında da sevilerek kullanılmıştır (kat. no. 166-170).

Katalogda bir grup farklı formda eserin yüzeyinin balık pulu ile dekore edildiği görülür (kat. no.171-179). Tek renkli zeminlere hacim kazandırmak amacıyla 1540'lı yıllardan itibaren ustaların kullandıkları bu bezeme, 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yaygınlaşmıştır. Balık pulu dekorun içinde görülen palmet ve rumi motifli madalyonlar ile süslemeye hareket kazandırılmıştır.

Çini dekorlarında merkezden gelişen ve sonsuz düzende devam eden bezeme şemasına sahip çini örneklerine katalogda yer verilmiştir (kat. no. 180-187). Çark-ı felek düzeninde rumi ve hatayi motifleri yanında rozet çiçek, saz yapraklar ve şemse motiflerinin ince saplarla birbirine bağlı olduğu görülür. Salbekli şemse motifi ile klasik tarzda dekorlu bordür çinisi ile kırmızı ve mavi zikzaklı kuşaklarla yapılmış geometrik dekorlu bordür çinisi farklı kompozisyon düzenlemeleri ile dikkat çeker (kat. no. 188-189). Kırmızının tonunun değişerek kiremit kırmızısına doğru yaklaştığı görülür. Çinilerde sıkça kullanılan rumi, palmet ve çin bulutu motifleri bazen yoğun olarak bütün yüzeye dağılmakta, bazen ise şemse veya kartuşlar içinde yer almaktadır (kat. no. 190-194). Tabaklarda da rumi motiflerini farklı düzenlemelerde görmekteyiz (kat. no. 195, 197). Katalogda yer alan düz kenarlı, sığ gövdeli iki tabağın üzerinde ortadaki madalyon içinde yer alan bezemeyi çeviren palmetli kuşakla oluşturulan bezeme, kompozisyon şeması olarak birbirinin tekrarıdır (kat. no. 195, 196).

15. yüzyılda üretilen Ming porselenlerinden etkilenerek üretilmiş olan asma yaprakları ve üzüm salkımları ile bezeme, Osmanlı seramik ustalarının 16. yüzyıl boyunca çok sık kullandıkları kompozisyonlardan biridir. Katalogda 16. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen tabaklar olduğu gibi 16. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen bu şekilde dekorlu farklı formlarda tabaklar da vardır (kat. no. 198-200). Düz kenarlı tabaklarda ortadaki asma yaprakları ve üzüm salkımları ile yapılmış bezeme aynı olmakla birlikte, kıvrık dallarla birbirine bağlı yaprak ve çiçeklerden geniş bir bordür ile diğer tabaklardan ayrılır.

16. yüzyılın ikinci yarısında bir grup seramikte mavi-beyaz dekorlu bezemenin sıkça kullanıldığı ve bazen motiflerde deformasyonun olduğu görülür. Katalogda yer alan, beyaz zemin üzerinde mavi peleng motifleri ile bezeli bir vazo sade dekorasyonu ile dikkati çeker (kat. no. 202). Mavi rengin canlılığını yitirmiş ve fırça vuruşlarının çok başarılı olmadığı ve renklerin bazı noktalarda aktığı görülmekle birlikte vazonun bir porselen kadar ince olması dikkat çekicidir. Genellikle mavi-beyaz renkte dekorasyonun kullanılmış olması da Çin porselenlerine olan benzerliği arttırmaktadır. Katalogda mavi-beyaz dekorlu bu seramikler arasında, Julian Raby'nin şakayık ve başak motifli grup olarak tanımladığı bir grup farklı kap formuna yer verilmiştir (kat. no. 203-212). Duvar çinilerinde görülmeyen bu dekor, çeşitli kap formlarına kolayca uyarlanabilir olması nedeniyle 16. yüzyılın ikinci yarısında çok sevilerek kullanılmıştır. Ayrıca bu bezemede yanyana sıralanmış palmet motiflerinden oluşan bordür de çok sık kullanılmıştır. Özellikle *tazza* olarak tabir edilen tabakların yüksek ayakla-

55 Behrens-Abouseif 2005: s. 51-54.

56 Gervers-Molnár 2005: s. 35-43.

57 Demiriz (Tarihsiz): s. 168.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rının üzeri palmet motifli bordürlerle kuşatılmıştır. Bu grup içinde yer alan bir tabak üzerinde görülen, içleri serviler arasında mimari, Portekiz armasının kopyası ve sivri kemerli niş şeklinde olan dört madalyon ile yapılmış bezemenin benzerini, 1985 ve 1989 yılı İznik kazı buluntuları arasında yer alan, çapı 33 cm, yüksekliği 16 cm olan bir kapak ile bir kapak parçası üzerinde görmek de oldukça şaşırtıcıdır (kat. no. 207).[58]

Merkezden gelişen ve ışınsal olarak dağılan kompozisyon şeması, çini ustaları tarafından 16. yüzyıl boyunca çok farklı motiflerle tekrar tekrar yorumlanmıştır (kat. no. 217-229, 237-240). Merkezden gelişen bezeme yuvarlak bir madalyon içine alınarak, bir palmet frizi ile çevrelenmektedir. Bazen merkezde yer alan rozet çiçek kademeli olarak gelişerek mühr-ü süleyman motifinin oluşturulduğu görülür.

Katalogda yer alan 16. yüzyılın sonlarına tarihlendirilen bir grup maşrapa üzerinde farklı dekorlar görülür (kat. no. 230-236). Çiçekli ve rumi motifli dekorların yanında soyut motiflerin de kullanıldığı, radyal ve düz kuşaklarla dekore edilmiş maşrapalar dikkati çeker. Rumilerle ve radyal kuşaklarla süslü maşrapaların benzer örnekleri, Oxford Ashmolean Museum ve Londra, British Museum koleksiyonlarında yer alır.[59] Bu maşrapalarda görülen gümüş kaplamaların maşrapaların tarihlendirilmesinde önemli rol oynar. Gümüş kaplamalar üzerindeki İngiliz ayar damgalarından Oxford'da bulunan 1586-1587 tarihini, British Museum'da bulunan ise 1597-1598 tarihini vermektedir. Ayrıca bu durum, İngilizlerin 16. yüzyıl sonunda İznik seramiği kullandığını göstermesi bakımından da dikkat çekicidir.

Katalogda yer alan bir grup kap rozet çiçek, dörtlü çiçek grupları ve bahar dalları ile bezelidir (kat. no. 241-264). Bunlar arasında yoğun bezemesi ile bir tabak ve üsküre dikkati çeker (kat. no. 246, 247). Yüzey küçük spiral kıvrımlarla hiç boşluk bırakılmadan sıvanmış ve üzerleri rumi, palmet, saz yaprak, çiçek ve yapraklarla yoğun olarak bezenmiştir. Katalogda yer alan konik gövdeli kupa, formu ve kulpunun kıvrımı gibi detaylarla dönemin madeni kap formlarının tekrar edildiğini açıkça göstermesi bakımından dikkat çekicidir. (kat. no. 259). Katalogda yer alan üç tabak ise geniş kenarları ile İtalyan tabak formlarının İznikli çini ustaları tarafından denendiğini gösterir (kat. no. 262-264).

Bezemede klasik bitkisel motiflerin yanında farklı motiflerin de kullanıldığı görülür. Tabak bezemelerinde içleri farklı çiçek motifleriyle süslü ibrik (kat. no. 265-271) ile mimari yapılardan pagoda görünümlü köşk ve meydan çeşmesi çok sık kullanılmıştır (kat. no. 272-275). Ayrıca 16. yüzyılın sonlarından itibaren üretilen, özellikle camilerde yer alan bazı çini panoların üzerinde İslam dininin en kutsal mekânlarından olan Mekke'deki Mescid'ül-Harâm'ın veya Medine'nin tasvir edildiği görülür. Cami duvarına kaplanan çinilerin arasına, yönü güneye gelecek şekilde yerleştirilen Kâbe tasvirli çini panoların yapılmasındaki amaç, İslam dininin en önemli kutsal mekânını, caminin içinde ibadet ederken hissetmektir. Camilerde kıbleyi göstermek için duvara gömülü olarak kullanılan bu çinilerin yapımına, Kütahya ve Tekfur Sarayı atölyelerinde de devam edilmiştir. Katalogda İznik üretimi olan geç tarihli, üzerinde Kâbe tasviri olan bir çini pano bulunmaktadır (kat. no. 276). Bu çini panonun gerek kalite, gerekse kompozisyon düzeni olarak benzer bir örneği Üsküdar Solak Sinan Camii'nde (1548) görülür.[60] Tabaklarda yer alan diğer farklı bir dekorasyon ise, denizde ilerleyen bir veya birden fazla yelkenli geminin tasvir edilmesidir. 16. yüzyılın ilk yarısında seramikler üzerinde görülen bu bezeme, 16. yüzyılın sonları ve 17. yüzyılda imparatorluğun denizlerdeki hakimiyetine işaret edercesine çok sevilerek kullanılmıştır. Katalogda bu şekilde bezeli bir grup tabağın yanında bir çini parçası üzerinde de aynı bezemenin, mimari yapılarla ve servilerle tamamlandığı görülür (kat. no. 277-286).

1600'lerin başında İznikli çini ustaları insan figürlerini de seramik kapların bezemelerinde kullanmaya başlamışlardır. Geleneksel kıyafetler giymiş olan kadın ve erkek figürleri, kompozisyonlarda bazen ayakta, bazen oturur vaziyette gösterilmiştir (kat. no. 287-294). Figürler genellikle iki kenardan çiçekli dallar ile çevrilmiştir. Sanatçıların insan figürlü bu çalışmalarında, o dönemde Osmanlı yaşamına ilgi duyan Avrupalılara satılmak üzere yapılan giyim-kuşam albümlerindeki tek figür çalışmalarından etkilenmiş oldukları ve ustaların hâlâ başkentteki sanat ortamından esinlendikleri düşünülebilinir (kat. no. 287-289). 17. yüzyılın ortalarında yapılan kaba insan figürlerinde ise artık başkent üslubundan uzaklaşıldığı ve kendi hayal güçlerini kullandıkları görülür (kat. no. 290-294). Bazen günlük hayattan sahneler de dekorasyonun konusunu oluşturmuştur. Katalogdaki tabaklar üzerinde bir kadın figürü elinde tef çalarken, bir erkek figürü kaşık oyunu oynarken diğer bir erkek figürü ise çubukla tütün içerken gösterilmiştir (kat. no. 289, 293, 294). Figürlü bu kompozisyon şeması, 18. yüzyılda Kütahya üretimi seramik tabaklarda da çok sevilerek kullanılmaya devam etmiş ve çok sayıda örnek günümüze ulaşmıştır.[61] Bunun ya-

58 Demirsar Arlı 2006: s. 352, 500, resim 13-14.
59 Atasoy/Raby 1989: no. 774, 775.
60 Demirsar Arlı/Altun 2008: s. 167, resim 179.
61 Bilgi 2005a: s. 87-105.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

nında daha çok seramiklerde görülen hayvan figürlerinden bazılarına duvar çinilerinde de rastlanılmaktadır. Katalogda yer alan bir çinide selsebilli bir havuzun iki kenarında karşılıklı duran papağana benzer iki kuş ile oluşturulan kompozisyon oldukça etkileyicidir (kat. no. 295). Bu çini ile benzer bezemeye sahip başka bir çininin küçük bir parçası da katalogda yer alır (kat. no. 296). Aynı kompozisyon Washington, Freer Sanat Galerisi'nde ve Paris, Louvre Müzesi'nde bulunan çiniler üzerinde de tekrar edilmiştir.[62] Katalogda, çeşitli kuşlar yanında hayvan mücadeleleri ve av sahneleri ile boğa, aslan, kaplan, tilki, çakal, tavşan, maymun, at, geyik ve tavus kuşu dekorlu kaplara da yer verilmiştir (kat. no. 297-313).

Kataloğun son bölümünde yer alan bir grup tabak ise 17. yüzyılda kalitedeki düşüşü çok açık göstermekle birlikte, kompozisyon yönünden İznikli çini ustalarının hiç sıkıntı çekmediğini, hayal güçlerinin ne kadar zengin olduğunu ve kompozisyon oluşturmadaki başarılarını açıkça ortaya koymaktadır (kat. no. 314-327). Katalogda bir tabak üzerinde görülen spiral kıvrımlarla bezeme, bir yüzyıl sonra İran'da, 18. yüzyıl Safavi dönemi seramik tabaklarda da kullanılmıştır[63] (kat. no. 321).

Gerek 16. yüzyıl gerekse 17. yüzyılda üretilen seramik kapların sırlarının üzerinde zaman zaman altın yaldızın kullanıldığı görülür. Saray arşivindeki kayıtlarda bu kaplar "müzehheb" veya "altunlu" olarak tabir edilmiştir. 16. yüzyılda yaldızın çok dikkatli ve özenli bir şekilde desenle uyum içinde kullanıldığını görülür. Buna en iyi örnek Bursa Şehzade Mahmud Türbesi çinileri ile Çinili Köşk'te bulunan ve Sultan Selim Camii'nden gelen yaklaşık 1522'ye tarihlendirilen kandildir.[64] Oysa 17. yüzyıla ait tabak ve kaplarda bitkisel bezemenin üzerinde, motiflerin çizgilerine dikkat edilmeden gelişigüzel fırça vuruşlarıyla yaldızın uygulandığı görülür. Katalogda bu şekilde yaldızın kullanıldığı kupa, maşrapa ve tabaklara da yer verilmiştir (kat. no. 144, 148, 230, 270, 271, 273, 294, 319).

Hamur hazırlayanından, sırça çekenine, nakış yapanından fırına yerleştirenine kadar çeşitli kollarda çalışan ustaların ortak çalışması sonucu yaratılmış olan bu çini ve seramikler, yüzyıllar boyunca büyük beğeni ile karşılanıp dünyadaki çeşitli müze ve özel koleksiyonlara dağılmıştır. Günlük hayattaki ihtiyaçları estetikle birleştiren bu çini ve seramikler, döneminde de dünya pazarında, dokuma ve halılar gibi talep görmüş ve ekonomide önemli bir rol üstlenmişlerdir. Yukarıda bir arada ele alınarak değerlendirilmesi yapılan Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç koleksiyonlarındaki İznik çini ve seramikler, Osmanlı döneminde İznik atölyelerinde çalışan ve teknik gelişime açık olan ustaların yaratma heyecanlarıyla üretilmiş ve bu sanatın gelişimini açıkça ortaya koyan örneklerdir. Aynı topraklardan, belki aynı fırından, belki de aynı usta elinden çıkmış olan eserleri bir araya getirmek, sanat tarihi açısından önemli olduğu kadar 15. ve 17. yüzyıllar arasında Osmanlı çini teknoloji düzeyini göstermesi bakımından da oldukça önemlidir. Bu eserler ile İznikli ustaların kompozisyon repertuvarlarının ne kadar geniş ve sonsuz olduğunu görmekle birlikte her an karşımıza çıkacak olan başka bir çini ve seramik eserin üzerindeki bezemenin, bizi şaşırtmaya devam edebileceğini de rahatlıkla söyleyebiliriz.

62 Atıl 1973: s. 191, no. 88; Denny 2004: s. 190.

63 Crowe 2002: s. 202, no. 346.

64 Atasoy/Raby 1989: no. 306.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

KATALOG

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1

Koç figürini

İznik, 15. yüzyıl; Y. 9.3 cm, U. 10.1cm; SHM 4392 - HK.1329

Kırmızı hamurlu, beyaz astarlı ve koyu yeşil sırlıdır. İçe dönük kıvrık boynuzlu, uzun silindirik gövdeli ve konik ayaklıdır. Kuyruk kısmında enine bir yarık, gövdenin uç kısmında da içe doğru eğimli bir delik bulunmaktadır. Düdük olarak kullanılmış olmalıdır. Kırık olan ayağı alçı ile tümlenmiştir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 18, İ.1; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 2.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

2

Koç figürini

İznik, 15. yüzyıl; Y. 9.2 cm, U. 10.8 cm; SHM 4393 - HK.1330

Kırmızı hamurlu ve beyaz astarlı olup, sırsızdır. Aşağıya doğru kıvrılan boynuzlu, uzun silindirik gövdeli ve konik ayaklıdır. Kuyruk kısmında enine bir yarık, gövdenin uç kısmında da içe doğru eğimli bir delik bulunmaktadır. Gözleri kabartma olarak işlenmiştir. Ön ayakları kırık olup, restore edilmiştir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 18, İ.2; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 1.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

3

Kâse

İznik, 15. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1460); Y. 15 cm, Ç. 24 cm; SHM 17833 – P. 737

"Milet işi" olarak tanımlanan kırmızı hamurlu seramik grubundandır. Düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Kırmızı hamurlu, kirli beyaz renkte astarlı ve içi tamamen, dışı yarıya kadar şeffaf sırlıdır. Sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Kâsenin ortasında madalyon içinde altı kollu yıldız motifi ve bu motifin merkezinde tam, kolları arasında yarım rozet çiçekler görülür. İç kenar bezemesi eşit aralıklarla yapılmış dörtlü düğüm motifi ve dikine radyal kuşaklardan oluşur. İçten ağız kenarını stilize meandr frizi çevreler. Dış yüzü bezemesizdir.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: s. 84.

Neslişah Osmanoğlu koleksiyonundan intikal etmiştir.

ntey.org

4

Kâse

İznik, 15. yüzyılın sonu (yaklaşık 1480); Y. 8.2 cm, Ç. 17.6 cm; SHM 3919 - HK.856

Düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Kâsenin ağız kenarını içten meandr frizi çevreler. İçte, ortada birbirine kıvrık dallarla bağlanan hatayi ve onu çevreleyen küçük yapraklarla bezeli yuvarlak bir madalyon yer alır. İç kenar bezemesi dış yüzde tekrarlanmıştır. Ağız kenarını ise içtekinden farklı olarak, zikzak şeklinde dizilmiş küçük yapraklardan bir bordür dolanır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.5; Atasoy / Raby 1989: no. 275; Altun 1991: s. 18, İ.3; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 4; Tokyo 1996: s. 96, no. 332; Soustiel 2000: s. 55, no. 1; Tokyo 2002: s. 159, no. 395.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

5

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın başı (yaklaşık 1506-7); 9.6 x 35.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Desen kobalt mavi ile çizilmiş, zemin daha açık tonda boyanmış, desenler beyaz bırakılmıştır. Ortadaki düğümlü geçme motifine bağlı karşılıklı iki ruminin oluşturduğu madalyonların içinde birer hatayi bulunmaktadır. İnce saplarla hatayilere bağlı dörder hatayi ise yukarı ve aşağıya doğru kıvrılarak rumilerin aralarındaki boşlukları doldurmaktadır. Ortada tam ve iki kenarda yarım olarak dilimli şemse motifi görülür. İnce beyaz bantlarla sınırlanan kenar bordürleri beyaz palmet dizilidir. Benzer desenli çiniler, Bursa'da Şehzade Mahmud Türbesi'nde (1506-7) görülmektedir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

6

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın başı (yaklaşık 1506-7); 9.6 x 16.2 cm; SHM 9820 - P.455

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Desen kobalt mavi ile çizilmiş, zemin daha açık tonda boyanmış, desenler beyaz bırakılmıştır. Ortadaki düğümlü geçme motifine bağlı karşılıklı iki ruminin oluşturduğu madalyonların içinde birer hatayi bulunmaktadır. İnce saplarla hatayilere bağlı dörder hatayi ise yukarı ve aşağıya doğru kıvrılarak rumilerin aralarındaki boşlukları doldurmaktadır. Çininin bir kenarında yarım olarak dilimli şemse motifi görülür. İnce beyaz bantlarla sınırlanan kenar bordürleri beyaz palmet dizilidir. Benzer desenli çiniler, Bursa Şehzade Mahmud Türbesi'nde (1506-7) görülür.

Yayınlandığı yer: Soustiel 2000: s. 55, no. 2; Bilgi 2005 b: s. 34, no. 7.

7

Tabak

İznik, 16. yüzyılın başı (yaklaşık 1510-15); Y. 9.2 cm, Ç. 45.5 cm; SHM 9653 - P.432

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. İki kalın çizgi ile sınırlanan kenar bordüründe beş adet "S" biçiminde, tabağın ortasında da tek sıra konturlu madalyon içinde üçgen düzende yerleştirilmiş üç adet dalgalı Çin bulutu motifi görülür. Arka yüzde, dış kenarda eşit aralıklarla dört adet rozet çiçek ve "S" kıvrımlı Çin bulutları yer alır.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: no. 291; Altun 1991: s. 21, İ.9; Soustiel 2000: s. 56, no. 3; Bilgi 2005 b: s. 32, no. 6.

8

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın başı (yaklaşık 1520); Y. 14.8 cm, Gövde Ç. 13.3 cm; SHM 3917 - HK.854

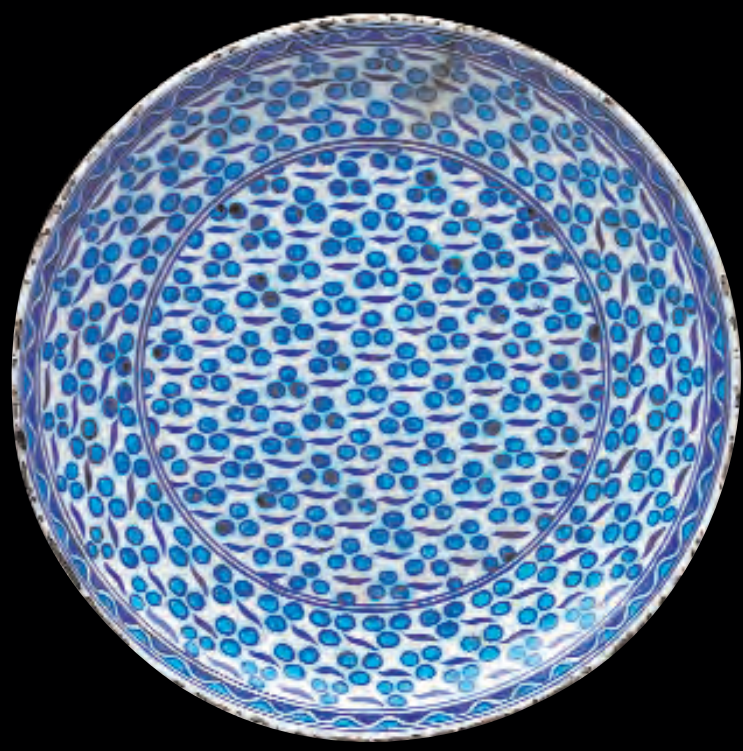
Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Ağız kenarı ve boyundaki bordürde ikili yapraklar okucu şeklinde sıralanmıştır. Boyun kısmı, yatık yerleştirilmiş dal üzerinde hatayi ve yapraklarla bezelidir. Gövde üzerinde içleri hatayi ve yapraklarla bezeli oval madalyonlar dik yerleştirilmiş ve aralarda uçları rozet çiçeklerle nihayetlenen spiral dallar bulunmaktadır. Kulp, orijinal olmayıp, daha geç tarihli mavi-beyaz bir maşrapaya aittir ve üzeri "S" kıvrımlarıyla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: no. 301; Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 124; Altun 1991: s. 19, İ.4; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 3; Soustiel 2000: s. 57, no. 4; Tokyo 2002: s. 159, no. 397; Bakır 2007: s. 292, no. 14.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

9

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535); Y. 6.6 cm, Ç. 36 cm; SHM 12304 - P.508

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorlu olup "ustaların üslubunda" bezelidir. Tabağın ana motifi, yuvarlak bir madalyon içindeki sehpalar üzerinde, içlerinde çiçeklerin yer aldığı ibrik ve vazoların gösterildiği kompozisyondur. İbrik, firuze zemin üzerinde çintemani motifleri ile bezelidir. Bu bezemeye, "Baba Nakkaş" üslubundaki kompozisyonun üzerine yapılmış gibi bir izlenim verilmek istenmiş ve kenarlara "Baba Nakkaş" üslubu çiçeklerin yarım kalmış motifleri yapılmıştır. Kenarlardan çukur kısma geçişteki ara bölümde karşılıklı Çin bulutları, kenar bordüründe ise kobalt mavi zemin üzerinde hafif yatık dilimli madalyonlar içinde birer lale motifi yer alır. Tabağın arkasında küçük çiçekli dallardan oluşan geniş bir bordür görülür.

Yayınlandığı yer: Bilgi 2005 b: s. 36, no. 8.

10

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535); Y. 4.2 cm, Ç. 20.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Tabak düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk kobalt mavi ve firuze renkte dekorlu olup, "ustaların üslubunda" bezelidir. Yuvarlak bir madalyon içinde, ortada yer alan ibrik ile iki yanındaki küçük vazolardan çıkan ve iki yana simetrik olarak açılan çiçekler tabağın yüzeyini kaplar. Bu bezemeye "Baba Nakkaş" üslubundaki kompozisyonun üzerine yapılmış gibi bir izlenim verilmek istenmiş ve kenarlara "Baba Nakkaş" üslubu çiçeklerin motifleri yarım yapılmıştır. Arka yüzü kıvrık dallar ve yapraklar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002: s. 12, no. 14; Christie's 2005 a: s. 60, no. 42.

11

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530-40); Y. 7 cm, Ç. 35.6 cm; SHM 3904 - HK.841

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın üzeri, 1530-1540 tarihleri arasında geliştirilen ve yanlışlıkla "Haliç işi" olarak adlandırılan üslupta dekorlanmıştır. Küçük çiçek ve yaprakların bulunduğu dallar, kendi içinde helezoni dönüşler yaparak yedi adet madalyon oluşturur. Tabağın kenarı, dalgalanarak giden kıvrık dallar üzerinde küçük çiçek ve yapraklarla bezelidir. Arka yüzde, dalgalı hat üzerinde küçük hatayi ve yapraklardan oluşan bezeme görülür.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.6; Atasoy / Raby 1989: no. 309; Sadberk Hanım Müzesi 1989, s. 122; Altun 1991: s. 26, İ.20; Atasoy 1992: s. 207; Soustiel 2000: s. 58, no. 5.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

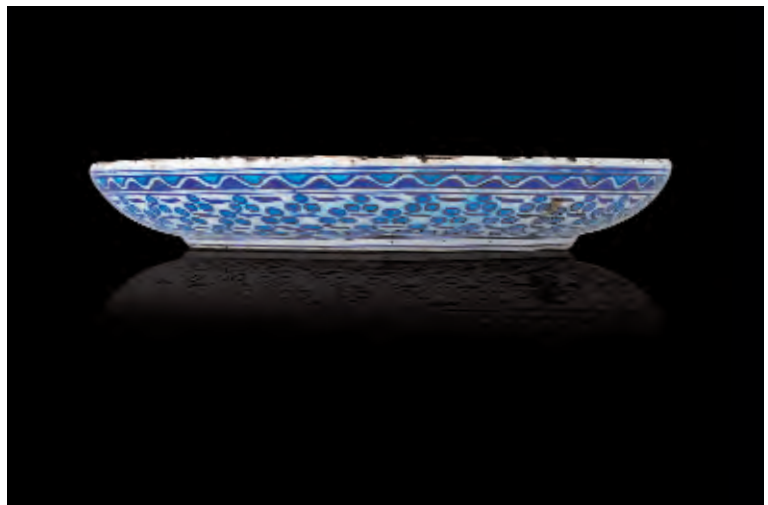
12

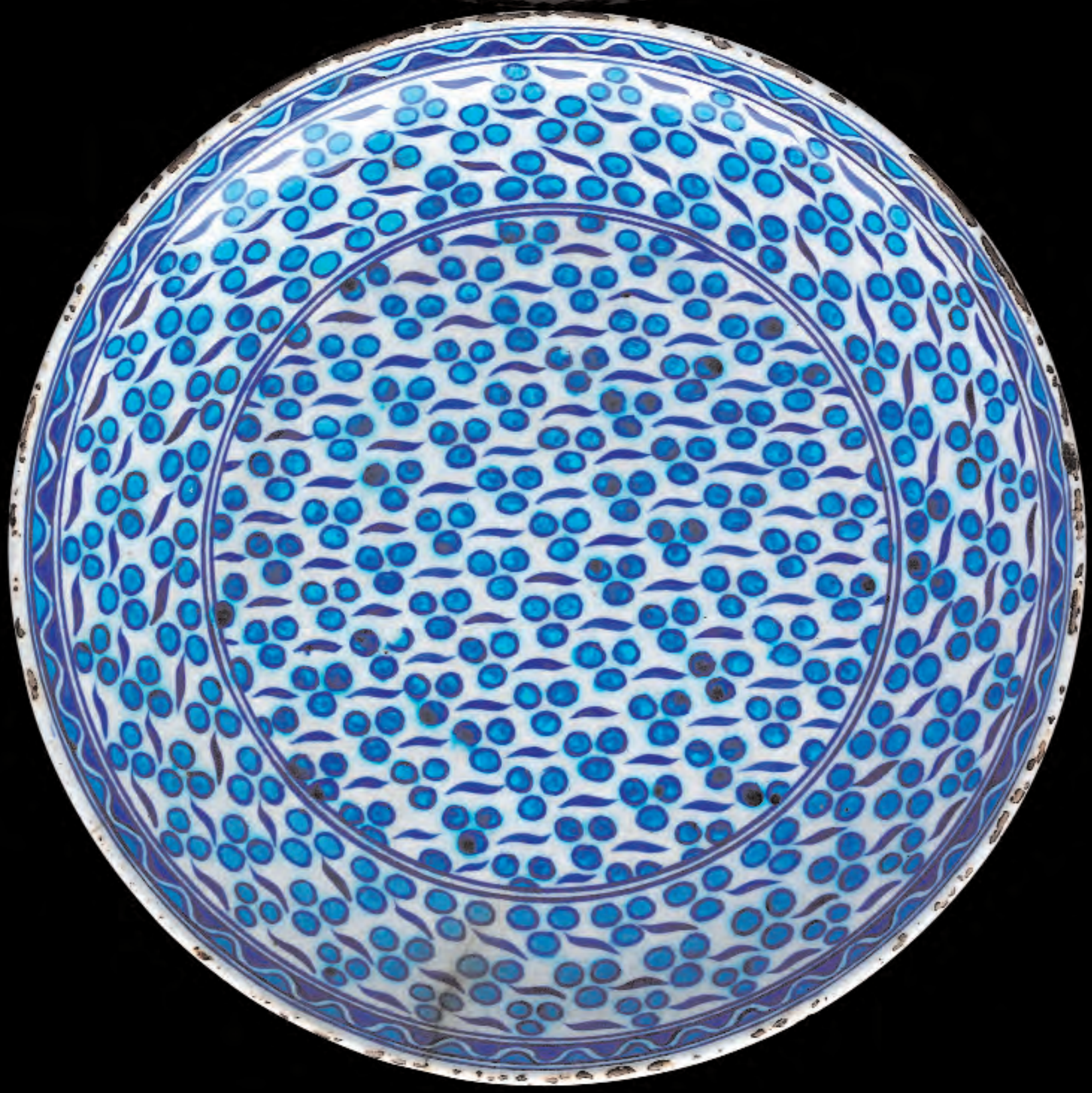
Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535-40); Y. 4 cm, Ç. 30.5 cm; SHM 9124 - P.302

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Ağız kenarını dalgalı bir bordür çevreler. Ortası, çift sıra konturlu yuvarlak madalyon içinde, kayan eksenler halinde çintemani ve kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifi ile bezelidir. İç kenarda ve arka yüzde de bu bezeme tekrar edilmektedir. Dibi bezemesiz olup, iç içe iki halka bulunmaktadır.

Yayınlandığı yer: Tajan 1987: no. 217; Atasoy / Raby 1989: no. 319; Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 127; Altun 1991: s. 25, İ.18; Ingelheim 1992: s. 84, no. 24; Soustiel 2000: s. 59, no. 6; Bilgi 2005 b: s. 38, no. 9.

13

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535-45); Y. 15.4 cm, Ç. 7.7 cm; SHM 13435 - P.520

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Ağız ve kaide kenarını, rüzgardan dönmüş hissini veren, yaprak ve küçük çiçeklerin oluşturduğu geniş bir bordür dolanır. Bordürlerin iç taraftaki konturları dilimli ince bir kuşakla belirtilmiştir. Gövde eşit aralıklarla rozet çiçekler ile onları kuşatan tomurcuk ve küçük çiçek motifleri ile bezenmiştir. Çiçekler birbirlerine ince spiral dallar ile bağlanır. Kulp üzerinde iki yanda küçük laleler ve önde yatay taramalar görülür.

14

Tabak “tondino”

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535-45); Y. 7.2 cm, Ç. 34.6 cm; SHM 2999 - P.420

Dışa dönük geniş düz kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın çukur olan orta bölümünde yuvarlak daire içinde, ince kıvrık dallarla birbirine bağlı rozet çiçekler, goncalar ve yapraklar görülür. İç kenar düz beyaz bırakılmıştır. Ağız kenarında ise aynı bezeme, dalgalı bir hat oluşturan kıvrık dallar ile tekrarlanmıştır. Ağız kenarı ile arka yüzünü kobalt mavi renkte ince bir hat çevreler.

Yayınlandığı yer: The Unity of Islamic Art 1985: s. 151, no. 127; Sotheby's 1986: s. 75, no. 196; Altun 1991: s. 23, İ.12; Bakır 2007: s. 295, no. 15; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 222, no. 028.

15

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1525-35); Y. 8.8 cm, Ç. 35.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

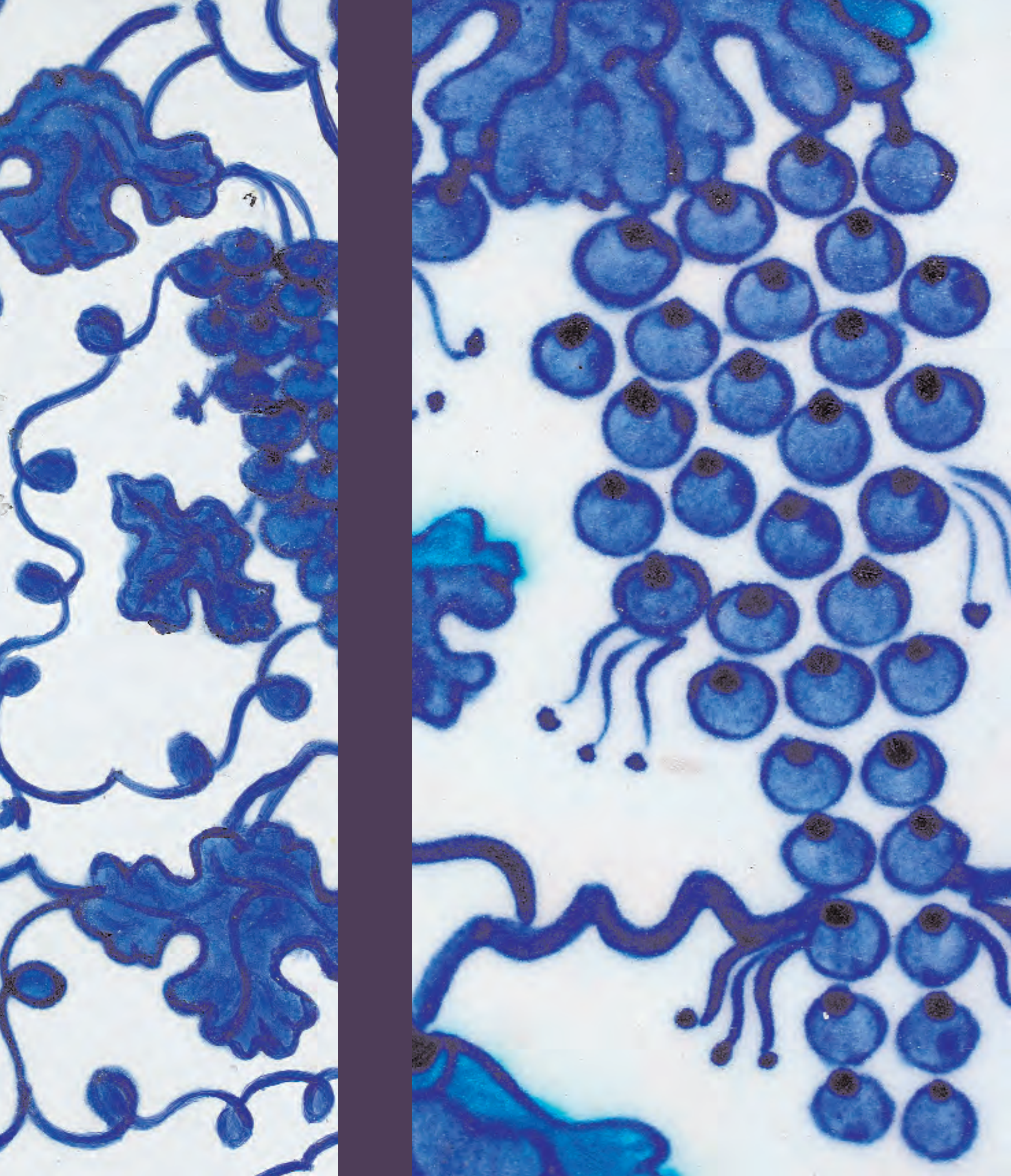
Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk kobalt mavi dekorludur. Çin porseleni etkisinde çiçekli kıvrık dallar ile bezeli tabak grubundandır. Birbirine kıvrık dallar ile bağlanan şakayık ve filizleri tabağın ortasında yer alır. Çukur kısımdan kenarlara geçişte, küçük çiçek buketleri görülür. Kenar kısmını, birbirine kıvrık dallarla bağlı şakayıklarla yapılmış bir bordür dolanır. Arka yüzde şakayık motifleri, kaidesinin üzerinde de küçük çiçek motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Fehérvári 1973: Levha 84, no. 194; Bonhams 2005: s. 192, no. 423.

16

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530-40); Y. 5.6 cm, Ç. 33.6 cm; SHM 9292 - P.306

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Kenar bordüründe dalga motifleri, iç kenarda iki farklı düzende, dönüşümlü olarak yerleştirilmiş yaprakların çevrelediği rozet çiçekler ve merkezdeki yuvarlak çerçeve içinde, birbirine paralel üç adet üzüm salkımı ile onları kuşatan asma yaprakları görülür. Arka yüzü, iç kenardaki gibi, yaprakların çevrelediği rozet çiçeklerle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 126; Altun 1991: s. 24, İ.16; Atasoy 1992: s. 209; Soustiel 2000: s. 61, no. 8; Tokyo 2002: s. 162, no. 400; Bilgi 2005 b: s. 48, no. 14; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 223, no. 030.

17

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530-40); Y. 6.1cm, Ç. 36.4 cm; SHM 3903 - HK.840

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın ortası, yuvarlak bir madalyon içinde birbirine paralel uzanan üç üzüm salkımı ve asma yaprakları ile bezelidir. Kenar bordüründe dalga motifi, kenarlardan çukur kısma geçişte yaprakların çevrelediği stilize çiçek motifleri görülür. Arka yüzde stilize çiçek ve yapraklardan bir bordür yer alır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.2; Altun 1991: s. 24, İ.15; Soustiel 2000: s. 63, no. 9.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

18

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530-40); Y. 6.7 cm, Ç. 37.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Kenar bordüründe dalga motifleri, kenardan çukur kısma geçişte yaprakların çevrelediği stilize çiçek motifleri görülür. Tabağın ortası birbirine paralel uzanan üç üzüm salkımı ve asma yaprakları ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 72, no. 50.

19

Kâse

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); Y. 12.5 cm, Ç. 30.5 cm; SHM 3927 - HK.864

Düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Ağız kenarını içten, iki sıra rumi kıvrımının oluşturduğu bordür dolanır. İçte, ortada kobalt mavi zemin üzerine, çark-ı felek düzeninde beyaz rozet çiçekler ve yapraklardan oluşan bir madalyon vardır. Kâsenin dış yüzü "S" şeklinde radyal kıvrımlarla bezelidir. Bu kıvrımlar alternatif düzenleme içerisinde, kobalt mavi ve firuze renkte boyanmış olup, kobalt mavi kıvrımların içi beyaz renkli dört çiçek, firuze kıvrımların içi ise ince kobalt mavi bir çizgi ile belirtilmiştir. Gövdenin altında spiral kıvrımlı bir kuşak bulunur.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 25, İ.19; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 8; Soustiel 2000: s. 68, no. 16.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

kat. no. 20, 27, 23

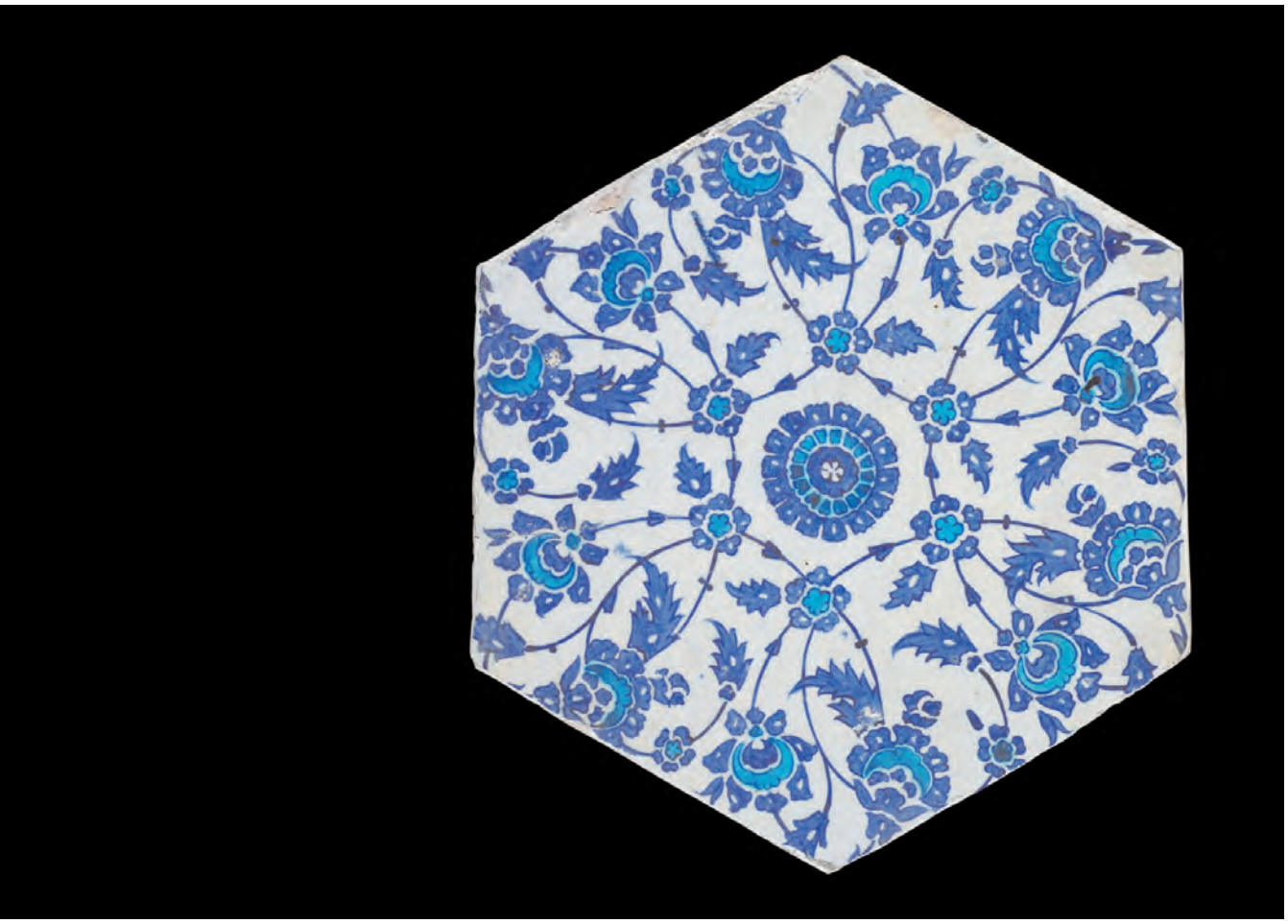
kat. no. 21, 24, 25

kat. no. 29, 30, 31

kat. no. 29

20

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530); B. 26 cm, E. 23 cm; SHM 10334 - P.457

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorlu altıgen çini. Ortadaki rozet çiçeği, altı küçük çiçek bir çelenk gibi kuşatır. Bu çiçeklere bağlı, dairesel dönüş yapan ince dallar ile üzerindeki hatayiler, testere dişi kenarlı yapraklar ve küçük çiçekler tüm yüzeyi doldurur.

Yayınlandığı yer: Christie's 1990: s. 103, no. 134; Altun 1991: s. 36, İ.47; Soustiel 2000: s. 64, no. 10.

21

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530); B 27.3 cm, E. 24.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renklerde dekorlu altıgen çini. Ortada rozet çiçek, onu çevreleyen altı küçük rozet çiçek ve bunlardan gelişen kıvrık dallar üzerinde hatayi ve küçük saz yapraklar süslemeyi oluşturur. Kenarlar, kobalt mavi ince kuşakla belirginleştirilmiştir. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Sünnet Odası dış cephesinde görülmektedir.

22

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530); 19 x 23.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Dairesel dönüş yapan kıvrık ve kırık ince dallar üzerinde hatayiler, küçük çiçek ve yapraklar süslemeyi oluşturur. İki uzun kenar kobalt mavi ve firuze renkte ince kuşaklarla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Sünnet Odası ve Has Oda dış cephesinde görülmektedir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

23

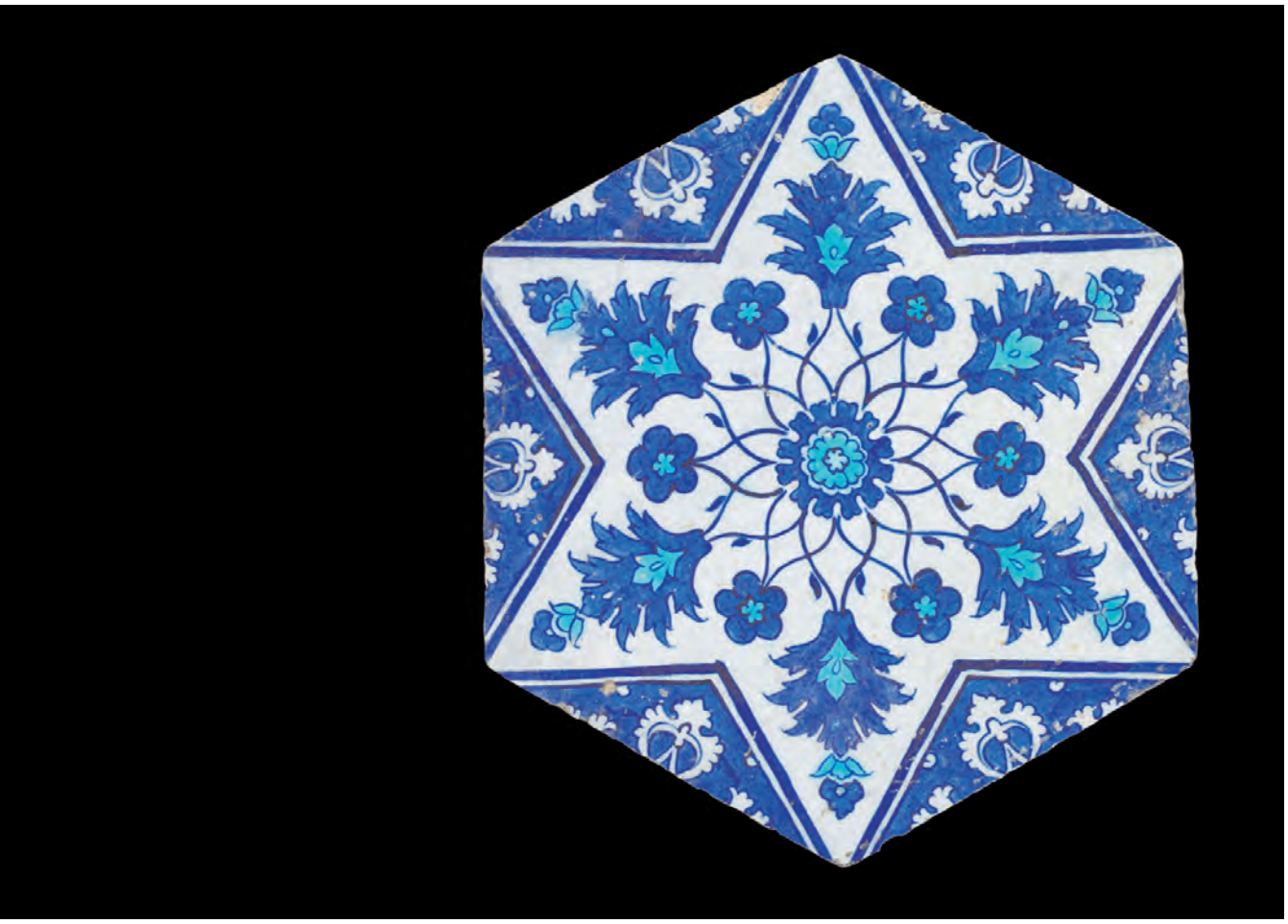
Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530); B. 27.4 cm, E. 24 cm; SHM 4243 - HK.1180

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorlu altıgen çini. Ortadaki rozet çiçeğe bağlı altı adet çifte rumi ile altı hatayiden oluşan merkezi kompozisyon uygulanmıştır. Kenarlarını firuze zemin üzerine yarım olarak görülen hatayilerden oluşan kuşak çevreler.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 36, İ.46; Soustiel 2000: s. 65, no. 210; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 224, no. 032.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

24

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); B. 24.7 cm, E. 21.5 cm; SHM 9310 - P.322

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorlu altıgen çini. Köşeleri altıgenin köşelerine gelecek şekilde yerleştirilmiş altı kollu yıldızın içine, merkezdeki rozet çiçeğe bağlı hatayi ve küçük çiçeklerden oluşan merkezi kompozisyon işlenmiştir. Yıldızın kolları arasında kalan üçgen boşluklarda, kobalt mavi zemin üzerinde agraflarla bağlanmış yarım çiçekler görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 37, İ.49; Soustiel 2000: s. 65, no. 12; Bilgi 2005 b: s. 42, no. 11.

25

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); B. 26 cm, E. 22 cm; SHM 3994 - HK.931

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Köşeleri, altıgenin köşelerine gelecek şekilde yerleştirilmiş kobalt mavi zeminli altı kollu yıldızın merkezinde bir rozet çiçek bulunmaktadır ve etrafı, agraflarla birbirine bağlanmış Çin bulutları ile dolgulanmıştır. Yıldızın kolları arasında kalan üçgen boşluklarda agraflarla bağlanmış yarım çiçekler görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 37, İ.50; Soustiel 2000: s. 66, no. 13; Tokyo 2002: s. 164, no. 409.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

26

Çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); 24.3 x 25 cm; SHM 4201 - HK.1138

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Köşeleri çininin kenar ortalarına gelecek şekilde yerleştirilmiş eşkenar dörtgenin içinde, ince saplarla birbirlerine bağlı sekiz hatayi, merkezdeki hatayi motifini çevreler. Köşelerdeki kobalt mavi zeminli üçgen boşluklar Çin bulutları ile dolgulanmıştır.

Yayınlandığı yer: Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 121; Altun 1991: s. 36, İ.48.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

27

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı; B. 28 cm, E. 24.5 cm; SHM 3995 - HK.1176

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Ortadaki rozet çiçeği, ince saplarla birbirine bağlanmış hatayiler ve rumi kıvrımları çevreler. Merkezi kompozisyonun sonsuz düzende tekrarlandığı kenarlardaki yarım motiflerden anlaşılmaktadır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 35, İ.45.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

28

Çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1530-40); 24 x 17.2 cm; SHM 9298 - P.312

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renklerde dekorlu ve yeşil-siyah konturludur. Merkezdeki yuvarlak madalyonu, dört yönden yarım kartuşlar ve köşelerde çeyrek madalyonlar kuşatır. Firuze zeminli madalyonların ve kobalt mavi zeminli kartuşların içi, agraflarla birbirine bağlı Çin bulutları ile bezelidir. Ara boşluklarda rozet çiçeğe bağlı ve sapı kırık testere dişi kenarlı yapraklar görülür. Kompozisyon sonsuz düzende devam eder.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 37, İ.51; Bilgi 2005 b: s. 40, no. 10.

29

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); B. 24.3 cm, E. 21 cm; SHM 11893 - P.486

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renkte dekorludur. Merkezi düzendeki kompozisyon, ortadaki üç hatayiden gelişmektedir. Bu hatayilerden ışınsal olarak açılan palmet ve hatayiler dönüşümlü düzende olup, araları hatayi goncaları ile doldurulmuştur. Bütün motifler birbirlerine ince kıvrık dallarla bağlıdır. Kenarlarda yatay olarak yerleştirilmiş altı adet yarım hatayi motifi vardır.

Yayınlandığı yer: Soustiel 2000: s. 66, no. 14; De Nieuwe Kerk 2006: s. 53, no. 33.

30

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540-45); B. 20 cm, E. 16.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renklerde dekorludur. Ortada yer alan rozet çiçekten gelişen hatayi, rumi ve palmet motifleri birbirine ince dallarla bağlanmaktadır.

31

Altıgen çini

İznik,16. yüzyılın ortası (yaklaşık 1545-50); E. 23 cm, B. 26.5 cm; SHM 3928 - HK.865

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorlu altıgen çini. İri kıvrık yaprakların oluşturduğu bir kökten çıkan servi ağacı, içlerinde bahar çiçekleri bulunan saz yapraklar ve sümbül dalları ile iki yandan simetrik olarak kuşatılmıştır.

Yayınlandığı yer: Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 118; Altun 1991: s. 38, İ.54; Soustiel 2000: s. 67, no. 15; Tokyo 2002: s. 164, no. 408.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

32

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1540); 13 x 47.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve firuze renklerde dekorludur. Bir rozetten gelişen küçük hatayili dallar ve iri badem yapraklar tekrarlanarak devam eder. Katar İslam Eserleri Müzesi'nde mevcut olan bir panonun kenar bordüründe aynı deseni taşıyan çiniler görülür (Bkz. Carswell 2003: s. 56, no. 13).

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

33

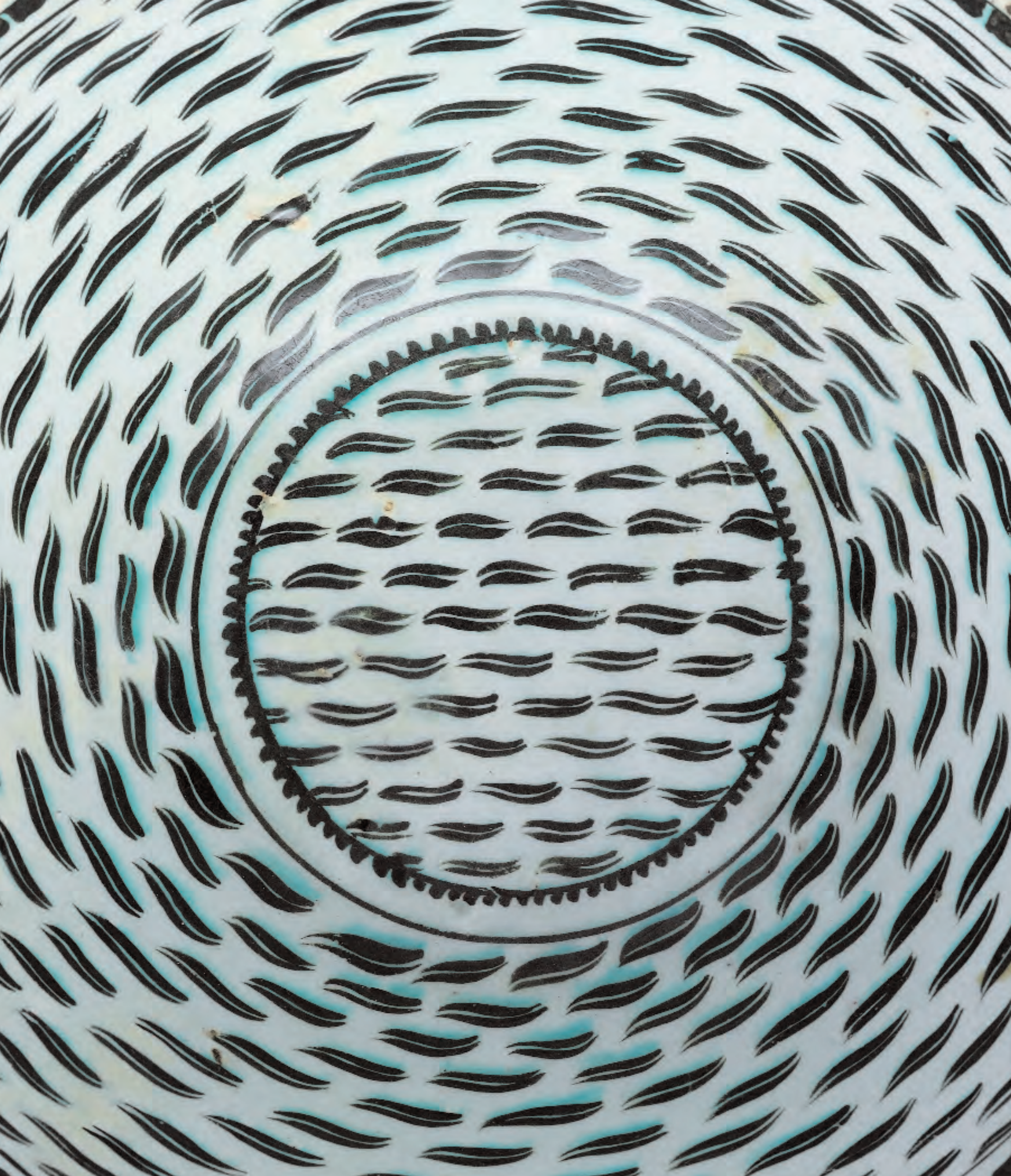
Tabak

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535-45); Y. 3.2 cm, Ç. 27.8 cm; SHM 9123 - P.301

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyahımsı yeşil renkte dekorludur. Merkezdeki rozet çiçeği, altışar adet kısa lale ile uzun sümbül dalları ışınsal düzende çevrelemektedir. Sümbüllerin arasında kalan üçgen boşluklarda, iki yana açılan laleler arasında karahindiba olduğu düşünülen çiçekler bulunmaktadır. Çevresini fistolu ince friz, ağız kenarını da zencerek motifli bordür çevirir. Arka yüzde, iki ince şerit arasında lale ve karahindiba çiçekleri atlamalı bir düzen içinde görülür.

Yayınlandığı yer: Carswell 1982: s. 92, no. 79; Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 128; Altun 1991: s. 23, İ.13; Soustiel 2000: s. 60, no. 7.

34

Kâse

İznik, 16. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1535-45); Y. 14.2 cm, Ç. 32.2 cm; SHM 12241 - P.507

Düz ağız kenarlı, daralan çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyahımsı yeşil renkte dekorludur. İç ve dış yüzü, çift sıralı kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifi ile bezelidir. Ağız kenarının iç kısmında, aşağıya doğru sarkan dikdörtgen kıvrımlardan oluşan bordür yer alır.

Yayınlandığı yer: Tokyo 2002: s. 159, no. 396; Bilgi 2005 b: s. 44, no. 12.

35

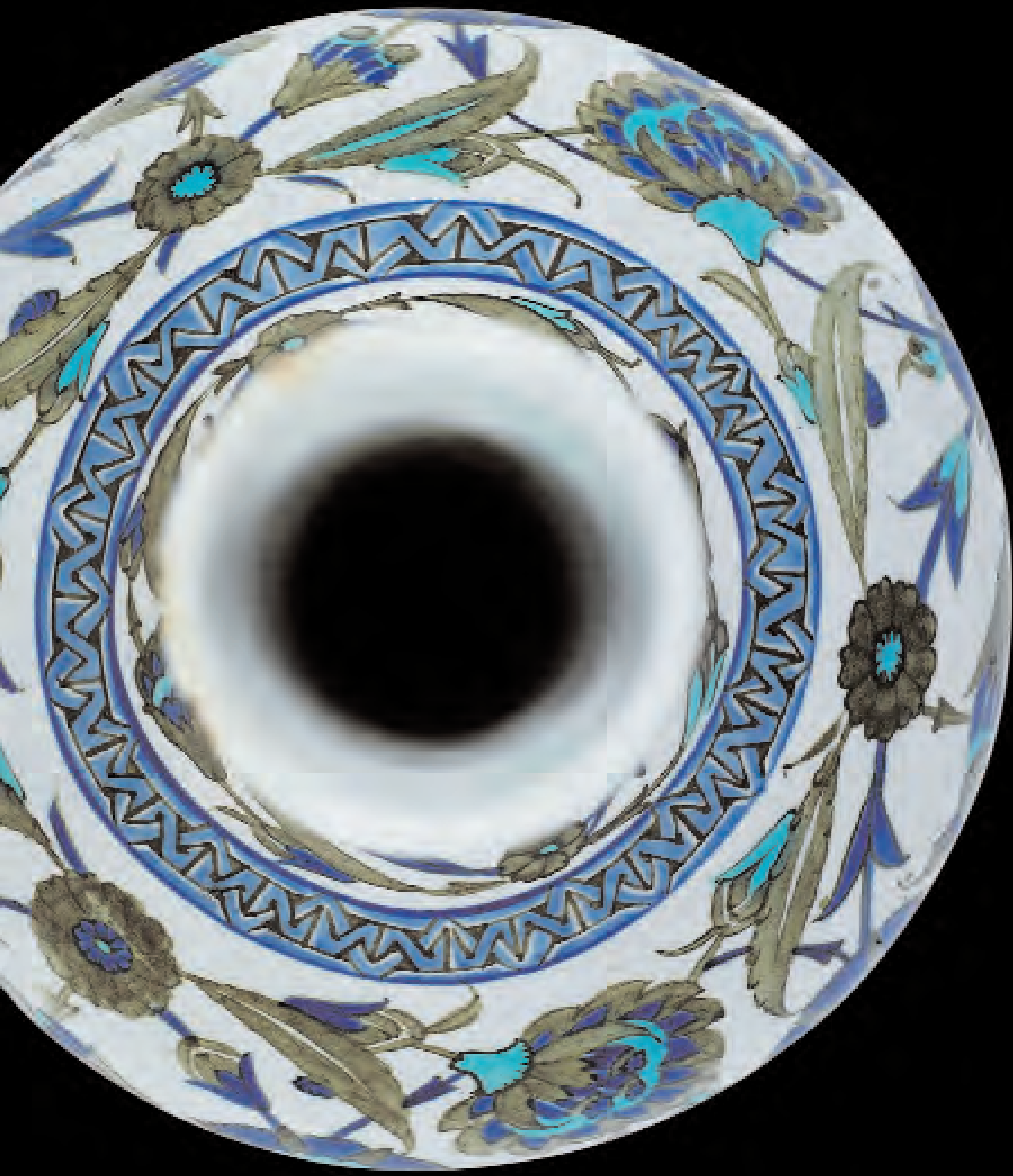
Şişe

İznik, 16. yüzyılın ortası (yaklaşık 1545-50); Y. 42.3 cm, Ç. 17.8 cm; SHM 14533 - P.558

İnce uzun boyunlu, basık şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze ve zeytin yeşili renkte dekorludur. Şişenin şişkin gövde ve ince boynu spiral kıvrımlar yapan rozet çiçekli, hatayili ve saz yapraklı dallar ile çepeçevre bezelidir. Gövdenin altında dönüşümlü olarak çintemani ve beyaz laleli kobalt mavi bir bordür, ayağın üzerinde zikzak desenli bir bant, omuz kısmında ise keskin dönüşler yapan mavi ve siyah geçmeli bordür yer alır. Boyundaki bilezik açık firuze renkte olup, altında dönüşümlü olarak kobalt mavi ve firuze benekli pendantlar, ağız kenarında da kıvrımlı ince bir kuşak bulunur.

Yayınlandığı yer: Christie's 2000: s. 46, no. 42; Bilgi 2005 b: s. 46, no. 13.

36

Hokka

İznik, 16. yüzyılın ortası (yaklaşık 1545-50); Y. 5.9 cm, Ç. 8.1 cm; SHM 3900 - HK.837

Dışa dönük küçük ağızlı, basık şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı olup, desen şeffaf sır altında, yeşilimsi siyah konturla çizilmiş, kobalt mavi ve mangan moru ile boyanmıştır. Gövdenin ağıza yakın kısmındaki bordürde ikili yapraklar okucu şeklinde sıralanmıştır. Gövde, kobalt mavi zemin üzerinde, içleri stilize lale buketleri ile süslü dilimli madalyon ve aralarda beyaz çiçeklerle bezelidir. Gövdenin altında zikzaklı bir bordür bulunur.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 26, İ.21; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 7; Soustiel 2000: s. 69, no. 17.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

37

Altıgen çini

İznik, 16. yüzyılın ortası (yaklaşık 1550-55); E. 20.3 cm, B. 18 cm; SHM 4224 - HK.1161

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında koyu kobalt mavi, mangan moru, firuze renkte dekorlu ve siyah konturludur. Altıgen çini yanlışlıkla "Şam işi" olarak adlandırılan üslupta, üzeri çiçek açmış meyve ağacı ile bezelidir. Kenarlarını firuze bant çevreler. Benzer desen, Bursa Yeni Kaplıca Hamamı'nın (1553) çinilerinde görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 39, İ.55.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

kat. no. 38, 40, 44

kat. no. 39, 54, 41

kat. no. 52, 53

kat. no. 38

38

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 6.5 cm, Ç. 30 cm; SHM 17308 - P.651

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içi, aynı kökten çıkan gövdesi zikzak bezemeli bir servi ile iki yanında simetrik olarak açılan karanfillerle bezelidir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde, rozet çiçek ve ikili lale motifleri dönüşümlü düzende sıralanmıştır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 62, no. 43; Bilgi 2005 b: s. 54, no. 17.

39

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 6.1cm, Ç. 29.9 cm; SHM 3886 - HK.823

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve simetrik olarak iki yana açılan lale ve karanfilli dallar ortadaki serviyi kuşatır. İki karanfilin dalı kırık olarak çizilmiştir. Kenar bordüründe dalga motifleri, tabağın arka yüzünde dönüşümlü düzende stilize lale ve rozet çiçekler görülür.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.17; Altun 1991, s. 28, İ.28; Ingelheim 1992: s. 85, no. 27; Soustiel 2000: s. 75, no. 26; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 225, no. 035.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

40

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 7.1 cm, Ç. 33.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan sümbül ve gül dallarının çevrelediği servi motifi süslemeyi oluşturur. Bazı gül dallarının kırıldığı görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 8, no. 1.

41

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 8 cm, Ç. 34.5 cm; SHM 9293 - P.307

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil ve hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içi, bir kökten çıkarak iki yana açılan lale, karanfil dalları ve bir saz yaprakla bezelidir. Kenar bordüründe Çin kayası, dalga motifi ile "S" yapan kıvrımlar, arka yüzde kobalt mavi lale ve rozet çiçekler dönüşümlü olarak yer alır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 29. İ.29; Atasoy 1992: s. 210; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 13; Soustiel 2000: s. 75, no. 25; Bilgi 2005 b: s. 52, no. 16.

42

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-80); Y. 21 cm, Ç. 12 cm; SHM 9302 - P.316

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız ve kaide kenarı yarım rozet çiçekli bordürle sınırlanmış, gövde sağa doğru kıvrık saz yapraklar ile tek lale ve iki karanfille dönüşümlü düzende dekore edilmiştir. Kulp bitkisel kıvrımlar, yatay ve verev taramalar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 34, İ.43; Soustiel 2000: s. 89, no. 49; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 227, no. 039; Bakır 2007: s. 292, no. 18.

43

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 17.5 cm, Ç. 10 cm; SHM 12007 - P.500

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde dönüşümlü olarak sıralanan üç lale ve üç goncalı gül dalı ile bezelidir. Laleler sağa doğru, güller sola doğru yönelip birbirleriyle kesişmektedir. Her grupta lale ve gül goncaları farklı düzende çizilmiştir. Dip ve ağız kenarını örgülü bir kuşak dolanmakta ve bu kuşağa bağlı rumi kıvrımlarından oluşan yarım şemse madalyon ve bulut kıvrımları çiçeklerin aralarındaki boşlukları doldurmaktadır. Kulpun ön yüzü verev çizgiler, iki yan kenarı ise lale ve beneklerle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 12; Tokyo 1996: s. 101, no. 445; Bilgi 2005 b: s. 60, no. 20.

44

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 5 cm, Ç. 30 cm; SHM 3889 - HK.826

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortası bir kökten çıkan ve simetrik olarak iki yana açılan lale ve karanfil dalları ile bezelidir. Kenar bordüründe, ikili lale ve rozet çiçekler, arka yüzde de rozet çiçekler ve yapraklar dönüşümlü düzende yer alır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.21; Altun 1991: s. 28, İ.27; Soustiel 2000: s. 72, no. 22; Tokyo 2002: s. 162, no. 403.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

45

Çini kemer dolgusu

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); B. 18 cm, E. 18 cm; SHM 3895 - HK.832

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturlu çini, dilimli bir kaş kemerin sağ köşe dolgusudur. Üzerinde, yukarıya doğru yükselen karanfiller ve bahar çiçekleri ile yapılmış bir bezeme görülür. Bezemedeki karanfillerden birinin dalı kırık olarak gösterilmiştir. Kemer konturu kırmızı kuşak ile belirtilmiştir.

Yayınlandığı yer: Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 121; Altun 1991: s. 47, İ.79; Atasoy 1992: s. 244; Soustiel 2000: s. 72, no. 21.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

46

Çini kemer dolgusu

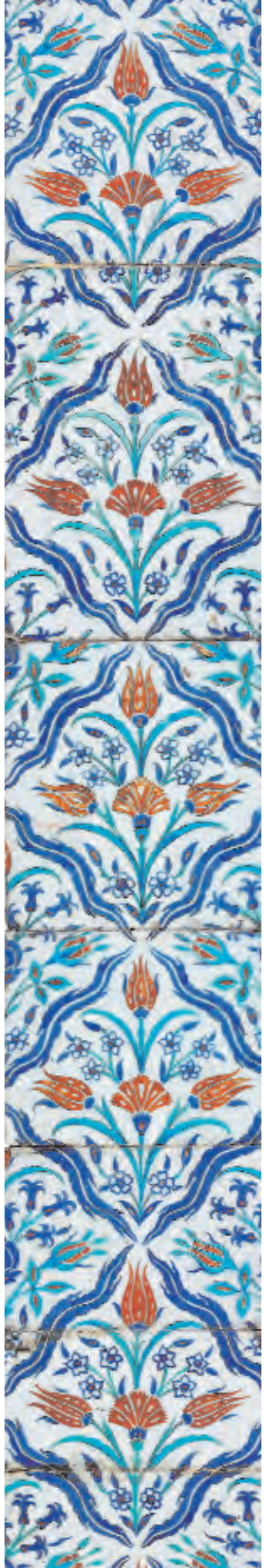
İznik,16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 36.8 cm, E. 23.5cm; SHM 4181 - HK.1118

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve yeşilimsi siyah konturlu çiniler, Bursa kemerli bir nişin köşe dolgularıdır. Her iki parça simetrik olarak, kenardaki agraf motiflerinden çıkan kır çiçekleri, gül goncaları ve saz yaprakları ile bezelidir. Yukarıya doğru yükselen desen yarıda kesilmektedir. Kemer konturu kırmızı kuşak ile belirtilmiş, kalınlığı firuze renkte boyanmıştır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 48, İ.80; Tokyo 2002: s. 164, no. 413.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

47

Çini pano

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); 183.5 x 30 cm; SHM 4216 - HK.1153

Farklı boyutlarda yedi adet çiniden oluşmaktadır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil ve mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motiflerinin sınırladığı bölümler içinde lale, karanfil ve yıldız çiçekleri ile hatayi, gül goncası ve sümbül demetleri kayan eksenler halinde sıralanmaktadır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 45, İ.74.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

48

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 17.5 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. İçleri bir kökten çıkan lale ve karanfillerle bezeli şemseler yüzer görünümlerde eşit aralıklarla ve sonsuza giden şemada yer alır. Şemselerin konturları palmet frizi ile oluşturulmuştur. Ayasofya II. Selim Türbesi (1577), Topkapı Takkeci İbrahim Ağa Camii (1592), Ayasofya Kütüphanesi ve Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi Şadırvanlı Sofa 'da benzer desenli çiniler mevcuttur.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

49

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 13 x 26 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Bir çini panonun parçasıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mercan kırmızısı, yeşil, kobalt mavi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dikdörtgen bir çerçeve içinde, lale ve bahar çiçekli iki buket ile bezeli niş süslemeyi oluşturur. Niş, iki kenardaki yarım şemse madalyonlarla bölümlenmiştir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

50

Çini

İznik,16. yüzyılın ikinci yarısı; 20 x 25 cm; SHM 4184 - HK.1121

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Radyal desenli ayaklı çanak içinden, simetrik düzende iki lale ve üç rozet çiçek çıkmaktadır. Çanağı iki yandan iri lale dalları kuşatır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 43, İ.69; De Nieuwe Kerk 2006: s. 53, no. 32.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

51

Kavanoz

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 27 cm, Gövde Ç. 20.8 cm; SHM 12383 - P.513 a-b

Dışa dönük ağızlı, kısa kalın boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve geçme kapaklı kavanoz. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, sağa doğru kıvrık kısa sümbül dalları ile sola doğru kıvrık uzun lale dallarının arasındaki üçlü çiçek buketleriyle bezenmiştir. Gövdesinin altındaki kobalt mavi zeminli geniş kuşakta, dönüşümlü olarak sağlı sollu diyagonal yerleştirilmiş, kırmızı çizgili beyaz yapraklar ve aralarında yarım rozet çiçekler görülür. Bu kuşak, omuz kısmında yeşil zeminli olarak tekrar edilmiştir. Ağız kenarında yarım rozet çiçekli friz, boyuna geçişte zikzaklı friz ve üzerinde, sağa doğru kıvrık tek laleler ile aralarında rozet çiçekler dönüşümlü olarak sıralanır. Bombeli kapağın topuz biçimli tutamağının eteği, çark-ı felek desenli olup, çevresini dönüşümlü olarak saz yapraklar ve çiçekler kuşatır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1996: s. 48-49, no. 78; Soustiel 2000: s. 74, no. 24; Bilgi 2005 b: s. 58, no. 19.

52

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 4.7 cm, Ç. 29.8 cm; SHM 3887 - HK.824

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, bir kökten çıkan ve simetrik olarak açılan bahar dalları ile iki uzun saplı gülün kavradığı vazodan çıkan beş çiçek ana motifi oluşturmaktadır. Çiçeklerden üçü agrafla birbirine bağlanmıştır. Kenar bordüründe dalga motifleri, arka yüzde dönüşümlü olarak çift lale ile rozet çiçekler görülür.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.19; Altun 1991: s. 27, İ.23.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

53

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 4 cm, Ç. 29.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif röl-yef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın bezemesi kenarlar da dahil bütün yüzeyi kaplamaktadır. Bir kökten çıkan ve iki kenara simetrik olarak açılan, lale, gül ve goncalarından oluşan çiçek topluluğu, iki yandan lale ve bahar dalla-rı ile kuşatılmıştır. Kenar bordürü yarım rozet çiçeklidir. Arka yüzü ikili lale ve rozet çiçekler ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2006 a: no. 96.

54

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5.4 cm, Ç. 27.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak açılan lale, gül ve gonca dalları tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende çiçek ve rozet çiçek motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 32-33, no. 103; Christie's 2004 a: no. 62.

55

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 27 x 27 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Büyük bir pano üzerindeki kompozisyona ait parçadır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan ve simetrik olarak iki yana açılan lale ve rozet çiçekli dallar ile yukarıda yarım olarak görülen gül motifleri ve arada yer alan iki küçük palmet motifi, çini üzerindeki süslemeyi oluşturur.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

56

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.2 x 25.4 cm; SHM 17582 - P.682

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin üzerinde, birinin gövdesinin 1/2'si, diğerinin ise gövdesinin 1/4 'ü görünen kıvrık kulplu, üzeri rumi-palmet dolgulu iki vazo yer alır. Vazolara lale, karanfil ve rozet çiçekler yerleştirilmiştir. Sol üst köşede görülen başka bir vazonun dip kısmı, bezemenin sonsuz düzende devam ettiğini gösterir. Kare biçimindeki çininin sağ kenarı, Çin bulutu kıvrımlarından oluşan dar bir kuşak ile sınırlandırılmıştır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2006 b: s. 73, no. 92.

57

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.5 x 12.5 cm; SHM 4199 - HK.1136

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Firuze renkli zemin üzerinde birbirine agraflarla bağlanmış beyaz renkte Çin bulutu kıvrımları görülür. İki uzun kenar, kırmızı ince kuşaklarla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli çiniler, Süleymaniye Camii'nde (1557) ve Ayasofya II. Selim Türbesi'nde (1577) görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 39, İ.57.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

58

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 12.5 x 17 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mercan kırmızısı, yeşil, kobalt mavi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kırmızı zemin üzerinde birbirine agraflarla bağlanmış Çin bulutu kıvrımları süslemeyi oluşturur. İki uzun kenar kobalt mavi renkte ince kuşakla sınırlandırılmıştır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

59

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 13 x 24.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Kobalt mavi zemin üzerinde birbirine agraflarla bağlanmış yoğun Çin bulutu kıvrımları, sonsuza giden düzende yer alır. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Sünnet Odası dış cephesinde görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

60

Çini

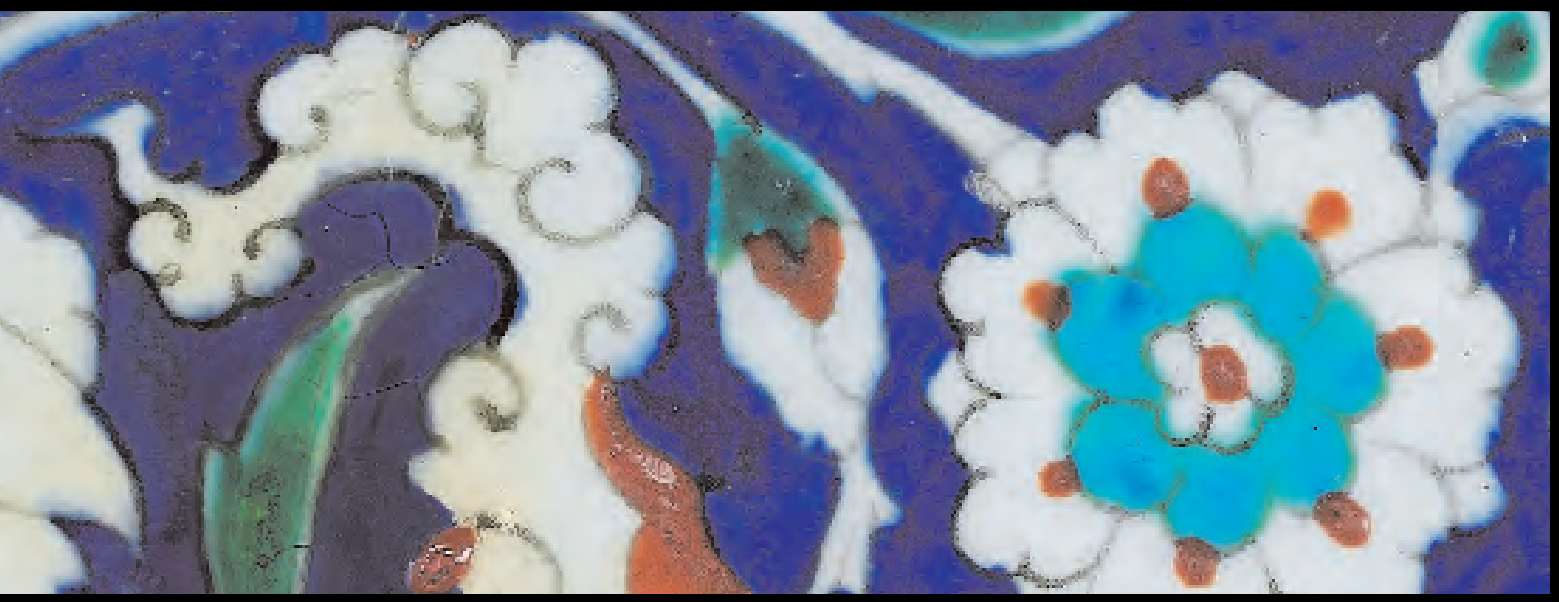
İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); 17 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Büyük bir pano üzerindeki kompozisyona ait parçadır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Gövdesi rumi ve palmet motifi dolgulu ve 1/4 oranında görülen vazodan lale, bahar dalları ile hatayili dallar çıkmaktadır. Vazonun yan kenarında ise karanfil, lale ve sümbül dalı yer alır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

kat. no. 61

kat. no. 63

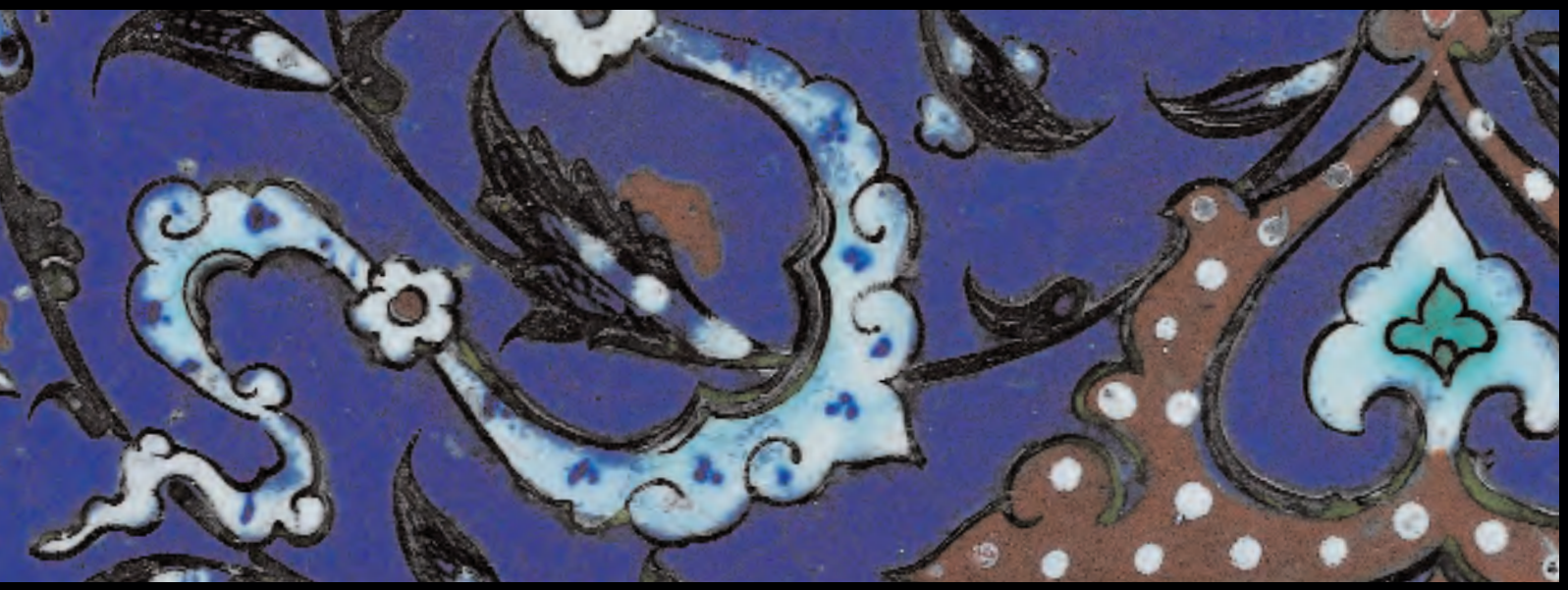
kat. no. 62

kat. no. 64

kat. no. 64

kat. no. 65

61

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 24.6 x 25 cm; SHM 17517 - P.667

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Kare biçimindeki çininin sol kenarında yer alan bordürde, kobalt mavi zemin üzerinde, birbirlerine ince kıvrık dallarla bağlanan ve yarım olarak görülen iki rozet çiçek arasında; iki yanında birer Çin bulutu motifi bulunan iri bir hatayi çiçeği yer alır. Çininin sağ kenarında ise, beyaz zemin üzerinde kıvrık kulplu bir vazo yarım olarak görülmektedir. Vazonun içi, mercan kırmızısı zemin üzerinde beyaz renkte kıvrık dallar ve rumi motifleriyle dolgulanmıştır.

62

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 15.8 x 27.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, mercan kırmızısı, yeşil renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Mavi zemin üzerinde büyük rozet çiçekler ile onlardan gelişen hatayi ve rozet çiçekli dallar ve "S" kıvrımı yapan büyük Çin bulutu kıvrımları bezemeyi oluşturur. Rozet çiçekler iki kenarda yarım olarak görülür. Benzer desenli bordür çinileri, Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi'nin duvarlarında görülür.

63

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 9.7 x 27.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kıvrık bir dal üzerinde rozet çiçek ve hatayi motifleri dönüşümlü düzende yer alır. Ayrıca rozet çiçekten iki yana doğru Çin bulutu kıvrımları gelişir. Benzer desenli bordür çinileri, Topkapı Takkeci İbrahim Ağa Camii'nde (1592) görülür.

64

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 70.5 x 15.5 cm; SHM 9300 - P.314 a-c

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kobalt mavi zemin üzerinde dönüşümlü olarak, altlı üstlü yerleştirilen çiçek demetleri, iki yandan "S" biçiminde Çin bulutu kıvrımları ile kuşatılmıştır. Çiçek demetleri bir rozet çiçekten çıkan testere dişi kenarlı yapraklar, laleler ve bahar çiçeklerinden oluşur. İki uzun kenarda firuze ince kuşak yer alır. Benzer desenli bordür çinileri, Eyüp Sultan Türbesi'nde (1608) görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 41, İ.62.

65

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); 34.8 x 32.4 cm; SHM 17744 - P.710

Beyaz hamurlu, lavanta mavisi astarlı ve şeffaf sır altında hafif rölyef kiremit kırmızısı, siyah, beyaz ve yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin üzerinde girift bir düzende kıvrık dallarla birbirine bağlı rozet çiçek ve hatayiler ile aralarda "S" kıvrımlı Çin bulutları ve rumi kıvrımlarıyla oluşturulmuş üçgenimsi bir madalyon içinde palmet motifi görülür. Renkli astarlı İznik çinisi çok az ve özel olarak üretimi yapılan çinilerdir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2007 b: s. 255, no. 277.

66

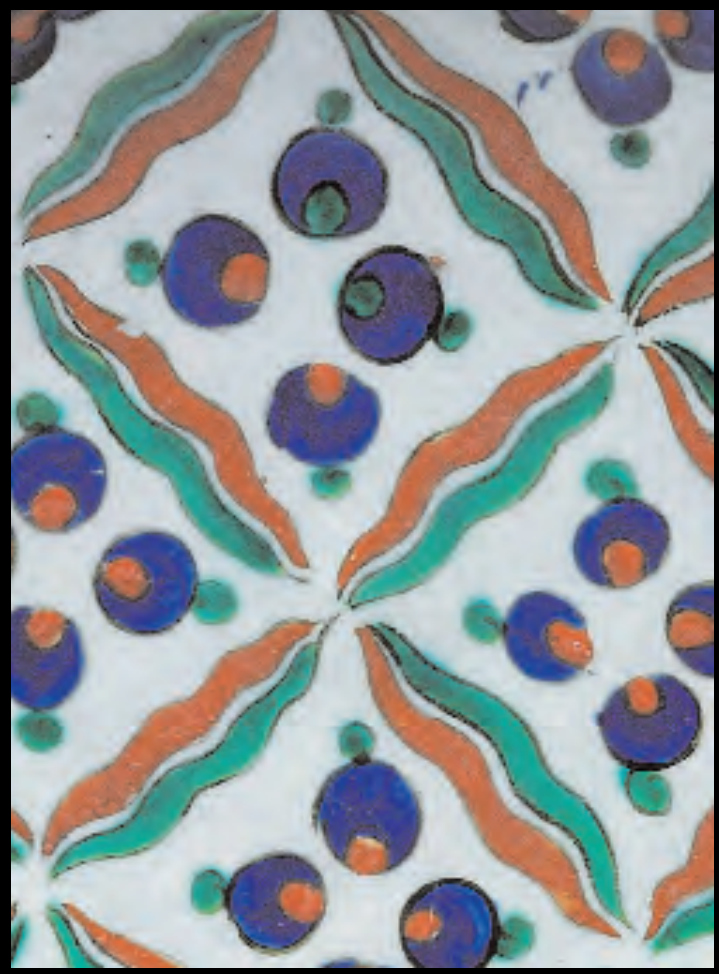
Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 24.1 cm, Gövde Ç. 15.7 cm; SHM 176 - P.84

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Renkli astarlı İznik seramiklerinden olan maşrapa beyaz hamurlu, lavanta mavisi astarlı ve şeffaf sır altında hafif rölyef siyah ve kiremit kırmızısı renkte dekorludur. Ağız kenarını zikzak motifli, boyun kısmını üç dilimli çiçekli bordür dolanmaktadır. Boyun ve gövde, siyah renkte rumi dolgulu şemseler ve kırmızı renkte rumi kıvrımlarıyla oluşturulmuş karşılıklı yürek motifi ile bezelidir. Gövdenin altında, iki yatay çizgi arasında kıvrımlı bordür yer alır. Kulpu iki dikey çizgi arasında yatay taramalıdır ve bitkisel karakterli bir motifle gövdeye bağlanır.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 49-50, no. 215; Palais Galliéra 1965: no. 794; Altun 1991: s. 34, İ.41; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 14; Soustiel 2000: s. 73, no. 23; Bilgi 2005 b: s. 50, no. 15; Bakır 2007: s. 292, no. 17.

kat. no. 67, 68, 70, 71

kat. no. 69

67

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 22.7, Gövde Ç. 15.4 cm; SHM 13498 - P.525

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını spiral kıvrımlı bir bordür; boyundan gövdeye geçişi yatık "S" kıvrımlı bir bordür dolanır. Gövde ve boyun üzerinde kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifinin çevrelediği çintemani motifleri ile ikili beneklerden oluşan bezeme görülür. Kulpun gövdeye bağlandığı yerde yeşil yapraklı bezeme, kulp üzerinde kobalt mavi yatık kesik çizgilerden bezeme yer alır.

Yayınlandığı yer: Soustiel 2000: s. 87, no. 45; Tokyo 2002: s. 159, no. 398; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 228, no. 041.

68

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 6 cm, Ç. 30.2 cm; SHM 17569 - P.677

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmı, yeşil ve kırmızı renkte ikili kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifi ile diagonal olarak karelere bölünmüştür. Karelerin içinde dörtlü çintemani benekleri yer alır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde rozet çiçek ve ikili lale motifi alternatif düzende sıralanır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 108, no. 77; Christie's 2006 a: s. 102, no. 111.

69

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-70); 17.7 x 32.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Bordür çinisi beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, mercan kırmızısı, firuze renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kobalt mavi zemin üzerinde kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifinin sınırladığı üçgen bölümlerin içinde çintemani motifi yer alır. Bezeme alttan ve üstten kırmızı renkte ince kuşakla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli bordür çinileri, Eminönü Rüstem Paşa Camii'nde (1561) ve Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi ve III. Ahmed Kütüphanesi'nde görülür.

70

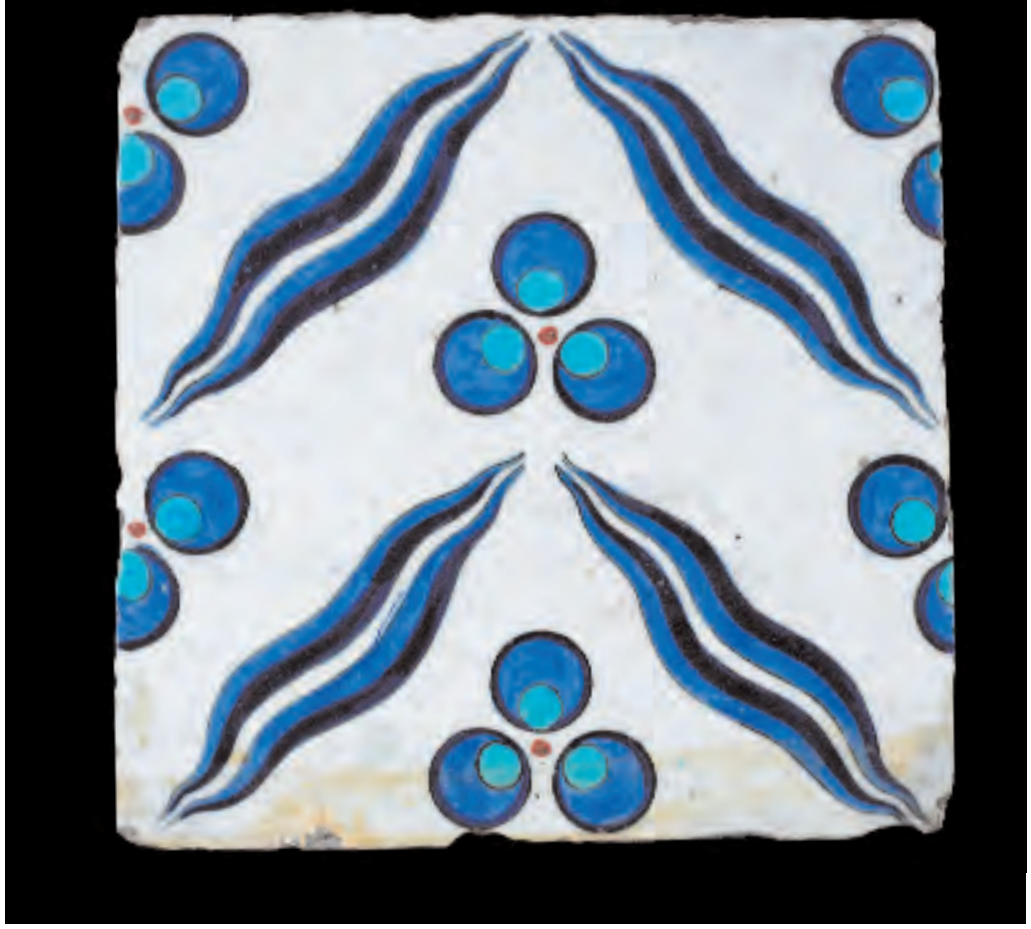
Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın sonu; 18.8 x 14.5 cm; SHM 4281 - HK.1218

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, kiremit kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bordür, kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifinin sınırladığı üçgen bölümler içinde çintemani motifleri ile bezelidir. Aralara serpme olarak küçük çintemaniler çizilmiştir. Alt kenarında yaprak ve dal kıvrımlarıyla oluşturulmuş kuşağın bir bölümü görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 45, İ.75; Soustiel 2000: s. 86, no. 43.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

71

Çini

İznik, 17. yüzyılın başı; 25 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında koyu kobalt mavi, mavi, firuze ve kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin üzeri sonsuz düzende kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifinin çevrelediği çintemani motifleri ile bezelidir. Benzer desenli çiniler, Sultanahmet Camii'nde (1617) görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

72

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın sonu; 25.5 x 13 cm; SHM 4282 - HK.1219

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve yeşil renkte dekorlu, siyah konturludur. Karşılıklı iki Çin bulutu kıvrımının sınırladığı üçgen bölümlere, yarım çintemani motifleri çizilmiştir. Bordürün iki kenarını yeşil bant sınırlamaktadır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 39, İ.56.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

73

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 12.1 x 25.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozet çiçekten gelişen bahar çiçekli kıvrık dallar iki kenarda yarım olarak gösterilmiş dilimli kenarlı bir madalyona bağlanmaktadır. Bu madalyondan laleler gelişmektedir. Benzer desenli bordür çinileri, Fatih Mehmet Ağa Camii'nde (1585) görülmektedir.

74

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 10 x 17.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında açık kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dairesel dönüşler yapan saz yapraklar arasında hatayi, şakayık ve rozet çiçekler görülür. İki uzun kenar ince kırmızı kuşakla sınırlandırılmıştır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

75

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 13.5 x 28 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Bordür çinisi beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bir ters bir düz yerleştirilmiş hatayiler ve bu motifleri kıvrık dallarla birbirine bağlayan içleri bahar çiçekli saz yapraklar süslemeyi oluşturur. İki uzun kenar kırmızı renkte ince kuşakla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli bordür çinileri, Manisa Muradiye Camii'nde (1585) ve Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii'nde (1571) görülmektedir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

76

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 9.5 x 24 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Yatay düzende, "S" kıvrımları yaparak ilerleyen dal üzerinde üzüm salkımları ve asma yaprakları görülür. İki uzun kenar, kırmızı renkte ince kuşaklar ile sınırlandırılmıştır. Benzer desenli bordür çinileri, Ayasofya Kütüphanesi'nde görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

77

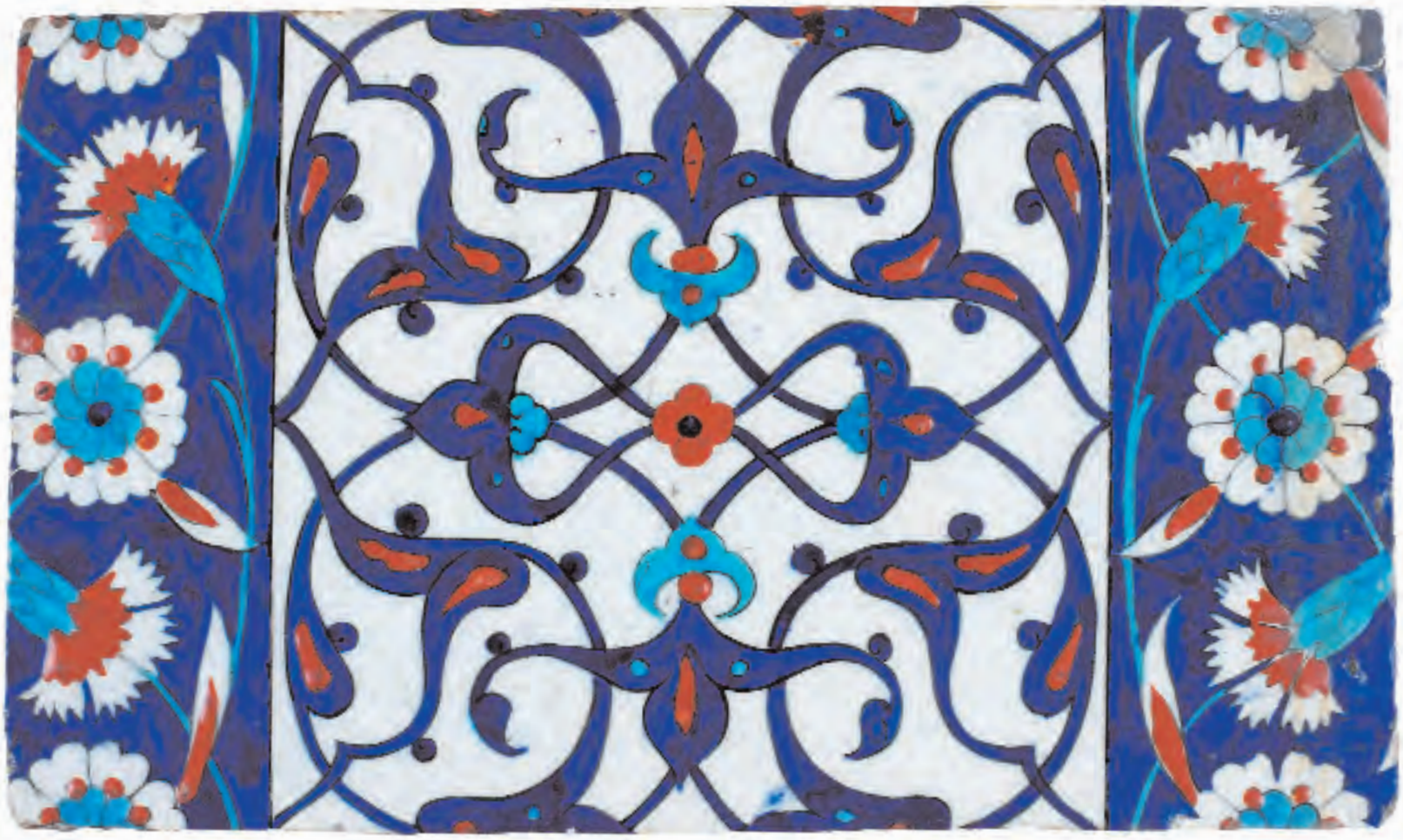
Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24.5 x 12.2 cm; SHM 4270 - HK.1207

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Dalgalı bir hat oluşturan rumi kıvrımlı dal, ortada saz yaprakla kesilmekte ve iki uçta da yarım hatayiler yer almaktadır. Rumi kıvrımları ve saz yaprakların içi küçük çiçekli dallarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 41, İ.63.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

78

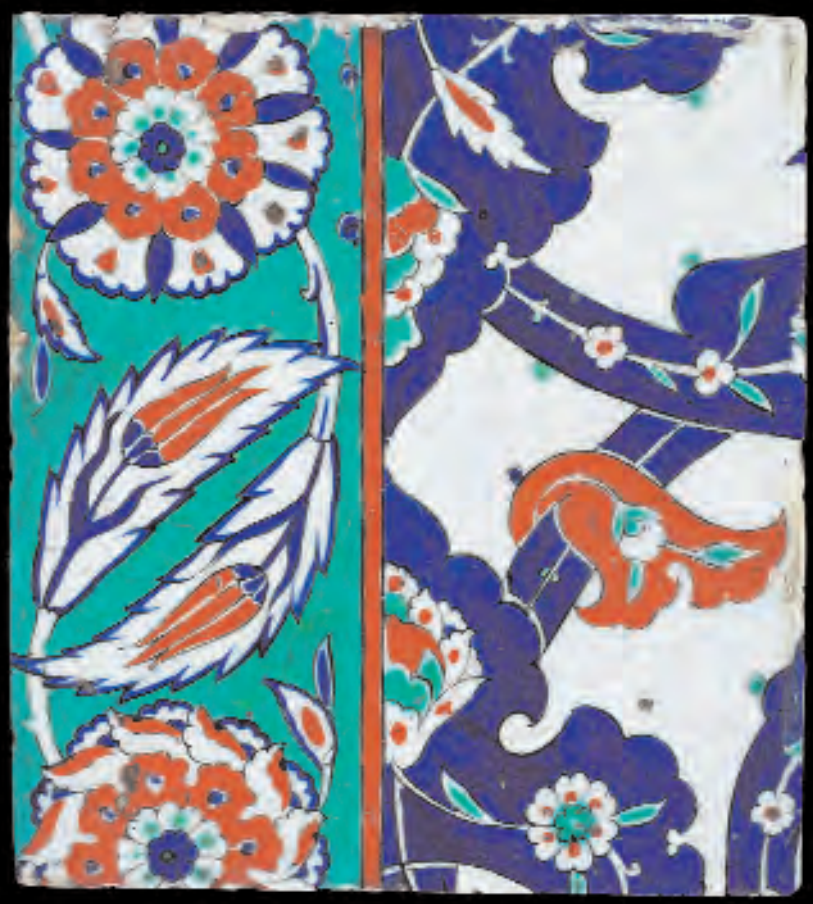
Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 18.5 x 31 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki zeminde spiral kıvrımlar yapan, ucu rumi motifli dallar, agraflarla birbirine bağlanmıştır. Bu süsleme iki kenardan karanfil ve rozet çiçekli kuşakla sınırlandırılmıştır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

79

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 23 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. İçi lale motifli karşılıklı iki saz yaprak ve onların bağlandığı iri rozet çiçekler kenar bordürünü oluşturur. Ana kompozisyon tam anlaşılamamaktadır. İçleri hatayi motifli yarım palmetler birbirine dallarla bağlıdır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

80

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 13.2 x 24.3 cm; SHM 14096 - P.551

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Dönüşümlü düzende yer alan çark-ı felek ve rozet çiçekten gelişen "S" kıvrımlı dallar üzerindeki hatayi ve lale motifleri bezemeyi oluşturur. Kalan izlerden çininin uzun kenarlarında firuze bir bant olduğu anlaşılır. Sultanahmet Camii (1617) üst kat kadınlar mahfili duvarındaki çiniler ile aynı bezemeye sahiptir.

81

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 12.5 x 49.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Kobalt mavi ve firuze renklerde dekorludur. Kıvrılarak giden bir dal üzerinde hatayi, rozet çiçek ve içleri bahar çiçekli saz yapraklar dönüşümlü düzende yer alır. Çininin alt kenarı firuze zemin üzerinde birbirine kıvrık dallarla bağlı küçük hatayi ve rozet çiçekli bordürle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2002: s. 102, no. 94.

82

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 4 x 14 x 3.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında açık kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dönüşümlü düzende rozet çiçek ve hatayi motifleri kıvrık dallarla zincir oluşturacak şekilde birbirine bağlıdır. Bordür çinisinin kalınlığının üzeri ise firuze renkte zemin üzerinde, birbirine ince dallarla bağlanan rozet çiçek ve küçük saz yapraklı kuşakla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 1995: s. 59, no. 621.

83

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 55 x 27.4 cm;Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Çini, dalgalı bir hat üzerinde içleri palmet ve rumi dolgulu yan yana sıralanmış büyük palmet motifleri ile bezelidir. Alt kenarı meandr motifli bir kuşakla sınırlandırılmıştır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

84

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1585); Y. 24.7 cm, Gövde Ç. 16.3 cm; SHM 11880 - P.485

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını mavi zemin üzerine beyaz renkte dilimli nişli bir bordür çevreler. Boyun, okucu motifli bordürle ikiye bölünmüştür. Bu iki kuşakta küçük ve gövdedeki geniş kuşakta daha büyük altlı üstlü palmet dizisi çepeçevre dolanır. Gövdenin altında iki yatay çizgi arasında kıvrımlı bordür bulunur. Kulpu iki dikey çizgi arasında yatay taramalıdır ve bitkisel bir kıvrımla gövdeye bağlanır.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 10.

85

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 21 x 30 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında koyu yeşil, mercan kırmızısı, kobalt mavi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bir hat üzerinde yan yana sıralanmış içleri yeşil zemin üzerinde palmet ve rumi motifi dolgulu iri palmetler bezemeyi oluşturur. Palmetlerin konturu rumilerle yapılmıştır. Palmetlerin arasındaki beyaz zemin ters palmet görünümlüdür ve ortalarında küçük palmetler yer alır. Benzer desenli bordür çinileri, Süleymaniye Külliyesi Kanuni Türbesi'nde (1566) görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

86

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.6 x 27.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Üç bordür çinisi kesilerek birbirinden ayrılmadan ilk üretim haliyle günümüze ulaşmıştır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Kobalt mavi ve firuze renklerde dekorludur. Zikzaklı bir hat üzerinde yan yana sıralanmış palmet motifleri görülür. Palmetlerin ara boşlukları ters palmet görünümlüdür.

87

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 13.5 x 15.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kenar bordürünü de içine alan çini üzerinde, içleri palmet motifli örgüler sonsuz düzende devam eder. Kenar bordüründe ise meandr motifi yer alır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

88

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 20 x 29 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, kobalt mavi, yeşil, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Konturları rumi motifleri ile oluşturulmuş palmet ve lotuslar bir hat üzerinde dönüşümlü düzende yer alır. Altta kesik bir saz yaprak ve çiçek motifi görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

89

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24.5 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Meandr motifli bir kuşak üzerinde, içleri geçme olarak rumi ve palmet dolgulu lotus ile palmet motifleri dönüşümlü düzende yer alır. Palmetler iki kenarda yarım olarak kesilmiştir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

90

Çini alınlık parçası

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; Y. 12.4 cm, E. 48.4 cm; SHM 4182 - HK.1119

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Dikdörtgen biçimindeki her iki çininin üst kenarı ve simetrik kemer kavisi kademeli yuvarlak silmelidir. Silmelerin kenarları dilimli çiçek frizi ve firuze renkli düz bir bantla sınırlanmıştır. Kemer dolgusu küçük yapraklar ve hatayi çiçeklerinden bordürle kuşatılmış ve ortası rumi kıvrımları ile bezenmiştir. Kemerin içinde lale motifli lotus ve palmet frizinin olduğu, yarım kesilen motiflerden anlaşılmaktadır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 47, İ.78.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

91

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-65); 15.4 x 24.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bir hat üzerinde lotus ve palmet motifleri dönüşümlü düzende yer alır. Palmetlerin içi rozet çiçek, lotusların içi ise lale dolguludur. Ayrıca palmetlerin üzerinde küçük birer lale, lotusların üzerinde palmet ve aralarda da bulut kıvrımları görülür. Benzer desenli çiniler, Eminönü Rüstem Paşa Camii'nde (1561) görülür.

Yayınlandığı yer: Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002: s. 8, no. 8.

92

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 11 x 24.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bir hat üzerinde palmet ve lotus motifleri dönüşümlü düzende yer alır. Alt kenar firuze renkte ince bir kuşakla sınırlandırılmıştır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

93

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 12 x 49 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Aynı hat üzerinde lotus ve palmet motifleri dönüşümlü olarak yer alır. Alt kenar firuze renkte ince bir kuşakla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli çiniler, Ayasofya'daki II. Selim Türbesi (1577) ve Ayasofya Kütüphanesi'nde görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

94

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.2 x 24.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Yukarıya doğru dönük bir hat üzerinde, ortada lotus ve iki yanında yarım palmetler görülür. Süsleme sonsuz düzende devam eder. Benzer desenli bordür çinileri, Üsküdar Atik Valide Camii'nde (1579) görülür.

95

Bordür çinisi

İznik, 17. yüzyılın başı; 12.5 x 15.5 cm; SHM 4283 - HK.1220

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve yeşil renkte dekorludur. Dalgalı bir sap üzerinde, dönüşümlü düzende yer alan lotus ve palmetler bezemeyi oluşturur. Lotus ve palmetlerin içi, çiçekli saplarla birbirine bağlanan hatayi goncalarıyla bezelidir. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 46, İ.76.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

96

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; E. 6.5 cm, B. 28 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, firuze, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Bordür çinisinin farklı yükseltilerdeki silmelerinin üzerinde, faklı boyutlarda palmet motifleri ile yapılmış frizler ve örgü kuşağı görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

97

Çini pano

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 51.4 x 35.8 cm; 51.1 x 37 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dört çini parçasının birleştirilmesiyle oluşturulan dikdörtgen panolar beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Panoların dört kenarını, iç içe palmet motifli geniş kuşaklar çevreler ve ortada mavi zemin üzerinde köşelerde servilerin sınırladığı bölümde, beyaz renkte celi sülüs hatla, ilk panoda besmele *Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm* (Anlamı; Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla), ikinci panoda ise *E'ûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm* (Anlamı; Kovulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınırım) yazılıdır.

بسم الله الرحمن الرحيم

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

98

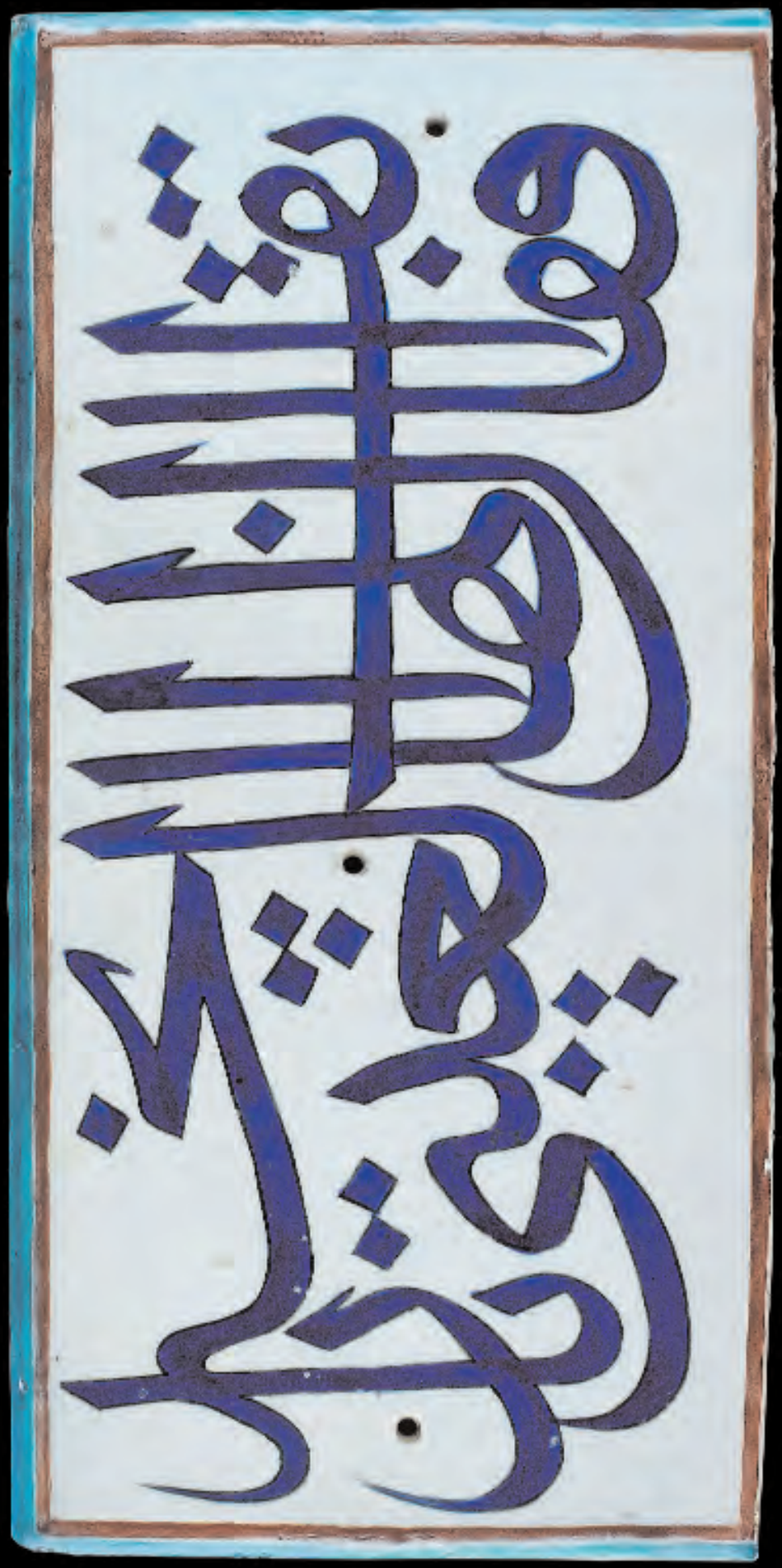
Çini pano

İznik, 16. yüzyılın sonu (H.1002/ M.1593-4); 20.6 x 41.7 cm; 20.8 x 40.6 cm; SHM 11814 - P.481, SHM 11815 - P.482

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Celi sülüs hatlı ilk çinide "*... fe kâle'l-hâtifü'l-gaybî târiîhehû*" (... ve gaybdan gelen ses de tarih söyledi (düşürdü)"; ikinci çinide ise "*tekabbelehullâhu rabbuneal-a'lâ*" (Yüce Rabbimiz onu kabul etti) yazılıdır. İkinci çininin harflerinin arasına üç tane saz yaprak çizilmiştir. Mercan kırmızısı ve firuze renkte ince şeritler çinilerin kenarını dolaşır. Her iki çininin üzerinde üç adet tutturma deliği açılmıştır. Arapçada harflere dayalı olarak yapılan "ebced" hesabı ile ikinci çininin sessiz harflerine verilen belirli değerlerin toplamı Hicrî takvime göre 1002 (1593/1594) tarihine denk düşer. Bu nedenle iki çini tarihlendirme yapılabilecek dinsel yazı ile dekore edilmiş olması bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1990 a: s. 170-171, no. 428; Ingelheim 1992: s. 90, no. 35; Soustiel 2000: s. 91, no. 50; Bilgi 2005 b: s. 80-82, no. 30,31.

99

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570); 25 x 25 cm; SHM 4191 - HK.1128

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze renkte dekorlu ve siyah konturludur. Kobalt mavi zemin üzerine, beyaz renkli celi sülüs hatlı bir kitabenin parçasıdır. Göze çarpan vav harfi ile diğer harflerin arasında helezoni kıvrımlar yapan firuze renkli rumi ve rozet çiçekli ince dal kıvrımları bezemeyi oluşturur.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 38, İ.53; Soustiel 2000: s. 82, no. 38; Tokyo 2002: s. 164, no. 411.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

100

Çini

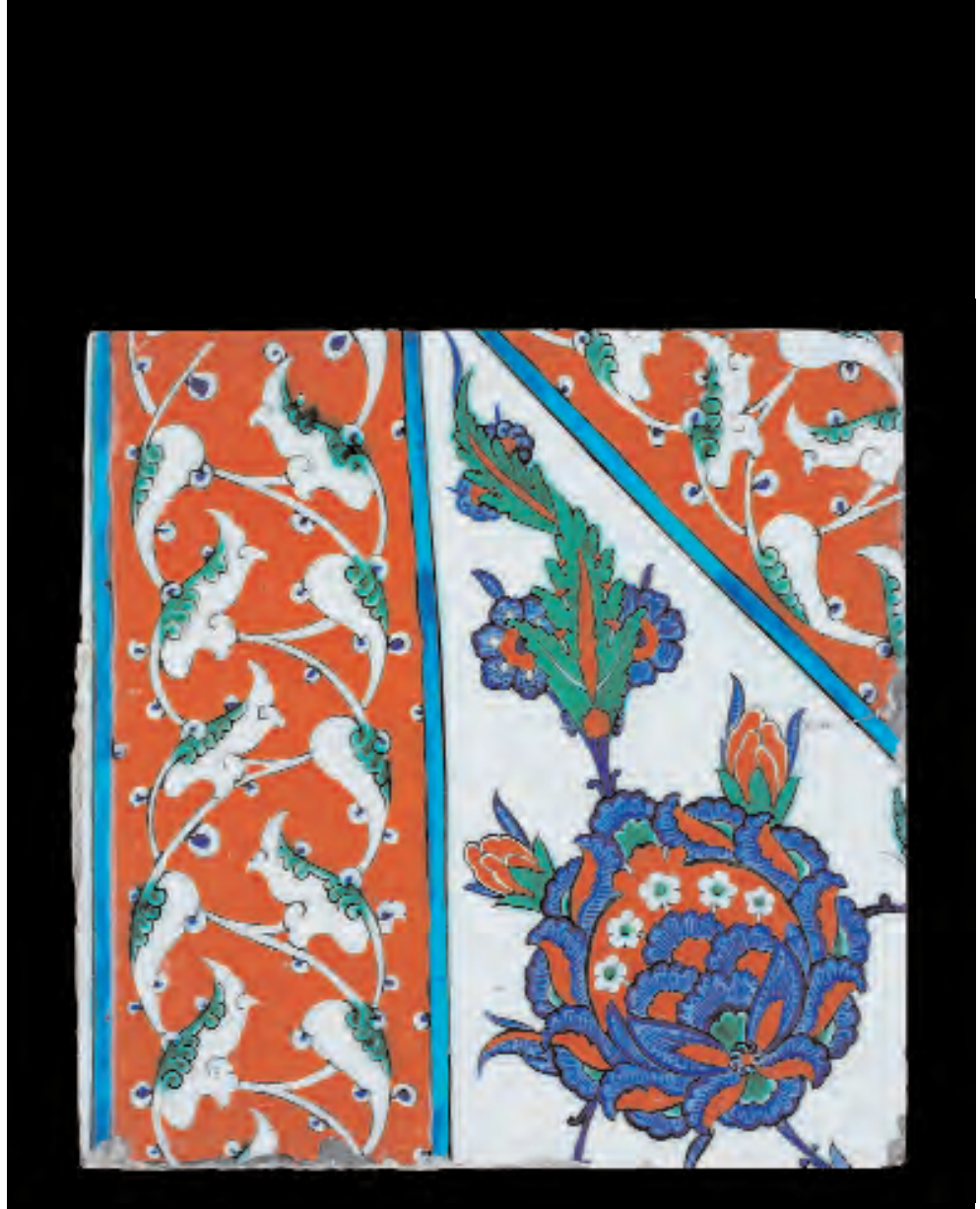
İznik,16. yüzyılın ikinci yarısı; 26.5 x 23.5 cm; SHM 4234 - HK.1171

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Birbiri içinden geçen beyaz zeminli kuşaklar, sekiz kollu yıldızdan gelişen ve palmetlerle sonuçlanan merkezi bir kompozisyon oluşturmaktadır. Çininin bir kenarında görülen harf parçalarından, çevresini yazı frizinin dolandığı anlaşılmaktadır. Benzer desenli çiniler, Kadırga Sokullu Mehmet Paşa Camii'nde (1571) görülmektedir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 44, İ.70.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

101

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24 x 24.3 cm; SHM 12187 - P.503

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Çininin bir kenarında, mercan kırmızısı zemin üzerinde, dairesel dönüş yapan dallarla birbirine bağlanmış rumilerden oluşan bordür bulunur. Bordürün iki kenarı firuze bantla sınırlanmıştır. Sağ üst köşede aynı bordürden üçgen bir parça görülmekte ve kenar bordürü ile birleşerek üçgen alınlık oluşturmaktadır. Bu alan, ucundan iki gonca ile bir adet saz yaprak çıkan iri hatayi ile doldurulmuştur.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 16; Soustiel 2000: s. 83, no. 40.

102

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-80); 25.9 x 25.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Karşılıklı iki saz yaprağı ve kenarlardaki yarım hatayiler, dairesel dönüş yapan ince dallarla sonsuza giden düzende birbirlerine bağlanmıştır. Aradaki boşlukları "S" biçimli Çin bulutu kıvrımları doldurmaktadır. Topkapı Sarayı III. Murad odasında (1578) benzer desenli çiniler bulunmaktadır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1993 a: s. 58, no. 106.

103

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-80); 21.5 x 24.5 cm; SHM 4197 - HK.1134

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İçleri lale ve bahar dalı ile bezenmiş karşılıklı iki saz yaprak ile kenarlardaki yarım hatayiler, dairesel dönüş yapan ince dallarla birbirlerine bağlanır. Aradaki boşlukları "S" biçimli Çin bulutu kıvrımları doldurur. Bezeme sonsuz düzende devam eder. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Harem Dairesi'nde görülmektedir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 42, İ.64; Soustiel 2000: s. 72, no. 22; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 227, no. 040.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

104

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-90); 22.5 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. İçleri lale motifli ve bahar dallı karşılıklı iki saz yaprak ve üç kenardaki yarım hatayiler ile alttan ve üstten saz yapraklarını sınırlayan birer lale dalı süslemeyi oluşturur. Benzer desenli çiniler, Kocamustafapaşa Ramazan Efendi Camii'nde (1586) görülmektedir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

105

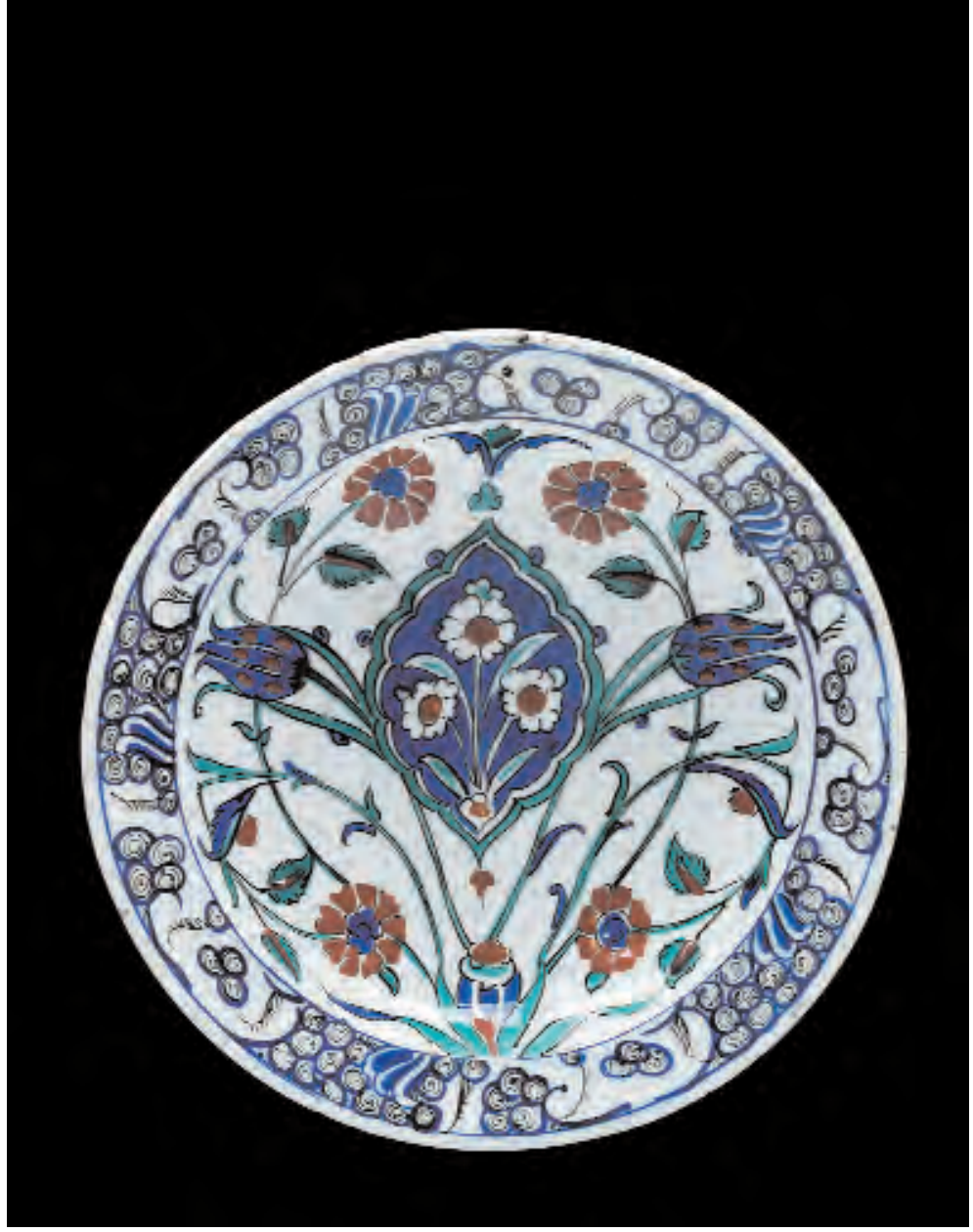
Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 5.2 cm, Ç. 27.2 cm; SHM 3888 - HK.825

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, stilize çiçekler ile altı adet karanfil ortadaki hatayi motifini kuşatmaktadır. Hatayiden içleri bahar çiçekli birer saz yaprak ve bir hatayi goncası gelişir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde spiral kıvrımlar ve küçük daireler dönüşümlü olarak sıralanmıştır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.16; Altun 1991: s. 30, İ.33; Soustiel 2000: s. 93, no. 52.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

106

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 4.9 cm, Ç. 27.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan lale ve çiçek motifleri, tabağın merkezindeki, içi üçlü çiçek motifli dilimli şemse motifini çevrelemektedir. Kenardaki çiçeklerin dalları kırık olarak gösterilmiştir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve palmet motifi ile bezelidir.

107

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); 30.5 x 18.8 cm; SHM 4196 - HK.1133

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki kenarda karşılıklı olarak ve altlı üstlü yerleştirilen hatayiler ince dallarla birbirlerine bağlanır. Hatayilerin uçlarından çıkan iki saz yaprak verev olarak ortadaki boşluğu doldurur. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı III. Murad Odası'nda (1578) görülmektedir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 42, İ.66; Soustiel 2000: s. 86, no. 42.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

108

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Çini üzerinde iç içe geçerek yukarıya doğru yükselen hatayi, karanfil, sümbül ve lale dallarının yer aldığı bir kompozisyon görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

109

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 28 x 29 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, firuze, hafif rölyef kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Çini üzerinde, ince dallarla birbirine bağlanan hatayiler ile içi lale ve küçük çiçek motifleriyle dolgulu yarım madalyon görülür. Madalyonun konturu rumi kıvrımı ile oluşturulmuştur.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

110

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 22 x 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Çini, içleri bahar çiçekli dallarla bezeli iri rumi kıvrımları arasındaki bahar dallı ve lale motifli hatayilerden oluşan sonsuz düzendeki bir kompozisyonun parçasıdır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

111

Çini

İznik, 16. yüzyılın sonu; 24 x 24 cm; SHM 4490 - HK.1427

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çini, içleri bahar çiçekli dallarla bezeli büyük rumi kıvrımları arasındaki hatayilerden oluşan sonsuz düzendeki bir kompozisyonun parçasıdır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 43. İ.67.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

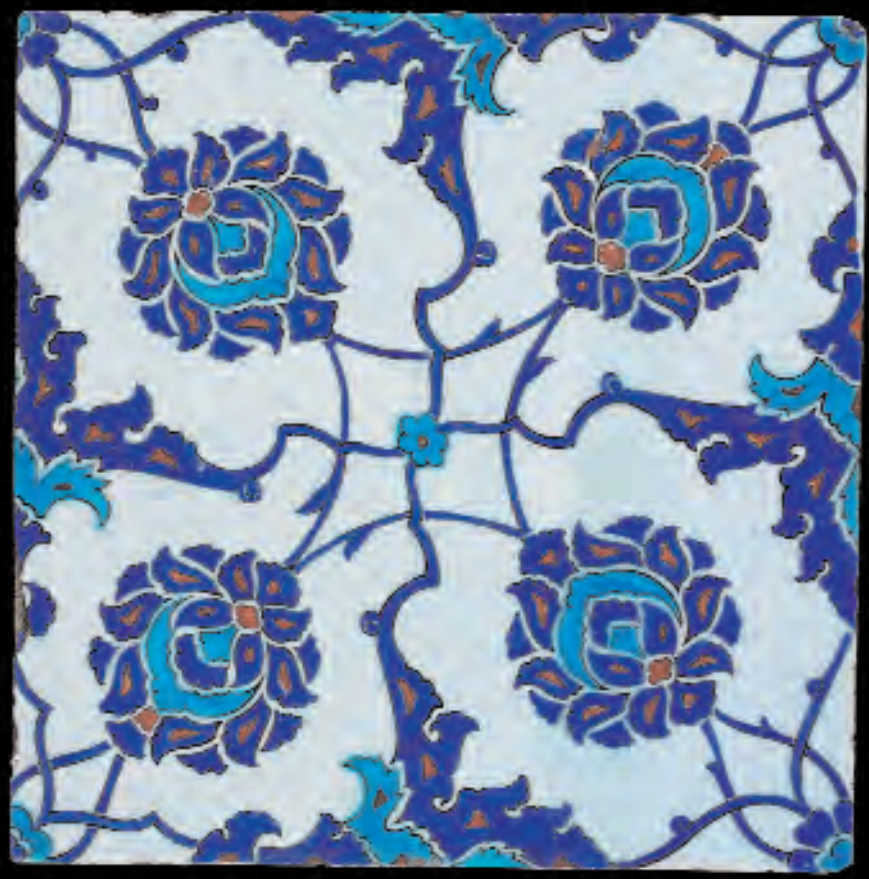
112

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25 x 25 cm; SHM 17637 - P.688

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin dört kenarında, sonsuza giden şemada, içlerinde küçük bahar çiçekleri olan yarım hatayi motifleri ile merkezde yer alan dalgalı hatlı palmet motifi çininin bezemesini oluşturur. Palmet motifinin içi Çin bulutları ile dolgulanmıştır. Motifler birbirlerine küçük yapraklı ince dallarla bağlanmaktadır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2007: s. 53, no. 125.

113

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 30.4 x 31.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, mavi ve kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin dört köşesinde, sonsuza giden şemada hatayi motifleri ve kenarlarda yarım palmet motifleri ince saplarla merkezdeki bir rozet çiçekte birleşmektedir. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi'nde görülür.

114

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 20 x 26.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dairesel dönüşler yapan ince dallar üzerinde, küçüklü büyüklü hatayiler ve içleri bahar dallı saz yaprakları görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

115

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25 x 25.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dairesel dönüş yapan bir dal üzerinde rozet çiçek, hatayi ve küçük saz yapraklar tekrarlanarak devam eder. Çiçeklerde gölgelendirmeler yapılmıştır. Ortada, düğüm yaparak ilerleyen stilize bitkisel motifli bir dal görülür. Bezeme sonsuza giden düzendedir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

116

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24.4 x 24.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dairesel dönüş yapan hatayi ile saz yapraklı bir dal ve araları dolduracak şekilde yer alan mercan kırmızısı renkte bir rumi ile palmet motifi sonsuz düzendeki bezemeyi oluşturur.

117

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24.7 x 24.7 cm; SHM 4203 - HK.1140

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, içleri bahar çiçekli karşılıklı iki saz yaprak ile kenarlarda yarım hatayiler, dairesel dönüş yapan ince dallarla birbirine bağlanmıştır. Hatayilerin uçlarından çıkan saz yaprak ve tomurcuklar aradaki boşlukları doldurmaktadır. Süsleme sonsuz düzende devam eder.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 42, İ.65.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

118

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 24.6 x 24.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Büyük bir kompozisyonun parçasıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif röl-yef kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. İçi lale, karanfil ve rozet çiçekli büyük yarım palmet ile çevresinde kıvrı-larak yukarıya çıkan rozet çiçekli, hatayili ve saz yapraklı dallar çini üzerinde sonsuz düzendeki bezemeyi oluşturur. Topka-pı Takkeci İbrahim Ağa Camii'nde (1592) benzer desenli çiniler bulunmaktadır.

119

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580); 24 x 96.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dört adet dörtgen çini bir araya getirilmiştir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif röl-yef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, içleri lale ve karanfil süslemeli yarım madalyonlar ve onları çevreleyen yatık olarak yerleştirilmiş içleri lale motifli saz yapraklar ile aralarda hafif kıvrımlar yaparak yukarıya doğ-ru yükselen ve yan dalları kırılarak dönmüş olan bahar dalı sonsuz düzendeki bezemeyi oluşturur. Benzer desenli çiniler Eyüp Sultan Türbesi'nde (1608) görülür.

120

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 19 x 20 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. İkili lale, iri bir lotus ve 1/4 oranında gösterilmiş içi lale ve bahar çiçekli palmet motifi süslemeyi oluşturur. Topkapı Takkeci İbrahim Ağa Camii'nde (1592) benzer desenli çiniler bulunmaktadır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 32.6 x 32.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Çininin dört köşesi sonradan kesilerek pahlanmıştır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Birinden diğerine açılan ve sonsuza giden oval şemse şemasının kullanıldığı bu çinide, içleri bahar dallı saz yapraklarından oluşan madalyonlar içinde, lale ve çiçek motifli iri hatayiler yer almaktadır. Bezeme sonsuz düzende devam eder.

122

Çini pano parçası

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1565); 24.5 x 24.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Büyük bir kompozisyona ait bir çini parçasıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kırmızı, kahverengi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Yukarıya doğru yükselen çiçek açmış bahar dalları, çini üzerindeki bezemeyi oluşturur. Çiçeklerde gölgelendirmeler yapılmıştır. Bir kenarı firuze renkte ince bir kuşakla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli çiniler, Üsküdar Atik Valide Camii (1579) ve Edirne Selimiye Camii'nde (1575) görülür.

123

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 48.2 x 24 cm; SHM 4213 - HK.1150

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve yeşil-siyah konturludur. Büyük bir kompozisyona ait iki kare çini, kobalt mavi zemin üzerinde iç içe geçerek yukarıya doğru yükselen çiçek açmış bahar dallarıyla bezelidir. Benzer desenli çiniler, Topkapı Sarayı Sünnet Odası'nda, Eminönü Rüstem Paşa Camii'nde (1561) ve Hürrem Sultan Türbesi'nde (1558) görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 45, İ.73; Soustiel 2000: s. 71, no. 20.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

124

Çini

İznik (?), 17. yüzyılın ortası; 25.2 x 24.1 cm; SHM 17783 - P.727

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında, kobalt mavi, firuze, soluk yeşil, kahverengi ve hafif rölyef kiremit kırmızısı renklerde dekorlu ve kobalt mavi rente konturludur. Stilize bir nar ağacının betimlendiği bir kompozisyonun parçası olan kare çinide, yaprak ve çiçek açmış kıvrımlı dallar üzerinde yer alan nar meyveleri bezemeyi oluşturur. Narlar ortadan yarılmış ve içindeki taneler görülür şekilde resmedilmiştir. Benzer stilize nar motifli çinilerin, Macaristan'da Transilvanya Prensi I. György Rákóczi tarafından Sárospatak Şatosu'nun (1639-1641) odaları için Türkiye'de üretilmiş olduğu bilinmektedir. Budapeşte National Museum ve Toronto Royal Ontario Museum'da benzer desenli çinilerden örnekler mevcuttur (Bkz. Gervers-Molnár 1978: s. 381-382, resim 17, 18, 19). Ayrıca Kahire'de İbrahim al-Kulshani'nin anıtmezarının cephesinde benzer desenli çiniler yer almaktadır (Bkz. Behrens-Abouseif 2005: s. 51-54).

Yayınlandığı yer: Christie's 2008 b: s. 388, no. 400.

125

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-70); Y. 5.5 cm, Ç. 30.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve iki yana simetrik olarak açılan kırılmış iki gül dalı ile iki sümbül dalı ortadaki gül dallarını çevrelemektedir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1999 a: s. 57, no. 97; Bonhams 1999, s. 74, no. 233.

126

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-65); Y. 5.9 cm, Ç. 28.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan lale ve gül dalını, iki kenardan bahar dalları ile yıldız çiçekli dallar kuşatmaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve üçlü yaprak motifleri ile bezelidir.

127

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 6.4 cm, Ç. 32.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve simetrik olarak iki kenara açılan içi bahar dallı saz yapraklar ve karanfiller süslemeyi oluşturur. İki kenardaki karanfillerin dalları kırıktır. Kenar bordürü dalga motifli ve "S" kıvrımlıdır. Arka yüzü rozet çiçek ve kıvrık dal bezelidir.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig. 25; İstanbul 1983: s. 201, E. 158; Atasoy 1992: s. 157.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

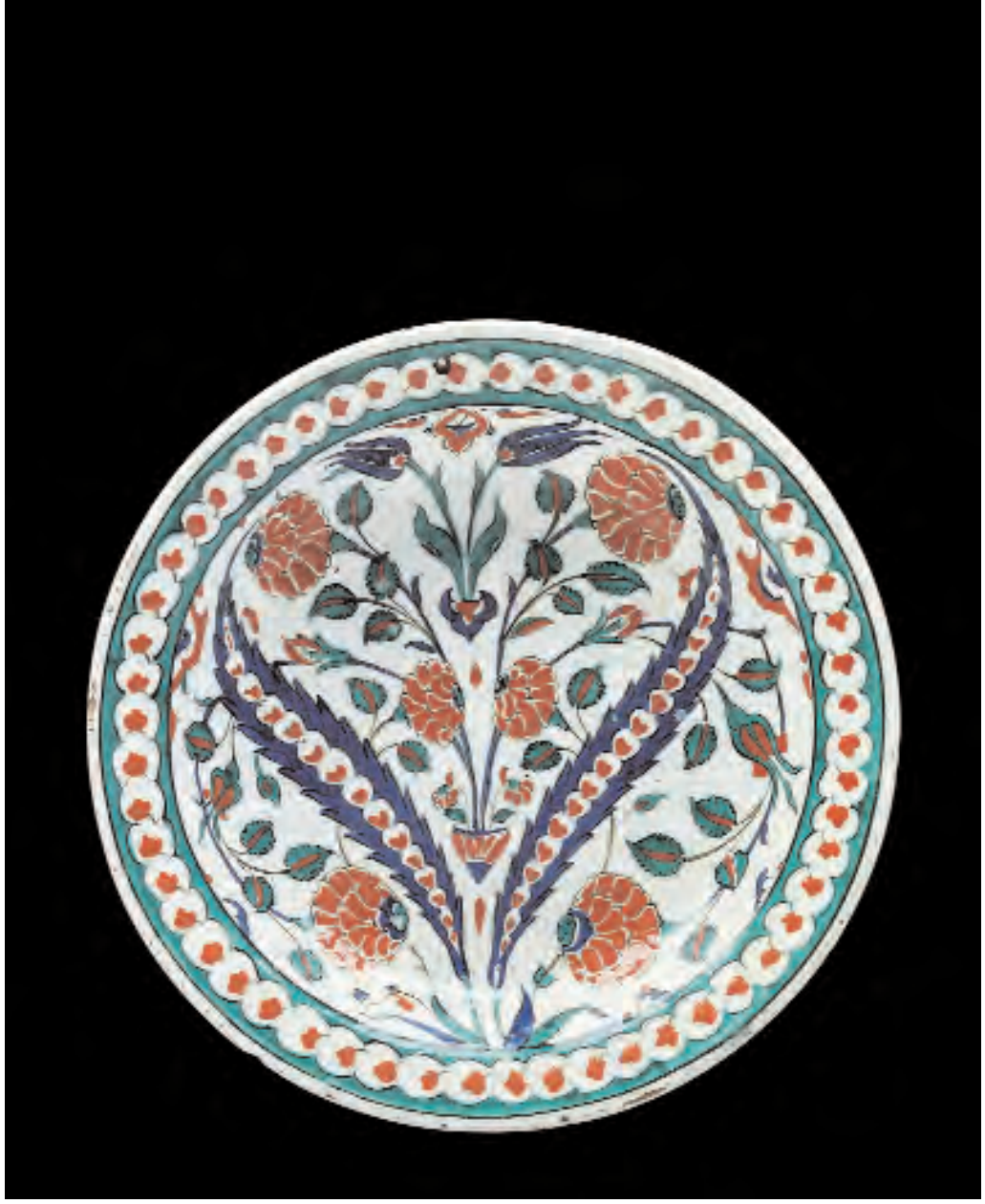
128

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5.4 cm, Ç. 29.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve iki yana simetrik olarak açılan iki çiçek dalı, bahar dalı ve içi bahar dalı motifli saz yapraklar, ortadaki üçlü çiçek topluluğunu kavramaktadır. İki kenarındaki çiçeklerin dalları kırıktır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Pescheteau-Badin 2000: s. 6, no. 2.

129

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5.8 cm, Ç. 31 cm; SHM 9295 - P.309

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın üzerinde, bir kökten çıkan iki saz yaprak ile ortasındaki küçük çanaktan çıkan goncalar, güller ve üstteki iki lale dalından oluşan kompozisyon yer alır. İki kenardaki gül dalları kırıktır. Kenarı, yeşil zemin üzerine bir sıra palmet dizisinden oluşan bordür dolaşır. Arka yüzde, dönüşümlü olarak lale ve spiral kıvrımlar görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 28, İ.26; Soustiel 2000: s. 77, no. 30; Tokyo 2002: s. 162, no. 402; De Nieuwe Kerk 2006: s. 50, no. 29.

130

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5 cm, Ç. 28.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan bahar dalları, saz yaprakları ve ortada iki saz yaprağın kavradığı lale ile karanfiller bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 13-14, no. 6; Hôtel Drouot 1998: no. 74; Christie's 2005 a: s. 92, no. 64.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

131

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5 cm, Ç. 29.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan çiçekli dal ile saz yapraklar, ortadaki gül ve lale dallarını kavramaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motifler ile bezelidir ve halka kaidenin içi lavanta mavisi renkte astarlıdır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 45-48, no. 38.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

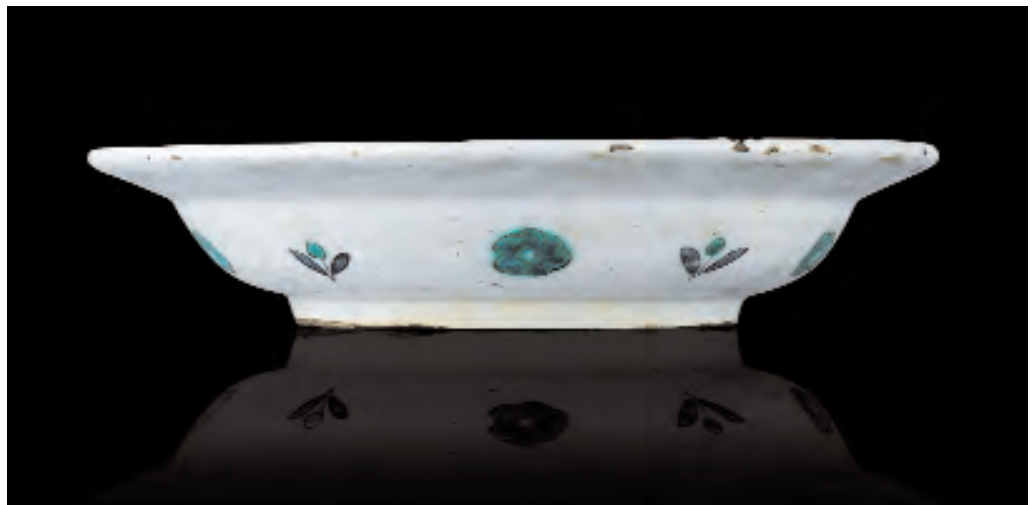

132

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 5.9 cm, Ç. 28.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmı tamamen kırmızı zeminlidir. Bu zemin üzerinde aynı kökten çıkan iki saz yaprağın sınırladığı sümbül, zambak ve lale dalları beyaz olarak görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve küçük çiçek motifleriyle bezelidir.

133

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.5 cm, Ç. 31 cm; SHM 15305 - P.574

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında bir kökten çıkan iki saz yaprak ile aynı kökten çıkan zambak ve lalelerden oluşan bir kompozisyon yer alır. Simetrik olarak iki yana açılan saz yaprakları bir madalyon oluşturacak şekilde tekrar içe doğru dönmektedir. Madalyonun içinde, birbirinin içinden geçen zambak ile lale motifleri ve Çin bulutu motifiyle yapılmış palmet görülür. Saz yapraklarının dış kenarından simetrik olarak açılan iki zambak dalı kırılmış olarak resmedilmiştir. Kenar bordürü ikili lale ve rozet çiçeklerden oluşur. Arka yüze, stilize çift lale ve rozet çiçekler dönüşümlü düzende işlenmiştir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2002: s. 100, no. 92.

134

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 6.2 cm, Ç. 30.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve iki yana doğru açılan lale, gül dalları ve saz yapraklar bezemeyi oluşturur. Saz yapraklar, ortadaki iki gül dalını kavramaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve üçlü yaprak motifleri ile bezelidir.

135

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 7.1 cm, Ç. 34.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, soluk kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan lale, karanfil ve hatayi dalları arasında yükselen iki iri saz yaprak, ortadaki büyük hatayi motifini kuşatmaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve üçlü yaprak motifleri ile bezelidir.

136

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 3 cm, Ç. 20.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil ve hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorludur. Aynı kökten çıkan gül, gül goncası, lale, farklı büyüklükte iki saz yaprak ve iki çiçekli dal, tabağın bütün yüzeyini kaplamaktadır. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motiflidir.

Yayınlandığı yer: İstanbul 1983: s. 205, E. 162; Atasoy 1992: s. 158.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

137

Kupa

İznik,16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 16.8 cm, Ç. 9.4 cm; SHM 3892 - HK.829

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde üzerinde karanfil ile çan çiçekleri dik olarak ve alternatif bir düzenleme içerisinde sıralanmıştır. Karanfillerin yanında küçük birer lale görülür. Dip ve ağız kenarını küçük spiral motiflerin yan yana sıralanmasıyla oluşturulan bir kuşak dolanır. Kulp üzerinde, iki yanda küçük çiçekler ve yatay kesik çizgiler görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 34, İ.42; De Nieuwe Kerk 2006: s. 51, no. 31.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

138

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 4.4 cm, Ç. 28.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil ve hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak dağılan çiçekli dallar ve bir lale dalı süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 13, no. 4.

139

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 7.6 cm, Ç. 33.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan lale ve gül dalları arasında yer alan bir saz yaprak bezemeyi ikiye ayırır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende ikili lale ve rozet çiçek motifi ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2001: s. 125, no. 130.

140

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; Y. 5.7 cm, Ç. 35 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi, hafif rölyef mercan kırmızısı, yeşil renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak iki yana dağılan lale, gül, goncalar ile içi bahar çiçekli saz yaprak bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü, içleri çiçekli küçük kartuşların yan yana sıralanması ile oluşmaktadır. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili laleler ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 41, no. 164; Christie's 2006 b: no. 91.

141

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.7 cm, Ç. 30.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve rüzgardan uçuşuyormuş izlenimi veren lale, gül dalları ile ortada yer alan saz yaprak bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yapraklarla bezelidir.

142

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.2 cm, Ç. 30.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan gül ve lale dalları arasında ortada "S" kıvrımı yapan bir saz yaprak bezemeyi oluşturur. Kenardaki gülün dalı kırılmış olarak gösterilmiştir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde dönüşümlü düzende rozet çiçek ve küçük yaprak motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 1990 a: s. 18-19, no. 7; Hôtel Drouot 1992: s. 30, no. 81.

143

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 6.5 cm, Ç. 31.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan lale, gül dalları ve ortada "S" kıvrımı yaparak bir gülü kavrayan saz yaprak bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motifleri arasında "S" biçiminde kıvrımlar yapan motiflerle oluşturulmuştur. Arka yüzde dönüşümlü düzende rozet çiçek ve palmet motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Christie's 2000: s. 44, no. 40.

144

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 6.1 cm, Ç. 30.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan gül, zambak ve lale dalları iki yana açılmaktadır. Ortada büyük saz yaprak ve dalı kırılmış, içi bahar çiçekli küçük saz yaprak görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Bezemenin üzerinden yaldız ile geçilmiştir. Arka yüzü tek benek ve yaprak motifi ile bezelidir.

145

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.6 cm, Ç. 33 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşilimsi siyah, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak dağılan lale, gül, zambak ve "S" kıvrımlı saz yaprak, kenar da dahil olmak üzere bütün tabağın bezemesini oluşturur. Kenar bordürü yarım rozet çiçekler ile oluşturulmuştur. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 18, no. 9.

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 19.9 cm, Gövde Ç. 14.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı spiral kıvrımlı ince bir kuşak ile çevrilidir. Gövde dönüşümlü düzende dikey yerleştirilmiş saz yaprak ve kırmızı renkte meyveli dallar ile bezelidir. Aynı bezeme, boyun kısmında daha küçük olarak tekrar edilmiştir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 12, no. 1.

147

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 19.3 cm, Gövde Ç. 14.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, basık küresel gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, saz yapraklar ve "C" kıvrımı yapan gül dalları ile bezelidir. Arada küçük çiçekli dallar görülür. Bu süsleme daha küçük boyutlu olarak boyunda tekrar edilmiştir. Ağız kenarını spiral kıvrımlı kuşak, boyundan gövdeye geçişi örgü motifli bir kuşak dolanır.

148

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 25 cm, Ç. 12.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını ve gövde altını zikzaklı bir kuşak dolanır. Gövde, dikey saz yaprakları, gül ve goncalı dallar ile dönüşümlü düzende bezelidir. Motiflerin üzerinin yaldızlanmış olduğu kalan yaldız izlerinden anlaşılmaktadır. Kulp yeşil-siyah renkte kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 68, no. 47; Ray 2006: s. 50, no. 24.

149

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 23.6 cm, Ç. 12.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı ve gövdenin altı örgü motifli bir kuşakla çevrilidir. Gövde, dönüşümlü olarak saz yapraklar, lale, karanfil ve güller; kulp bitkisel kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2004: s. 216, no. 183.

150

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 20.8 cm, Ç. 10.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı ve gövdenin altı örgü motifli kuşakla çevrilidir. Gövde, dönüşümlü olarak saz yapraklar, gül, lale ve karanfil dallarıyla kulp ise bitkisel kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2001: s. 124, no. 128.

151

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-90); Y. 20.2 cm, Gövde Ç. 13.6 cm; SHM 10608 - P.472

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını yan yana spiral kıvrımlardan oluşan ve tek sıra çizgi ile sınırlanmış bordür; boyun ve gövdeyi, dalgalı hat oluşturan ince dal kıvrımı kuşatır. Kıvrımlar arasında çiçek ve kıvrık yapraklar görülür. Boyundan gövdeye geçişi ise yaprak kıvrımlarından oluşan bir bordür kuşatır. Kulp iki dikey çizgi arasında yatay taramalıdır ve bir palmet ile gövdeye bağlanır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 33-34, no. 25; Yılmaz/Akalın 1995: s. 109, no. 9.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.8 cm, Ç. 31.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkıp asimetrik olarak dağılan ve birbirini kesen, büyüklü küçüklü ince çiçekli dallar süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü rozet çiçek ve ikili lale motiflidir. Arka yüzü iki yapraklı dal ve rozet çiçek motifi ile dönüşümlü düzende bezelidir.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.26; İstanbul 1983: s. 202, E. 161.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

153

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.7 cm, Ç. 32.8 cm; SHM 3964 - HK.901

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabak yuvarlak bir madalyon içinde bir kökten çıkan gül, sümbül, karanfil ve mine çiçekli dallarla bezelidir. Madalyonun kenarlarını yaprak motifleriyle oluşturulmuş bir kuşak dolaşır. Kenar bordüründe dalga motifleri arasında "S" boşlukları vardır. Arka yüzü, dairesel kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Ünal 1991: fig.29; Altun 1991: s. 27, İ.24; Soustiel 2000: s. 94, no. 54.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

154

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 4.7 cm, Ç. 33.5 cm; SHM 3943 - HK.880

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içi, bir kökten çıkan ve simetrik olarak iki kenara açılan lale ve gül dalları ile bezelidir. Kenar bordüründe dalga motifleri arasında "S" yapan kıvrımlar bulunur. Arka yüzde, mavi ve yeşil rengin hakim olduğu spiral kıvrımlar atlamalı bir düzendedir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 27, İ.25; Soustiel 2000: s. 93, no. 53.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

155

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-90); Y. 6 cm, Ç. 30.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve simetrik olarak iki kenara açılan gül ve lale dalları süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve lale motiflidir. Arka yüzde, serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri görülür.

156

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-90); Y. 6 cm, Ç. 29.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan gül, zambak ve lale dalları bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü, birbiri üzerine gelecek şekilde beyaz palmet motifleri ile oluşturulmuştur. Arka yüzde dönüşümlü düzende serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış rozet çiçek ve kıvrık dallar görülür.

Yayınlandığı yer: Christie's 1999: s. 168, no. 356.

157

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.7 cm, Ç. 28.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan bahar ve lale dalları, ortada birbiri içinden geçerek yükselen karanfil topluluğunu çevreler. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve üç çiçekli dallar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1997: s. 28, no. 40; Bonhams 2000 a: s. 108, no. 304.

158

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.4 cm, Ç. 27.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, firuze, kiremit kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak dağılan lale ile gül dalları bezemeyi oluşturur. Kenar bordüründe ve arka yüzde ikili lale ve rozet çiçek motifleri dönüşümlü düzende yer alır.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 41, no. 166.

159

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 6.4 cm, Ç. 30.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve simetrik olarak açılan lale ve karanfil dalları bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motiflidir. Arka yüzde tek çintemani motifi ile kiraz biçiminde bitkisel motifler görülür.

160

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-70); Y. 5.7 cm, Ç. 31.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan iki sümbül dalı ortada yer alan lale ve karanfil demetini kuşatmaktadır. Kenar bordürü dönüşümlü düzende ikili lale ve rozet çiçek motiflidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 b: s. 116, no. 144a.

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 4.1 cm, Ç. 24.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki bahar dalının çevrelediği vazodan çıkan üç karanfil süslemeyi oluşturur. Kenar bordüründe dalga motifleri arasında "S" yapan kıvrımlar görülür. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 c: no. 326.

162

Vazo

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-95); Y. 32.9 cm, Gövde Ç. 20.6 cm; SHM 15288 - P.573

Dışa dönük ağızlı, ince boyunlu, armudi gövdeli ve halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan lale ve onları çevreleyen karanfiller bütün gövdeyi çevreler. Karanfil dalları kırılarak lalelerin içinden geçmektedir. Boyun kısmında dönüşümlü düzende karanfil ile lale dalları görülür. Ağız kenarında örgü motifli bir kuşak, boyunda yer alan silme üzerinde de yatık "S" kıvrımlarından bir kuşak yer alır. Renkler yer yer akmıştır.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2002 b: s. 144.

163

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 6.7 cm, Ç. 31 cm; SHM 10609 - P.473

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde rozet çiçekten çıkan altı adet mavi lale ile aralarındaki kırmızı laleler ve onların üstündeki kırmızı karanfiller çark-ı felek şeklinde düzenlenmiştir. Ağız kenarını çift lale ve rozet çiçeklerin dönüşümlü olarak sıralandığı bir kuşak dolanır. Arka yüzde de çift lale ve rozet çiçekler dönüşümlü düzende yer alır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 19-20, no. 12; Yılmaz/Akalın 1995: s. 109, no. 11; Bilgi 2005 b: s. 56, no. 18.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

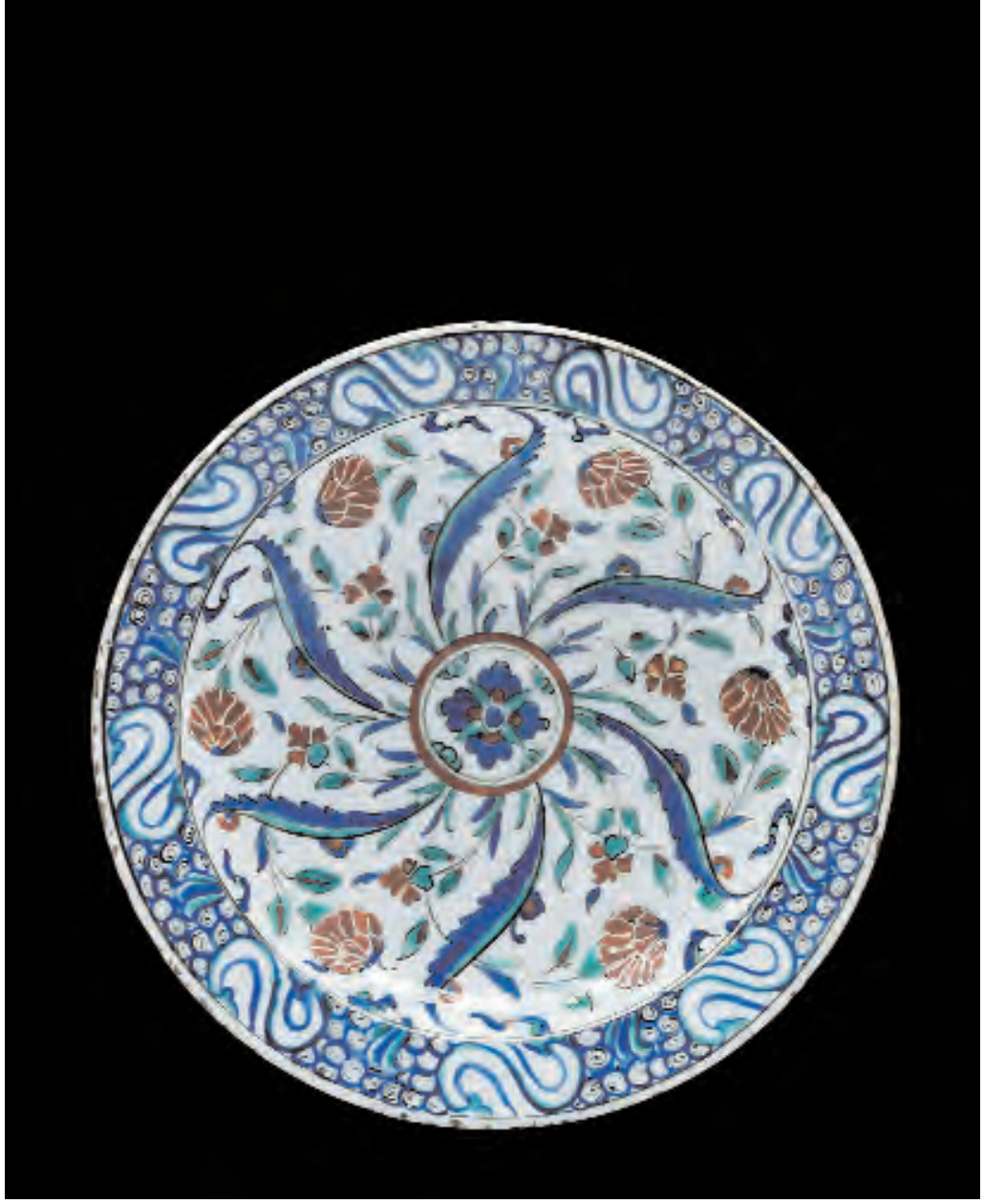
164

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.8 cm, Ç. 27.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil ve kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmına, merkezdeki rozet çiçekten gelişen dört bahar dalı ve dört lale dalı çark-ı felek düzeninde yerleştirilmiştir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü çintemani benekleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2006 a: s. 86, no. 95.

165

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 5.5 cm, Ç. 35.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir madalyon içinde rozet çiçek yer almaktadır. Bu rozet çiçekten gelişen ve çark-ı felek düzeninde dönüşümlü olarak yerleştirilmiş saz yapraklar ile gül dalları bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motifleri arasında "S" biçiminde kıvrımlı motiflerle oluşturulmuştur. Arka yüzü dönüşümlü düzende ikili çiçek ve rozet çiçek motiflidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2000 b: s. 15, no. 17.

166

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 6.5 cm, Ç. 31 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir rozet çiçek, ondan gelişen ikili laleler, içleri çiçek motifli mavi zeminli dört madalyon ve aralarda çiçek demetleri tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzünde rozet çiçek ve üçlü lale motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Bonhams 1999: s. 74, no. 234.

167

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 21.7 cm, Gövde Ç. 14 cm; SHM 9056 - P.290

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını küçük spiral kıvrımlı bordür dolanmaktadır. Boyun ve gövde, kayan eksenler halinde sıralanan nara benzer ve içi çintemani motifli madalyonlar, bir kökten çıkan ikili laleler ve aralarındaki çintemanilerle bezelidir. Boyundaki motifler daha küçüktür. Boyun ile gövde arasında yatık "S" kıvrımlı ve dilimli iki kuşak; gövdenin altında da iki yatay çizgi arasında kıvrımlı bordür yer alır. Kulp iki dikey çizgi arasında verev taramalıdır ve gövdeye bağlandığı yere yeşil renkte bir palmet yapılmıştır.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: no. 87; Altun 1991: s. 33, İ.40; Soustiel 2000: s. 89, no. 48; Bilgi 2005 b: s. 72, no. 26.

168

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 22 cm, Gövde Ç. 14 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, üç adet dairesel dönüş yapan lale dalının çevrelediği, içleri çintemani motifli şemse biçiminde madalyonla bezelidir. Aralarda çintemani motifleri ve lale dalları görülür. Bu süsleme daha küçük boyutlu olarak boyunda tekrar edilmiştir. Ağız kenarını yarım rozet çiçekli kuşak, boyun kısmını ise yapraklı bir kuşak dolanır.

Yayınlandığı yer: Lyon-Hotel 1990: no. 8.

169

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 21.7 cm, Gövde Ç. 15.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını ve gövdenin altını örgü motifli bir kuşak dolanır. Boyun ve gövde kobalt mavi zemin üzerine alternatif düzende beyaz zeminli palmet ve aralarda çintemani motifi ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 23, no. 12.

170

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 22.5, Gövde Ç. 15.1 cm; SHM 13499 - P.526

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını yarım rozet çiçeklerden bir bordür; boyun ve gövde sınırını yatık "S" kıvrımlı bir bordür; gövdenin altını iki yatay çizgi arasında kıvrımlı bir bordür dolanır. Gövde ve boyun, kobalt mavi zemin üzerinde beyaz renkte nara benzeyen bir motifden çıkan ve iki yana doğru açılan yapraklar ile bezelidir. Nar üzerinde kırmızı çintemani motifi, yapraklar üzerinde ise kırmızı nokta dizisi görülür. Boyundaki bordürün altında küçük yaprak dizisi vardır. Kulpun gövdeye bağlandığı yerde yeşil yapraklı bezeme, kulp üzerinde kobalt mavi yatık ve kesik çizgilerden bezeme yer alır.

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 4.8 cm, Ç. 28.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir rozet çiçek, onu çevreleyen içleri balık pulu desenli beş adet şemse ve aralarında yer alan agraf ile tutturulmuş ikili çiçek motifleri tabağın bezemesini oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2000 c: s. 167, no. 161.

kat. no. 173

kat. no. 172

kat. no. 177

kat. no. 176

kat. no. 178

kat. no. 179

172

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-75); Y. 7.8 cm, Ç. 34.5 cm; SHM 9291 - P.305

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, bir kökten çıkan sümbül ve bahar dallarının simetrik olarak iki kenardan kuşattığı şemse motifi yer alır. Şemsenin içi mercan kırmızısı balık pulu desenli olup, ortada beyaz palmet motifi görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde stilize çift laleler ve küçük çiçekler dönüşümlü düzende yer alır.

Yayınlandığı yer: Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 129; Altun 1991: s. 30, İ.34; Soustiel 2000: s. 76, no. 27; Tokyo 2002: s. 163, no. 404; Bilgi 2005 b: s. 62, no. 21.

173

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 5.8 cm, Ç. 31 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir palmet ve onu çevreyen dört rumi yaprağı ile yapılmış bir süsleme görülür. Zemin farklı renklerde balık pulu dekorludur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü ikili lale ve rozet çiçeklerle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christies's 2004 b: s. 113, no. 139.

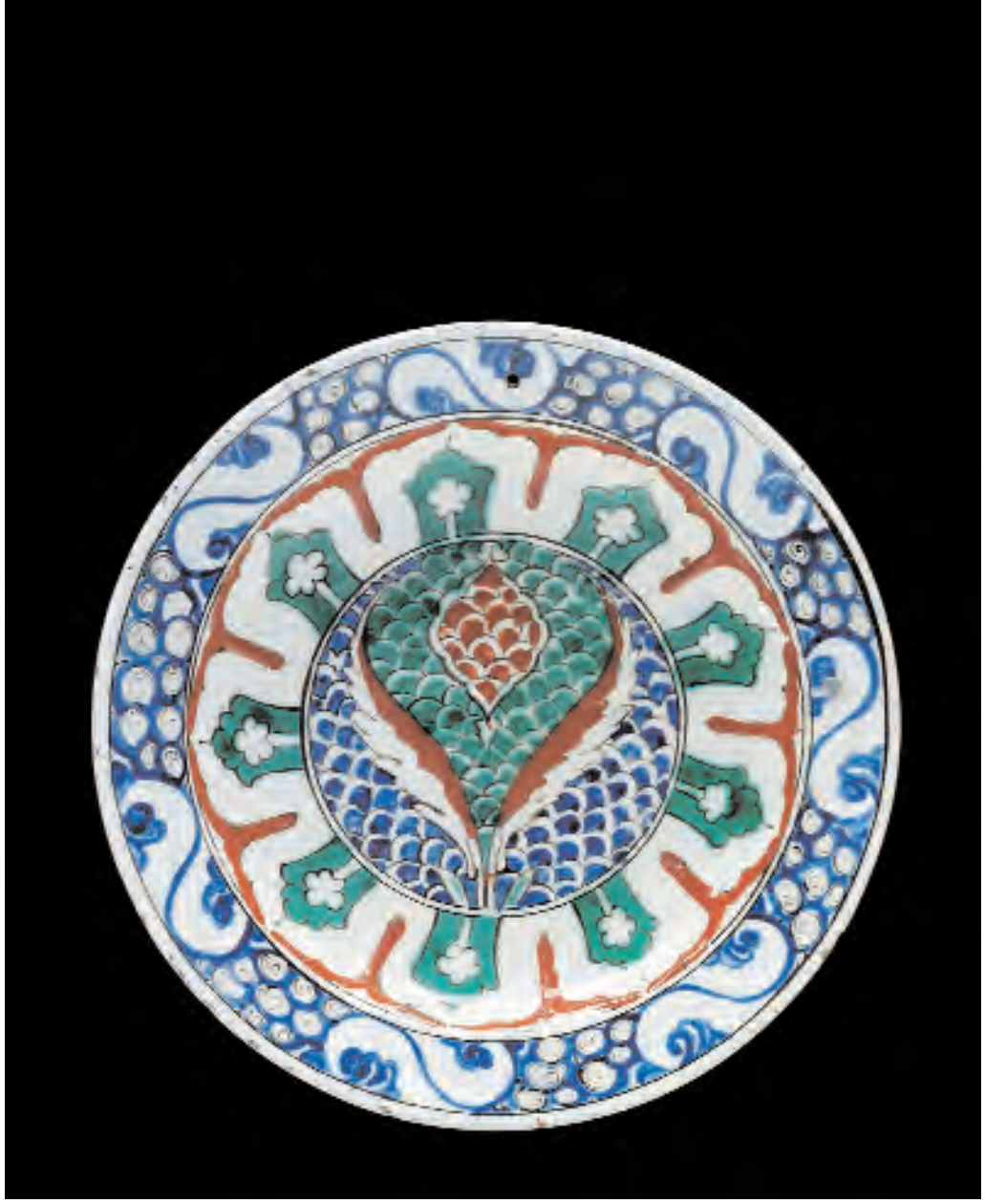
174

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 4.3 cm, Ç. 29 cm; SHM 9296 - P.310

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın iç kısmında, agraftan çıkarak simetrik olarak yükselen rumi kıvrımları, şemse görünümlü oval bir madalyon oluşturur. Bu madalyonun içi kobalt mavi balık pulu deseni ile dolgulanmıştır ve ortada beyaz bir palmet motifi yer alır. Geri kalan zemin ise firuze renkte balık pulu desenlidir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Tabağın arka yüzünde çift lale ve rozet çiçekler dönüşümlü olarak sıralanır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 31, İ.35; Soustiel 2000: s. 76, no. 28.

175

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-90); Y. 4.8 cm, Ç. 28.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, yuvarlak bir madalyon içinde, iki saz yaprağın kavradığı dilimli şemse motifi yer alır. Madalyonun zemini balık pulu dekorludur. Madalyonu yan yana sıralanmış palmet motiflerinin oluşturduğu geniş bir kuşak çevreler. Kenar bordüründe dalga ve "S" kıvrımlı motiflerle yapılmış bezeme görülür. Arka yüzü rozet çiçek, yaprak ve kıvrık dal bezemelidir.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 15, no. 23.

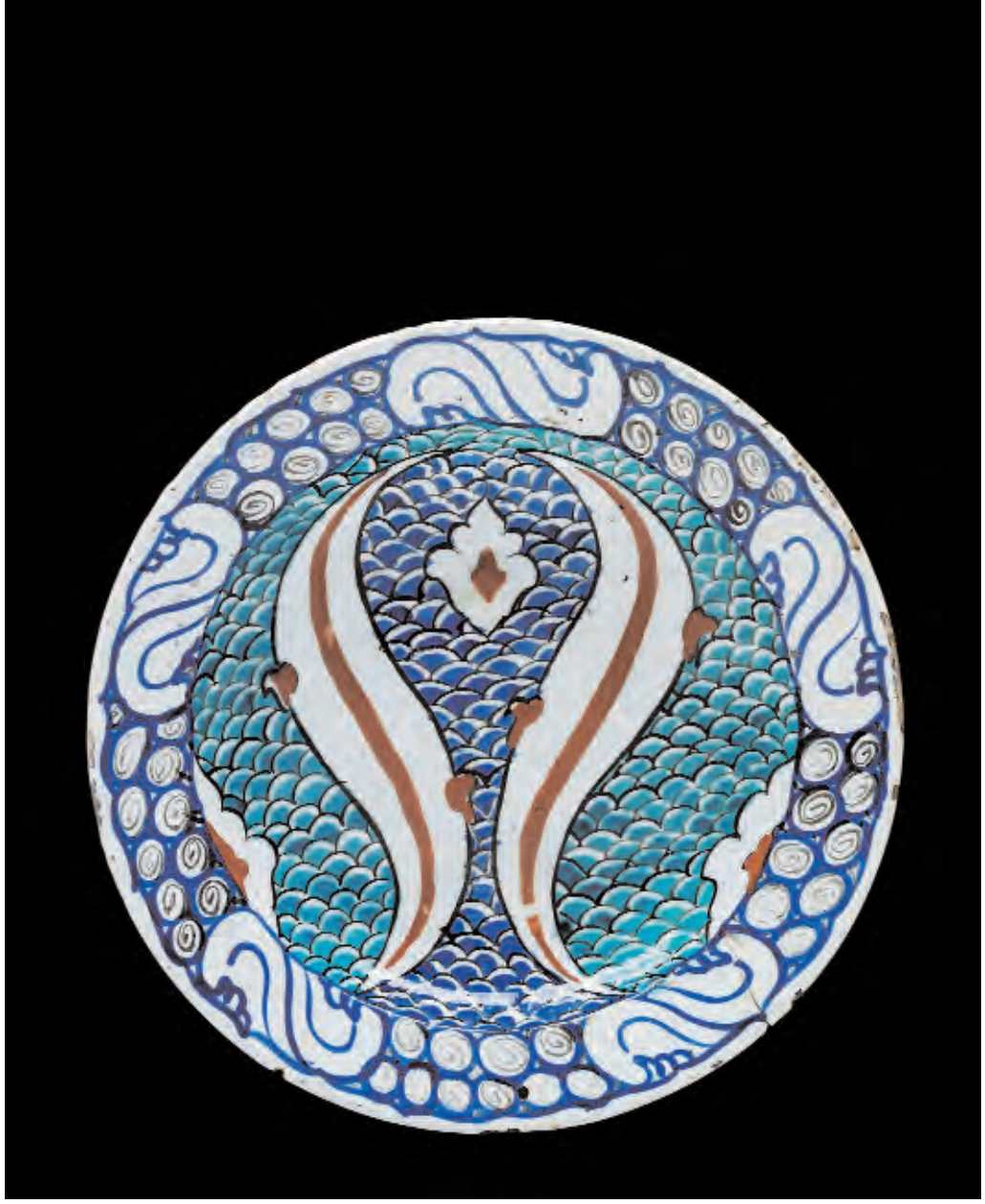
176

Kapaklı kâse “üsküre”

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 21.7 cm, Ç. 20.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Kâse içe dönük düz ağız kenarlı, yarım küre gövdeli, yüksek halka kaideli ve topuz tutamağa sahip geçme kapaklıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde ve kapak, iki rumi kıvrımın karşılıklı gelmesiyle oluşturulmuş dört adet yarım madalyon ile bezelidir. Zemin, sıvama balık pulu desenlidir. Kâse ve kapağın kenarını örgü motifli birer kuşak dolanır. Topuz biçimindeki tutamağın çevresi radyal yolludur. Kâsenin içinde altı yapraklı çiçek motifi yer alır.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 8-9, no. 9.

177

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 4.5 cm, Ç. 27.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında karşılıklı duran, beyaz zeminli ve kırmızı çizgili iki büyük yaprak kıvrımı bir palmet motifini kavramaktadır. Zemin balık pulu dekorludur. Kenarları dalga ve "S" biçiminde kıvrımların oluşturduğu bordür kuşatır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 38; Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002: s. 5, no. 4.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

178

Kupa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-90); Y. 23.4 cm, Ç. 10.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Dik olarak yerleştirilmiş saz yapraklar radyal kuşaklar oluşturur. Bu kuşaklar dönüşümlü düzende yeşil ve kobalt mavi zemin üzerine balık pulu desenlidir. Ağız ve gövdenin alt kenarını örgü motifli birer bordür dolanır. Kulp, serbest fırça vuruşlarıyla bezelidir.

179

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 4.1 cm, Ç. 27.5 cm; SHM 17306 - P.649

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli, halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içi sıvama balık pulu motifi ile bezelidir. Merkezde, bir rozet çiçek ile bundan gelişerek dört yana ikili olarak açılan ince saz yaprakları görülür. İkili saz yaprakları bir lale formu oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Dört köşeye ise kırmızı-beyaz birer yürek motifi çizilmiştir. Ağzın iç kenarını örgü motifli bir kuşak dolanır. Arka yüzde, ikili lale ve rozet çiçekler dönüşümlü olarak yerleştirilmiştir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 50, no. 33; Bilgi 2005 b: s. 64, no. 22.;

180

Çini

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585); 49 x 24.5 cm; SHM 4215 - HK.1152

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki adet kare çiniden oluşmaktadır. On iki dilimli yuvarlak madalyon içinde, merkezdeki rozet çiçekten dairesel dönüş yaparak çıkan dal üzerinde altı adet rozet çiçek motifi bulunmaktadır. Madalyonun köşesinde kalan boşluklar, agrafla birleşen hatayilerle doldurulmuştur. Benzer desenli çiniler, Fatih Mesih Mehmed Paşa Camii (1585) mihrap duvarında görülür.

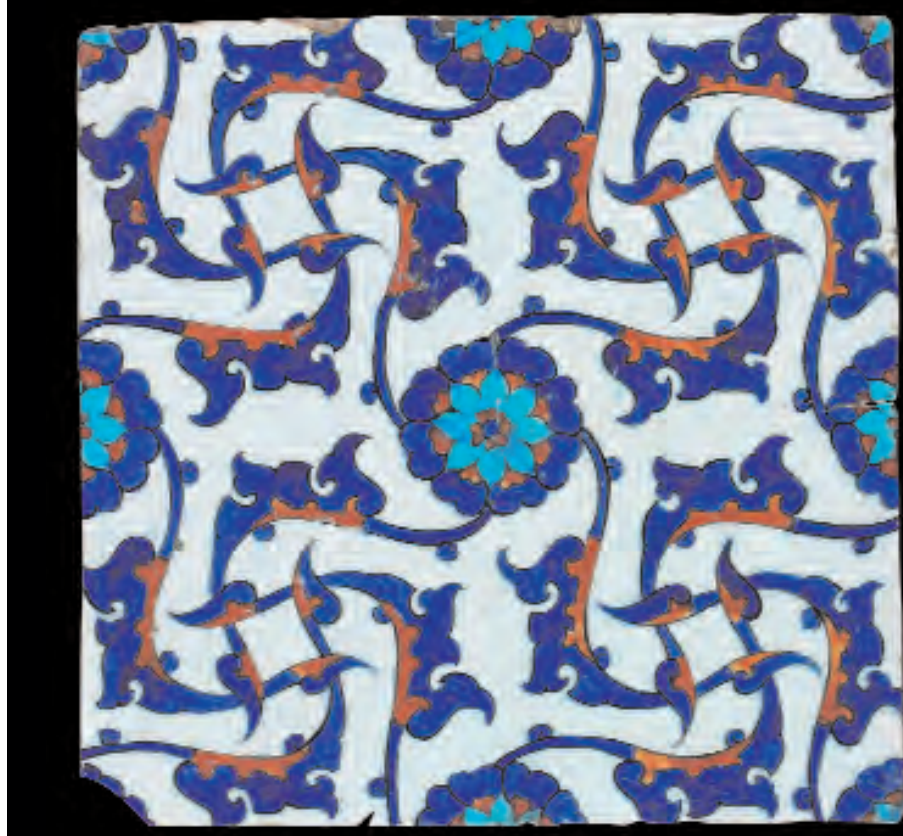
Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 44, İ.71; Tokyo 2002: s. 164, no. 412.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

181

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560); 24 x 24 cm; SHM 3898 - HK.835

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozet çiçekten çıkan dört rumi kıvrımı, dairesel dönüş yaparak, kenarlardaki yarım ve köşelerdeki çeyrek rozet çiçeklerden çıkan rumilerle birleşmekte ve bu kompozisyon sonsuz düzende devam etmektedir. Benzer desenli çiniler, Eminönü Rüstem Paşa Camii'nde (1561) görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 40, İ.59; Soustiel 2000: s. 70, no. 19; Tokyo 2002: s. 164, no. 410.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

182

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 23 x 27.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, kırmızı, yeşil renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozet çiçeği çevreleyen lale, hatayi ve hatayiden çıkan bahar çiçekli saz yapraklar ince saplarla birbirine bağlanır ve bu bezeme sonsuz düzende devam eder. Benzer desenli çiniler, Ayasofya Kütüphanesi'nde görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

183

Çini parçası

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 18.3 x 25.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Kare bir çininin parçasıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde, palmet motifli sekiz kollu yıldıza benzer bir madalyon ve onun çevresinde kıvrık dallar ve saz yapraklar ile birbirine bağlı hatayiler, çini üzerindeki sonsuz düzende devam eden bezemeyi oluşturur. Çininin bir kenarı kesilmiştir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2000 c: s. 164, no. 158.

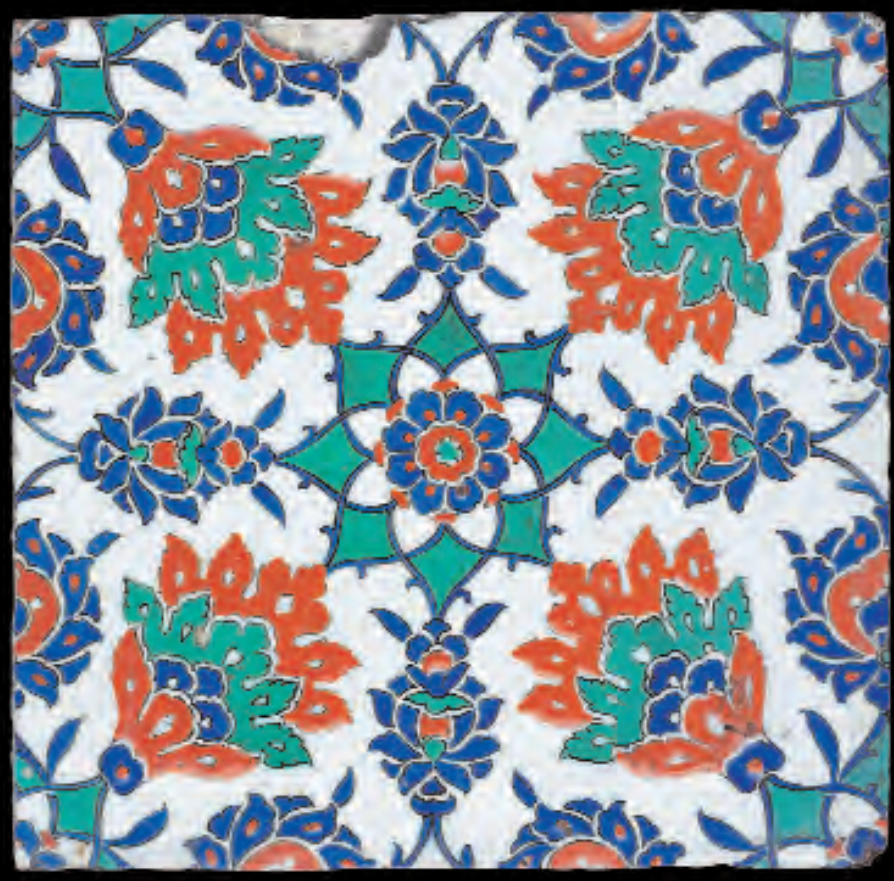
184

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.5 x 15.5 cm; SHM 4195 - HK.1132

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Verev olarak yerleştirilmiş kırmızı zeminli ve içi Çin bulutu kıvrımlarıyla bezenmiş şemse motifi yarım olarak görülmektedir. İnce dallarla birbirine bağlı rumiler ile hatayiler şemseyi kuşatır ve bu kompozisyon sonsuz düzende devam eder.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 40, İ.60.

185

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25 x 23.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, hafif rölyef kırmızı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozet çiçekten gelişen sekiz kollu yıldız motifi ile yıldızın dört koluna bağlanan lotus ve diğer dört koluna bağlanan küçük hatayiler sonsuz düzende devam eder.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

186

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 27.1 x 27.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef kiremit kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde içi palmet motifli sekiz kollu bir yıldız ve ondan gelişen dört rozet çiçek kıvrık dallarla birbirine bağlıdır. Aradaki boşluklara simetrik düzende, dört köşeye gelecek şekilde, içleri palmet ve rumi motifli dilimli şemse madalyonlar yerleştirilmiştir. Kompozisyon sonsuz düzende devam eder. Ayasofya'daki II. Selim Türbesi'nde (1577) benzer desenli çiniler bulunmaktadır.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2001: s. 40, no. 163.

187

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 24.5 x 25.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, hafif rölyef mercan kırmızısı, firuze, yeşil renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Dairesel dönüşler yapan saz yapraklı ve hatayili dallar ile içleri rumi ve palmet motifli şemseler sonsuz düzendeki süslemeyi oluşturur. Hatayilerin alt iki kenarında, içi Çin bulutu kıvrımlı yaprak motifleri görülür. Benzer desenli çiniler, Ayasofya'daki II. Selim Türbesi'nde (1577) görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

188

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 24 x 30.3 cm; SHM 12159 - P.501

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çininin bir kenarı firuze renkte, kavisli bordür biçimindedir. Dış kenardaki eğimde meandr frizi, iç kenarda palmetli friz görülür. Ana desen, kayan eksenler üzerinde dizilmiş, ortada tam köşelerde çeyrek olarak görülen salbekli şemselerden oluşmaktadır. Şemselerin içi beyaz rumi ve palmetlerle dolgulanmıştır.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 15.

189

Bordür çinisi

İznik, 16. yüzyılın sonu; 8.2 x 15 cm; SHM 17647 - P.695

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sırlı ve siyah konturludur. Kenarı silmeli bordür çinisi yatay olarak dönüşümlü düzende kobalt mavi ve kiremit kırmızısı zikzaklı kuşaklar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby' s 2007 a: s. 191 no. 188.

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 25.7 x 24.8 cm; SHM 12188 - P.504

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Yüzey, firuze renkte üç bantla iki bölüme ayrılmıştır. Geniş bölüm kırmızı zemin üzerinde girift örgülü rumi-palmet kıvrımları ile bezelidir. İnce bölümde üç adet tam ve kenarlarda yarım olarak gösterilen lotus dizileri yer alır. Renkler bozuk ve akıktır.

191

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 10.8 x 15 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında hafif rölyef mercan kırmızısı, firuze, kobalt mavi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Sonsuz düzendeki bir kompozisyonun parçası olan çinide, kırmızı zemin üzerinde dairesel dönüş yapan kıvrık dallar ile birbirine bağlı rumi ve palmet motifleri görülür. Topkapı Sarayı III. Murad Odası (1578) ve Kocamustafapaşa Ramazan Efendi Camii'nde (1586) benzer desenli çiniler bulunmaktadır.

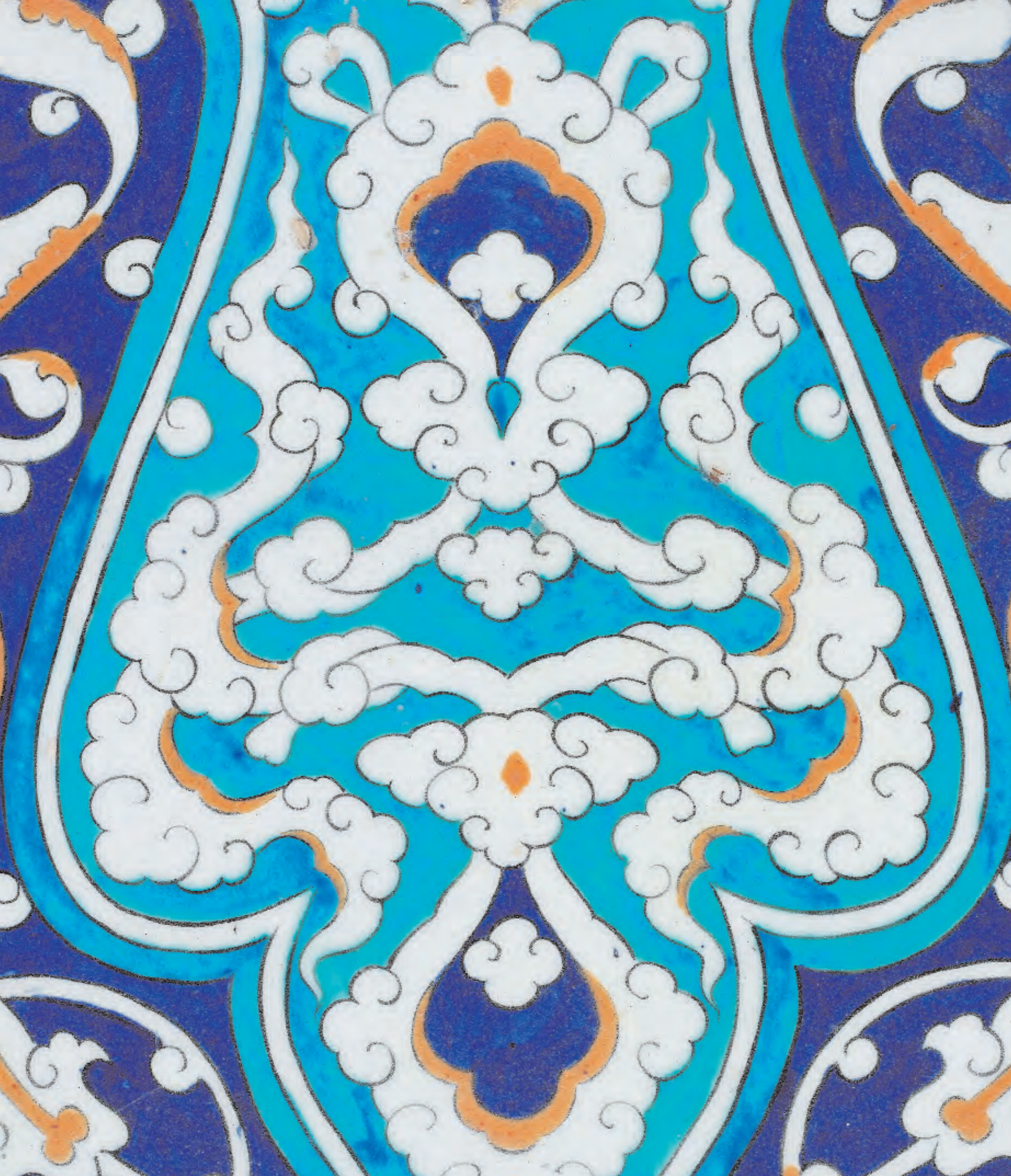

Çini

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); 16.6 x 29 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Bir çini panonun parçasıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mercan kırmızısı, yeşil, kobalt mavi renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Kırık olduğu için kompozisyon anlaşılamamaktadır. Rumi ve palmet motifi dolgulu şemse madalyon ile Çin bulutu kıvrımlarıyla dolgulu kartuş, birbirlerine düğüm motifiyle bağlanmıştır. Kenar boşluklarında büyük yarım palmetler görülür.

193

Çini pano

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; 50.5 x 30 cm; SHM 4212 - HK.1149

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Panonun üzerindeki dilimli kemerli nişin içi, firuze zeminde Çin bulutu kıvrımları, kemer dolguları ise kobalt mavi zeminde rumi kıvrımları ile bezenmiştir. Çininin ortasında sonradan açılmış olan yuvarlak musluk deliği küçük bir çini parçası ile kapatılmıştır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 40, İ.58.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

194

Bordür çinisi

İznik, 17. yüzyıl; 13.2 x 25.5 cm; SHM 17782 - P.726

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kiremit kırmızısı, kobalt mavi, firuze renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Birbirlerine agraflarla bağlanmış, küçüklü büyüklü Çin bulutu kıvrımları sonsuz düzende devam eden bezemeyi oluşturur. İki uzun kenar, firuze renkte ince kuşakla sınırlandırılmıştır. Benzer desenli çiniler, Ayasofya III. Murad Türbesi'nde görülür.

Yayınlandığı yer: Christie's 2008 b: s. 404, no. 419.

195

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 4.3 cm, Ç. 31.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada yuvarlak madalyon içinde bir kökten çıkan birbirine agraflarla bağlı buluta dönüşmüş rumi motifleri ve bu madalyonu çevreleyen küçük palmet motifli kuşak görülür. Bu kuşağı ışınsal olarak açılan, küçük palmet motifleri çevreler. Arka yüzü rozet çiçek ve kıvrık dal bezelidir.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.23; İstanbul 1983: s. 202, E. 159; Atasoy/Raby 1989: no. 720; Atasoy 1992: s. 156.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

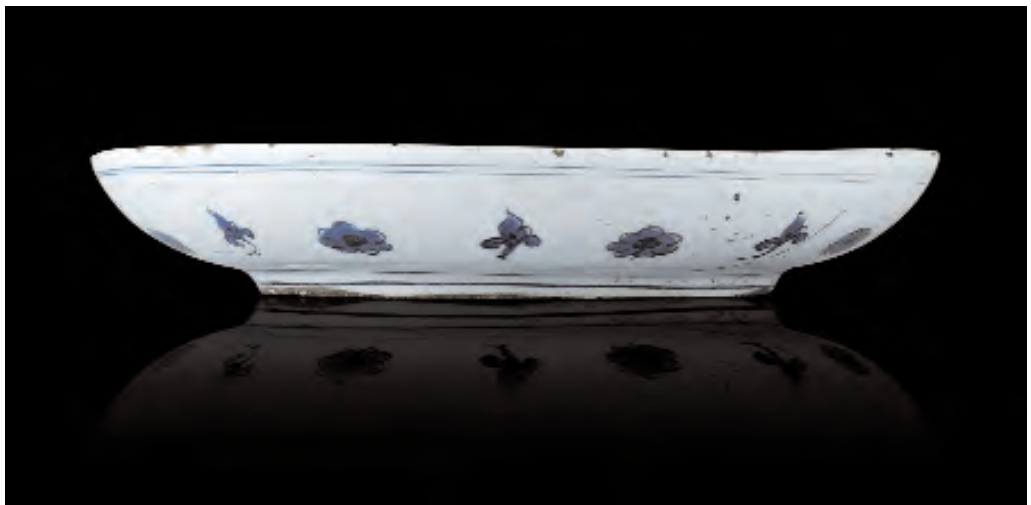
196

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1585-90); Y. 4.6 cm, Ç. 30.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, kobalt mavi zeminli yuvarlak bir madalyon içinde dairesel dönüş yapan bir dal ve üzerinde hatayi, saz yaprak ve bahar dalları görülür. Madalyon palmet friziyle çevrilidir. Arka yüzü rozet çiçek ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 5, no. 3.

197

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 5.8 cm, Ç. 31.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan ve iki yana simetrik olarak açılan rumi kıvrımları ana süslemeyi oluşturur. Aralarda rumi ile nihayetlenen kıvrık dallar dairesel dönüş yapmaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve yaprak motifleri ile dönüşümlü düzende bezelidir.

Yayınlandığı yer: Piasa 2004: s. 3, no. 3.

198

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1565-75); Y. 6 cm, Ç. 29.4 cm; SHM 3902 - HK. 839

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortası, çift sıra konturlu yuvarlak madalyon içinde birbirine paralel olarak uzanan üç üzüm salkımı ve asma yaprakları ile bezenmiştir. İç kenarda kıvrık dallarla birbirine bağlı yaprak ve çiçeklerden geniş bir bordür yer alır. Arka yüzde, kenarda görülen geniş bordür tekrarlanmaktadır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.3a; Altun 1991: s. 24, İ.17.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

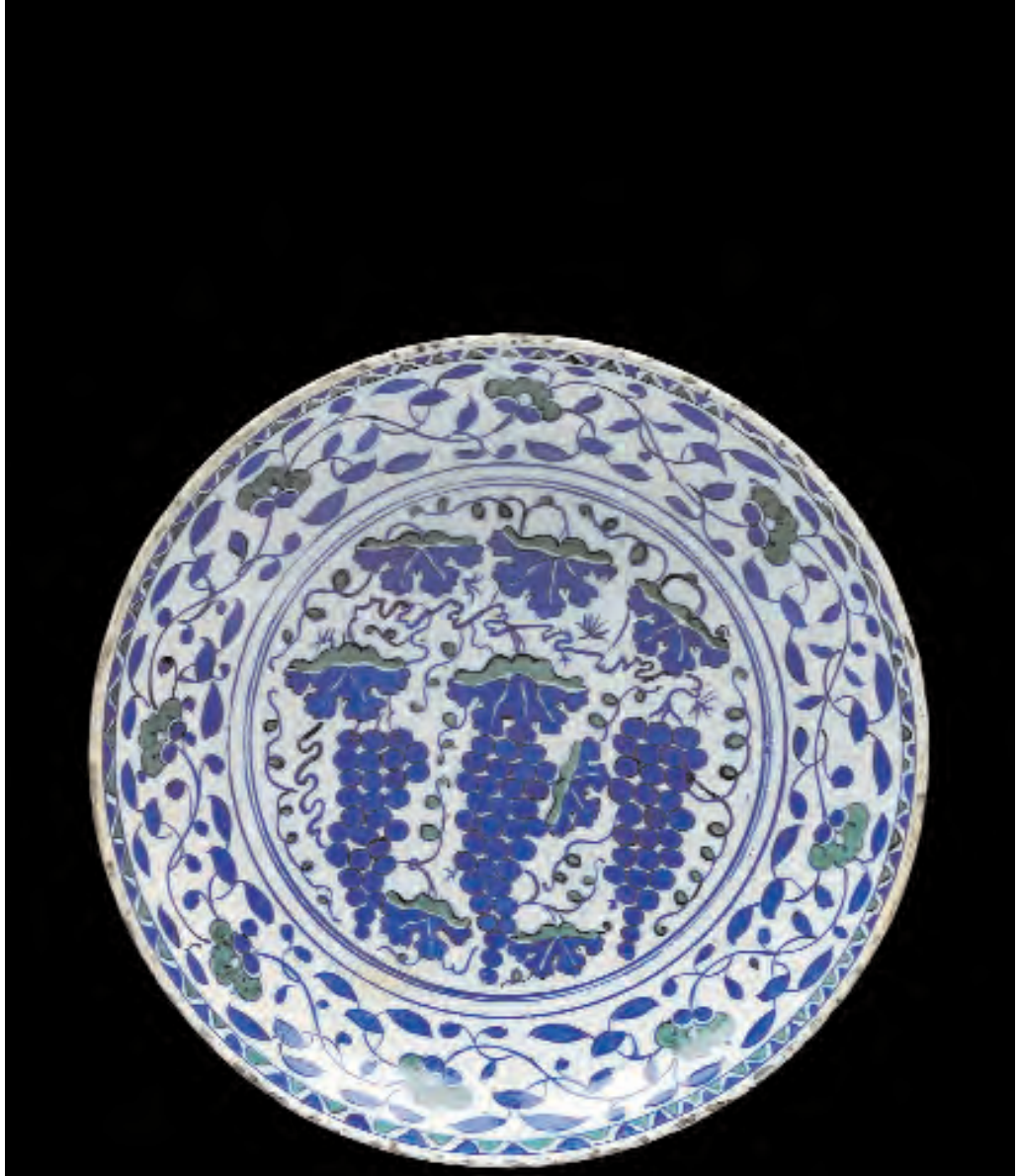
199

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 5.9 cm, Ç. 29.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında soluk kobalt mavi dekorludur. Çukur kısım birbirine kıvrık dallar ve asma yaprakları ile bağlanmış birbirine paralel uzanan üç üzüm salkımı ile bezelidir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü çintemani motifi ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2003: s. 81, no. 82.

200

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1550-75); Y. 6.8 cm, Ç. 32.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Kenarları, kıvrık dallarla birbirine bağlanan yaprak ve çiçeklerden geniş bir bordür çepeçevre kuşatmaktadır. Ortada birbirine paralel uzanan üç üzüm salkımı ve asma yaprakları yer alır. İçten ağız kenarını zikzaklı bir kuşak dolanır. Arka yüzü kıvrık dallar üzerinde çiçek ve yaprak motifli geniş bir kuşakla çevrilidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 56, no. 38.

201

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu - 17. yüzyılın başı (yaklaşık 1600); Y. 6 cm, Ç. 29 cm; SHM 3946 - HK.883

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın üzeri, helezoni tuğrakeş üslupta dekorlanmıştır. Merkezdeki küçük spiral dallar ve yapraklarla yapılmış çarkıfelek motifi, dıştan spiral dallar ve yapraklarla kuşatılmıştır. Kenar kısmı, dalgalanarak giden kıvrık dallar üzerinde küçük çiçek ve yapraklarla bezelidir. Arka yüzde, yedi adet spiral kıvrım görülür.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

202

Vazo

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 23.5 cm, Gövde Ç. 15.3 cm; SHM 10564 - P.469

Düz ağızlı, kısa kalın boyunlu, şişkin gövdeli, halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk kobalt mavi renkte dekorludur. Ağız kenarı, dalgalı bir kuşakla sınırlandırılmıştır. Boyun kısmında tek, gövdede iki geniş kuşakta, kayan eksenler halinde, ikili kaplan postu çizgisi olarak tabir edilen peleng motifi yer alır.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 5.

203

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580); Y. 23.6 cm, Gövde Ç. 16.1 cm; SHM 13500 - P.527

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, armudi gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Ağız kenarını yarım rozet çiçekli bordür; boyun ve gövde sınırını yaprak kıvrımlarından bordür dolanır. Boyun ve gövde kıvrık dallarla birbirine bağlanan şakayık ve başak dizisiyle bezenmiştir. Gövdenin altında küçüklü büyüklü yaprak dizisi ve Çin bulutu motifli bordür yer alır. Kulpu yatay çizgi taramalıdır.

Yayınlandığı yer: Carswell 1982: s. 114, fig.99; Atasoy / Raby 1989: no. 758; Sotheby's 1998: no. 62; Soustiel 2000: s. 80, no. 34; Bilgi 2005 b: s. 74, no. 27.

204

Kâse

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 12.8 cm, Ç. 26.5 cm; SHM 3926 - HK.863

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. İçte, ağız kenarını zikzak şeklinde dizilmiş küçük yapraklardan bir bordür dolanır. Ortada, iç içe iki daire ile çerçevelenmiş zeminde "S" kıvrımlı Çin bulutları, rozet çiçekler ve filizler görülür. Kâsenin dış yüzü kıvrık dallarla birbirine bağlanan şakayık ve başak dizisi ile bezelidir. Dıştan, ağız kenarını yarım rozet çiçekli bordür çevreler.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.4; Atasoy / Raby 1989: no. 759; Sadberk Hanım Müzesi 1989: s. 125; Altun 1991: s. 22, İ.10; Soustiel 2000: s. 80, no. 35.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

205

Ayaklı tabak “tazza”

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 15.2 cm, Ç. 35.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Yüksek ayaklı tabak “tazza” grubundandır. Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Merkezde, kafes taramalı yuvarlak bir madalyon ve çevresinde kıvrık dallar, başaklar ile birbirine bağlı altı şakayık motifi süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü, dikey kuşaklar içinde ince kartuş ve dört çiçek motifi ile kaidesi ise palmet friziyle bezelidir.

206

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-90); Y. 6.5 cm, Ç. 34.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Çin porseleni etkisindeki lotus demetli tabaklar grubundandır. Ortada bir kökten çıkan lotus dalı, filizler ve başaklar süslemeyi oluşturur. Kenar bordüründe dalga motifleri, kenardan çukur kısma geçişte yaprakların çevrelediği stilize çiçek motifleri görülür. Arka yüzde tek çintemani motifi ve Çin bulutu kıvrımları yer alır.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2000 a: s. 107, no. 303; Christie's 2005 a: s. 58, no. 40.

207

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-70); Y. 8.7 cm, Ç. 34.1 cm; SHM 9513 - P.373

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabak kenarını, palmetlerin yan yana sıralandığı bir bordür çevreler ve kenar dilimleri ince bir kuşakla belirginleştirilmiştir. Merkezde, içinde rozet çiçek bulunan ve sekiz dilime bölünmüş yuvarlak bir madalyon ve çevresinde dönüşümlü olarak dört madalyon ile Çin bulutlarından oluşan bulut toplulukları bulunmaktadır. Madalyonların iç bezemeleri birbirinden farklı olup, serviler arasında mimari, Portekiz armasının kopyası ve sivri kemerli niş şeklindedir. Aralarında küçük çintemaniler bulunur. Arka yüzde, ağız kenarında görülen palmetli bordür tekrar edilmiştir. Ayak kesildiğinden dolayı bezeme tam olarak anlaşılamamaktadır.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: no. 48; Altun 1991: s. 20, İ.6; Yılmaz / Akalın 1995: s. 109, no. 6; Bilgi 2005 b: s. 76, no. 28; Carswell 2006: s. 96, resim 76.

208

Ayaklı tabak “tazza”

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 13.1 cm, Ç. 30 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Yüksek ayaklı tabak “tazza” grubundandır. Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Başak demeti üslubunda bezelidir. Bir lotustan iki yana simetrik olarak açılan lotus dalları ve başaklar tabağın yüzeyini kaplamaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Kaide ve tabağın arka yüzü stilize bitkisel kıvrımların çevrelediği çiçek motiflerinden oluşan kuşaklarla bezelidir.

209

Ayaklı tabak “tazza”

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-80); Y. 10.4 cm, Ç. 24.5 cm; SHM 17775 - P.720

Yüksek ayaklı tabak "tazza" grubundandır. Hafif dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Merkezde bir madalyon içinde rozet çiçek ve bu rozet çiçeği kuşatan, birbirlerine ince saplarla bağlı, dönüşümlü düzende stilize başak demetleri ile lotus motifleri ana süslemeyi oluşturur. Tabağın iç ve dış yan yüzeyleri yan yana sıralanmış, içleri dönüşümlü olarak küçük yaprak ve şerit bezeli nişler ile dekore edilmiştir. Yüksek kaidenin üzeri ise ters yerleştirilmiş palmet frizi, kaidenin alt kenarı ile içten ağız kenarı zikzaklı bir kuşakla bezenmiştir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2008 b: s. 298, no. 270.

210

Sürahi

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580); Y. 27.2 cm, Gövde Ç. 19.4 cm; SHM 9605 - P.423

Düz ağızlı, kısa boyunlu, armudi gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Kaide üzerini iki sıra düz çizgi, gövdenin altını ise tığlı bordür dolanmaktadır. Gövde, dört ayrı kökten çıkarak sağa doğru kıvrılan hatayiler ve tomurcuklu dallarla bezelidir. Boyuna geçişte, altta dalgalı, üstte zencerekli friz vardır. Boyunda, gövdedeki motif küçük olarak tekrarlanmıştır. Ağız kenarında da dalgalı bordür bulunur. Kulp, iki mavi şerit arasında yatay çizgilidir.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: s. 242, no. 459; Carswell 1991: s. 58, K.1.

211

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 4.9 cm, Ç. 25.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında merkezdeki rozet çiçekten gelişen büyük bir çiçek motifi, kenara geçişte birbirine kıvrık dallarla bağlanan başak ve stilize çiçek motifleri, kenar bordüründe ise dalga motifleri görülür. Arka yüzü çintemani beneği ve yaprak motiflidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2003: s. 158, no. 164.

212

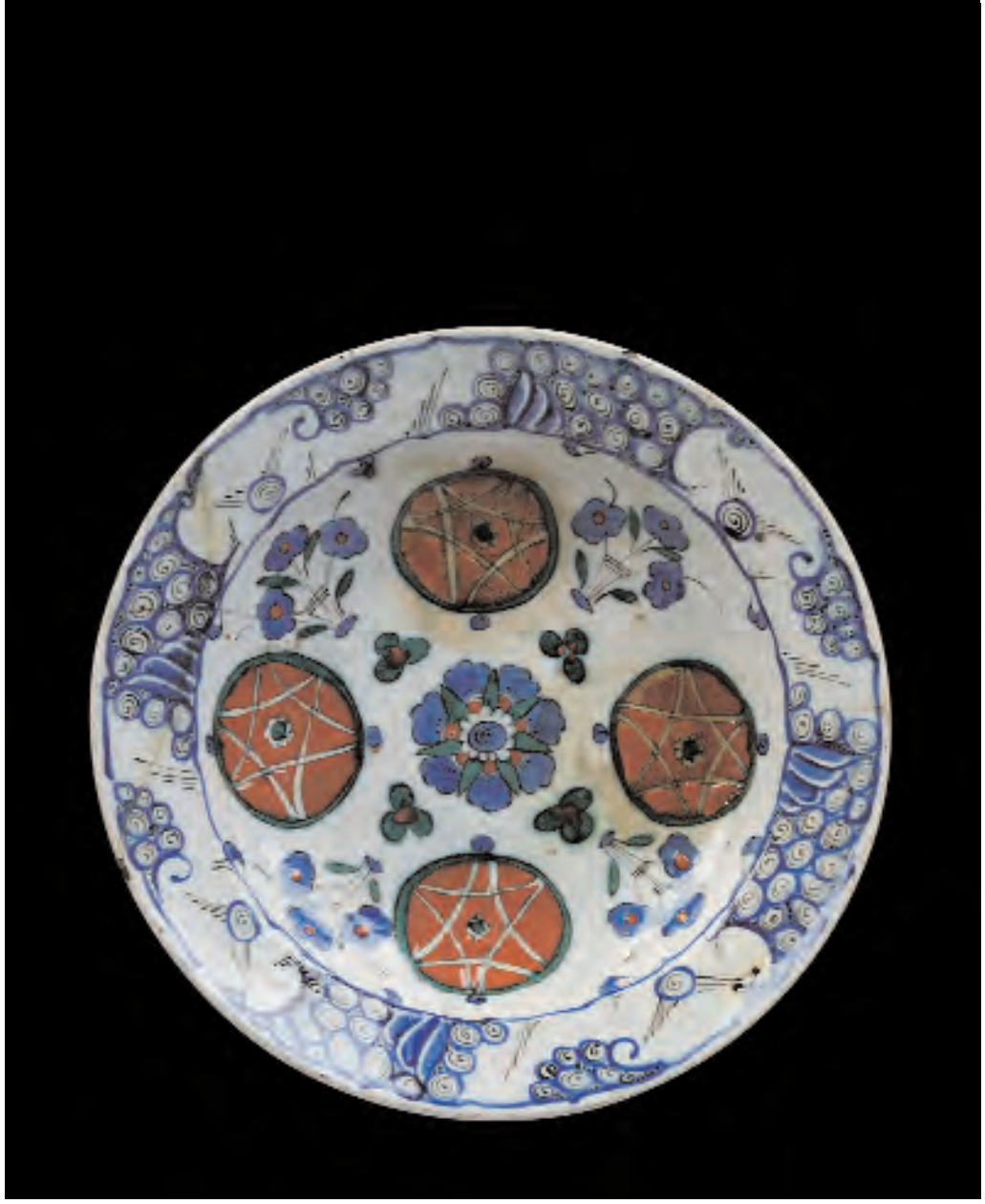
Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 4.5 cm, Ç. 29 cm; SHM 3945 - HK.882

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın ortasında yer alan beş kollu yıldız biçimindeki rozeti, dört yönde, çanak içinden çıkan çiçek buketleri çevreler. Kenar bordürü, dönüşümlü düzende birbirine ince dallarla bağlanan rozet çiçekler ve başaklardan oluşur. Arka yüzde rozet çiçekler ve Çin bulutlarını andıran kıvrımlar dönüşümlü sıra içinde yer alır.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.1; Altun 1991, s. 22, İ.11; Soustiel 2000: s. 81, no. 36.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

213

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 6 cm, Ç. 28 cm; SHM 3944 - HK.881

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında merkezde rozet çiçek ve onu çevreleyen dört adet yuvarlak madalyon bulunur. Madalyonların içinde, iç içe iki üçgenden oluşan altı kollu yıldız motifi; madalyonlar arasında küçük üç çiçekli buketlerle, çintemani motifi; kenar bordüründe de dalga motifleri görülür. Arka yüzde rozet çiçekler ve yapraklar dönüşümlü olarak yer alır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 26, İ.22; Soustiel 2000: s. 77, no. 29; Carswell 2006: s. 97, resim 78.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

214

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580-85); Y. 6.4 cm, Ç. 29.8 cm; SHM 13352 - P.514

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın ortasında, merkezde çok yapraklı bir çiçek motifi ile üç köşede vazodan çıkan ve iki yana doğru açılan çiçekler yer alır. Üç vazo birbirlerine ince bir kuşakla bağlanmıştır. Kuşakların ortasında üçgen formlu, verev çizgili motifler bulunur. Bu motiflerin üst kısmında da birer çiçek motifi yer alır. Kenar bordüründe dalga motifleri görülür. Tabağın arkasında rozet çiçek ve yaprak motifleri dönüşümlü olarak sıralanmıştır.

Yayınlandığı yer: Atasoy / Raby 1989: s. 244, no. 475; Bonhams 1997: s. 38, no. 306; Soustiel 2000: s. 81, no. 37; Tokyo 2002: s. 162, no. 401.

215

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-80); Y. 5.9 cm, Ç. 33 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Sığ tabağın merkezinde, içinde bir rozet çiçek bulunan madalyondan gelişen bitkisel motifler ile onları çevreleyen saz yapraklar ile oluşturulmuş bezeme görülür. Arka yüzü kıvrık dallar ve stilize çiçeklerle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Carswell 1991: s. 52, resim 2; Christie's 2005 a: s. 32, no. 18.

216

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570); Y. 4.3 cm, Ç. 28.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Mavi-beyaz seramik grubunda yer alan tabak düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın merkezinde ışınsal olarak gelişen bir çiçek motifi ve etrafında kıvrılarak giden dallar üzerinde küçük rumi ve palmet motifleri görülür. Kenarını, zikzak düzende taramalı ince bordür dolaşır. Arka yüzü Çin bulutu ve rozet çiçek motiflidir.

Yayınlandığı yer: İstanbul 1983: s. 137, E. 48; Atasoy / Raby: s. 266, no. 588.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.;

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-80); Y. 2.2 cm, Ç. 19.8 cm; SHM 3905 - HK.842

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Tabağın ortasında madalyon içinde altı kollu yıldız yer alır. Madalyon dönüşümlü olarak stilize palmet ve lotus frizi ile kuşatılmıştır. Bu bezemeyi yarım rozet çiçekli bir kuşak, kenarları ise zikzaklı bir kuşak çevreler. Arka yüzde atlamalı olarak çiçek ve spiral kıvrımlar görülür.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 19, İ.5; Soustiel 2000: s. 79, no. 33.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

218

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-90); Y. 5.4 cm, Ç. 29.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabak, merkezde yer alan iri bir rozet çiçek motifi ile bezelidir. Çiçeğin yaprakları dönüşümlü düzende mavi ve kırmızıdır. Kenar bordüründe dalga ve "S" kıvrımı şeklindeki motiflerle yapılmış bezeme görülür.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 15, no. 6.

219

Tabak

İznik,16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-95); Y. 4.6 cm, Ç. 25 cm; SHM 17310 - P.653

Dışa dönük düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın merkezinde içinde bir çiçek motifi olan madalyon bulunmakta ve bu madalyon tabağın içini kaplayan bir rüzgar gülünün merkezini oluşturmaktadır. Madalyonun kenarlarında kırmızı kesik çizgiler yer alır. Rüzgar gülünün yapraklarının arası mavi zeminli olup, kırmızı-beyaz yarım yaprak motifleri ile bezelidir. Ağız kenarında yarım rozet çiçekli bir bordür yer alır. Arka yüze dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve küçük yaprak motifleri sıralanmıştır.

Yayınlandığı yer: Christies 2005 a: s. 84, no. 59.

220

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575); Y. 4.5 cm, Ç. 33.8 cm; SHM 17771 - P.718

Dışa dönük düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın merkezinde, daire içinde bir rozet çiçek ve bu rozet çiçekten ışınsal olarak açılan on altı adet kuşak içinde dönüşümlü düzende küçük bahar çiçekleri yer almaktadır. Tabağın kenarını yarım rozet çiçekli palmet frizi kuşatır. Arka yüzde, ikili lale ve rozet çiçekler dönüşümlü olarak yer alır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2008 a: s. 358, no. 315.

221

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-85); Y. 3 cm, Ç. 22.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi renkte dekorludur. Merkezinde daire içinde bir rozet çiçek ve bu rozet çiçekten ışınsal olarak açılan on iki kuşak içinde dönüşümlü düzende küçük çiçek motifleri yer alır. Arka yüzü, tek çintemani beneği ve "S" kıvrımlarıyla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 1998: s. 99, no. 213; Christie's 2005 a: s. 60, no. 41.

222

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1570-85); Y. 4.6 cm, Ç. 28.3 cm; SHM 3947- HK.884

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi ve zeytin yeşili renkte dekorludur. Merkezinde daire içinde bir rozet çiçek ve bu rozet çiçekten ışınsal olarak açılan yirmi üç kuşak içinde, birbirini takip eden küçük yaprak motifleri yer alır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzünde, serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış çintemani benekleri görülür.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

223

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; Y. 4.6 cm, Ç. 26 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezdeki küçük daire motifinden dokuz yapraklı çiçek şeklinde gelişerek tabağın iç kısmını kaplayan kenarları dilimli bir motif ve her yaprağın içinde çiçekli bir dal süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili lale motiflidir. Arka yüzde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış süsleme görülür.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

224

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1570-1600); Y. 5.9 cm, Ç. 35 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada sıvama spiral kıvrımlarla bezeli yuvarlak bir madalyon üzerinde, rozet çiçeğin çevresinde gelişen rumiler ile kuşatılmış palmet motifleri ve en dışta bu madalyonu kuşatan yeşil renkte küçük palmet motifli kuşak bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve üç çiçekli dal ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Ünal 1965: fig.24; Atasoy 1992: s. 155.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

225

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (1580-90); Y. 5.5 cm, Ç. 35.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada yuvarlak bir madalyon içinde, noktalı zemin üzerinde gayri muntazam olarak dağılmış fiyonga benzer motifler mermer görünümü oluşturmaktadır. Madalyonu, yapraklı çiçek gibi açılan palmet motiflerinin yan yana sıralanarak oluşturduğu geniş bir kuşak çevreler. Kenar bordüründe dalga ve "S" kıvrımlı motiflerle yapılmış bezeme görülür. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 26, no. 17.

226

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 5.6 cm, Ç. 29.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde, içinde rozet çiçek yer alan yuvarlak bir madalyon ve bu madalyondan gelişen sekiz yapraklı büyük bir çiçek ve çiçeğin palmet biçimli her yaprağında da lale motifi görülür. Kenar bordürü dönüşümlü düzende dalga motifi ve "S" kıvrımları ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2002 b: s. 208, no. 316.

227

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 6 cm, Ç. 31.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezdeki rozet çiçekten gelişen yedi yapraklı bir çiçek motifi yuvarlak çerçeve içine alınmıştır. Çiçeğin her yaprağı palmet motifi şeklindedir. Madalyonu dönüşümlü düzende kobalt mavi ve yeşil renkli palmet frizi kuşatır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motiflidir.

Yayınlandığı yer: Lyon-Hotel 1991: no. 4; Sotheby's 2005: s. 209, no. 181.

228

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 5 cm, Ç. 26.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında gri-mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, yeşil zeminli yuvarlak bir madalyon içinde iki rumi kıvrımıyla oluşturulmuş büyük bir yaprak ile altta ve üstte rumi kıvrımları görülür. Madalyon yan yana sıralanmış palmetlerden oluşan bir friz ile çevrilmiştir. Kenar bordüründe dalga motifleri yer alır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 76, no. 53.

229

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 4.4 cm, Ç. 26.3 cm; SHM 9294 - P.308

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde, yeşil zemin üzerinde dairesel dönüş yapan rumi kıvrımlarından oluşan çark-ı felek motifi; iç kenarda, ortalarında küçük çiçek demetleri olan palmet frizi; kenarda da dalga motifli bir bordür görülür. Arka yüzde, dönüşümlü olarak sıralanmış dairesel kıvrımlar yer alır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 31, İ.36; Soustiel 2000: s. 78, no. 31; Bakır 2007: s. 292, no. 19.

230

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-85); Y. 23.3 cm, Gövde Ç. 14.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde altı sıra halinde dönüşümlü düzende yatık "S" kıvrımlı, içleri nokta bezemeli bulut motifleri ile bezelidir. Ağız kenarını spiral kıvrımlı bir kuşak, boyundan gövdeye geçişi nokta bezemeli bir kuşak dolanır. Boyundaki motiflerin üzerinin yaldızlı olduğu kalan izlerden anlaşılmaktadır. Kulp, yatay çizgi taramalıdır.

Yayınlandığı yer: Piasa 2004: s. 5, no. 9.

231

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 20 cm, Gövde Ç. 14.5 cm; SHM 9057 - P.291

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını dalgalı bir bordür çevreler. Boyun ve gövde, yeşil renk zemin üzerinde, ince kıvrık dallarla birbirine bağlanan rumilerle bezelidir. Boyun ile gövde arasında da yatık "S" kıvrımlı ve dilimli iki kuşak; gövdenin altında da iki yatay çizgi arasında kıvrımlı bordür dolanmaktadır. Kulp iki dikey çizgi arasında verev taramalıdır ve gövdeye bağlandığı yere kırmızı bir palmet yapılmıştır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 32, İ.37; Ingelheim 1992: s. 87, no. 30; Soustiel 2000: s. 88, no. 47; Tokyo 2002: s. 159, no. 399; Bilgi 2005 b: s. 70, no. 25.

232

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 22.5 cm, Gövde Ç. 13.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, firuze zemin üzerinde birbiri içinden geçerek kıvrımlar yapan rumi motifleri ile boyun ise dikey yerleştirilmiş rumi dalları ile bezelidir. Ağız kenarı ince spiral kıvrımlı bir kuşak ile boyun altı ise radyal yollu kuşakla bezelidir. Kulp, yatay çizgi taramalıdır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1992: s. 34, no. 56; Sotheby's 1993 b: s. 75, no. 159; Christie's 2005 a: s. 17, no. 5.

233

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 21.5 cm, Gövde Ç. 13.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde ve boyun ince kıvrık dallarla birbirine bağlanan rumilerle bezenmiştir. Boyundaki rumiler daha küçüktür. Boyun, yaprak kıvrımlı kuşakla ve yatık "S" kıvrımlı kuşakla, ağız kenarı ise örgü motifli kuşakla bezelidir. Kulp, yatay çizgi taramalıdır.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

234

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585); Y. 19.5 cm, Gövde Ç. 13 cm; SHM 9303 - P.317

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında koyu yeşil, kobalt mavi renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarında spiral kıvrımlı bordür, boyundan gövdeye geçişte tek sıra benekli bordür yer alır. Boyun ve gövde, farklı yöne kıvrılan, atlamalı olarak beyaz ve yeşil kuşaklarla diyagonal olarak bezenmiştir. Beyaz kıvrımların ortasında kobalt mavi, yeşil kuşakların ortasında da siyah çizgi bulunmaktadır. Gövdenin altını iki yatay çizgi arasında düzensiz kıvrımlardan bir bordür dolanmaktadır. Kulp, iki dikey çizgi arasında kobalt mavi yatay taramalıdır ve bitkisel bir motifle gövdeye bağlanır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1988: no. 65; Altun 1991: s. 32, İ.38; Soustiel 2000: s. 88, no. 46; Bilgi 2005 b: s. 68, no. 24.

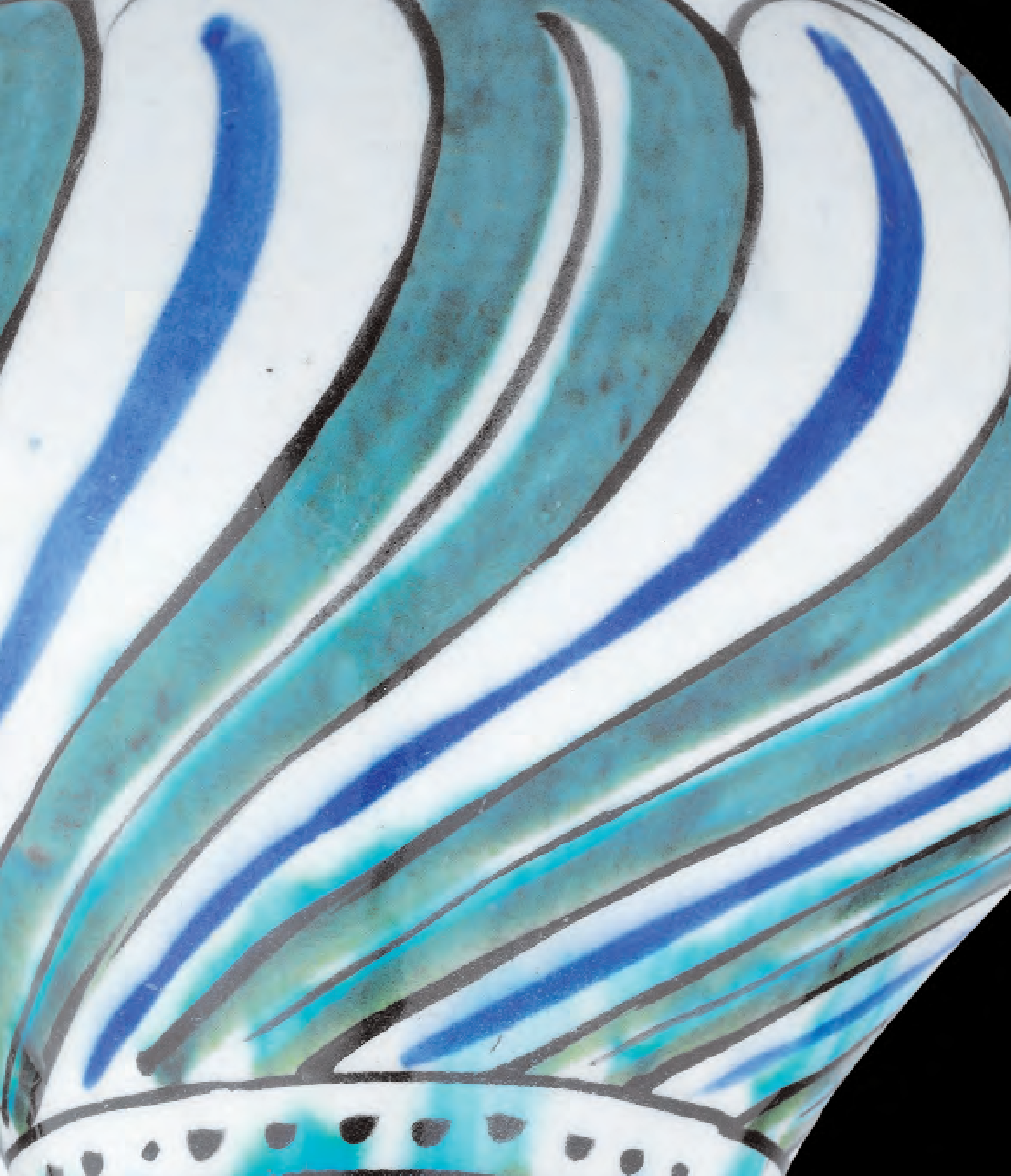

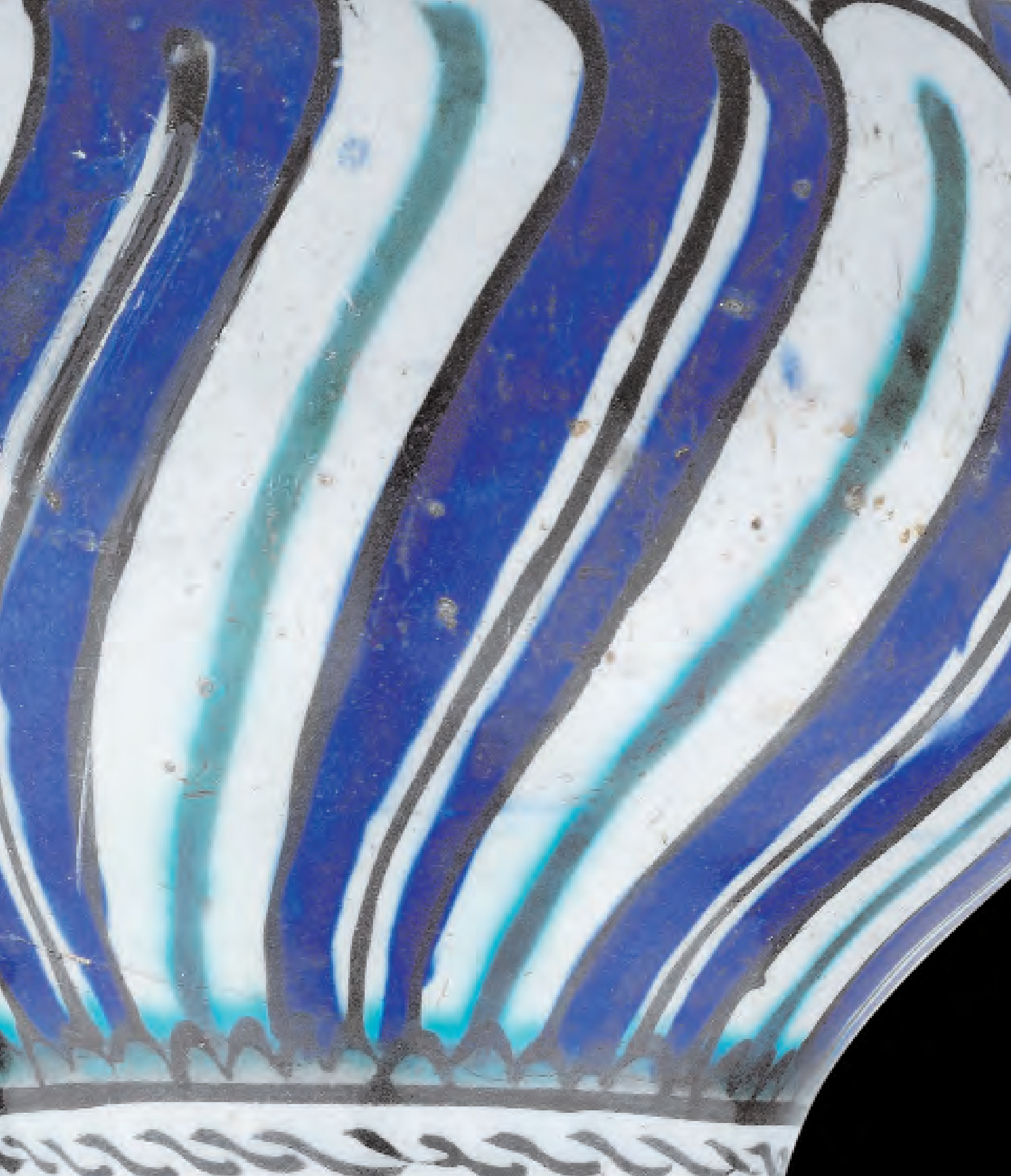
235

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585); Y. 22.8 cm, Gövde Ç. 14.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında, kobalt mavi, yeşil ve siyah renklerde dekorludur. Şişkin gövde ve boyun kobalt mavi ve beyaz kuşaklarla radyal yolludur. Beyaz kuşağın içi yeşil, mavi kuşağın ise beyaz-siyah yolludur. Ağız kenarı spiral kıvrımlı bir kuşakla, boyun ise eğimli küçük "S" kıvrımlı kuşakla bezelidir. Kıvrık kulp yatık çizgi bezemelidir.

236

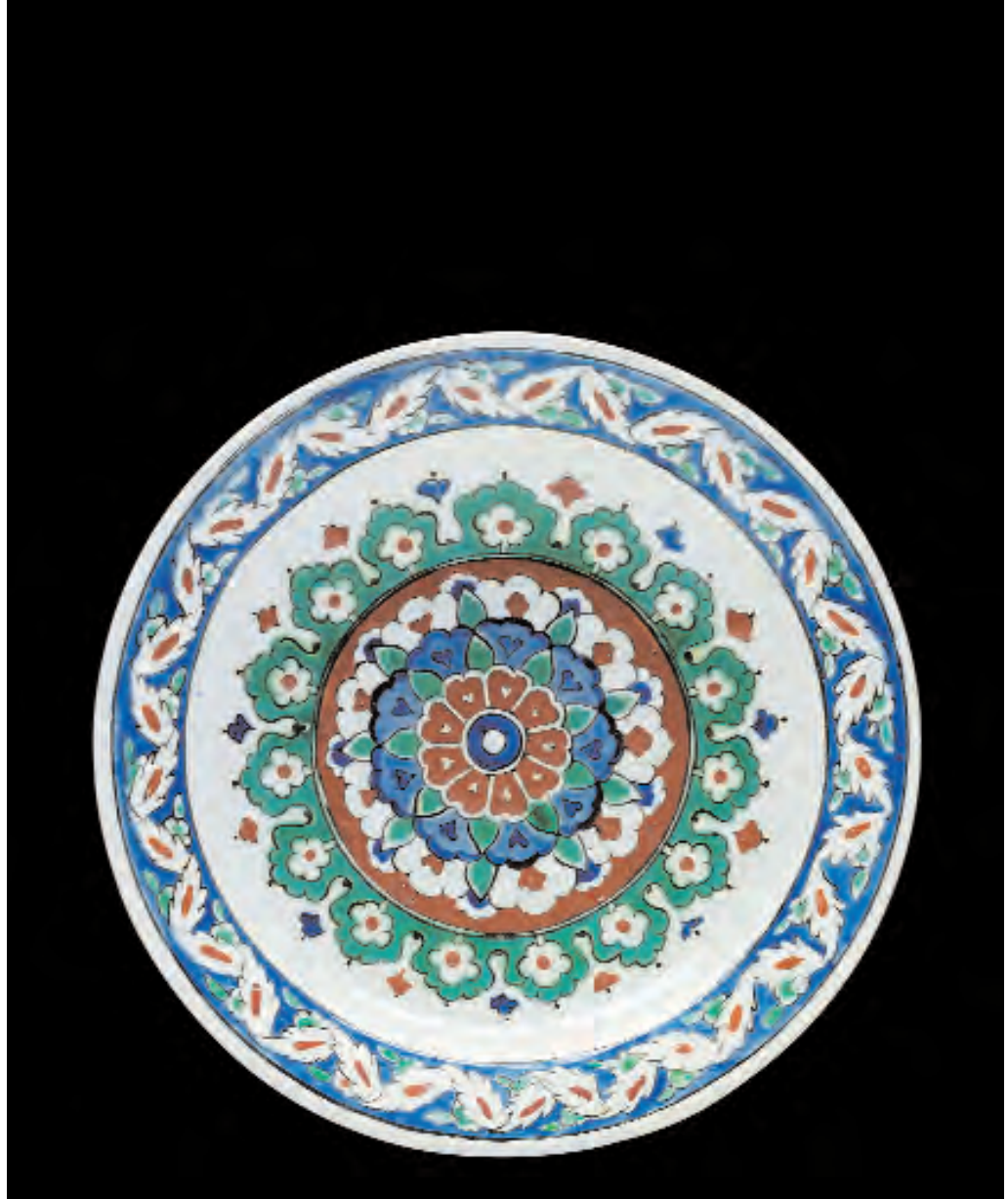
Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-1600); Y. 23.6 cm, Gövde Ç. 14.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, kobalt mavi ve mercan kırmızısı renkte dekorludur. Gövde ve boyun, içlerinde mavi bir çizgi bulunan ve yukarıya doğru daralan kırmızı konturlu beyaz kuşaklar ile bezelidir. Ağız kenarı, boyun ve gövdenin altı firuze kuşakla çevrilidir. Kulp, yatay çizgi bezemelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 110, no. 80.

237

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1570-90); Y. 5.4 cm, Ç. 28.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, içinde katmerli yapraklı bir rozet çiçek bulunan kırmızı zeminli yuvarlak bir madalyon ve bu madalyonu çevreleyen palmet motifli bir kuşak görülür. Kenar bordürü, zikzak yapacak şekilde yerleştirilmiş küçük yapraklardan oluşur. Arka yüzü, tek çintemani beneği ve palmet motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2003: s. 86, no. 240.

238

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1560-70); Y. 7.1 cm, Ç. 31.8 cm; SHM 16072 - P.647

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında gri-mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde kırmızı büyük bir rozet çiçekten kademeli olarak gelişen bir kompozisyon görülür. Çiçeğin ortasında mühr-ü süleyman motifi yer alır. Bu çiçekten küçük kırmızı bahar çiçekleri gelişir. Kenar bordürü, ikili lale ve rozet çiçeklerden oluşur. Tabağın arka yüzünde rozet çiçek ve üçlü bitkisel motif dönüşümlü olarak yer alır.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: levha 73, no. 163; Sotheby's 2004: s. 206, no. 166; Bilgi 2005 b: s. 78, no. 29.

239

Ayaklı tabak “tazza”

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.3 cm, Ç. 18.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Yüksek ayaklı tabak "tazza" grubundandır. Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çukur kısmında, ortada bir rozet çiçekten gelişen büyük çiçek motifi bütün alanı doldurmaktadır. Kenar bordürü zikzak oluşturacak şekilde yerleştirilmiş yaprak ve yarım rozet çiçek motiflidir. Arka yüzü, çintemani beneği ve yuvarlak kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 28, no. 15.

240

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 4.8 cm, Ç. 26.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan ve dairesel dönüş yapan bir bahar dalı, merkezdeki rozet çiçek motifine bağlanmakta ve onu kuşatmaktadır. İkili lale ve rozet çiçeklerin dönüşümlü düzende yerleştirilmesi ile oluşturulmuş bordür tabağın kenarlarını dolaşır. Arka yüzde rozet çiçek ve ikili lale motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 40, no. 156; Sotheby's 2006: s. 180, no. 170.

241

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-1600); Y. 16.3 cm, Gövde Ç. 14 cm; SHM 1957 - P.285

Düz ağız kenarlı, kısa boyunlu, şişkin gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı, zikzak motifli bir bordür ile; boyun kısmı, dik yerleştirilmiş ve sağa doğru kıvrılmış saz yaprakları ve bir dal üzerindeki iki küçük çiçekle bezelidir. Boyun ile gövde arasındaki sınır, küçük yapraklı bir bordürle belirtilmiştir. Gövdede, boyunda görülen bezeme daha büyük ve sola doğru dönük olarak tekrarlanmıştır. Gövdenin altını, iki yatay çizgi arasında, kıvrımlı bir bordür dolanmaktadır. Kulp, iki dikey çizgi arasında yatay taramalıdır.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 33, İ.39; Soustiel 2000: s. 87, no. 44; De Nieuwe Kerk 2006: s. 51, no. 30.

242

Kupa

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 20.4 cm, Ç. 12.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı ve gövdenin altı örgü motifli kuşakla çevrilidir. Gövde, dönüşümlü olarak bahar dalları ve çiçekli dallar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2000: s. 54, no. 49.

243

Maşrapa

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1575-80); Y. 24.1 cm, Gövde Ç. 15.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, kısa boyunlu, basık küresel gövdeli, halka kaideli ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarını yarım rozet çiçekli bir kuşak çevreler. Gövdenin üzeri, dönüşümlü düzende, sümbül dalı ve içlerinde çiçekli birer dal bulunan saz yapraklar ile bezelidir. Bu bezeme daha küçük olarak boyunda tekrarlanır. Boyundan gövdeye geçişte radyal yollu bir kuşak görülür.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 31, no. 17.

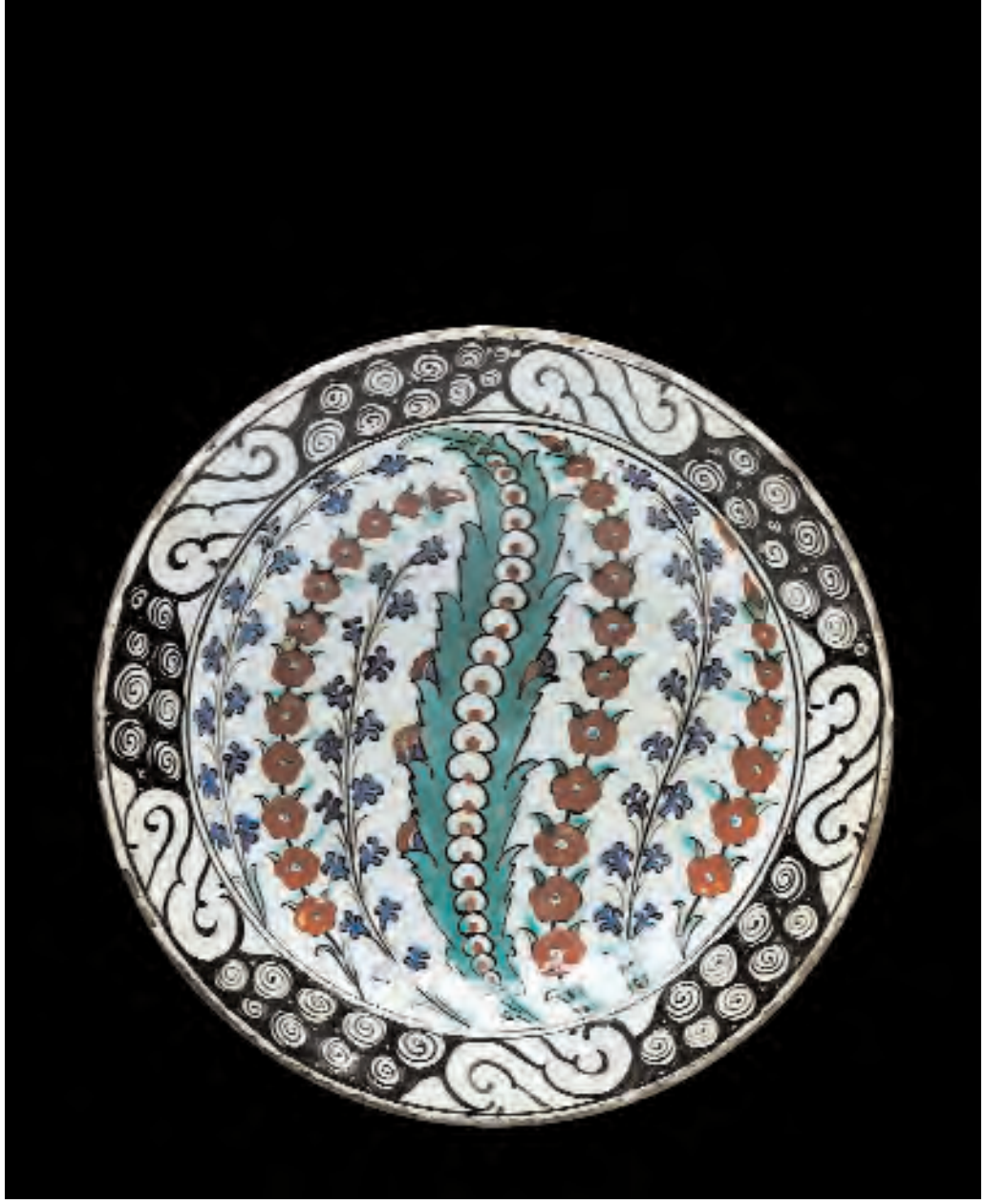
244

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 5.9 cm, Ç. 29.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkan bahar dalları ve sümbül dalları ortada dik olarak yerleştirilmiş saz yaprağını kavramaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve üçlü çiçek motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 b: s. 115, no. 142.

245

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 5.8 cm, Ç. 28.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında iri bir saz yaprağı ve onu iki kenardan dönüşümlü olarak çevreleyen bahar ve sümbül dalları süslemeyi oluşturur. Kenar bordüründe dalga motifleri ile aralarda "S" biçiminde kıvrımlar görülür. Arka yüzü dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve üçlü çiçek motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 1999: s. 168, no. 357.

246

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-90); Ç. 31.5 cm, Y. 5 cm; SHM 17309 - P.652

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içi, bir kökten çıkan içi bahar dallı bir saz yaprak ile lale, hatayi ve çiçekli dallarla bezelidir. Zemin boşluk bırakılmayacak şekilde küçük spiral kıvrımlar ile dolgulanmıştır. Kenar bordüründe, dalga motifleri arasında yatık "S" kıvrımları görülür.

Yayınlandığı yer: Christies 2005 a: s. 69, no. 49; Bilgi 2005 b: s. 66, no. 23; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 225, no. 034.

247

Kapaklı kâse “üsküre”

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590); Y. 32 cm, Gövde Ç. 21.5 cm; SHM 17770 - P.717

Yüksek pedestal ayaklı, yarım küre gövdeli ve topuz tutamağa sahip geçme kapaklıdır. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, hafif rölyef kiremit kırmızısı, yeşil ve siyah renkte dekorludur. Gövde üzerinde, "S" kıvrımlarının oluşturduğu iri palmet motifleri pedestal ayak ile kapak üzerinde ise "S" kıvrımlı yapraklar görülür. Aralarında palmet formlu küçük motifler bulunmaktadır. Zemin, tümüyle spiral kıvrımlarla doldurulmuştur. Benzer bezeme, kavanozun içinde de tekrarlanmıştır. Ağız kısmı ile kapağın birleştiği yeri zencerek motifli; gövde ile pedestal ayağın birleştiği yeri ise yapraklı kuşak dolanmaktadır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2008 a: s. 356, no. 314.

248

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590); Y. 5.7 cm, Ç. 30.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmı yuvarlak bir madalyon içinde yeşil zemin üzerinde birbirine dallarla bağlanan rumi motifleriyle bezelidir. Dönemin madeni kaplarında görülen bezeme tekrar edilmiştir. Madalyonun kenarı hafif eğimli yarım palmet motifli kuşak ile çevrilidir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde tek çintemani motifi ve rozet çiçekler görülür.

249

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 4.7 cm, Ç. 18.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, içinde iki saz yaprağının çevrelediği bir çiçek dalı olan yuvarlak bir madalyon, kenar bordüründe de zikzak bezeme görülür. Arka yüzü dairesel kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2000 c: s. 164, no. 157.

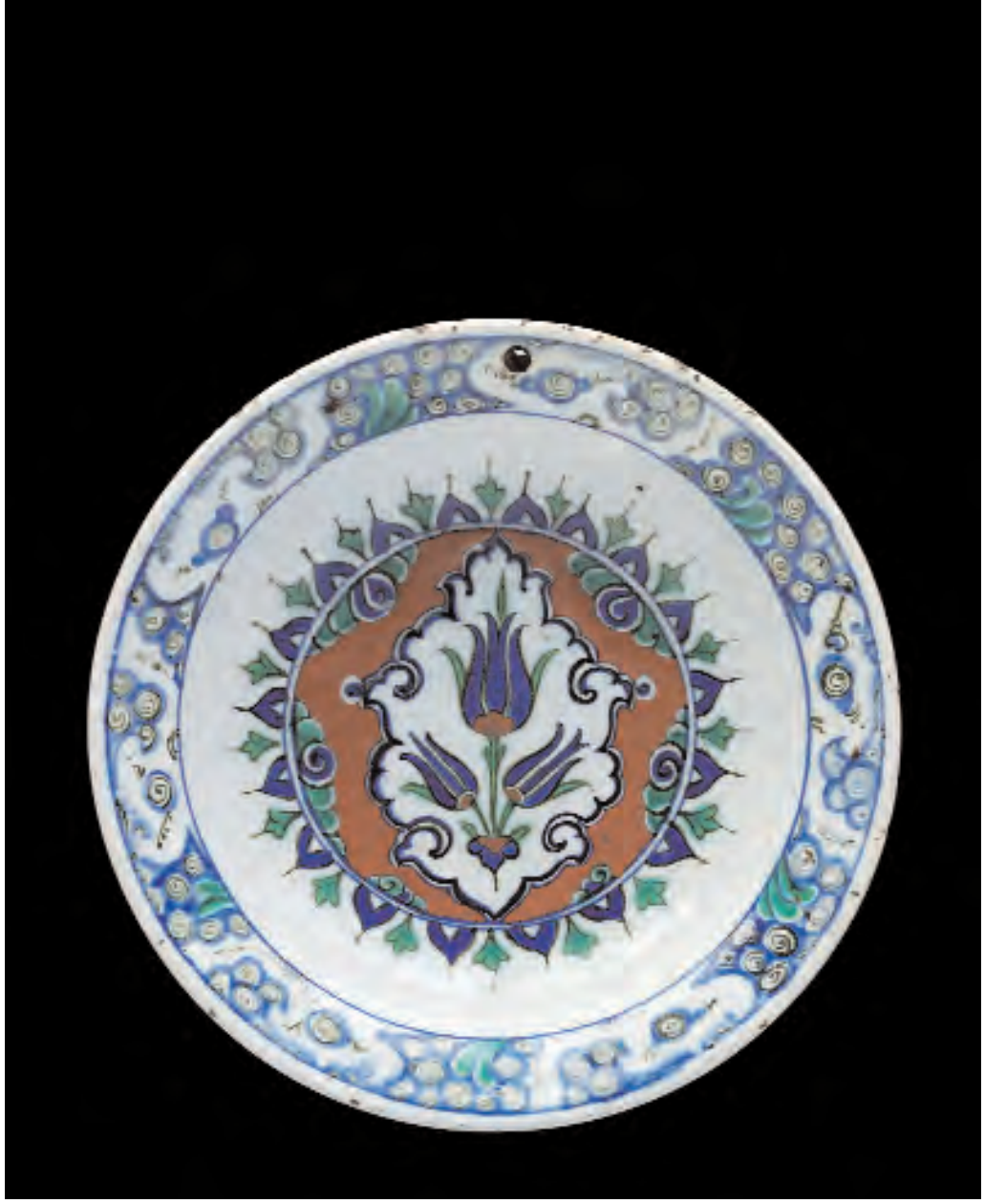
250

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580); Y. 5.8 cm, Ç. 31 cm; SHM 17307 - P.650

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında mavi zeminli dilimli bir şemse içinde, bir kökten çıkan ve simetrik olarak iki yana açılan lale ve çiçeklerle yapılmış bir bezeme görülür. Şemsenin dışında kalan kısım, yeşil zemin üzerinde hafif eğimli olarak yerleştirilmiş yapraklar ile bezelidir. Kenar bordürü, ikili lale ve rozet çiçeklerin dönüşümlü olarak sıralanmasından oluşur. Tabağın arka yüzünde dönüşümlü düzende spiraller ve ikili laleler yer alır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 52, no. 35.

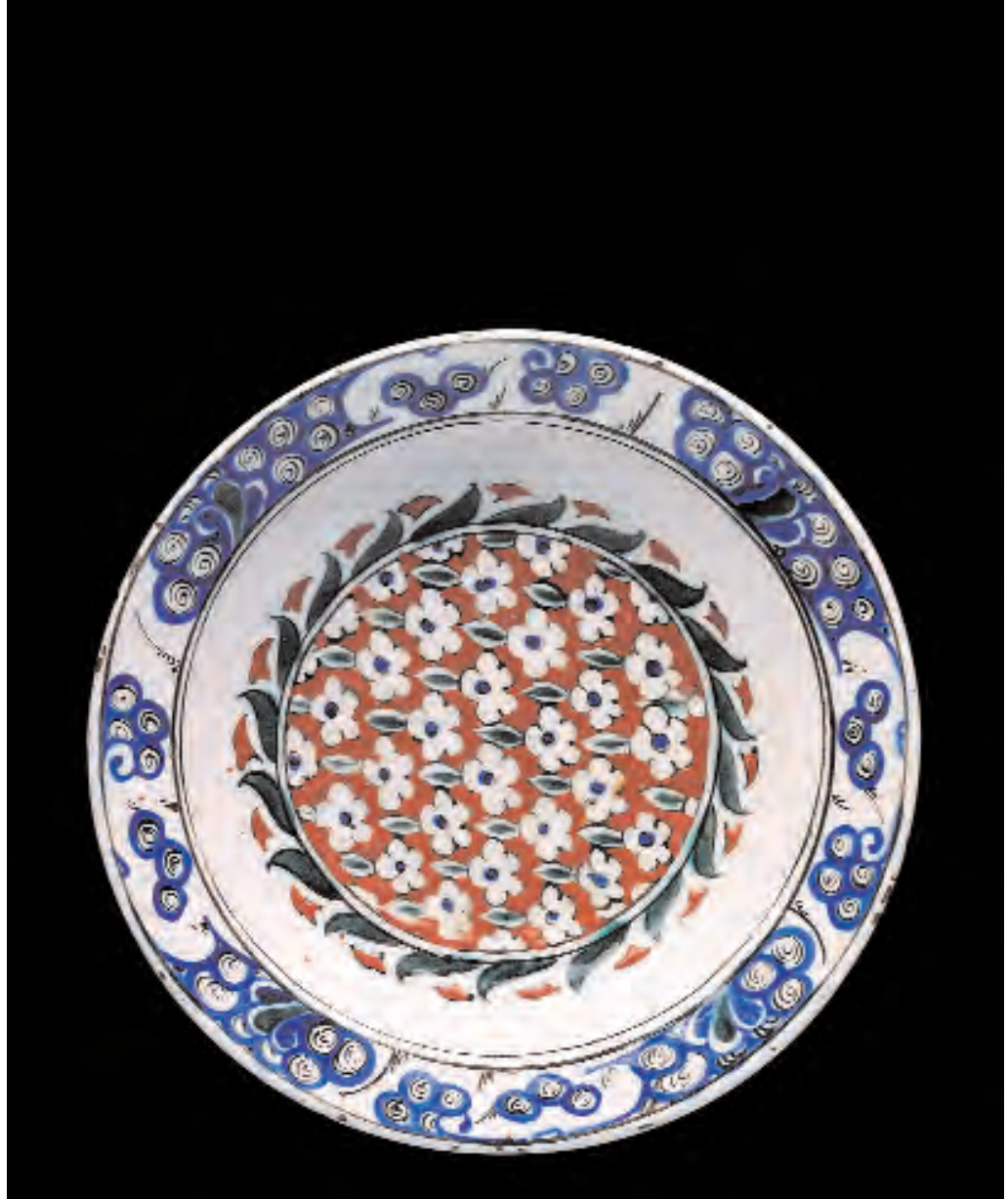
251

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 6 cm, Ç. 24.6 cm; SHM 13353 - P.515

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabak, yuvarlak madalyon içinde yer alan üçlü lale motifi ile bezelidir. Laleler, hatayi formunda, beyaz zeminli bir madalyon içinde yer alır. Dairenin kenarlarını, dönüşümlü olarak sıralanan yeşil palmet ve kobalt mavi yaprak frizi çevreler. Kenar bordüründe dalga motifi görülür.

Yayınlandığı yer: Bonhams 1997: s. 44, no. 316; Soustiel 2000: s. 79, no. 32.

252

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-90); Y. 5.6 cm, Ç. 29.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, kırmızı zemin üzerinde beyaz rozet çiçek motifli bir daire ve etrafında rüzgardan uçuşan yaprak motifli bir kuşak görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri görülür.

253

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı; Y. 6.4 cm, Ç. 35.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük dilimli ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir rozet çiçek, çevresinde dönüşümlü düzende iki rumi kıvrımıyla oluşturulmuş içi hatayi motifli bir süsleme ve çiçek toplulukları görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü rozet çiçek ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1991 b: s. 35-36, no. 26; Christie's 2005 a: s. 90, no. 63.

Daha önce Stefanos Lagonicos koleksiyonunda yer alıyordu.

254

Tabak

İznik, 16. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1580); Y. 6.2 cm, Ç. 29.4cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın merkezinde yer alan rozet çiçek ve onu çevreleyen lale ve kır çiçeklerinden oluşan dört çiçek buketi ile aralarda çintemani motifleri dönüşümlü düzende yer almaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2008 a: s. 361, no. 317.

255

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1595); Y. 4.7 cm, Ç. 29.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir rozet çiçek ve çevresinde dört adet üçlü çiçek topluluğu ile aralarda iki rumi kıvrımıyla oluşturulmuş palmet motifleri ve kenar bordüründe de dalga motifi görülür. Arka yüzü rozet çiçek ve üçlü çiçek motiflidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2005: s. 209, no. 182.

256

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 4.9 cm, Ç. 25.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde bir rozet çiçek, çevresinde dört adet üçlü çiçek demeti ile aralarında ikili rumi kıvrımlarıyla yapılmış bezeme, kenar bordüründe ise ikili lale ve rozet çiçek motifli bezeme görülür. Arka yüzde, spiral kıvrımlar ve iki yapraklı dallar dönüşümlü düzende yer alır.

257

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 5.3 cm, Ç. 18.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada bir rozet çiçekten gelişen ikili saz yaprakları-nın çevrelediği çiçek toplulukları ile içleri balık pulu dekorlu yarım şemseler tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü stilize çiçek topluluğu ve benek motiflidir. Arka yüzde mavi renkte iki kuşak ve bitkisel kıvrımlar görülür.

258

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu; Y. 4.7 cm, Ç. 27.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın içinde yuvarlak büyük bir madalyon, madalyonun merkezinde bir rozet çiçek ve onun çevresinde üç adet üçlü çiçek topluluğu ile ikili lale motifi dönüşümlü düzende yer alır. Kenar bordürü ikili lale ve benek motiflidir. Arka yüzü spiral kıvrımlar ve yapraklarla bezelidir.

259

Kupa

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-95); Y. 16 cm, Dip Ç. 10.1 cm; SHM 17762 - P.714

Halka kaideli, konik gövdeli, düz ağızlı ve kıvrık kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, kiremit kırmızısı, yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, mavi ve yeşil renklerden oluşan kuşak ile ortadan iki bölüme ayrılmıştır. Bu iki bölüm, dönüşümlü düzende sıralanan ve sağa doğru kıvrılan karanfil ve saz yaprakları ile bezelidir. Ağız ve dip kenarını da mavi ve yeşil renkli iki kuşak dolanmaktadır. Kulp, iki dikey mavi çizgi arasında yatay taramalıdır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2008 a, no. 171.

260

Kupa

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1600-10); Y. 21.2 cm, Ç. 10.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde dönüşümlü olarak lale ve karanfillerle, ağız kenarı ve gövdenin altı örgü motifli kuşakla bezelidir. Kulp üzerinde, serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış bezeme görülür.

261

Kupa

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1600-10); Y. 20.9 cm, Ç. 10.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı ve gövdenin altı yarım rozet çiçekli kuşak ile çevrilidir. Gövde dönüşümlü olarak saz yaprak ve zambak ile bezelidir. Kulp üzerinde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış bezeme görülür.

262

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1600-10); Y. 2.5 cm, Ç. 25.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük geniş, düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk mavi, firuze, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Geniş kenarlı tabağın orta kısmını iki zambak ile aralarındaki lale motifi süslemektedir. Kenar bordürü, dönüşümlü düzende bahar çiçeği ve dik yerleştirilmiş küçük yapraklar ile oluşturulmuştur. Arka yüzü spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Antik 2001: no. 10.

263

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1600-10); Y. 6.8 cm, Ç. 34.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük geniş, düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan ve asimetrik olarak yükselen, lale, zambak ve gül dalları tabağın ortasındaki süslemeyi oluşturur. Geniş kenarlar ise dalları kırılmış ve sağa doğru eğilmiş zambak dalları ve lale dalları ile dönüşümlü düzende bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1999 b: s. 118, no. 118; Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2000: s. 73, no. 355.

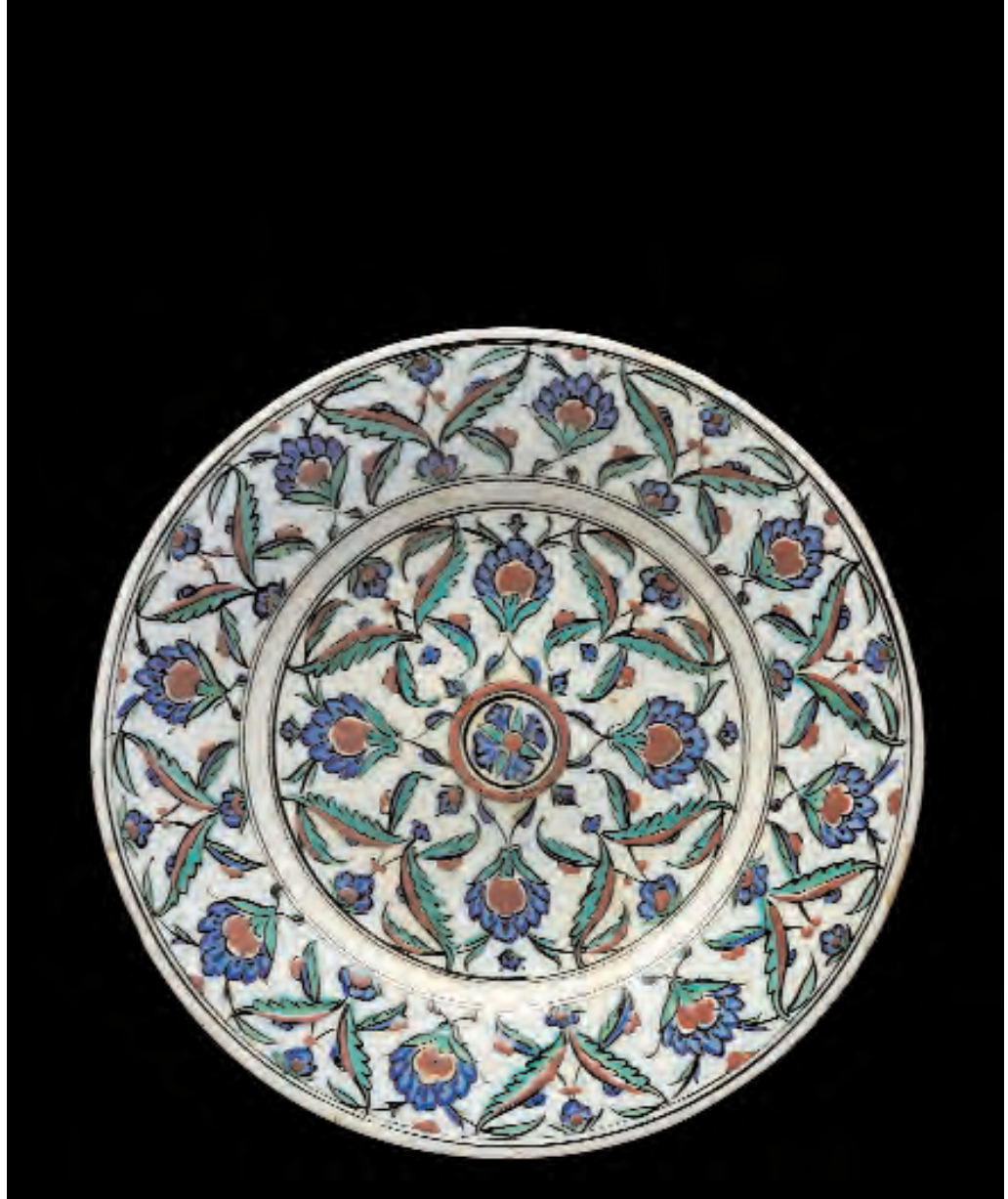

264

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1600-10); Y. 3.5 cm, Ç. 36.3 cm; SHM 17516 - P.666

Dışa dönük düz geniş kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın merkezinde hafif rölyef kırmızı renkte bir daire içinde dört yapraklı bir rozet çiçek yer alır. Bu daireden gelişen ince saplar üzerinde dört köşede hatayi motifleri ve aralarda karşılıklı iki saz yaprağı tabağın bezemesini oluşturur. Tabağın geniş kenarında aynı desen tekrar edilmiştir. Arka yüzde, kaideye yakın hafif bombeli yüzeyin üzerinde ise, alternatif düzende rozet çiçekler ile üçlü kiraz dalları sıralanmıştır.

265

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1575-1600); Y. 4 cm, Ç. 27 cm; SHM 15206 - P.571

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında pedestal ayaklı, yivli armudi gövdeli bir ibrik yer almaktadır. Gövde mavi, boyun kısmı ise kırmızı zemin üzerine çiçek bezemelidir ve içinden mavi çiçekler çıkmaktadır. İbriğin altında iki yaprak motifinden gelişen kıvrık dallar üzerinde gül ile goncaları ve lale motifi ibriği iki kenardan kuşatır. Bu kompozisyon iki çizgiden oluşan ince bir kuşakla sınırlandırılmış ve bu kuşağın üzerinde hafif eğimli olarak yapraklar yer almıştır. Arka yüzde dönüşümlü düzende spiral kıvrımlar ve ikili yaprak motifleri ile yapılmış bir süsleme görülür.

266

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1590-1600); Y. 4.5 cm, Ç. 25.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef mercan kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın kenarından çıkıp dairesel dönüş yapan bahar dalı, ortadaki ibriği kuşatmaktadır. İbriğin kaidesinde ve boynunda ikili lale, gövdesinde palmet motifi görülür. Kenar bordürü zikzak hatlı olup, küçük yarım palmetler ile bezelidir. Arka yüzü tek çintemani beneği ve yapraklar ile dönüşümlü düzende bezelidir.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 49, no. 213; Hôtel Drouot 1990 b: s. 64, no. 253; Bonhams 2004: no. 213.

267

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (1590-1600); Y. 5.1 cm, Ç. 29.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, içi çiçek bezeli bir ibrik ile bir noktadan çıkıp dairesel dönüş yapan hatayi ve saz yapraklı bir dal bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış kıvrımlar ve dairelerle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 b: no. 96.

268

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 5.5 cm, Ç. 29.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve şeffaf sırlıdır. Aynı kökten çıkan bahar ve sümbül dalları, içi palmet ve çiçek dekorlu bir ibriği kuşatmaktadır. Kenar bordürü yapraklarla oluşturulmuş zikzaklı kuşak ve yarım rozet çiçek motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış kıvrımlar ve spiraller ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1994: s. 48, no. 80; Christie's 2005 a: s. 105, no. 74.

269

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 5 cm, Ç. 33.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil ve kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Kenardan gelişen zambak dalı dairesel bir dönüş yaparak ortadaki ibriği çevrelemektedir. Dalın arasında laleler görülür. Kenarları küçük yapraklar ile oluşturulmuş zikzaklı ve yarım rozet çiçekli bir kuşak süsler.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 1993: s. 19, no. 49.

270

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.7 cm, Ç. 29.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, içi rumi kıvrımları, dibi ve ağız kenarı hatayi motifi ile bezeli, çift emzikli bir ibrik motifi görülür. İbrik iki kenardan çiçekli dallarla kuşatılmıştır. Kenarı, dönüşümlü düzende rozet çiçek ile ikili yaprak motifli bir kuşak dolanır. Bezemenin üzerinden yaldız geçilerek zenginleştirilmiş ve albenisi arttırılmıştır. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış dönüşümlü düzende tek çintemani beneği ve yapraklar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 1993: s. 30, no. 153; Christie's 2005 a: s. 104, no. 73.

271

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 5.4 cm, Ç. 29.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, siyah, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında, içi iki rumi ve çiçek motifleriyle simetrik olarak bezeli çift kulplu vazo görülür. Vazonun kulpları ejder başı şeklinde nihayetlenir ve iki kenardan lale ve gül dalları ile kuşatılır. Kenar bordürü dalga ve "S" kıvrımlı motifler ile oluşturulmuştur. Ortadaki rozet çiçek üzerindeki yaldız izinden tabağın yaldızla süslendiği anlaşılmaktadır. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ile bezelidir ve kırmızı "DM" inisiyalli balmumu damga yer alır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2001: s. 133, no. 133.;

272

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.6 cm, Ç. 30.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, simetrik olarak iki kenardan bahar ve gül dalının çevrelediği köşk görünümlü bir mimari yapı görülür. Yapının üzeri, yatay iki sıra örgü motiflidir ve bir kandil sarkmaktadır. Kenar bordürü dönüşümlü düzende rozet çiçek ve ikili yaprak motiflidir. Arka yüzü spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile dönüşümlü düzende bezelidir.

273

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 4.7 cm, Ç. 29.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki sümbül dalının kuşattığı sivri çatılı meydan çeşmesine benzeyen mimari yapı bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü ikili yaprak ve rozet çiçeklerinin dönüşümlü düzende yer alması ile oluşturulmuştur. Üzerinde yer yer yaldız izleri mevcuttur. Arka yüzü, serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 14, no. 2.

274

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-1675); Y. 6.2 cm, Ç. 28.8 cm; SHM 9819 - P.454

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, saçaklı çatısı olan meydan çeşmesine benzeyen mimari yapı ve iki yanında birer sümbül dalı görülür. Kenar bordürü, rozet çiçek ve ikili yaprakların dönüşümlü olarak sıralanmasından oluşur. Arka yüzünde de atlamalı olarak dört adet mavi renkte yuvarlak ve yeşil renkte "S" biçimli kıvrım yer alır.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1990 b: s. 172, no. 505; Altun 1991: s. 29, İ.31; Soustiel 2000: s. 95, no. 51; Tokyo 2002: s. 163, no. 407; Bilgi 2005 b: s. 90, no. 35; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 226, no. 037.

275

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (1650-75); Y. 5.7 cm, Ç. 29.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki sümbül dalının çevrelediği sivri çatılı meydan çeşmesine benzeyen mimari yapı süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü ikili yaprak ve rozet çiçeklerin dönüşümlü düzende yer alması ile oluşturulmuştur. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış tek çintemani beneği ve kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 14, no. 3.

276

Çini

İznik, 17. yüzyıl; 25.5 x 25.5 cm; SHM 17645 - P.694

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, soluk mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çini üzerinde, mimarisi tüm detayları ile Mescid ül-Harâm betimlenmiştir. Mescid ül-Harâm, revaklı avlusu, avlunun köşeleri ile kenarlarında bulunan ikişer şerefeli minareleri, revaklara bitişik olarak gösterilmiş kubbeli binaları, ortada arkadan yuvarlak bir duvarla çevrilmiş olan Kâbe ve çevresindeki yapıları ile gösterilmiştir. Yapıların yanlarına isimleri yazılmıştır. İslam dininin en kutsal mekânlarından biri olan Mekke'deki Mescid ül-Harâm'ın çini üzerinde yapılan resimlerini 16. yüzyılın sonlarından itibaren bazı camilerde görmekteyiz. Cami duvarına kaplanan çinilerin arasına, yönü güneye gelecek şekilde yerleştirilen Kâbe tasvirli çini panoların yapılmasındaki amaç, İslam dininin en önemli kutsal mekânını, caminin içinde ibadet ederken hissetmektir. Bu çini panonun gerek kalite, gerekse kompozisyon düzeni olarak benzer bir örneği Üsküdar Solak Sinan Camii'nde (1548) görülür (Bkz. Demirsar Arlı / Altun 2008: s. 167, resim 179).

Yayınlandığı yer: Christie's 2006 c: s. 70, no. 210.

277

Çini

İznik, 16. yüzyılın sonu; 19 x 22.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altında soluk kobalt mavi renkte dekorludur. Çininin üzerinde üç tam, iki yarım olmak üzere beş yelkenli gemi resmedilmiştir. Ortadaki geminin iki kenarında dalgalı bir hat üzerinde eğimli olarak servi ağaçları ve mimari yapılar görülür. Yelkenlilerin üzerinde bayrak vardır. Yelkenli ve mimari yapılarla oluşturulan kompozisyon oldukça etkileyicidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2007: s. 69, no. 144.

278

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 5.4 cm, Ç. 28.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, açık mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında, bir madalyon içinde dört büyük ve iki küçük yelkenli gemi ile aralarında buluta benzer motifler ve ikili çintemani benekleri görülür. Madalyon, eğimli yerleştirilmiş yaprak motiflerinden bir kuşakla çevrilmiştir. Kenar bordürü dalga motiflidir.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 48, no. 205.

279

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-90); Y. 5.3 cm, Ç. 29.9 cm; SHM 12240 - P.506

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Merkezde, firuze zeminli ve çift konturlu bir madalyon içinde dört büyük ve iki küçük yelkenli gemi ile aralarında buluta benzer motifler ve ikili çintemani benekleri görülür. Madalyonu yaprak kıvrımlarından bir kuşak çevreler. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde kobalt mavi spiraller ve stilize üçlü yapraklar dönüşümlü olarak sıralanmıştır.

Yayınlandığı yer: Yılmaz / Akalın 1995: s. 106; Soustiel 2000: s. 92, no. 51; Tokyo 2002: s. 163, no. 405; Bilgi 2005 b: s. 88, no. 34.

280

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 4.9 cm, Ç. 30.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın yüzeyinde sık aralıklarla yerleştirilmiş yelkenli gemi ile bulut motifleri süslemeyi oluşturur. Her bulut motifinden birer rumi dalı çıkmaktadır. Kenar bordürü spiral kıvrımların yan yana sıralanmasıyla oluşturulmuştur.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 79, no. 56.

281

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 5.8 cm, Ç. 26.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, siyah, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında, denizde dalgalar arasında ilerleyen beş adet yelkenli gemi ile gemiyi çevreleyen birbirine küçük yapraklı dallarla bağlı bulut motifleri görülür. Kenar bordürü dalga motifli ve "S" kıvrımlıdır. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 136, no. 169; Sotheby's 2006: no. 172.

282

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 5.3 cm, Ç. 28.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, siyah, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında, denizde dalgalar arasında ilerleyen büyük bir yelkenli gemi ve gemiyi çevreleyen birbirine küçük yapraklı dallar ile bağlı bulut motifleri görülür. Kenar bordürü dalga motifli ve "S" kıvrımlıdır. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

283

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 4.9 cm, Ç. 25 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, açık mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Denizde ilerleyen büyük bir yelkenli gemi, onu çevreleyen bulutlar ve denizde yüzen balıklar tabağın kompozisyonunu oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2000 a: s. 75, no. 108.

284

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 4.7 cm, Ç. 30.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, açık mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Dalgalı bir denizde ilerleyen, yelkenlerini toplamış büyük bir gemi tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü spiral dalga ve "S" kıvrımlı motifler ile bezelidir. Arka yüzü tek çintemani beneği ve yapraklar ile dönüşümlü düzende bezelidir.

285

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5 cm, Ç. 24.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk firuze, mavi, kırmızı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında denizde ilerleyen bir gemi ile onu çevreleyen bulutlar ve denizde yüzen balıklar bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzak bezemelidir.

286

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.6 cm, Ç. 26.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Yelkenleri rüzgardan şişmiş, denizde ilerleyen bir gemi ve çevresindeki bulutlardan çıkan çiçek dalları ile denizde yüzen üç balık bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzak çizgilerle oluşturulmuştur. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 c: no. 324.

287

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 7.3 cm, Ç. 33.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, firuze, kahverengi renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın üzerinde dairesel dönüş yapan hatayi ve saz yapraklı bir dal, kaftan ve entari giyimli, başında yüksek bir başlık olan kadın figürünü çevreler. Kadının sol elinde şişe görülmektedir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri görülür.

288

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.5 cm, Ç. 28 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bahar dallarının kuşattığı bir tabure üzerinde bağdaş kurmuş bir kadın figürü ana süslemeyi oluşturur. Uzun örgülü saçını omuzunun önüne atmış kaftan giyimli kadın bir elinde şişe, bir elinde kadeh tutmaktadır. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü tek çintemani beneği ve "S" kıvrımları ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2001: s. 209, no. 365.

289

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.5 cm, Ç. 26.3 cm; SHM 15207 - P.572

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında yerel kıyafetler içinde, diz çökerek hafif yan oturmuş ve tef çalan bir kadın figürü yer alır. Başında yüksek bir başlık bulunmaktadır. Figür ön taraftan iri bir zambak ve arkadan bir lale motifi ile çevrilmiştir. Altlarda çiçekler görülür. Zikzak şeklinde yerleştirilmiş yapraklar ve yarım rozet çiçeklerden oluşan süsleme kuşağı kenar bordürünü oluşturur. Tabağın arka yüzüne içleri mavi boyalı yuvarlaklar ve yeşil boyalı kıvrımlar çizilmiştir.

Yayınlandığı yer: Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002: s. 16, no. 23; Bilgi 2005 b: s. 92, no. 36.

290

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.4 cm, Ç. 31 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Simetrik olarak yerleştirilmiş dört bahar dalının kuşattığı yüksek başlıklı ve kaftan giyimli bir kadın figürü bezemeyi oluşturur. Sağ elinde tuttuğu çiçeği koklamaktadır. Kenar bordürü, birbirine ince dallarla bağlı dönüşümlü düzende rozet çiçek ve rumi motiflidir. Arka yüzü spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 c: no. 313.

291

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 4.7 cm, Ç. 25.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. İki kenardan bahar dalı ve saz yaprağın kuşattığı bir kadın figürü tabağın bezemesini oluşturur. Figür, yüksek bir başlık ile entari ve cepken giyimlidir. Sağ elinde iki çiçek tutmaktadır. Kenar bordüründe zikzak yaparak giden bir dal üzerinde küçük rumi motifleri görülür. Arka yüzde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri görülür.

292

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 4.9 cm, Ç. 26.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Lale ve karanfil dallarının kuşattığı, kaftan, entari ve şalvar giyimli, elinde lale dalı tutan kadın figürü bezemeyi oluşturur. Kenar bordüründe küçük yapraklı kıvrık bir dal görülür. Arka yüzde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri görülür.

293

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.8 cm, Ç. 29.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Çiçekli iki dalın kuşattığı şalvar-cepken giyimli, bıyıklı bir erkek figürü tabağın bezemesini oluşturur. Figür iki elinde tuttuğu kaşıklarla kaşık oyunu oynamaktadır. Başlığının kenarına üç çiçekli dal takılıdır. Tabağın kenarında zikzak hatlı ve yarım rozet çiçekli bordür görülür. Arka yüzü spiral kıvrımlarla bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 c: no. 314.

294

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.8 cm, Ç. 29.6 cm; SHM 17583 - P.683

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, kobalt mavi renkte kaftanlı, elinde uzun bir çubuk tutan, başlıklı ve bıyıklı bir erkek figürü yer alır. Figürün çevresinde büyüklü küçüklü gül ve zambaklar görülür. Motiflerin üzerinden yaldız ile geçilmiştir. Kenar bordürü rozet çiçek ve ikili yaprakların dönüşümlü olarak sıralanmasından oluşur.

Yayınlandığı yer: Christie's 2006 b: s. 58, fig. 71.

295

Çini

İznik, 17. yüzyılın başı; 25 x 24.5 cm; SHM 14979 - P.565

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada içinden karanfil ve sümbüllerin çıktığı, selsebilli bir çeşme ile iki yanında papağana benzer birer kuş yer almaktadır. Bu kompozisyon hatayi ve saz yaprakları ile çevrelenmiştir. Benzer desenli çiniler, Paris Louvre Müzesi'nde ve Washington'da Freer Sanat Galerisi'nde görülür (Bkz. Atıl, 1973: s. 191, no. 88).

Yayınlandığı yer: Bonhams 2001: no. 491; Bilgi 2005 b: s. 84, no. 32.

296

Çini

İznik, 17. yüzyılın başı; 11.5 x 11.3 cm; SHM 3894 - HK. 831

Önceki çini ile aynı bezemeye sahip başka bir çininin küçük bir parçası.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 48, İ. 81.

Hüseyin Kocabaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

297

Şişe

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-85); Y. 33.8 cm, Gövde Ç. 17.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

İnce uzun, bilezikli boyunlu, şişkin gövdeli ve halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında firuze, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Gövde, firuze zemin üzerinde kaçışan tavşan, geyik, aslan ve kuş figürleri ile bezelidir. Aralarda bulut ve saplı rumi motifleri görülür. Boyun dik kuşaklar ile bezelidir. Ağız kenarı örgü; boyundaki bilezik rumi, gövdenin üst kısmı ise örgü motifli kuşakla çevrilidir.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 8-9, no. 7; Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002: s. 11, no. 13; Christie's 2005 a: s. 66, no. 46.

298

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 5.4 cm, Ç. 29.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, açık mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada yuvarlak bir madalyon içinde farklı boyutlarda aslanlar ile aralarda bulut ve rumi kıvrımları, madalyonun çevresinde de palmetlerin yan yana sıralanmasıyla oluşan bir friz görülür. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzünde tek çintemani beneği ve yaprak motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2003: s. 76, no. 229.

299

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 6.5 cm, Ç. 37.6 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında yuvarlak bir madalyon içinde aslan ve boğa mücadelesi görülmektedir. Çevresinde bulut ve ondan çıkan rumi motifleri ve küçük hayvanlar yer alır. Madalyon yarım palmetlerin yan yana sıralanması ile oluşan bir kuşakla çevrelenmiştir. Kenar bordürü dalga motiflidir. Arka yüzü Çin bulutu ve rozet çiçekler ile bezelidir.

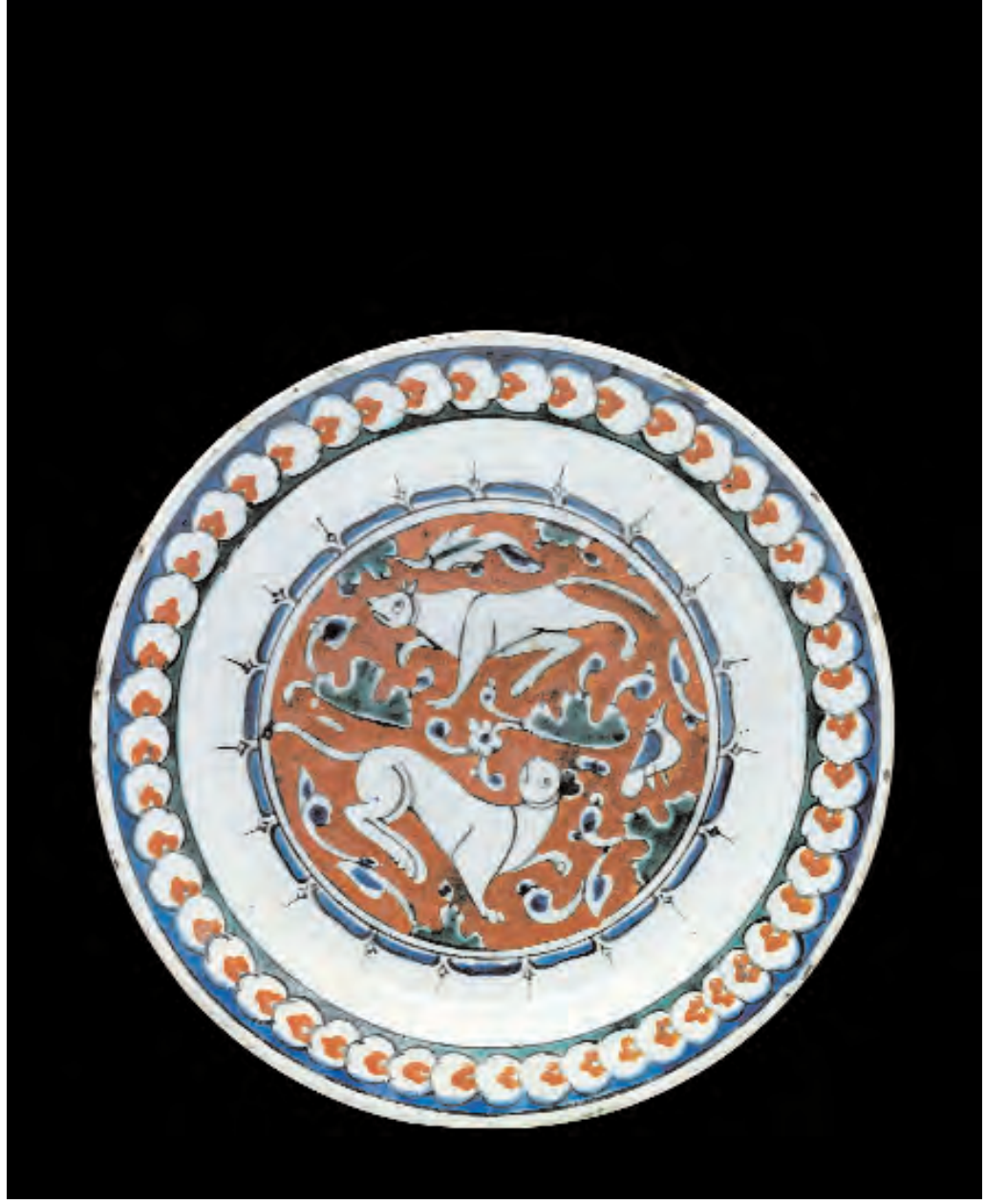
300

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 5.7 cm, Ç. 31.2 cm; SHM 17311 - P.654

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında bir madalyon içinde, karşılıklı duran iki aslan ve önde bir aslan olmak üzere üç adet aslan resmedilmiştir. Madalyonun kenarlarında kobalt mavi ve kırmızı yarım rozet çiçekler dönüşümlü düzende yer alır. Kenar bordüründe, dalga motifleri arasında yatık "S" kıvrımları görülür. Arka yüzde dönüşümlü düzende yeşil spiraller ve kobalt mavi palmetler yer alır.

Yayınlandığı yer: Christies 2005 a: s. 94, no. 67; Bilgi 2005 b: s. 86, no. 33; Joseon Royal Kiln Museum 2007: s. 226, no. 036.

301

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 4.7 cm, Ç. 25.9cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada kırmızı zeminli yuvarlak bir madalyon içinde, bulut ve rumi kıvrımları arasında iki aslan ve bir kuş figürü görülür. Kenar, birbiri üzerine gelecek şekilde yerleştirilmiş rozet çiçekli bir bordürle bezelidir. Arka yüzü, tek çintemani beneği ve ikili lale motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 14, no. 5.

302

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 4 cm, Ç. 26.5 cm,; SHM 14595 - P.560

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında firuze zeminli bir daire içine, rumi ve yaprak kıvrımları arasında karşılıklı duran kaplan ve maymun, alta bir kaplan, üste de iki kuş resmedilmiştir. Dairenin kenarını rüzgardan yana doğru yatmış izlenimi veren küçük çiçek motiflerinden oluşan bir kuşak dolanır. Kenar bordürü, birbiri üzerine gelecek şekilde çizilmiş beyaz zeminli küçük çiçek motiflerinin sıralanmasından oluşur. Arka yüzde çintemani beneği ve yaprak motifleri dönüşümlü olarak yer alır.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 12, no. 3.

303

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1585-1600); Y. 4.8 cm, Ç. 25.5 cm; SHM 14596 - P.561

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında firuze zeminli bir daire içinde bitkisel kıvrımlar ve yapraklar arasında maymun, tavşan ve kuşlardan oluşan hayvanlar görülür. Kenar bordüründe zikzaklı bir hatla üçgen motifler oluşturulmuş ve içlerine stilize yaprak motifleri çizilmiştir. Arka yüzde dönüşümlü olarak çintemani beneği ve yaprak motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 26, no. 14.

304

Tabak

İznik, 16. yüzyılın sonu (yaklaşık 1580-85); Y. 4.5 cm, Ç. 24.8 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada yeşil zeminli bir madalyon içinde tazıya benzer bir hayvan ve rumi kıvrımları görülür. Bu madalyon kaleydoskop görünümlü bir süslemenin merkezini oluşturur. Kenar bordüründe zikzaklı bir bezeme görülür.

Yayınlandığı yer: Hôtel Drouot 2000: s. 17, no. 8.

305

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.9 cm, Ç. 29.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Yaprak ve bulut kıvrımları arasında yer alan beş adet tilkiye benzeyen hayvan tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü kıvrık dal üzerinde rumi motiflidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1993 b: s. 75, no. 156; Christie's 2005 a: s. 78, no. 55.

306

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.4 cm, Ç. 26.3 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, diğerlerine göre büyük resmedilmiş geyik ile çevresinde tavşanlar, köpekler ve tazılar kovalamaca halinde gösterilmiştir. Aralarda küçük yapraklı dallar görülür. Kenar bordürü kıvrık bir dal üzerinde küçük yaprak motiflidir. Arka yüzünde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış bitkisel kıvrımlar görülür.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2004: no. 206.

307
Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.3 cm, Ç. 28.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada büyük bir geyik ve etrafına serpiştirilmiş lale, karanfil ve gül dalları süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzaklı ve yarım rozet çiçeklidir. Arka yüzünde serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış yaprak motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Tajan 2001: s. 18, no. 28.

308

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 6 cm, Ç. 26.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, koyu yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmında bulut ve kıvrık dallar arasında altlı üstlü ve ters olarak gösterilmiş iki güvercin görülmektedir. Kenar bordürü zikzak taramalıdır. Arka yüzü yaprak ve spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Antik 2004: no. 6.

309

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 4.1 cm, Ç. 26.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada sülüne benzeyen bir kuş ve etrafında yer alan lale ile çiçekli dallar süslemeyi oluşturur. Kenar bordürü, zikzaklı bir hat oluşturan küçük yapraklar ve yarım rozet çiçek motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 1993 a: s. 57, no. 101; Christie's 2005 a: s. 18, no. 6.

310

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5 cm, Ç. 29.6 cm; SHM 17570 - P.678

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında, iki uzun çiçek dalının kuşattığı profilden çizilmiş ve kuyruğu yukarıya doğru kalkmış bir tavus kuşu yer alır. Kenar bordürünü zikzak şeklinde yerleştirilmiş yapraklar ve yarım rozet çiçekler oluşturur. Arka yüzünde serbest fırça vuruşları ile yapılmış spiral kıvrımlar ile çizgiler alternatif düzende sıralanır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2005 a: s. 82, no. 57; Christie's 2006 a: s. 100, no. 108.

311

Tabak

İznik, 17. yüzyılın İkinci yarısı (1650-75); Y. 5.5 cm, Ç. 26.4 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada kuyruğu havaya kalkmış ve profilden çizilmiş bir tavus kuşu ile etrafında yer alan lale, karanfil, zambak ve bahar dalları bezemeyi oluşturur. Kenarda dönüşümlü düzende rozet çiçek ve küçük çiçekli dallarla oluşturulmuş bordür görülür. Arka yüz, spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2004: no. 207.

312

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (1650-75); Y. 5 cm, Ç. 27 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında eğerli bir at, karanfil, lale ve gül dalları arasında, ilerler şekilde gösterilmiştir. Kenar bordürü ikili yaprak ve rozet çiçek motiflidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış daire ve yaprak motifleri ile bezelidir.

Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonundan intikal etmiştir.

313

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı; Y. 6 cm, Ç. 26.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın ortasında sıçrayan bir çakal, etrafını çevreleyen zambak, gonca çiçek ve iki lale çiçeğiyle resmedilmiştir. Kenar bordürü, birbiri üstüne gelecek şekilde yerleştirilmiş stilize palmet motiflerinden oluşur.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2007 b: s. 260, no. 286.

314

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.6 cm, Ç. 27.9 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada büyük, kenarlarda daha küçük üç servi ve aralarda kozalaklara benzeyen bitkisel motifler ile kırmızı nokta bezemeli dallar tabağın dekorunu oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir.

315

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 6.6 cm, Ç. 31.4 cm; SHM 9305 - P.319

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk kobalt mavi, siyah renkte dekorlu ve siyah konturludur. Bir kökten çıkarak dairesel dönüş yapan iki dala bağlı dört stilize hatayi çiçeği ve ucundaki saz yaprak tabağın süslemesini oluşturur. Kenar bordürü dalga motiflidir.

Yayınlandığı yer: Altun 1991: s. 23, İ.14.

316

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı (yaklaşık 1625-50); Y. 8.7 cm, Ç. 34.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, firuze ve kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Aynı kökten çıkan karanfil, lale, zambak ile ortadaki sümbül dalı bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzak motifli olup, üçgen bölümlerde yarım rozet çiçekler görülür.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2000 a: s. 109, no. 305.

317

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 6.6 cm, Ç. 28.7 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, hafif rölyef kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın bezemesini aynı spiral kıvrımdan gelişen lale dalları oluşturmaktadır. Kenar bordürü dik çizgilerle kartuşlara bölünmüş ve içleri radyal yolludur. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 1999: s. 76, no. 237.

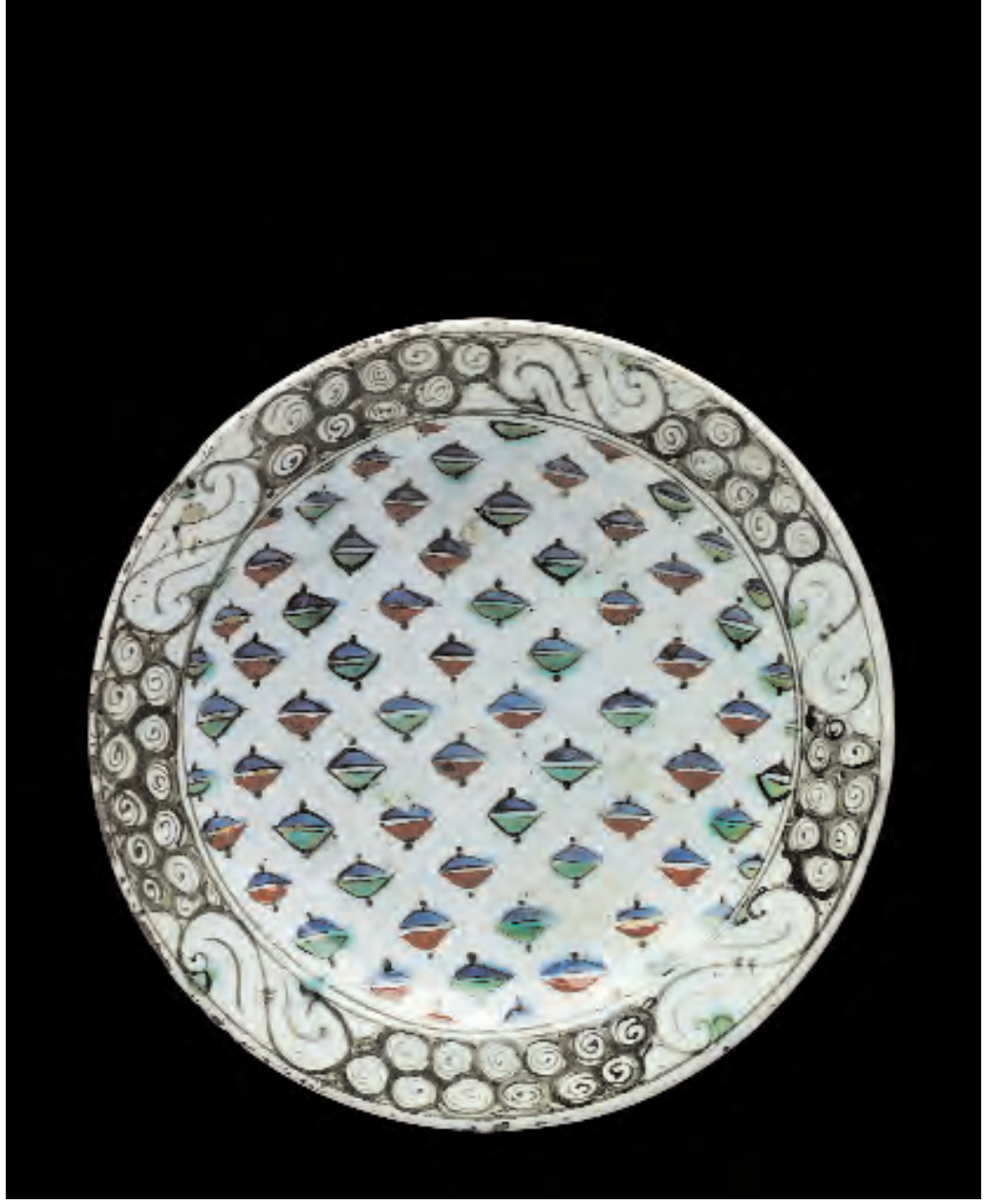

318

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5 cm, Ç. 27.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında soluk mavi, firuze, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağı, lale ve zambaktan oluşan bir çiçek demeti süslemektedir. Bu süsleme dilimli bir kuşakla çevrilidir. Kenar bordürü zikzak motifli olup, üçgen bölümleri yarım rozet çiçek bezemelidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla bezelidir.

319

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.5 cm, Ç. 25.6 cm; SHM 16073 - P.648

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, kobalt mavi, kiremit kırmızısı, yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın yüzeyi tamamen kaplan postu çizgisi olarak adlandırılan peleng motifi ile bezelidir. Motifin alt ve üstü farklı renklerde kobalt mavi-yeşil veya kobalt mavi-kırmızı olarak boyanmıştır. Motiflerin üzerinin yaldızlanmış olduğu kalan yaldız izlerinden anlaşılmaktadır. Kenar bordürü "S" kıvrımları ve dalga motifinden oluşur. Arka yüzde fırça vuruşları ile yapılmış spiral kıvrımlar ve çizgiler dönüşümlü olarak yer alır. Renkler akmıştır.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 b: s. 114, no. 143.

320

Kupa

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 19.2 cm, Ç. 10.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Düz ağızlı, silindirik gövdeli, halka kaideli ve dikey kulpludur. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ağız kenarı ve gövdenin altı örgü motifli kuşakla çevrilidir. Gövde ortadan zikzak düzende yapraklar ve yarım rozet çiçekli kuşakla iki bölüme ayrılmıştır. İki bölüm spiral kıvrımlar arasında birbiri üzerine bindirilmiş palmet motifli kuşakla bezelidir. Kulp üzerinde yaprak motifleri görülür.

Yayınlandığı yer: Sotheby's 2004: s. 214, no. 178.

321

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 4.6 cm, Ç. 27.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, sığ gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, soluk kobalt mavi ve yeşil renkte dekorludur. Zemin boş bırakılmayacak şekilde spiral kıvrımlar ve aralarda stilize palmet ile merkezde yer alan dört kollu yıldıza benzeyen bir motifle bezelidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Rackham 1959: s. 29, no. 77.

322

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 6.3 cm, Ç. 30.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında siyah, kobalt mavi, yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozet çiçekten gelişen içleri palmet motifli, sivri uçlu dört yaprak ile ara boşluklarda yer alan rumi dalları süslemeyi oluşturmaktadır ve bu süsleme yuvarlak bir madalyon içine alınmıştır. Kenar bordürü dalga motifli ve "S" kıvrımı biçiminde motifle bezelidir. Arka yüzü yaprak ve spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Christie's 2004 c: no. 316.

323

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 5.2 cm, Ç. 25.5 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı ve siyah renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada dört kollu bir yıldız, yıldızın kolları arasında kenarları tırtıllı damla biçiminde madalyonlar, madalyonların içinde içleri rozet çiçek motifli laleler ve madalyonların aralarında birer çiçekli dal görülür. Kenar bordüründe dalga motifleri ve "S" kıvrımları yer alır. Arka yüzü yaprak ve spiral kıvrımlar ile bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2000 b: s. 258, no. 626.

324

Ayaklı tabak “tazza”

İznik, 17. yüzyılın ilk yarısı; Y. 10.7 cm, Ç. 19.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Yüksek ayaklı tabak "tazza" grubundandır. Dışa dönük düz ağız kenarlı, çukur gövdeli ve yüksek halka kaidelidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, soluk yeşil renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada, içi palmet motifli yuvarlak bir madalyon ve madalyonu çevreleyen yarım palmet motiflerinden bir kuşak bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzak motifli olup, üçgen bölümleri yarım palmet bezemelidir. Arka yüzü spiral kıvrımlar ve yaprak motifleriyle, yüksek ayak ise palmet friziyle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2002 a: s. 146, no. 367; Christie's 2005 a, s. 34, no. 19.

325

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.7 cm, Ç. 29.1 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, yeşil, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Tabağın çukur kısmı dikey olarak on bir kuşağa bölünmüş. Kuşakların içi bahar dallı ve küçük çiçekli dallar ile dönüşümlü düzende bezenmiştir. Kenar bordürü yapraklar ile oluşturulmuş zikzaklı hat ve yarım rozet çiçek bezemelidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış yaprak ve spiral kıvrımlarla bezelidir.

326

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 6.1 cm, Ç. 29.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında kobalt mavi, çimen yeşili, kiremit kırmızısı renkte dekorlu ve siyah konturludur. Ortada bir rozet çiçek ve etrafında yer alan altı adet çintemani motifi bezemeyi oluşturur. Kenar bordürü zikzak oluşturan yaprak motifli ve yarım rozet çiçeklidir. Arka yüzü serbest fırça vuruşlarıyla yapılmış rozet çiçek ve yaprak motifleriyle bezelidir.

Yayınlandığı yer: Bonhams 2004: no. 205.

327

Tabak

İznik, 17. yüzyılın ikinci yarısı (yaklaşık 1650-75); Y. 5.3 cm, Ç. 26.2 cm; Ömer M. Koç koleksiyonu.

Dışa dönük düz ağız kenarlı, hafif çukur gövdeli ve halka diplidir. Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sır altında yeşil, kobalt mavi, kiremit kırmızısı renklerde dekorlu ve siyah konturludur. Ortadaki rozetten gelişen ve tabağın çukur kısmını kaplayan örümcek ağına benzer bir bezeme görülür. Kenar bordürü zikzak yapan küçük yapraklar ve yarım rozet çiçeklerden oluşur.

19. YÜZYILDA İZNİK ÇİNİ VE SERAMİK ESERLERİN TAKLİTLERİNİ İMAL EDEN AVRUPA'DAKİ ÇİNİ ATÖLYELERİ

Avrupalılar 16. yüzyıldan itibaren İznik seramiklerine ilgi duymuş, siparişler vermiş ve hatta 19. yüzyılın ikinci yarısında birçok Avrupalı seramik sanatçısı bu seramiklerin taklitlerini yapmaya başlamıştır. Théodore Deck (1823-1891) bu sanatçılardan en ünlüsü ve ilk modern seramik sanatçısı olarak tanınmaktadır. Bir süre Sèvres porselen fabrikasında çalışmış ve daha sonra 1856'da Paris'te kendi atölyesini kurmuştur. Eski seramik tekniklerini araştırarak geniş çaplı bir üretime girmiş ve özellikle çalışmaları, İznik çini ve seramiklerinin üretimi konusunda odaklanmıştır. 1860'larda İznik tabaklarının bilimsel yöntemlerle kopyalarını yapmaya başlamıştır. İran seramiklerinin kopyalarında oldukça başarılı olan Deck, İznik seramiklerinin taklitlerinde ise çok başarılı olamamıştır.[1]

Diğer bir Fransız seramik sanatçısı Emile Samson (1837-1913) ise Paris'e yakın Montreuil'deki atölyesinde, Avrupa ve Uzak Doğu porselenlerinin tamirini ve taklitlerini yapmanın yanı sıra nadir de olsa İznik seramiklerinin taklitlerini yapmıştır. Gerek form gerekse bezeme olarak İznik seramiklerinin neredeyse birebir kopyası üretilen bu atölyede, eserlerin altı Arapça "S" harfiyle imzalanmıştır.

Floransa'da çok eski bir imalathane olup Ulisse Cantagalli tarafından yeniden düzenlenen ve 1878'den itibaren işleyen Cantagalli atölyesinde, İtalyan ve İspanyol seramiklerinin taklitlerinin yanında, İznik seramiklerinin oldukça başarılı kopyaları yapılmıştır.[2] Cantagalli atölyesinde tamamen kandırmadan uzak olarak üretim yapılmış ve üretilen her seramiğin altına, imalathanenin özel işareti olan öten bir horoz resmi çizilmiştir. İngiltere'de de İznik seramiklerini aynen taklit etmeye çalışan Minton, Derby ve Doulton gibi atölyeler bulunuyordu. Bunun yanında William de

1 Atasoy/Raby 1989: s. 72.
2 Carswell 2006: s. 118-119, resim 93.

Morgan (1839-1917) gibi sanatçılar Osmanlı desenlerini yorumlama ve özgün desenler yaratmakta oldukça başarılıydı. De Morgan daha çok Şam çinilerinde kullanılan renkleri çalışmalarında kullanmıştır. Colin Minton, Léon Parvillée ve Edmond Lachenal'i de bu sanatçılar arasında sayılabilinir.

Bu atölyeler dışında Avrupa'nın diğer ülkelerinde de Osmanlı seramiklerinden etkilenen ve oldukça çarpıcı, zevksiz kopyalar imal eden atölyeler bulunuyordu. Hollanda'da van Straaten, Belçika'da Villeroy & Boche ve Macaristan'da da Zsolnay bu atölyeler arasındadır.[3]

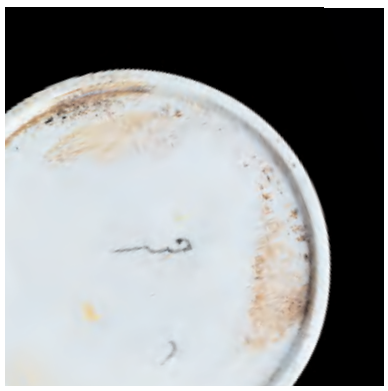
3 Denny 2004: s. 222.

Kupa

"Samson" atölyesi, Fransız, 19. yüzyılın sonu; Y. 19,5 cm.

Ömer M. Koç Koleksiyonu

Bir çift şişe

"Samson" atölyesi, Fransız, 19. yüzyılın sonu; Y. 35.5 cm.

SHM Env. No.17810-P.729, 17811-P.730

Şişe

"Cantagalli" atölyesi, İtalyan, 19. yüzyılın sonu; Y. 27 cm.; SHM Env. No. 3912-HK.849

Maşrapa

"Cantagalli" atölyesi, İtalyan, 19. yüzyılın sonu; Y. 27,5 cm.; Ömer M. Koç Koleksiyonu

Kahve ibriği

"Cantagalli" atölyesi, İtalyan, 19. yüzyılın sonu, Y. 22,5 cm.
Ömer M. Koç Koleksiyonu

Üzerinde Talleyrand'ın kahve tarifi yazılıdır;
Noir comme le diable
Chaud comme l'enfer
Pur comme un ange
Doux comme l'amour

Şeytan gibi kara
Cehennem gibi sıcak
Melek gibi saf
Aşk gibi yumuşak

Çini pano

"William de Morgan" atölyesi, İngiliz, 19. yüzyılın sonu; 83 x 42 cm.
Ömer M. Koç Koleksiyonu

KAYNAKÇA

Akalın/Bilgi 1997 — AKALIN, Ş.–H. YILMAZ BİLGİ, *Yadigâr-ı Kütahya, Suna ve İnan Kıraç Koleksiyonunda Kütahya Seramikleri*, İstanbul 1997.

Akalın Eryavuz 2004 — AKALIN ERYAVUZ, Ş., "Çintemani'nin Kökeni ve 16. Yüzyıl Osmanlı Sanatındaki Yansımaları", *16. Yüzyıl Osmanlı Kültür ve Sanatı, 11-12 Nisan 2001 Sempozyum Bildirileri*, Sanat Tarihi Derneği Yayınları: 7, İstanbul 2004: s. 129-144.

Altun 1991 — ALTUN, A., "İznik Çini ve Seramikleri", *Türk Çini ve Seramikleri*, Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul 1991, s. 7-48.

Altun 2007 — ALTUN, A.," İznik Kazıları Işığında Osmanlı Çini ve Seramikleri", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 309-325 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Altun (tarihsiz) — ALTUN, A. , "16. Yüzyıl Osmanlı Çinileri ve Seramikleri, İznik", *Osmanlı'da Çini Seramik Öyküsü*, İstanbul, s. 91-162.

Angold 2003 — ANGOLD, M.,"Nikaia Kenti MS 1000-1400", *Tarih Boyunca İznik*, İstanbul 2003, s. 27-55.

Arık 2007 — ARIK, R., "Selçuklu Saraylarında Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 73-101 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Aslanapa 1992 — ASLANAPA, O., "İznik Çini Fırınları Kazısı 1990 Yılı Çalışmaları", *XIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II., (Ayrı Basım) 27-31 Mayıs Çanakkale 1991*, Ankara 1992, s. 443-456.

Aslanapa/Yetkin/Altun 1989 — ASLANAPA, O.–Ş. YETKİN–A. ALTUN, *İznik Çini Fırınları Kazısı, 1981-1988, II. Dönem*, İstanbul 1989.

Atasoy/Raby 1989 — ATASOY, N.–J. RABY, *İznik Seramikleri*, London 1989.

Atasoy 1992 — ATASOY, N., *Splendors of the Ottoman Sultans*, Memphis 1992.

Atıl 1973 — ATIL, E., *Ceramics from the World of Islam*, Washington D.C. 1973.

Atıl 1980 — ATIL, E. (edt.), *Turkish Art*, Washington D.C. 1980.

Atıl 1987 — ATIL, E., *The Age of Sultan Süleyman the Magnificent*, National Gallery of Art, Washington D.C. 1987.

Bakır 1999 — BAKIR, S. T., *İznik Çinileri ve Gülbenkyan Koleksiyonu*, T.C. Kültür Bakanlığı Osmanlı Eserleri, Ankara 1999.

Bakır 2007 — BAKIR, S. T., "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 279-305 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Behrens-Abouseif 2005 — BEHRENS-ABOUSEIF, D., "From Sárospatak to Cairo: the Odyssey of a Design", *Turkish Flowers, Studies on Ottoman Art in Hungary*, Budapest: Hungarian National Museum, s. 51-54 (I. Gerelyes, edt.).

Berlin 1981 — *Islamische Kunts, Meisterwerke aus dem Metropolitan Museum of Art New York/The Arts of Islam-Masterpieces from the Metropolitan Museum of Art New York*, Staatliche Museen Preußischer Kulturbesitz, Berlin 1981.

Bilgi 2005 a — BİLGİ, H., *Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu, Kütahya Çini ve Seramikleri,* Pera Müzesi Yayını 2, İstanbul 2005.

Bilgi 2005 b — BİLGİ, H., *Asırlar sonra bir arada, Sadberk Hanım Müzesi'nin yurtdışından Türkiye'ye kazandırdığı eserler,* İstanbul 2005.

Bilgi 2007 — BİLGİ, H., *Çatma & Kemha, Osmanlı ipekli dokumaları/Ottoman silk textiles*, İstanbul 2007.

Carswell 1982 — CARSWELL, C., "Ceramics", *Tulips, Arabesques and Turbans-Decorative Arts from the Ottoman Empire*, London/Singapore 1982, s. 73-120 (Y. Petsopoulos, edt.).

Carswell 1984 — CARSWELL, J., "The tiles in the Yeni Kaplıca Baths at Bursa", CXX, 269, *Apollo*, July 1984, s. 36-43.

Carswell 1991 — CARSWELL, J., "Kütahya Çini ve Seramikleri", *Türk Çini ve Seramikleri*, Sadberk Hanım Müzesi, İstanbul 1991, s. 49-102.

Carswell 2001 — CARSWELL, J., "Çin Porselenlerinin Osmanlı Sanatı Üzerindeki Etkisi", *Osmanlı'daki Çin Hazinesi*, İstanbul 2001, s. 131-149.

Carswell 2003 — CARSWELL, J., *Iznik: Pottery for the Ottoman Empire*, London 2003.

Carswell 2006 — CARSWELL, J., *Iznik Pottery*, London 2006.

Crowe 2002 — CROWE, Y., *Persia and China, Safavid Blue and White Ceramics in the Victoria and Albert Museum 1501-1738*, London 2002.

Demiriz 1998 — DEMİRİZ, Y., "17. Yüzyıl Çinilerinde Değişen Desen Anlayışı", *17. Yüzyıl Osmanlı Kültür ve Sanatı,* Sanat Tarihi Derneği Yayınları: 4, İstanbul 1998, s. 77-84.

Demiriz (Tarihsiz) — DEMİRİZ, Y., "Çini Bahçesi", *Osmanlı'da Çini Seramik Öyküsü*, İstanbul, s. 163-197 (A. Altun, edt.).

Demirsar Arlı 2006 — DEMİRSAR ARLI, B., "İznik Çini Fırınları Kazısından İlgi Çekici Örnekler", *Uluslararası İznik Sempozyumu, (5-7 Eylül 2005)*, İstanbul 2006, s. 347-355/ 498-502.

Demirsar Arlı 2008 — DEMİRSAR ARLI, B., "Kudüs'te Harem-i Şerif'teki Bir Sondajda Bulunan Osmanlı Dönemi Çinileri ve Çivili Çini Kullanımı Hakkında Bazı Görüşler", *Byzas 7, Çanak, Late Antique and Medieval Pottery and Tiles in Mediterranean Archaeological Contexts*, İstanbul 2008, s. 501-514.

Demirsar Arlı/Altun 2008 — DEMİRSAR ARLI, B. – A. ALTUN, *Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Osmanlı Dönemi*, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul 2008.

De Niuewe Kerk 2006 — *Istanbul: The City and the Sultan*, De Niuewe Kerk, Amsterdam 2006.

Denny 2004 — DENNY, W.B., *Iznik, The Artistry of Ottoman Ceramics*, London 2004.

Denker/Yağcı/Akay 2007 — DENKER, A.-G. YAĞCI-A. B. AKAY, "Sultanahmet Eski Cezaevi ", *Gün Işığında İstanbul'un 8000 Yılı, Marmaray, Metro, Sultanahmet kazıları,* İstanbul 2007, s. 124-163.

Erdoğdu 2001 — ERDOĞDU, A., "Çin Porselenlerinin Osmanlı Günlük Yaşamındaki Yeri", *Osmanlı'daki Çin Hazinesi*, İstanbul 2001, s. 104-129.

Eyice 1988 — EYİCE, S., *İznik, Tarihçesi ve Eski Eserleri/The History and The Monuments*, Sanat Tarihi Araştırmaları Dergisi Yayınları: 1, İstanbul 1988.

Fehérvári 1973 — FEHÉRVÁRİ, G., *Islamic Pottery: A Comprehensive Study based on the Barlow Collection*, London 1973.

Folsach 1990 — FOLSACH, K. V., *Islamic Art-The David Collection*, Copenhagen 1990.

Gervers-Molnár 1978 — GERVERS-MOLNÁR, V., "Turkish Tiles of the 17th Century and Their Export", *5th International Congress of Turkish Art*, Budapest 1978, s. 363-384.

Gervers-Molnár 2005 — GERVERS-MOLNÁR, V., "Turkish Tiles of the 17th Century and Their Export", *Turkish Flowers, Studies on Ottoman Art in Hungary*, Budapest: Hungarian National Museum, s. 35-43 (I. Gerelyes, edt.)..

Gürhan 2007 — GÜRHAN, S. G., "Bursa ve Edirne Eserleri Işığında Çiniler", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 215-229 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Hitzel/Jacotin 2005 — HITZEL, F. – M. JACOTIN, *Iznik, L'aventure D'une Collection*, Les céramiques ottomanes du musée national de la Renaissance Château d'Écouen, Paris 2005.

Ingelheim 1992 — *Museum Altes Rathaus, Türkei-Abendland begegnet Morgenland 16.-18. Jahrhundert*, Ingelheim 1992.

İstanbul 1983 — *Anadolu Medeniyetleri III-Selçuklu/Osmanlı*, Avrupa Konseyi 18. Avrupa Sanat Sergisi Kataloğu, (S. Aykoç, N. Tapan, F. Çağman), İstanbul 1983.

Joseon Royal Kiln Museum 2007 — *Seramiklerin Kavşak Noktası-Türkiye: Doğu ve Batının Buluştuğu Yer/ Crossroads of Ceramics-Turkey, where the East and the West meet, II.Turkish Islamic Ceramic,* World Ceramic Exposition Foundation, April 24-June 24 2007 at Joseon Royal Kiln Museum, Gyeonggi-do, Kore 2007.

Lane 1957 — LANE, A., *Later Islamic Pottery*, London 1957.

Lowry 2003 — LOWRY, H.W., "Gezginlerin Gözünden ve İdari Kayıtlardaki Bilgilerin Işığında Osmanlı Döneminde İznik", *Tarih Boyunca İznik*, İstanbul 2003, s. 135-174.

Mahir 1986 — MAHİR, B., "Saray Nakkaşhanesinin Ünlü Ressamı Şah Kulu ve Eserleri", *Topkapı Sarayı Müzesi Yıllık – 1*, İstanbul 1986, s. 113-130.

Maury 2008 — MAURY, C., "İznik seramik ve çinileri", *Louvre koleksiyonlarından başyapıtlarla İslam sanatının 3 başkenti İstanbul, Isfahan, Delhi,* İstanbul 2008, s. 67-73.

Mülayim 2007 — MÜLAYİM, S. ," Mimari Kişilik ve Çini", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı,* T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 267-275 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Necipoğlu 1990 — NECİPOĞLU, G. "From International Timurid to Ottoman: A Change of Taste in Sixteenth Century Ceramic Tiles", *Muqarnas* 7, Leiden 1990, s. 136-170.

Ölçer 2002 — ÖLÇER, N.(edt.), *Türk ve İslam Eserleri Müzesi,* İstanbul 2002.

Öney 1976 — ÖNEY, G., *Türk Çini Sanatı/Turkish Tile Art*, İstanbul 1976.

Raby 1977-1978 — RABY, J., "Diyarbakır: A Rival to Iznik, a sixteenth century tile industry in Eastern Anatolia", *Istanbuler Mitteilungen*, 27, Tübingen 1977-1978, s. 429-459.

Rackham 1959 — RACKHAM, B., *Islamic Pottery and Italian Maiolica*, London 1959.

Ribeiro 1996 — RIBEIRO, M.Q., *Louças Iznik Pottery*, Museu Calouste Gulbenkian, Lisboa 1996.

Sadberk Hanım Müzesi 1989 — *Sadberk Hanım Müzesi*, İstanbul 1989.

Soustiel 2000 — SOUSTIEL, L., *Osmanlı Seramiklerinin Görkemi XVI.-XIX Yüzyıl: Suna-İnan Kıraç ve Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonlarından,* Jacquemart-André Müzesi, Paris 1 Nisan-2 Temmuz 2000, İstanbul 2000.

Şahin 1981 — ŞAHİN, F., "Kütahya Çini–Keramik Sanatı ve Tarihinin Yeni Buluntular Açısından Değerlendirilmesi", *Sanat Tarihi Yıllığı, IX-X (1979-1980),* İstanbul 1981, s. 259-286.

Şahin 2003 — ŞAHİN, S. , "Hellenistik ve Roma Çağlarında İznik/Nikaia", *Tarih Boyunca İznik*, İstanbul 2003, s. 3-23.

The Unity of Islamic Art 1985 — *The Unity of Islamic Art*, An Exhibition to Inaugurate The Islamic Art Gallery of The King Faisal Center for Research and Islamic Studies Riyadh, Saudi Arabia, 1405 AH/1985 AD, The King Faisal Foundation, Kent/England 1985.

Tokyo 1996 — *Türk Sanatı ve Anadolu Kültürü Sergisi-Sadberk Hanım Müzesi Eserlerinden*, Kashiwazaki Türk Kültür Kasabası, 27.07./24.11.1996, Tokyo 1996.

Tokyo 2002 — *Türkiye Kültür Hazinelerinden Seçme Eserler, Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonu*, Tokyo 2002.

Ünal 1965 — ÜNAL, İ., "Les Poteries de Faience Appartenant aux Collections de Messieurs Hüseyin Kocabaş et Tevfik Kuyaş", *Atti del Secondo Congresso Internationale di Arte Turca,* Napoli 1965, s. 265-271/CXXVIII-CXLIV.

Yenişehirlioğlu 2007 — YENİŞEHİRLİOĞLU, F., "Tekfur Sarayı Çinileri ve Eyüp Çömlekçiliği", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, İstanbul 2007, s. 349-361 (G. Öney ve Z. Çobanlı, edt.).

Yetkin 1982 — YETKİN, Ş., "Sultan Ahmet Türbesi'nde Bulunan Bir Çini Tekniği", *Antika 27*, İstanbul, Haziran 1982, s. 23-26.

Yetkin 1986 — YETKİN, Ş., *Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları No. 1631, İstanbul 1986.

Yılmaz/Akalın 1995 — YILMAZ, H.–Ş. AKALIN, "İslam-Türk Bölümü", *Sadberk Hanım Müzesi,* İstanbul 1995, s. 82-157.

Müzayede katalogları

Antik 2001 — *Antik A.Ş. Değerli Tablolar ve Antikalar*, İstanbul, 28 Mayıs 2001.

Antik 2004 — *Antik A.Ş. Değerli Tablolar ve Antikalar*, Müzayede no. 225, İstanbul, 10 Ekim 2004.

Bonhams 1993 — *Islamic and Indian Art*, London, 20th October 1993.

Bonhams 1995 — *Oriental and European Rugs and Carpets and Islamic Works of Art*, London 17-18 October 1995.

Bonhams 1997 — *Oriental and European and Islamic Works of Art Including The Barlow Collection of Iznik Pottery*, London 24 April 1997.

Bonhams 1999 — *Islamic Works of Art*, London, 13-14 October 1999.

Bonhams 2000 a — *Islamic Works of Art*, London, 12 April 2000.

Bonhams 2000 b — *Islamic and Indian Works of Art*, London, 11 October 2000.

Bonhams 2001 — *Islamic and Indian Art*, London, 2 May 2001.

Bonhams 2002 a — *Islamic and Indian Art*, London, 24 April 2002.
Bonhams 2002 b — *Islamic and Indian Art*, London, 17 October 2002.
Bonhams 2003 — *Islamic and Indian Art*, London, 16 October 2003.
Bonhams 2004 — *Islamic and Indian Art*, London, 29 April 2004.
Bonhams 2005 — *Islamic and Indian Art*, London, 28 April 2005.
Christie's 1990 — *Islamic Art*, London, 9 October 1990.
Christie's 1998 — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 13 October 1998.
Christie's 1999 — *Islamic Indian and Armenian Art and Manuscripts*, London, 12 October 1999.
Christie's 2000 — *Ottoman and Orientalists*, London, 21 June 2000.
Christie's 2001 — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 1 May 2001.
Christie's 2002 a — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 23 April 2002.
Christie's 2002 b — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 15 October 2002.
Christie's 2003 — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 29 April 2003.
Christie's 2004 a — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 27 April 2004.
Christie's 2004 b — *Islamic Art and Manuscripts*, London, 12 October 2004.
Christie's 2004 c — *Indian and Islamic Works of Art*, London, 15 October 2004.
Christie's 2005 a — *Iznik Pottery: The Vincent Bulent Collection*, London 26 April 2005.
Christie's 2005 b — *Indian and Islamic Works of Art*, London, 14 October 2005.
Christie's 2006 a — *Arts of the Islamic and Indian Worlds*, London, 4 April 2006.
Christie's 2006 b — *Arts of the Islamic and Indian Worlds*, London, 10 October 2006.
Christie's 2006 c — *Mobilier Et Objets D'Art, Art Islamique, Céramiques Européennes Et Verre*, Paris, 7 Novembre 2006.
Christie's 2007 — *Arts de L'Orient*, Paris, 7 Mars 2007.
Christie's 2008 a — *Arts of the Islamic and Indian Worlds*, London, 8 April 2008.
Christie's 2008 b — *Arts of the Islamic and Indian Worlds*, London, 7 October 2008.
Hôtel Drouot 1990 a — *Arts d'Orient*, Paris, 10 Octobre 1990.
Hôtel Drouot 1990 b — *Arts d'Orient*, Paris, 13 Decembre 1990.
Hôtel Drouot 1992 — *Arts d'Orient*, Paris, 19 Juin 1992.
Hôtel Drouot 1993 — *Arts De L'islam*, Paris, 16 Decembre 1993.
Hôtel Drouot 1998 — *Arts d'Orient*, Paris, 2 Avril 1998.
Hôtel Drouot 2000 — *Arts d'Orient*, Paris, 15 Decembre 2000.
Hôtel Drouot 2001 — *Arts d'Orient, Collection Kelekian*, Paris, 22 Octobre 2001.
Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2000 — *Art d'Orient*, Paris, 18 et Mardi 19 Septembre 2000.
Hôtel des Ventes du Palais des Congrès 2002 — *Art Ottoman et de L'Islam*, Paris, jeudi 6 juin 2002.
Lyon-Hôtel 1991 — *De Ventes De Tuilers, Exceptionnel Ensemble de Ceramiques Ottomanes*, Paris, 6 Novembre 1991.
Lyon-Hôtel 1990 — *De Ventes De Tuilers, Ancienne Aynard de Ceramiques Ottomanes*, Paris, 20 Mars 1990.
Palais Galliéra 1965 — *Collection d'un grand amateur*, Paris, 3 Decembre 1965.
Pescheteau-Badin 2000 — Pescheteau-Badin, *Godeau et Leroy, Ceramiques Ottomanes Iznik et Kütahya*, Paris, 28 Fevrier 2000.
Piasa 2004 — *Céramiques anciennes, Piasa,* Paris, 4 Juin 2004.
Ray 2006 — *Simon Ray, Indian & Islamic Works of Art,* London, 2006.
Sotheby's 1986 — *Islamic Works of Art, Carpets and Textiles*, London, 15 October 1986.
Sotheby's 1987 — *Islamic Works of Art, Carpets and Textiles*, London, 16 October 1987.
Sotheby's 1988 — *Islamic Works of Art, Carpets and Textiles*, London, 12 October 1988.
Sotheby's 1990 a — *Islamic Works of Art*, London, 25 April 1990.
Sotheby's 1990 b — *Islamic Works of Art, Carpets and Textiles*, London, 11 October 1990.

Sotheby's 1991 a — *Islamic Works of Art*, London, 25 April 1991.
Sotheby's 1991 b — *La Collection Lagonico*, Monaco, 7 Decembre 1991.
Sotheby's 1992 — *Islamic and Indian Art, Oriental Manuscripts and Miniatures*, London, 29-30 April 1992.
Sotheby's 1993 a — *Islamic and Indian Art*, London, 29 April 1993.
Sotheby's 1993 b — *Islamic and Indian Art*, London, 21 October 1993.
Sotheby's 1994 — *Islamic and Indian Art*, London, 20 October 1994.
Sotheby's 1996 — *Islamic Works of Art and Indian, Himalayan and South-East Asian Art*, "Suleyman", London 25 April 1996.
Sotheby's 1997 — *The Turkish Sale*, "Selim", London, 17 October 1997.
Sotheby's 1998 — *The Turkish Sale*, "Tughra", London, 16 October 1998.
Sotheby's 1999 a — *Arts of the Islamic World*, London, 22 April 1999.
Sotheby's 1999 b — *Islamic Art and Indian Painting*, London, 14 October 1999.
Sotheby's 2000 a — *Arts of the Islamic World*, London, 13 April 2000.
Sotheby's 2000 b — *Bedeutende Möbel, Silber und Porzellan/Important Furniture, Silver and Ceramics*, Zurich, 7 und 8 Juni 2000.
Sotheby's 2000 c — *Arts of the Islamic World*, London, 12 October 2000.
Sotheby's 2001 — *Arts of the Islamic World*, London, 18 October 2001.
Sotheby's 2002 — *Arts of the Islamic World*, London, 25 April 2002.
Sotheby's 2003 — *Arts of the Islamic World*, London, 30 April 2003.
Sotheby's 2004 — *Arts of the Islamic World*, London, 13 October 2004.
Sotheby's 2005 — *Arts of the Islamic World*, London, 27 April 2005.
Sotheby's 2006 — *Arts of the Islamic World*, London, 5 April 2006.
Sotheby's 2007 a — *Arts of the Islamic World*, London, 18 April 2007.
Sotheby's 2007 b — *Arts of the Islamic World*, London, 24 October 2007.
Sotheby's 2008 a — *Arts of the Islamic World*, London, 9 April 2008.
Sotheby's 2008 b — *Arts of the Islamic World*, London, 8 October 2008.
Tajan 1987 — *Art Islamique*, Paris, 24 Juin 1987.
Tajan 2001 — *Art d'Orient*, Paris, 14 et Mardi 15 Mai 2001.

DİZİN

afyon kozası 40
agraf 91, 92, 95, 121, 131, 140, 143, 170, 288, 295, 310, 328, 329
ağaç tasviri 39
Ahmed, I. Kitaplığı 20
Ahmed, III. 21
Ahmed, III. Çeşmesi 23
Ahmed, III. Kütüphanesi (Topkapı Sarayı'nda) 160, 216
Aksaray 26
Ali Usta 14
Allah 193
altı kollu yıldız motifi 37, 48, 91, 92, 354, 358
altıgen çini 17, 37, 87, 88, 90, 91, 92, 94, 97, 98, 99, 110
altın yaldız 42
altunlu 42
Anadolu 11, 13, 15, 23
anıtmezar 235
Ankara 26
Ara Altun 34
Arapça 39, 195
armudi gövdeli 279, 340, 422
askı topu 24, 28, 30
aslan 42, 459, 460, 463, 464, 465
asma 19
asma yaprakları 32, 39, 40, 77, 79, 81, 167, 334, 335, 336
astar dekorlu seramikler 23
astarlı 48
at 42
ateşhane 24
Atik Valide Camii (Üsküdar'da) 19, 189, 231
av sahneleri 42
Avrupa 41, 494, 495
ayaklı çanak 127
ayaklı çukur kâse 28
ayaklı tabak (tazza) 346, 349, 387
Ayasofya 11, 188, 315, 316
Ayasofya II. Selim Türbesi 125, 139
Ayasofya III. Murad Türbesi 328
Ayasofya Kütüphanesi 125, 167, 188, 310

baba guri 13
Baba Nakkaş üslubu 16, 25, 26, 28, 36, 63
badem yaprak 101
Bağdat Köşkü 19
bahar açmış dal 19
bahar çiçeği / çiçekli 99, 120, 126, 164, 166, 174, 208, 213, 214, 215, 221, 227, 254, 259, 291, 309, 361, 384, 417
bahar dalı 17, 19, 28, 30, 32, 37, 39, 40, 41, 131, 132, 144, 206, 207, 217, 223, 230, 231, 234, 238, 240, 241, 243, 281, 330, 388, 391, 393, 423, 451, 452, 476, 490
bakır oksit 16
balık 442, 446, 447
balık pulu 40, 288, 291, 292, 295, 296, 297, 298, 301, 302, 412
Balkanlar 28
balmumu 14
balmumu damga 428
barbutin 14
basık küresel gövdeli 263, 392
basık şişkin gövdeli 105, 109, 351
başak 40, 343, 344, 346, 349, 352
Başbakanlık Devlet Arşivi 13, 28
başlık 448, 450, 452, 454, 456
Bayezid dönemi 16
Bayezid, II. 25
Bayezit, Sultan 23
Bedrüttin el-Gazzî 12
Belçika 495
benek 118, 412, 413
besmele 193
beyaz kil 12, 15
Beylikler dönemi 14, 15
bezeme motifi 15
bilezik 105
Bithynia 11
bitkisel kıvrımlar 117, 265, 412, 468, 471
bitkisel motif 41, 276, 356, 384, 479
Bizans 11, 12, 23
boğa 42, 463
Boğdan 40
bombeli kapak 128
bordür (örgü motifli) 301
Bosnalı Damad İbrahim Paşa Türbesi (İstanbul'da) 20
Bosnalı Damad İbrahim Paşa Türbesi 20
boynuzlu 47
British Museum 28, 41
Budapeşte National Museum 235
bulut 19, 25, 329, 437, 438, 442, 446, 447, 459, 460, 463, 465
bulut kıvrımları 186, 470
bulut motifleri 25, 38, 439, 440, 441
Bursa 15, 25, 51, 121
Bursa Cem Sultan Türbesi 16
Bursa Muradiye Camii 23
Bursa Şehzade Ahmet Türbesi 17
Bursa Şehzade Mahmud Türbesi 16, 36, 42, 53
Bursa Yeni Kaplıca Hamamı 17, 37, 110

cam frit 15
Cantagalli atölyesi 497, 498
celi sülüs hat 193, 195, 199
Cem Sultan Türbesi (Bursa'da) 16
cepken 452, 454
Cezeri Kasım Paşa Camii (Eyüp'te) 23
Christie's 65, 81, 87, 105, 132, 133, 137, 159, 215, 235, 243, 254, 258, 262, 264, 272, 277, 278, 281, 302, 328, 336, 344, 352, 356, 362, 369, 371, 375, 381, 387, 391, 392, 393, 394, 403, 406, 414, 424, 425, 427, 432, 434, 435, 436, 439, 440, 447, 449, 451, 454, 456, 459, 470, 474, 475, 484, 487, 489
Colin Minton 495

çakal 42, 478
çan çiçekleri 251
çark-ı felek motifi 37, 39, 40, 83, 128, 173, 280, 281, 282, 337, 372
çeşme 11
çift emzikli ibrik motifi 427
çift kulplu vazo 428
Çin 12
Çin bulutu motifi 19, 25, 36, 38, 40, 56, 63, 92, 93, 95, 137, 139, 140, 143, 147, 148, 149, 151, 153, 163, 205, 206, 215, 246, 313, 316, 324, 327, 328, 340, 341, 344, 345, 353, 357, 463
Çin bulutu motifi 56
Çin kayası 116
Çin porseleni 13, 23, 24, 25, 28, 31, 36, 37, 40, 73, 344
Çin üslubu 25
çini alınlık 17
çini atölyesi 12, 17, 19, 20, 21
çini evani 13
çini fırınları 15
çini kemer dolgusu 38, 120, 121
çini kitabe 17
çini mozaik 14
çini pano (Kâbe tasvirli) 41, 435
çini pano 21, 39, 41, 123, 126, 193, 195, 231, 327, 498
çini ustaları 16, 19, 28, 36
çinici 12, 13, 27
çinicibaşı (kaşicibaşı) 19
çinihane 24
Çinili Camii (Üsküdar'da) 20
Çinili Köşk 42
çintemani 21, 30, 36, 39, 63, 69, 105, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 276, 281, 284, 285, 286, 287, 335, 344, 345, 352, 354, 362, 363, 383, 387, 401, 409, 423, 427, 434, 437, 438, 445, 449, 460, 465, 467, 468, 491
Çoban Mustafa Paşa Türbesi (Gebze'de) 17
çömlek 26
çömlekçi tornası 23
çömlekçiler 11, 32
çubuk 41, 456
çukur kâse 27
çukur tabak 23

daire motifi 364
dalga motifi 28, 77, 79, 81, 113, 114, 115, 116, 131, 133, 159, 208, 209, 238, 240, 241, 243, 244, 245, 247, 248, 252, 253, 255, 256, 258, 259, 269, 270, 278, 281, 282, 283, 288, 291, 292, 295, 333, 335, 343, 344, 346, 352, 354, 355, 363, 365, 369, 370, 371, 372, 394, 395, 401, 404, 405, 406, 410, 424, 437, 438, 440, 441, 442, 448, 449, 460, 463, 464, 479, 484, 487, 488
Damad İbrahim Paşa Türbesi (Bosnalı) 20
Damat İbrahim Paşa 21
dekorlu bordür çinisi 40
demir oksit 16
Der Mardiros, Piskopos 26
Derby 494
Destâri Mustafa Paşa Türbesi 20
dikey kulplu 71, 117, 118, 251, 264, 265, 266, 301, 391, 415, 416, 485
divit 30
Diyarbakır atölyeleri 20
Doğu Anadolu 11, 20
dokuma 42
dokuz yapraklı çiçek 364
Doulton 494
dört kollu yıldız 486, 488
dörtlü düğüm motifi 48
düdük 34, 46
düğüm motifi 36
düğüm ustası 16, 25, 36
düğümlü geçme motifi 51, 53

ebced hesabı 39, 195
Edirne 15
Edirne Muradiye Camii 16
Edirne Selimiye Camii 19, 39, 231
Edirne Üç Şerefeli Camii 16, 23
Edmond Lachenal 495
eğerli at 477
Ehl-i Hiref defterleri 13
Ehl-i Hiref örgütü 15
ejder başı 428
Emile Samson (Fransız seramik sanatçısı) 494
Eminönü Rüstem Paşa Camii 160, 186, 234, 309

Eminönü Yeni Camii 20
enginar 28, 37
entari 448, 452, 453
erkek figürü 41, 454, 456
Erken Osmanlı dönemi 14, 34
Ermenice ithaf kitabesi 27
Evliya Çelebi 12, 20
Evliya Çelebi Seyahatnamesi 26
Eyüp Cezeri Kasım Paşa Camii 23
Eyüp Sultan Türbesi 151, 223

F. Sarre 23
fağfur/fağfuri 13
Fatih dönemi 16, 25
Fatih Mehmet Ağa Camii 164
Fatih Mesih Paşa Camii 305
Fatih Sultan Mehmed 11, 23, 25
ferman 19, 31
figürlü çini 14
fil ayakları 18
fincan 12, 24
fiyong 366
Floransa 494
Fransız 496
Freer Sanat Galerisi 42, 457
fritli hamur 23
friz 102, 128, 192, 203, 317, 371, 460

Gebze Çoban Mustafa Paşa Türbesi 17
geçme kapaklı 297
geçme kapaklı kavanoz 128
gemi (yelkenli) 41, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442
gemi 445, 446, 447
geyik 42, 459, 471, 472
girift örgülü 320
giyim-kuşam albümleri 41
Godman Koleksiyonu 27
gonca 72, 133, 118, 201, 242, 254, 264, 478
gül 19, 28, 30, 38, 115, 131, 132, 133, 134, 238, 242, 244, 247, 249, 253, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 263, 264, 265, 266, 269, 270, 271, 272, 275, 282, 418, 422, 428, 431, 456, 472, 477
gül dalı 118, 123, 237, 247, 249
gül goncası 118, 121
gümüş kaplama 41
güvercin 473
György Rákóczi, I. (Transilvanya Prensi) 39, 235

Hac yolu 12
hacı matarası 24
Haçlılar 11
Hadım İbrahim Paşa Camii 17
halı 15, 42
Haliç atölyeleri 26
Haliç işi 26, 36, 68
halvet hücreleri 17
hamam 11, 12, 19, 37
hançer yaprakları 39
Harem Dairesi (Topkapı Sarayı'nda) 20, 191, 206
Has Oda 89
hatayi 16, 19, 25, 30, 37, 38, 39, 49, 51, 53, 57, 68, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 94, 97, 98, 101, 105, 123, 147, 148, 149, 153, 165, 166, 169, 173, 174, 185, 201, 208, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 222, 230, 248, 309, 310, 311, 313, 314, 316, 330, 351, 395, 404, 406, 421, 424, 427, 448, 457, 480
hatayi 205, 206, 207, 221
hatayi goncası 191, 208
hatayi motifi 17, 29, 34, 36, 40, 172, 175
hatayi üslubu 21
hatayili dallar 144, 316
Hatice Turhan Sultan Türbesi 20
hayvan figürleri 42
hazine defterleri 13, 24
Hekimoğlu Ali Paşa Camii 21
Helenistik dönem 11
helezoni kıvrımlar 199
helezoni tuğrakeş üslup 26, 27, 36, 337
helvahane 24
Hırka-i Saadet Odası 17
Hicrî takvim 195
hokka 34, 37
Hollanda 495
horoz resmi 494
Hôtel Drouot 315
humpen tipinde maşrapa 27
Hürrem Sultan Türbesi (İstanbul'da) 19
Hürrem Sultan Türbesi 16, 234
Hürrem Sultan Türbesi 19
Hüseyin Kocabaş koleksiyonu 33, 46, 47, 49, 57, 68, 79, 83, 90, 92, 93, 94, 99, 109, 110, 114, 119, 120, 121, 123, 127, 131, 139, 161, 163, 169, 185, 191, 199, 203, 206, 208, 210, 214, 221, 234, 251, 269, 270, 305, 327, 334, 337, 341, 353, 354, 358, 363, 458

İbrahim al-Kulshani 39, 235
ibrik 28, 41, 63, 65, 422, 423, 424, 425, 426
ibrik motifi (çift emzikli) 427
iç kenar bezemesi 48, 49
ikili benek 158
imaret 37
İngiliz 41, 498
İngiliz ayar damgaları 41
İngiltere 494
insan figürleri 41
İpek Yolu 15
İran 42
İran seramikleri 494
İranlı ustalar 29
İslam dini 41, 435
İslam Eserleri Müzesi (Katar'da) 101
İspanyol seramikleri 494
İstanbul 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 36, 39, 40
İtalyan 34, 494, 497, 498
İtalyan mayolikası 36
İtalyan tabak formları 41
İzmit 11
İznik atölyeleri 15, 17, 18, 19, 21, 29, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42
İznik çini desenleri 40
İznik çini fırınları 19, 23, 24, 26, 28, 30, 34
İznik çinicileri 20, 38
İznik çiniciliği 19
İznik çinileri 19, 21, 28, 40
İznik kadısı 19, 28
İznik kazı buluntuları 41
İznikli çini ustaları 15, 16, 28, 34, 41, 42
İznikli çömlekçiler 31
İznikli Muslî usta 28
İznikli ustalar 24, 28, 31, 42

Jacquemart–André Müzesi 34
Julian Raby 16, 19, 25, 26, 27, 34, 36, 40

Kâbe 21, 435
Kâbe tasviri 32, 41
Kâbe tasvirli çini pano 41, 435
kadeh 449
kadın figürü 41, 448, 449, 450, 452, 453
kadınlar mahfili 173
Kadırga Sokullu Mehmed Paşa Camii 19, 166, 203
kafes taramalı 343
kaftan 448, 453, 456
kaftan giyimli kadın 449, 451
Kahire 25, 28, 39, 235
kahve ibriği 498
Kahya Bey 39
kalemdan 24
kaleydoskop 469
kalıplama tekniği 23
kandil 24, 25, 28, 30, 42, 431
Kanuni Sultan Süleyman 11, 17, 18, 25, 26, 28, 38
Kanuni Sultan Süleyman Türbesi 19, 179
kapaklı kâse (üsküre) 24, 34, 400
kapaklı kavanoz 34
kapaklı küp 38
kapı alınlıkları 18
kaplan 42, 467
kaplan postu 25
kaplan postu çizgisi 30, 69, 104, 123, 158, 159, 160, 161, 162, 339, 484
Kaptanpaşa Camii (Üsküdar'da) 21
Kara Memi (nakkaşbaşı) 19, 30
karahindiba 102
karanfil 17, 19, 27, 28, 30, 32, 38, 40, 113, 116, 117, 119, 120, 123, 125, 137, 144, 170, 208, 211, 222, 223, 240, 243, 248, 251, 265, 266, 269, 273, 276, 277, 278, 279, 280, 414, 415, 453, 457, 472, 476, 477, 481
karanfil buketleri 40
karanfil dalları 114, 116, 119, 266, 276
kâse 12, 24, 28, 34, 37, 48, 49, 83, 104, 297, 341
kasetleme yoluyla pişirilme 24
kaş kemer 120
kaşık 454
kaşık oyunu 41, 454
Katar İslam Eserleri Müzesi 101
kavanoz (geçme kapaklı) 128
kavanoz (kapaklı) 34
kavanoz 24, 128, 400
kaya motifi 28
kemer dolgusu 185
kemer konturu 120, 121
kemer köşeleri 18
kervan yolu 11, 12
kervansaray 11
kır çiçekleri 121, 409
kıvrık dallar 21, 49, 65, 68, 72, 73, 88, 147, 164, 166, 174, 175, 272, 311, 323, 333, 335, 336, 337, 343, 356, 422, 473
kıvrık kulplu 57, 137, 147, 154, 158, 178, 262, 263, 267, 284, 285, 286, 287, 351, 374, 375, 377, 378, 381, 389, 392, 414
kil 11, 12, 13, 15
kilerhane 24
kiraz dalları 421
Klasik Osmanlı 14
kobalt oksit 16
Kocamustafapaşa Ramazan Efendi Camii 207, 323
koç biblosu 34
koç figürü 34, 46, 47
konaklama yeri 12
kozalak 32
köpek 471
köşe dolguları 18, 120, 121
köşk 19, 37, 41
krizantem 16
kuartz 15
Kubbet el Sahra 28
Kudüs 17, 28
kupa 24, 28, 30, 31, 34, 36, 38, 40, 41, 42, 71, 117, 118, 251, 264, 265, 266, 301, 391, 414, 415, 416, 485, 496
kuş 42, 457, 459, 465, 467, 468, 474
kuşak 71, 83, 90, 105, 120, 121, 128, 137, 139, 140, 151, 165, 166, 167, 170, 177, 178, 184, 187, 188, 193, 231, 251, 262, 263, 269, 280, 284, 285, 296, 329, 336, 345, 346, 355, 358, 361, 362, 363, 366, 374, 375, 392, 400, 401, 405, 412, 414, 416, 426, 427, 437, 438, 463, 467, 489
kuşak (bitkisel motifli) 218
kuşak (dalgalı) 339
kuşak (örgü motifli) 118, 263, 265, 266, 279, 286, 297, 302, 391, 415, 459, 485
kuşak (palmet motifli) 40, 365, 383
kuşak (radyal) 41, 48, 301
kuşak (radyal yollu) 375, 392
kuşak (saz yapraklı) 175
kuşak (zikzaklı) 40, 264, 319, 349, 425
Kuzey Afrika 28
küp (kapaklı) 38
Kütahya 23, 27, 32, 41
Kütahya çinileri 21
Kütahya işi 27
Kütahyalı ustalar 27
kütüphane 37

lale 17, 19, 27, 28, 30, 38, 39, 40, 63, 71, 102, 105, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 123, 125, 126, 127, 128, 131, 132, 133, 134, 137, 144, 159, 164, 172, 173, 186, 206, 207, 209, 211, 212, 213, 222, 223, 227, 230, 238, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 265, 266, 270, 271, 272, 273, 275, 276, 277, 279, 280, 281, 283, 285, 288, 292, 295, 302, 309, 364, 369, 370, 395, 403, 404, 409, 411, 413, 415, 417, 418, 422, 426, 428, 450, 453, 465, 472, 474, 476, 477, 478, 481, 482, 483

lale dalları 127, 279, 285, 418
lale motifleri 119, 132, 241, 243, 244, 246, 249, 252, 253, 254, 261, 268, 275, 277, 283, 284, 302, 361, 384, 388, 403, 406, 413, 423
lale motifli lotus 185
Laskaris sülalesi 11
Laure Soustiel 34
lavanta mavisi astarlı 153, 154
leğen 24
Léon Parvillée 495
Londra 28, 41
Londra British Museum 27
lotus 25, 39, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 191, 227, 314, 320, 344, 346, 349
lotus frizi 358
Louvre Müzesi 42
lüster 14

Macaristan 39, 40, 235, 495
madalyon 40, 48, 49, 51, 53, 56, 57, 63, 65, 68, 69, 79, 83, 95, 109, 153, 164, 212, 223, 230, 246, 269, 282, 283, 284, 285, 295, 296, 297, 310, 311, 315, 329, 330, 334, 343, 345, 349, 354, 356, 358, 360, 365, 366, 369, 371, 383, 401, 402, 404, 413, 437, 438, 460, 463, 464, 465, 469, 487, 488, 489
manastır 26
Manazilü'l-Tarîk başlıklı elyazma 12
manganez oksit 16
Manisa Muradiye Camii 166
Manisa Valide Sultan Camii 17
Marmara Bölgesi 11
maşrapa 24, 27, 28, 30, 34, 38, 40, 41, 42, 57, 154, 158, 178, 262, 263, 267, 284, 285, 286, 287, 340, 374, 375, 377, 378, 381, 389, 392, 497
Matrakçı Nasuh 11
maymun 42, 467, 468
meandr frizi 48, 49, 317
meandr motifi 177, 182, 184
Medine 41
medrese 14, 37
Mehmed İbn Ömerü'l-Âşık 12
Mehmed, III. Türbesi 20
Mehmet Ağa Camii (Fatih'te) 164
Mekke 41, 435
Menazil el Tarık 20
mermer 366
mertebani 13
Mescid ül-Harâm 41, 435
Mesih Paşa Camii (Fatih'te) 305
meydan çeşmesi (sivri çatılı) 432, 434
meydan çeşmesi 41, 433
meyve ağacı 19, 39, 110
meyveli dallar 262
Mısır 40
mihrap 17, 18
mihrap bordürü 19
mihrap duvarı 305
Milet işi 22, 23, 34
Milet kazıları 23
Mimar Sinan 11, 17, 18, 38
minaî tekniği 14
minber külahı 18
mine çiçekli dallar 269
Ming dönemi 28, 37
Ming Hanedanlığı 24
Ming porselenleri 40
Minton 494
minyatür 24, 37
Mirî kaşî 28
Montreuil 494
Morgan 495
mozaik çini tekniği 14, 15
MTA laboratuarları 24
muhallefat defterleri 13
Murad, III. 24
Murad, III. Odası, (Topkapı Sarayı'nda) 205, 210, 323
Murad, III. Türbesi (Ayasofya'da) 328
Muradiye Camii (Bursa'da) 23
Muradiye Camii (Edirne'de) 16
Muradiye Camii (Manisa'da) 166
Muslî 28
musluk deliği 327
mutfak defterleri 13, 24
mühimme defteri 28
mühr-ü süleyman motifi 41, 384
müzehheb 42

nakkaş 15
nakkaşbaşı 19, 25
nakkaşhane 15, 17, 25, 36
nar 28, 37, 39, 40, 284, 287
nar ağacı 30, 39, 235
nar meyveleri 235
narh defterleri 13, 26
natüralist çiçek motifleri 38, 39
natüralist üslup 17, 30
nerdübani 13
nergis 30
Neslişah Osmanoğlu koleksiyonu 48
Nihal Kuyaş koleksiyonu 365
Nihal ve Tevfik Kuyaş koleksiyonu 33
Nikaia 11
niş (sivri kemerli) 345
niş 41, 121, 126, 178, 349
Nurhan Atasoy 34

okucu 57, 109
okucu motifli bordür 178
Orhan Camii 11
Orhan Gazi 11
Orta Asya 14
Ortaçağ 15
Osmanlı 11, 12, 13, 14, 15, 24, 25, 28, 36, 38, 39, 41, 42
Osmanlı çini sanatı 15, 18, 23, 28
Osmanlı çini ustaları 23, 25
Osmanlı desenleri 495
Osmanlı Devleti 25
Osmanlı dönemi 14, 24, 42
Osmanlı İmparatorluğu 11, 13, 17, 18, 29, 37, 38
Osmanlı sanatı 15, 30, 36, 38
Osmanlı saray nakkaşları 16
Osmanlı sarayı 24, 25
Osmanlı seramik sanatı 23
Osmanlı seramik ustaları 40
Osmanlı seramikleri 495
Osmanlı Seramiklerinin Görkemi sergisi 34
Osmanlı süsleme sanatı 39
Osmanlı üslubu 25, 28, 38
oval şemse şeması 230
Oxford 41
Oxford Ashmolean Museum 41

Ökümenik Konsil 11
Ömer Hayyam 11
örgü kuşağı 192
örgü motifli 431
örgü motifli bordür 301
örgü motifli kuşak 118, 263, 265, 266, 279, 286, 297, 302, 391, 415, 459, 485
örgülü saç 449
örümcek ağı 492

palmet 16, 19, 25, 37, 39, 40, 41, 97, 98, 134, 144, 153, 177, 178, 179, 180, 183, 184, 186, 187, 188, 191, 192, 193, 203, 209, 215, 216, 219, 222, 227, 242, 246, 258, 267, 272, 284, 286, 291, 292, 295, 296, 298, 311, 315, 317, 320, 323, 324, 329, 345, 357, 358, 365, 366, 369, 370, 371, 374, 383, 400, 401, 404, 410, 423, 425, 460, 478, 485, 486, 487, 489
palmet (yarım) 172, 189, 324, 423, 463, 489
palmet frizi 41, 125, 185, 330, 343, 349, 361, 370, 372, 489
palmet motifleri 36
palmet motifli kuşak 40, 365, 383
palmet motifli örgüler 182
palmet motifli şemse 316
palmetli bordür 345
pandantif 18
papağan 42, 457
Paris 34, 42, 494
Paris Cluny Müzesi 29
Paris Louvre Müzesi 457
pars benekleri 25
payanda ayakları 18
pedestal ayak 400, 422
peleng motifi 21, 25, 30, 36, 37, 39, 40, 69, 104, 123, 158, 159, 160, 161, 162, 339, 484
pencere alınlıkları 17, 18, 23
pendantlar 105
Piyale Paşa Camii 19
porselen 23, 24, 25, 36
porselen (Çin) 13, 23, 24, 25, 28, 31, 36, 37, 40, 73, 344
Portekiz arması 41, 345

radyal desenli 127
radyal kıvrım 83
radyal kuşak 41, 48, 301
radyal yollu 297, 378, 482
radyal yollu kuşak 375, 392
Ramazan Efendi Camii (Kocamustafapaşa'da) 207, 323
renkli astarlı 153, 154
renkli sır tekniği (cuerda seca) 14, 15, 16
revaklı avlu 435
Rodos işi 29
Roma dönemi 11
Royal Ontario Museum 235
rölyef 113, 115, 116, 117, 118, 133, 134, 144, 153, 154, 172, 177, 182, 184, 186, 188, 193, 201, 205, 206, 207, 209, 211, 212, 213, 217, 219, 223, 227, 230, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 244, 247, 249, 252, 253, 254, 256, 258, 267, 268, 272, 273, 276, 277, 278, 280, 284, 291, 296, 311, 313, 314, 315, 316, 323, 329, 333, 361, 364, 370, 372, 383, 384, 387, 388, 389, 393, 394, 400, 405, 406, 409, 410, 411, 413, 417, 418, 421, 423, 479, 482
rumi 16, 19, 25, 29, 36, 40, 51, 53, 83, 90, 94, 98, 118, 144, 147, 153, 169, 183, 184, 185, 199, 212, 213, 214, 219, 295, 297, 305, 313, 315, 316, 317, 320, 323, 324, 327, 329, 333, 357, 365, 371, 372, 374, 375, 401, 406, 410, 411, 427, 428, 439, 451, 452, 459, 460, 463, 465, 467, 469, 470, 487
rumi dolgulu 177, 179
rumi dolgulu şemse 26, 154
rumi kıvrım 83, 94, 169
rumi motifli dallar 170
rumi motifli madalyon 40
rumi yaprağı 292
rumi-hatayi üslubu 25
rumi-palmet dolgulu 137
rumi-palmet dolgulu şemse motifleri 38
Rüstem Paşa 17
Rüstem Paşa Camii (Eminönü'nde) 160, 186, 234, 309
Rüstem Paşa Camii 19
Rüstem Paşa Camii son cemaat yeri 40
rüzgar gülü 360

Safavi dönemi seramik tabaklar 42
sahan 24
salbekli şemse motifi 40, 317
Samson atölyesi 496
sancak merkezi 11
saray arşivi 37, 42
saray mutfakları 23, 24
saray nakkaşhanesi 15, 18, 19, 30, 37
saray nakkaşları 28
saray üslubu 15, 36
Sárospatak Şatosu 39, 235
saz üslubu 25, 28, 37
saz yaprak 21, 30, 39, 40, 41, 88, 99, 116, 117, 121, 128, 165, 166, 169, 172, 174, 183, 195, 201, 205, 206, 207, 208, 210, 217, 218, 219, 221, 223, 230, 240, 241, 242, 243, 244, 246, 247, 248, 249, 253, 254, 255, 256, 258, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 282, 296, 301, 302, 309, 311, 316, 330, 356, 389, 392, 393, 394, 395, 402, 414, 416, 421, 452, 457, 480
saz yapraklar (ikili) 412
saz yapraklı dal 105, 222, 448
saz yapraklı kuşak 175
sekiz kollu yıldız motifi 203, 311, 314, 315
seladon 13
Selçuklu 11, 13, 14, 15, 23
Selçuklu dönemi 14, 23
Selçuklu seramik sanatı 23
Selim, I. 25
Selim, II. Türbesi (Ayasofya'da) 125, 139, 188, 315, 316
Selimiye Camii (Edirne'de) 19, 39, 231
selsebilli çeşme 457
selsebilli havuz 42
Semerkant 14
servi 19, 30, 32, 37, 38, 39, 41, 99, 113, 114, 115, 193, 345, 436, 479
servis kapları 24
Sevgi Gönül 33

Sèvres 24, 494
sgrafitto tekniği 14, 22, 23
SHM 496, 497
sır akıtmalı 23
sırça 12, 13
sırlama 24
sırlanmamış seramik 22
sırlı tuğla 14
sırsız çömlek 26
silika 15
Silivrikapı 17
Sinan 18, 29
Sirkeci 26
sivri kemerli niş 345
slip tekniği 14, 22, 23, 34, 39
soda 15
Sokullu Mehmed Paşa Camii (Kadırga'da) 19, 166, 203
Solak Sinan Camii (Üsküdar'da) 41, 435
Sotheby's 72, 128, 153, 174, 195, 205, 237, 243, 244, 246, 253, 265, 266, 267, 273, 280, 288, 298, 311, 335, 340, 349, 361, 370, 375, 377, 384, 388, 400, 402, 406, 409, 410, 418, 425, 428, 433, 440, 442, 470, 474, 478, 485
spiral dallar 57, 71, 337
spiral kıvrımlar 105, 170, 208, 242, 255, 270, 271, 273, 278, 358, 360, 393, 394, 395, 405, 411, 413, 417, 422, 428, 431, 432, 439, 440, 441, 447, 448, 451, 452, 453, 473, 474, 475, 476, 482, 484, 485, 486, 487, 489
Stefanos Lagonicos koleksiyonu 243, 244, 267, 280, 298, 406
Sultan Ahmet Türbesi 20, 39
Sultan Selim Camii 42
Sultanahmet Camii 19, 20, 162, 173
Sultanahmet eski cezaevi kazıları 36
Suriye 11, 28
Süleymaniye Camii (İstanbul'da) 19
Süleymaniye Camii 16, 19, 139
Süleymaniye Camii 19
Süleymaniye Külliyesi 179
sülün 474
sümbül 17, 19, 27, 28, 30, 37, 38, 40, 99, 102, 115, 123, 128, 144, 211, 237, 245, 269, 277, 291, 392, 393, 394, 425, 432, 433, 434, 457, 481
sümbül dalları 99, 102, 128, 393, 394, 425
sünnet düğünü 24
Sünnet Odası (Topkapı Sarayı'nda) 37, 88, 89, 143, 234
Sünnet Odası 17, 19
sürahi 24, 27, 28, 30, 34, 351
süsleme kuşağı 450

Şadırvanlı Sofa (Topkapı Sarayı'nda) 125
Şah Kulu 25
şakayık 16, 25, 37, 38, 39, 40, 73, 165, 340, 341, 343
şakayık sarmalları 25
şalvar 453, 454
Şam 12, 17, 20, 28
Şam çinileri 495
Şam işi 17, 28, 37, 110
şamdan 24
Şehzade Ahmet Türbesi (Bursa'da) 17
Şehzade Mahmud Türbesi (Bursa'da) 16, 36, 42, 53
Şehzade Mahmud Türbesi 16, 25, 51
Şehzade Mehmed 24
Şehzade Mehmed Türbesi 14
şemse 36, 38, 40, 51, 125, 285, 288, 291, 295, 313, 403, 412
şemse madalyon 118, 126, 324
şemse motifi (salbekli) 40, 317
şemse motifleri (rumi-palmet dolgulu) 38
şerefe 18
şeytan 193
şişe 27, 28, 29, 30, 34, 37, 105, 448, 449, 459, 496, 497

tabure 449
Takkeci İbrahim Ağa Camii (Topkapı'da) 19, 125, 149, 222, 227
Talleyrand 498
tavşan 42, 459, 468, 471
tavus kuşu 42, 475, 476
tazı 469, 471
tazza (yüksek ayaklı tabak) 24, 30, 34, 40, 343, 346, 349, 387, 489
Tebriz 25
Tebrizli Habib 14
Tebrizli ustalar 14, 16
tef 41, 450
Tekfur Sarayı 21, 23
Tekfur Sarayı atölyeleri 21, 41
Tekfur Sarayı çinileri 23
ters palmet 179, 180
Tevfik ve Nihal Kuyaş koleksiyonu 89, 101, 125, 126, 134, 140, 143, 144, 162, 165, 166, 167, 170, 172, 177, 179, 182, 183, 184, 187, 188, 192, 207, 211, 212, 213, 217, 218, 227, 240, 249, 268, 309, 310, 314, 316, 329, 357, 364, 477
tezhip 15, 25, 36
Théodore Deck 494
Theodore Laskaris 11
tilki 42, 470
Timur 14
Timurlu sanatı 25
Timurtaş Hamamı 17
tiyatro 11
tombak 37
tomurcuk 221
tomurcuklu dallar 351
tondino 27, 34, 36, 72
Topkapı Sarayı 15, 17, 19, 24, 25
Topkapı Sarayı Harem Dairesi 20, 191, 206
Topkapı Sarayı Hırka-i Saadet Dairesi 125, 148, 160
Topkapı Sarayı III. Ahmed Kütüphanesi 216
Topkapı Sarayı III. Murad Odası 205, 210, 323
Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi 13, 14, 24
Topkapı Sarayı Sünnet Odası 37, 88, 89, 143, 234
Topkapı Takkeci İbrahim Ağa Camii 19, 125, 149, 222, 227
topuz tutamak 128, 297, 400
Transilvanya 39
Transilvanya Prensi 39, 235
tuğra 26
tutturma deliği 195
türbe 14, 24, 37
Türk çini imalatçısı 39
Türk Çini ve Seramikleri sergisi 34
Türk çinileri 40
Türkiye 39
tütün 41

Ulisse Cantagalli 494
Ulusal Seramik Müzesi 24
ustaların üslubu 27, 63, 65
Uzak Doğu porselenleri 494

üç benek (çintemani) 25
Üç Şerefeli Camii (Edirne'de) 16, 23
üçayak 24
üçgen 354
üçgen alınlık 201
Üsküdar Atik Valide Camii 19, 189, 231
Üsküdar Çinili Camii 20
Üsküdar Kaptanpaşa Camii 21
Üsküdar Solak Sinan Camii 41, 435
Üsküdar Yeni Valide Camii 23
üsküre (kapaklı kâse) 30, 34, 41
üzüm salkımı 19, 25, 32, 37, 39, 40, 77, 79, 81, 167, 334, 335, 336

Valide Sultan Camii (Manisa'da) 17
van 495
vav harfi 199
vazo (çift kulplu) 428
vazo 24, 27, 28, 34, 36, 38, 40, 65, 131, 137, 144, 147, 278, 339, 355
verev çizgiler 118
Villeroy & Boche 495

Washington 42
Washington'da Freer Sanat Galerisi 457
William 494
William de Morgan atölyesi 498

yaldız 259, 264, 427, 428, 432, 484
yaldızlı çini 14
yarım hatayi 205, 206, 207, 221
yelkenli gemi 41, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442
Yeni Camii (Eminönü'nde) 20
Yeni Kaplıca Hamamı (Bursa'da) 17, 37, 110
Yeni Valide Camii (Üsküdar'da) 23
yıldız çiçekleri 123
yıldız motifi (altı kollu) 37, 48, 91, 92, 354, 358
yıldız motifi (sekiz kollu) 203, 311, 314, 315
Yuan Hanedanlığı 24
Yunanistan 40
yüksek ayaklı tabak (tazza) 24, 343, 346, 349, 387, 489
yürek motifi 154, 302

zambak 245, 246, 259, 261, 272, 416, 417, 418, 426, 450, 456, 476, 478, 481, 483
zencerek motifli 400
zencerekli friz 351
Zsolnay 495

Vehbi Koç Vakfı

ISBN 978-975-6959-39-9

